

Prawo o ruchu drogowym

1)

z dnia 20 czerwca 1997 r. (Dz.U. Nr 98, poz. 602)

tj. z dnia 7 marca 2003 r. (Dz.U. Nr 58, poz. 515)

tj. z dnia 2 czerwca 2005 r. (Dz.U. Nr 108, poz. 908)

tj. z dnia 30 sierpnia 2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1137)

(zm. Dz.U. z 2013 r. poz. 1611, Dz.U. z 2013 r. poz. 700, Dz.U. z 2012 r. poz. 1448, Dz.U. z 2012 r. poz. 951, Dz.U. 2011 Nr 222, poz. 1321, Dz.U. 2011 Nr 30, poz. 151)

Dział I. Przepisy ogólne.

Art. 1 [Zakres regulacji]

1. Ustawa określa:

- 1) zasady ruchu na drogach publicznych, w strefach zamieszkania oraz w strefach ruchu;
- 2) zasady i warunki dopuszczenia pojazdów do tego ruchu, a także działalność władz publicznych organów i

podmiotów w tym zakresie;

- 3) wymagania w stosunku do innych uczestników ruchu nie kierujących pojazdami;
- 4) zasady i warunki kontroli ruchu drogowego.

2. Przepisy ustawy stosuje się również do ruchu odbywanego się poza miejscami wymienionymi w ust. 1 pkt 1, w zakresie:

- 1) koniecznym dla uniknięcia zagrożenia bezpieczeństwa osób;
- 2) wynikającym z znaków i sygnałów drogowych.
- 3) Zadania samorządu województwa, o których mowa w art. 75aa-75ac, art. 140g ust. 2, art. 140i i art. 140k,

stanowią zadania z zakresu administracji rządowej.

Art. 2 [Słowniczek] Użyte w ustawie określenia oznaczają:

1) droga - wydzielony pas terenu składający się z jezdni, pobocza, chodnika, drogi dla pieszych lub drogi dla rowerów, łącznie z torowiskiem pojazdów szynowych znajdującym się w obrębie tego pasa, przeznaczony do ruchu lub postoju pojazdów, ruchu pieszych, jazdy wierzchem lub pędzenia zwierząt;

1a) droga publiczna - droga w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U. z 2007 r. Nr 19, poz. 115, z późn. zm.);

1b) droga wewnętrzna - droga w rozumieniu art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych;

2) droga twarda - drog z jezdni o nawierzchni bitumicznej, betonowej, kostkowej, klinkierowej lub brukowniczej oraz z płyt betonowych lub kamienno-betonowych, jeżeli długość nawierzchni przekracza 20 m; inne drogi s drogami gruntowymi;

3) autostrada - drog dwujezdniowa, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi, na której nie dopuszcza się ruchu poprzecznego, przeznaczona tylko do ruchu pojazdów samochodowych, z wyłączeniem czterokołowca, które na równej, poziomej jezdni mogą rozwinąć prędkość co najmniej 40 km/h, w tym również w razie konieczności przyczep;

4) droga ekspresowa - drog dwu- lub jednojezdniowa, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi, na której skrzyżowania występują wyłącznie skrzyżowania, przeznaczona tylko do ruchu pojazdów samochodowych, z wyłączeniem czterokołowca;

5) droga dla rowerów - drog lub jej część przeznaczona do ruchu rowerów, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi; droga dla rowerów jest oddzielona od innych dróg lub jezdni tej samej drogi konstrukcyjnie lub za pomocą urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego;

5a) pas ruchu dla rowerów - cz jezdni przeznaczony do ruchu rowerów w jednym kierunku, oznaczony odpowiednimi znakami drogowymi;

5b) luza dla rowerów - cz jezdni na wlocie skrzyżowania na całej szerokości jezdni lub wybranego pasa ruchu przeznaczona do zatrzymania rowerów w celu zmiany kierunku jazdy lub ustąpienia pierwszeństwa, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi;

6) jezdnia - cz drogi przeznaczony do ruchu pojazdów; określenie to nie dotyczy torowisk wydzielonych z jezdni;

7) pas ruchu - kady z podłużnych pasów jezdni wystarczający do ruchu jednego rodzaju pojazdów wieloładowych, oznaczony lub nieoznaczony znakami drogowymi;

8) pobocze - cz drogi przyległa do jezdni, która może być przeznaczona do ruchu pieszych lub niektórych pojazdów, postoju pojazdów, jazdy wierzchem lub pędzenia zwierząt;

9) chodnik - cz drogi przeznaczony do ruchu pieszych;

10) skrzyżowanie - przecięcie się w jednym poziomie dróg mających jezdni, ich część lub rozwidlenie, łącznie z powierzchniami utworzonymi przez takie przecięcia, część lub rozwidlenie; określenie to nie dotyczy przecięcia, część lub rozwidlenia drogi twardej z drogami gruntowymi, z drogami stanowiącymi dojazd do obiektu znajdującego się przy drodze lub z drogami wewnętrznymi;

11) przejście dla pieszych - powierzchnia jezdni, drogi dla rowerów lub torowiska przeznaczony do przechodzenia przez pieszych, oznaczony odpowiednimi znakami drogowymi;

12) przejazd dla rowerzystów - powierzchnia jezdni lub torowiska przeznaczony do przejeżdżania przez rowerzystów, oznaczony odpowiednimi znakami drogowymi;

13) przystanek - miejsce zatrzymywania się pojazdów transportu publicznego, oznaczone odpowiednimi znakami drogowymi;

- 14) tunel - budowla na drodze, oznaczona odpowiednimi znakami drogowymi;
- 15) obszar zabudowany - obszar oznaczony odpowiednimi znakami drogowymi;
- 16) strefa zamieszkania - obszar obejmujący drogi publiczne lub inne drogi, na którym obowiązują szczególne zasady ruchu drogowego, a wjazdy i wyjazdy oznaczone są odpowiednimi znakami drogowymi;
- 16a) strefa ruchu - obszar obejmujący co najmniej jedną drogę wewnątrz trasy, na której wjazdy i wyjazdy oznaczone są odpowiednimi znakami drogowymi;
- 17) uczestnik ruchu - pieszy, kierowca, a także inne osoby przebywające w pojeździe lub na pojeździe znajdującym się na drodze;
- 18) pieszy - osoba znajdującą się poza pojazdem na drodze i niewykonującą na niej robót lub czynności przewidzianych odrębnymi przepisami; za pieszego uważa się również osobę prowadzącą, ciągnącą lub pchającą rower, motorower, motocykl, wózek dziecięcy, podręczny lub inwalidzki, osobę poruszającą się w wózku inwalidzkim, a także osobę w wieku do 10 lat kierującą rowerem pod opieką osoby dorosłej;
- 19) kolumna pieszych - zorganizowana grupa pieszych prowadzona przez kierownika lub dowódcę;
- 20) kierujący - osoba, która kieruje pojazdem lub zespołem pojazdów, a także osoba, która prowadzi kolumnę pieszych, jedzie wierzchem albo prowadzi pojedynczo lub w stadzie;
- 21) kierowca - osoba uprawniona do kierowania pojazdem silnikowym lub motorowerem;
- 22) szczególna ostrożność - ostrożność polegająca na zwiększeniu uwagi i dostosowaniu zachowania uczestnika ruchu do warunków i sytuacji zmieniających się na drodze, w stopniu umożliwiający odpowiednio szybkie reagowanie;
- 23) ustąpienie pierwszeństwa - powstrzymanie się od ruchu, jeżeli ruch mógłby zmusić innego kierującego do zmiany kierunku lub pasa ruchu albo istotnej zmiany prędkości, a pieszego - do zatrzymania się, zwolnienia lub przyspieszenia kroku;
- 24) ruch kierowany - ruch otwierany i zamykany za pomocą sygnalizacji świetlnej albo przez uprawnioną osobę;
- 25) niedostateczna widoczność - widoczność występująca od zmiernika do wiatu, a także w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza od wiatu do zmiernika;
- 26) wymijanie - przejeżdżanie (przechodzenie) obok pojazdu lub uczestnika ruchu poruszającego się w przeciwnym kierunku;
- 27) omijanie - przejeżdżanie (przechodzenie) obok nieporuszającego się pojazdu, uczestnika ruchu lub przeszkody;
- 28) wyprzedzanie - przejeżdżanie (przechodzenie) obok pojazdu lub uczestnika ruchu poruszającego się w tym samym kierunku;
- 29) zatrzymanie pojazdu - unieruchomienie pojazdu niewynikające z warunków lub przepisów ruchu drogowego, trwające nie dłużej niż 1 minutę, oraz kałowe unieruchomienie pojazdu wynikające z tych warunków lub przepisów;
- 30) postój pojazdu - unieruchomienie pojazdu niewynikające z warunków lub przepisów ruchu drogowego, trwające dłużej niż 1 minutę;
- 31) pojazd - rodek transportu przeznaczony do poruszania się po drodze oraz maszyna lub urządzenie do tego przystosowane;
- 32) pojazd silnikowy - pojazd wyposażony w silnik, z wyjątkiem motoroweru i pojazdu szynowego;
- 33) pojazd samochodowy - pojazd silnikowy, którego konstrukcja umożliwia jazdę z prędkością przekraczającą 25 km/h; określenie to nie obejmuje ciągnika rolniczego;
- 34) pojazd wolnobieżny - pojazd silnikowy, którego konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do 25 km/h, z wyjątkiem ciągnika rolniczego;
- 35) pojazd członowy - zespół pojazdów składający się z pojazdu silnikowego łączonego z naczepą;
- 35a) pojazd nienormatywny - pojazd lub zespół pojazdów, którego naciski osi wraz z ładunkiem lub bez ładunku są większe od dopuszczalnych, przewidzianych dla danej drogi w przepisach o drogach publicznych, lub którego wymiary lub rzeczywista masa całkowita wraz z ładunkiem lub bez niego są większe od dopuszczalnych, przewidzianych w przepisach niniejszej ustawy;
- 35b) ładunek niepodzielny - ładunek, który bez niewspółmiernie wysokich kosztów lub ryzyka powstania szkody nie może być podzielony na dwa lub więcej mniejszych ładunków;
- 35c) pilot - osoba odpowiedzialna za zapewnienie bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz minimalizację trudności w ruchu drogowym w czasie przejazdu pojazdu;
- 36) pojazd specjalny - pojazd samochodowy lub przyczepa przeznaczone do wykonywania specjalnej funkcji, która powoduje konieczność dostosowania nadwozia lub posiadania specjalnego wyposażenia; w pojeździe tym mogą być przewożone osoby i rzeczy związane z wykonywaniem tej funkcji;
- 37) pojazd używany do celów specjalnych - pojazd samochodowy przystosowany w sposób szczególny do przewozu osób lub ładunków, używany przez Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej, Policję, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencję Wywiadu, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Biuro Ochrony Rządu, Straż Graniczną, kontrolę skarbową, Służbę Celniczą, jednostki ochrony przeciwpożarowej, Inspekcję Transportu Drogowego i Służbę Wioślarską;
- 38) pojazd uprzywilejowany - pojazd wysyłający sygnały świetlne w postaci niebieskich wiał błyskowych i jednocześnie nie sygnały dźwiękowe o zmiennym tonie, jadący z włączonymi wiałami mijania lub drogowymi; określenie to obejmuje również pojazdy jadące w kolumnie, na której początku i na końcu znajdują się pojazdy uprzywilejowane wysyłające dodatkowo sygnały świetlne w postaci czerwonego wiał błyskowego;
- 39) pojazd zabytkowy - pojazd, który na podstawie odrębnych przepisów został wpisany do rejestru zabytków lub znajduje się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, a także pojazd wpisany do inwentarza muzealiów, zgodnie z odrębnymi przepisami;
- 40) samochód osobowy - pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu nie więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą oraz ich bagażu;
- 41) autobus - pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą;
- 41a) autobus szkolny - autobus przeznaczony do przewozu dzieci do szkoły, barwy pomarańczowej, oznaczony z przodu i z tyłu prostokątnymi tablicami barwy białej, z napisem barwy czarnej „autobus szkolny”;
- 42) samochód ciężarowy - pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu ładunków; określenie to obejmuje również samochód ciężarowo-osobowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu

ładunków i osób w liczbie od 4 do 9 łącznie z kierowcą;

42a) ciągnik samochodowy - pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie wyłącznie do ciągnięcia przyczep; określenie to obejmuje ciągnik siodłowy i ciągnik balastowy;

42b) ¹³⁾ czterokołowiec - pojazd samochodowy przeznaczony do przewozu osób lub ładunków, z wyłączeniem samochodu osobowego, ciągnikowego i motocykla, którego masa własna nie przekracza:

a) w przypadku przewozu rzeczy 550 kg,

b) w przypadku przewozu osób 400 kg;

42c) ¹⁴⁾ czterokołowiec lekki - czterokołowiec, którego masa własna nie przekracza 350 kg i konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do 45 km/h;

43) taksówka - pojazd samochodowy, odpowiednio wyposażony i oznaczony, przeznaczony do przewozu osób w liczbie nie większej niż 9 łącznie z kierowcą oraz ich bagażu podręcznego za ustaloną podstawę taksometru opłat;

44) ¹⁵⁾ ciągnik rolniczy - pojazd silnikowy, którego konstrukcja umożliwia rozwijanie prędkości nie mniejszej niż 6 km/h, skonstruowany do użytkowania łącznie ze sprzętem do prac rolnych, leśnych lub ogrodniczych; ciągnik taki może być również przystosowany do ciągnięcia przyczep oraz do prac ziemnych;

45) ¹⁶⁾ motocykl - pojazd samochodowy zaopatrzonego w silnik spalinowy o pojemności skokowej przekraczającej 50 cm³, dwukołowy lub z bocznym wózkiem - wieloładowy; określenie to obejmuje również pojazd trójkołowy o symetrycznym rozmieszczeniu kół;

46) ¹⁷⁾ motorower - pojazd dwu- lub trójkołowy zaopatrzonego w silnik spalinowy o pojemności skokowej nieprzekraczającej 50 cm³ lub w silnik elektryczny o mocy nie większej niż 4 kW, którego konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do 45 km/h;

47) rower - pojazd o szerokości nieprzekraczającej 0,9 m poruszany siłą mięśni osoby jadącej tym pojazdem; rower może być wyposażony w uruchamiany naciskiem na pedały pomocniczy napęd elektryczny zasilany prądem o napięciu nie wyższym niż 48 V o znamionowej mocy ciągłej nie większej niż 250 W, którego moc wyjściowa zmniejsza się stopniowo i spada do zera po przekroczeniu prędkości 25 km/h.;

47a) wózek rowerowy - pojazd o szerokości powyżej 0,9 m przeznaczony do przewozu osób lub rzeczy poruszany siłą mięśni osoby jadącej tym pojazdem; wózek rowerowy może być wyposażony w uruchamiany naciskiem na pedały pomocniczy napęd elektryczny zasilany prądem o napięciu nie wyższym niż 48 V o znamionowej mocy ciągłej nie większej niż 250 W, którego moc wyjściowa zmniejsza się stopniowo i spada do zera po przekroczeniu prędkości 25 km/h.;

48) wózek inwalidzki - pojazd konstrukcyjnie przeznaczony do poruszania się osoby niepełnosprawnej, napędzany siłą mięśni lub za pomocą silnika, którego konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do prędkości pieszo;

49) zespół pojazdów - pojazdy łączone ze sobą w celu poruszania się po drodze jako całość; nie dotyczy to pojazdów łączonych w celu holowania;

49a) kolejka turystyczna - zespół pojazdów składający się z ciągnika rolniczego, którego konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do 25 km/h, albo pojazdu wolnobieżnego oraz przyczepy (przyczep) dostosowanej do przewozu osób, wykorzystywanych w ramach prowadzonej działalności w zakresie świadczenia usług turystycznych;

50) przyczepa - pojazd bez silnika, przystosowany do łączenia go z innym pojazdem;

51) przyczepa lekka - przyczep, której dopuszczalna masa całkowita nie przekracza 750 kg;

52) naczepa - przyczep, której ciężar spoczywa na pojeździe silnikowym i obciąża ten pojazd;

53) masa własna - masa pojazdu z jego normalnym wyposażeniem, paliwem, olejami, smarami i cieczami w ilościach nominalnych, bez kierującego;

54) dopuszczalna masa całkowita - największe określone właściwymi warunkami technicznymi masy pojazdu obciążonego osobami i ładunkiem, dopuszczonego do poruszania się po drodze;

55) rzeczywista masa całkowita - masa pojazdu łącznie z masą znajdujących się na nim rzeczy i osób;

56) dopuszczalna ładowność - największa masa ładunku i osób, jak może przewozić pojazd, która stanowi różnicę dopuszczalnej masy całkowitej i masy własnej pojazdu;

57) nacisk osi - suma nacisków, jak na drogę wywierają koła znajdujące się na jednej osi;

58) VIN - numer identyfikacyjny pojazdu nadany i umieszczony przez producenta;

59) urządzenie rejestrujące - stacjonarne, przenośne albo zainstalowane w pojeździe albo na statku powietrznym urządzenie ujawniające i zapisujące za pomocą technik utrwalania obrazów naruszenia przepisów ruchu drogowego przez kierujących pojazdami;

60) ¹⁸⁾ kategoria pojazdu - klasyfikacja pojazdu według wymagań homologacyjnych;

61) ¹⁹⁾ maksymalna masa całkowita - największa masa pojazdu obciążonego osobami i ładunkiem, określona przez producenta pojazdu;

62) ²⁰⁾ nowy pojazd - pojazd fabrycznie nowy, który nie był zarejestrowany;

63) ²¹⁾ państwo członkowskie - państwo członkowskie Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub państwo członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym;

64) ²²⁾ pojazd kompletny - pojazd, który w celu spełnienia wymagań technicznych oraz uzyskania założonych cech użytkowych nie wymaga kompletacji;

65) ²³⁾ pojazd marki „SAM” - pojazd zbudowany przy wykorzystaniu nadwozia, podwozia lub ramy, konstrukcji własnej;

66) ²⁴⁾ pojazd produkowany w małych seriach - pojazd produkowany w limitowanej liczbie, określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 70zm ust. 1 pkt 3;

67) ²⁵⁾ pojazd niekompletny - pojazd, który w celu spełnienia wymagań technicznych oraz uzyskania założonych cech użytkowych powinien przejść co najmniej jeden etap kompletacji;

68) ²⁶⁾ pojazd skompletowany - pojazd, który w celu spełnienia wymagań technicznych oraz uzyskania założonych cech użytkowych powstał w wyniku co najmniej jednego etapu kompletacji;

- 69) ²⁷⁾ pojazd z kołowej partii produkcji - pojazd b d cy cz ci zapasów producenta, który nie spełnia wymagań technicznych z powodu zmiany warunków stanowiących podstawę do wydania świadectwa homologacji typu WE pojazdu albo świadectwa homologacji typu pojazdu, a świadectwo to utraciło ważność;
- 70) ²⁸⁾ przedmiot wyposażenia lub części - rozumie się przez to układ, oddzielny zespół techniczny lub części, podlegające wymaganiom technicznym określonym w dziale III, rozdziale 1a i 1b, przepisach Unii Europejskiej dotyczących badań homologacyjnych lub regulaminach EKG ONZ, przeznaczone do zastosowania w pojeździe;
- 71) ²⁹⁾ świadectwo homologacji typu - świadectwo homologacji typu EKG ONZ, świadectwo homologacji typu pojazdu, świadectwo homologacji typu WE;
- 72) ³⁰⁾ świadectwo homologacji typu EKG ONZ - dokument wydany przez właściwy organ państwa - strony Porozumienia dotyczącego przyjęcia jednolitych wymagań technicznych dla pojazdów kołowych, wyposażenia i części, które mogłyby stosowane w tych pojazdach, oraz wzajemnego uznawania homologacji udzielonych na podstawie tych wymagań, sporządzonego w Genewie dnia 20 marca 1958 r. (Dz.U. z 2001 r. Nr 104, poz. 1135 i 1136), zwanego dalej „Porozumieniem”, stwierdzający, że typ przedmiotu wyposażenia lub części spełnia wymagania procedury homologacji typu EKG ONZ określone w regulaminach Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG ONZ) stanowiących załączniki do tego Porozumienia;
- 73) ³¹⁾ świadectwo homologacji typu pojazdu - dokument wydany przez właściwy organ Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzający, że typ pojazdu spełnia wymagania procedury homologacji typu pojazdu;
- 74) ³²⁾ świadectwo homologacji typu WE - dokument wydany przez właściwy organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej stwierdzający, że typ pojazdu, typ przedmiotu jego wyposażenia lub części, spełnia wymagania procedury homologacji typu WE;
- 75) ³³⁾ typ przedmiotu wyposażenia lub części - oznaczenie przedmiotów wyposażenia lub części, spełniających tę samą funkcję w pojeździe, które nie różnią się od siebie pod względem istotnych cech mających wpływ na bezpieczeństwo ruchu drogowego lub środowiska, jeżeli wymagania określone w przepisach UE dotyczących badań homologacyjnych lub regulaminach EKG ONZ nie stanowią inaczej;
- 76) ³⁴⁾ świadectwo dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu - dokument wydany przez właściwy organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej stwierdzający, że pojazd spełnia odpowiednie warunki lub wymagania techniczne procedury dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu;
- 77) ³⁵⁾ świadectwo homologacji sposobu montażu instalacji przystosowującej dany typ pojazdu do zasilania gazem - dokument wydany przez właściwy organ Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzający, że sposób montażu instalacji przystosowującej dany typ pojazdu do zasilania gazem oraz elementy tej instalacji spełniają wymagania procedury homologacji sposobu montażu instalacji przystosowującej dany typ pojazdu do zasilania gazem;
- 78) ³⁶⁾ typ pojazdu - oznaczenie pojazdów jednej kategorii pojazdu, które nie różnią się od siebie pod względem istotnych cech, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 70zm ust. 1 pkt 5;
- 79) ³⁷⁾ wprowadzenie do obrotu - odpłatne albo nieodpłatne przekazanie pojazdu, przedmiotu wyposażenia lub części po raz pierwszy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej użytkownikowi;
- 80) ³⁸⁾ wariant pojazdu - oznaczenie pojazdów jednego typu, które nie różnią się od siebie co najmniej pod względem istotnych cech, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 70zm ust. 1 pkt 5;
- 81) ³⁹⁾ wersja pojazdu - oznaczenie pojazdów jednego wariantu, o kompletacji określonej w opisie technicznym typu pojazdu w świadectwie homologacji typu pojazdu albo świadectwie homologacji typu WE pojazdu;
- 82) ⁴⁰⁾ tramwaj - pojazd przeznaczony do przewozu osób lub rzeczy zasilany energią elektryczną, poruszający się po szynach na drogach publicznych;
- 83) ⁴¹⁾ trolejbus - autobus przystosowany do zasilania energią elektryczną z sieci trakcyjnej.

Dział II. Ruch drogowy.

Rozdział 1. Zasady ogólne.

Art. 3 [Zasady zachowania na drodze]

1. Uczestnik ruchu i inna osoba znajdujący się na drodze są obowiązani zachować ostrożność albo gdy ustawa tego wymaga - szczególnie ostrożność, unika wszelkiego działania, które mogłoby spowodować zagrożenie bezpieczeństwa lub porządku ruchu drogowego, ruch ten utrudni albo w związku z ruchem zakłóci spokój lub porządek publiczny oraz narazi kogokolwiek na szkodę. Przez działanie rozumie się również zaniechanie.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do osoby znajdującej się w pobliżu drogi, jeżeli jej zachowanie mogłoby przyczynić się do skutki, o których mowa w tym przepisie.

3. Jeżeli uczestnik ruchu lub inna osoba spowodowała jednak zagrożenie bezpieczeństwa ruchu drogowego, jest obowiązana przedsięwziąć niezbędne środki w celu niezwłocznego usunięcia zagrożenia, a gdyby nie mogła tego uczynić, powinna o zagrożeniu uprzedzić innych uczestników ruchu.

Art. 4 [Zaufanie do uczestników ruchu] Uczestnik ruchu i inna osoba znajdujący się na drodze mają prawo liczyć, że inni uczestnicy tego ruchu przestrzegają przepisów ruchu drogowego, chyba że okoliczności wskazują na możliwość odmiennego ich zachowania.

Art. 5 [Obowiązek uczestników ruchu]

1. Uczestnik ruchu i inna osoba znajduj ca si na drodze s obowi zani stosowa si do polece i sygnałów dawanych przez osoby kieruj ce ruchem lub uprawnione do jego kontroli, sygnałów wietlnych oraz znaków drogowych, nawet wówczas, gdy z przepisów ustawy wynika inny sposób zachowania ni nakazany przez te osoby, sygnały wietlne lub znaki drogowe.

2. Polecenia i sygnały dawane przez osoby kieruj ce ruchem lub uprawnione do jego kontroli maj pierwsze stwo przed sygnałami wietlnymi i znakami drogowymi.

3. Sygnały wietlne maj pierwsze stwo przed znakami drogowymi reguluj cymi pierwsze stwo przejazdu.

Art. 6 [Osoby upowa nione do kierowania ruchem]

1. Polecenia lub sygnały mo e dawa uczestnikowi ruchu lub innej osobie znajduj cej si na drodze:

- 1) policjant;
- 2) żołnierz andarmerii Wojskowej lub wojskowego organu porz dkowego, zabezpieczaj cy przemarsz lub przejazd kolumny wojskowej albo w razie akcji zwi zanej z ratowaniem ycia lub mienia;
- 3) funkcjonariusz Stra y Granicznej;
- 3a) inspektor Inspekcji Transportu Drogowego;
- 3b) umundurowany inspektor kontroli skarbowej lub funkcjonariusz celny;
- 3c) strażnik gminny (miejski);
- 4) pracownik kolejowy na przeje dzie kolejowym;
- 5) osoba działaj ca w imieniu zarz dcy drogi lub osoba wykonuj ca roboty na drodze na zlecenie lub za zgod zarz dcy drogi;

6) osoba nadzoruj ca bezpieczne przej cie dzieci przez jezdn , w wyznaczonym miejscu;

7) kieruj cy autobusem szkolnym w miejscach postoju zwi zanych z wsiadaniem lub wysiadaniem dzieci;

7a) ratownik górski podczas wykonywania czynno ci zwi zanych z prowadzeniem akcji ratowniczej;

8) strażnik le ny lub funkcjonariusz Stra y Parku - na terenie odpowiednio lasu lub parku narodowego;

9) strażak Pa stwowej Stra y Po arnej podczas wykonywania czynno ci zwi zanych z prowadzeniem akcji ratowniczej;

10) członek ochotniczej stra y po arnej podczas wykonywania czynno ci zwi zanych z prowadzeniem akcji ratowniczej;

11) ⁴²⁾ funkcjonariusz Biura Ochrony Rz du podczas wykonywania czynno ci zwi zanych z zapewnieniem bezpieczne stwa ochranianych osób, obiektów i urz dze ;

12) ⁴³⁾ pilot podczas wykonywania czynno ci zwi zanych z pilotowaniem przejazdu pojazdu nienormatywnego.

2. Osoby, o których mowa w ust. 1 i ust. 4 pkt 2, powinny by łatwo rozpoznawalne i widoczne z dostatecznej odległo ci, zarówno w dzie , jak i w nocy.

3. Przepis ust. 2 w zakresie łatwej rozpoznawalno ci:

1) dotyczy osoby wymienionej w ust. 1 pkt 1 tylko poza obszarem zabudowanym;

2) nie dotyczy kieruj cego autobusem szkolnym, je eli sygnał do zatrzymania innych pojazdów dawany jest przez t osob bez wychodzenia z odpowiednio oznaczonego pojazdu.

3a. ⁴⁴⁾ Osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 4-8 i 12 oraz ust. 4 pkt 2, mog dawa polecenia lub sygnały uczestnikowi ruchu lub innej osobie znajduj cej si na drodze pod warunkiem uko czenia szkolenia organizowanego przez wojewódzki o rodek ruchu drogowego. Pilot zabezpieczaj cy przejazd pojazdu nienormatywnego b d cy osob , o której mowa w ust. 1 pkt 1-3c i 9, nie podlega szkoleniu.

3b. Szkolenie, o którym mowa w ust. 3a, mo e by przeprowadzone odpłatnie. Opłat ponosi podmiot kieruj cy na szkolenie, a w pozostałych przypadkach - osoba odbywaj ca szkolenie. Wysoko maksymalnej opłaty za szkolenie jednej osoby nie mo e przekracza 30% minimalnego wynagrodzenia za prac ustalonego na podstawie przepisów o minimalnym wynagrodzeniu za prac .

4. Minister włą ciwy do spraw wewn trznych w porozumieniu z ministrem włą ciwym do spraw transportu, uwzgl dniaj c potrzeb zapewnienia bezpiecze stwa i porz dku w trakcie kierowania ruchem drogowym oraz sprawnego wykonywania czynno ci w tym zakresie, w drodze rozporz dzenia:

1) okre li organizacj i sposób wykonywania czynno ci, o których mowa w ust. 1, program i tryb prowadzenia szkolenia w tym zakresie, wzór za wiadczenia o uko czeniu szkolenia, wysoko stawek za szkolenie oraz tryb ich pobierania i zwrotu, bior c pod uwag w szczególno ci rednie realne koszty organizacji i przeprowadzania szkolenia;

2) mo e upowa ni inne osoby do wykonywania czynno ci, o których mowa w ust. 1, oraz okre li okoliczno ci, szczegółowe warunki, sposób wykonywania czynno ci w tym zakresie, jak równie warunki, które te osoby musz spełnia ;

3) okre li wzór ubioru osób, o których mowa w ust. 1 pkt 4-6.

Art. 7 [Obowi zuj ce znaki i sygnały]

1. Znaki i sygnały drogowe wyra aj ostrze enia, zakazy, nakazy lub informacje.

2. Minister włą ciwy do spraw transportu i minister włą ciwy do spraw wewn trznych, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, uwzgl dniaj c w szczególno ci konieczno dostosowania sygnałów drogowych do postanowie umów mi dzynarodowych, okre li, w drodze rozporz dzenia, znaki i sygnały obowi zuj ce w ruchu drogowym, ich znaczenie i zakres obowi zywania.

3. Minister włą ciwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrem włą ciwym do spraw wewn trznych, uwzgl dniaj c konieczno zapewnienia czytelno ci i zrozumiało ci znaków i sygnałów drogowych dla uczestników ruchu drogowego, okre li, w drodze rozporz dzenia, szczegółowe warunki techniczne dla znaków i sygnałów drogowych oraz urz dze bezpiecze stwa ruchu drogowego, a tak e warunki ich umieszczania na drogach.

Art. 8 [Szczególne uprawnienia niepełnosprawnych]

1. Osoba niepełnosprawna o obni onej sprawno ci ruchowej, kieruj ca pojazdem samochodowym oznaczonym kart parkingow mo e nie stosowa si do niektórych znaków drogowych dotycz cych zakazu ruchu lub postoju, w zakresie okre lonym przepisami, o których mowa w art. 7 ust. 2.

2. Przepis ust. 1 stosuje si równie do:

1) kieruj cego pojazdem przewo cego osob o obni onej sprawno ci ruchowej;

2) pracowników placówek zajmuj cych si opiek , rehabilitacj lub edukacj osób niepełnosprawnych pozostaj cych pod opiek tych placówek.

3. Karta parkingowa powinna być umieszczona za przednią szybą pojazdu samochodowego w sposób umożliwiający jej odczytanie.

4. Kart parkingowy, za opłat, wydaje starosta.

5. Kart parkingowy osobie, o której mowa w ust. 1, wydaje się na podstawie wydanego przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności:

- 1) orzeczenia o niepełnosprawności,
- 2) orzeczenia o stopniu niepełnosprawności,
- 3) orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień

- wraz ze wskazaniem, o którym mowa w art. 6b ust. 3 pkt 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm. 45).

5a. (uchylony)

5b. (uchylony)

6. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w stosunku do kierujących pojazdami zaopatrzonymi w karty parkingowe wydane za granicą.

7. Minister właściwy do spraw transportu określa, w drodze rozporządzenia:

1) wzór karty parkingowej, uwzględniając w szczególności konieczność ujednoczenia wzoru karty parkingowej z rozwiązaniami przyjętymi w krajach europejskich, w celu umożliwienia korzystania osobom niepełnosprawnym z ulg i przywilejów w ruchu drogowym, określonych w przepisach prawa krajowego;

1a) wzór oraz tryb wydania karty parkingowej dla placówek, o których mowa w ust. 2 pkt 2;

2) wysokość opłat za wydanie karty parkingowej, uwzględniając koszty związane z jej wydaniem i dystrybucją.

8. Minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego i ministrem właściwym do spraw zdrowia określa, w drodze rozporządzenia, rodzaj placówek zajmujących się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób niepełnosprawnych uprawnionych do uzyskania karty parkingowej oraz tryb wydawania tym placówkom karty parkingowej, mającej na względzie zapewnienie wydawania karty właściwym placówkom.

Art. 8a (uchylony)

Art. 9 [Pojazd uprzywilejowany na drodze] Uczestnik ruchu i inna osoba znajdujący się na drodze są obowiązkowo uprzywilejowani przejazdem pojazdu uprzywilejowanego, w szczególności przez niezwłoczne usunięcie się z jego drogi, a w razie potrzeby zatrzymanie się.

Art. 10 [Zarządzanie ruchem na drogach]

1. Minister właściwy do spraw transportu sprawuje nadzór nad zarządzaniem ruchem na drogach krajowych.

2. Wojewoda sprawuje nadzór nad zarządzaniem ruchem na drogach:

- 1) wojewódzkich;
- 2) powiatowych;
- 3) gminnych;
- 4) publicznych położonych w miastach na prawach powiatu i w mieście stołecznym Warszawie;
- 5) wewnętrznych położonych w strefach ruchu lub strefach zamieszkania.

3. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad zarządza ruchem na drogach krajowych, z zastrzeżeniem ust. 6.

4. Marszałek województwa zarządza ruchem na drogach wojewódzkich, z zastrzeżeniem ust. 6.

5. Starosta zarządza ruchem na drogach powiatowych i gminnych, z zastrzeżeniem ust. 6.

6. Prezydent miasta zarządza ruchem na drogach publicznych położonych w miastach na prawach powiatu, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych.

7. Zarządzanie ruchem na drogach wewnętrznych, w tym w strefie ruchu i strefie zamieszkania, należy do podmiotu zarządzającego tymi drogami.

8. Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad może powierzyć zadania w zakresie zarządzania ruchem na drogach krajowych marszałkowi województwa.

9. Drogami krajowymi, wojewódzkimi, powiatowymi i gminnymi są drogi publiczne określone zgodnie z przepisami o drogach publicznych.

10. Organy sprawujące nadzór nad zarządzaniem ruchem na drogach mogą nakazać zmianę organizacji ruchu ze względu na ważny interes ogólnospołeczny lub konieczność zapewnienia ruchu tranzytowego.

10a. Podmioty zarządzające drogami, o których mowa w ust. 7, ustalają organizację ruchu na tych drogach stosując znaki i sygnały drogowe oraz zasady ich umieszczania wynikające z ustawy i jej przepisów wykonawczych. Koszt oznakowania drogi wewnętrznej ponosi podmiot zarządzający drogą.

11. Minister właściwy do spraw transportu, mając na uwadze konieczność ochrony dróg przed zniszczeniem oraz zapewnienie bezpieczeństwa ruchu w okresie zwiększonego natężenia ruchu pojazdów osobowych, może wprowadzić, w drodze rozporządzenia, okresowe ograniczenia ruchu pojazdów na drogach lub zakaz ruchu niektórych rodzajów pojazdów.

12. Minister właściwy do spraw transportu, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych i Ministrem Obrony Narodowej, uwzględniając w szczególności:

- 1) konieczność zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim uczestnikom ruchu drogowego,
- 2) potrzeb efektywnego wykorzystania dróg publicznych,
- 3) potrzeby społecznie lokalnej,

określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem.

Rozdział 2. Ruch pieszych.

Art. 11 [Obowiązki pieszych]

1. Pieszy jest obowiązany korzystać z chodnika lub drogi dla pieszych, a w razie ich braku - z pobocza. Jeżeli nie ma pobocza lub czasowo nie można z niego korzystać, pieszy może korzystać z jezdni, pod warunkiem zajmowania miejsca jak najbliższej krawędzi i ustępowania miejsca nadjeżdżającemu pojazdowi.
2. Pieszy idący po poboczu lub jezdni jest obowiązany iść w lewą stronę drogi.
3. Pieszy idący jezdnią z obowiązany iść jeden za drugim. Na drodze o małym ruchu, w warunkach dobrej widoczności, dwóch pieszych może iść obok siebie.
4. Korzystanie przez pieszego z drogi dla rowerów jest dozwolone tylko w razie braku chodnika lub pobocza albo niemożności korzystania z nich. Pieszy, z wyjątkiem osoby niepełnosprawnej, korzystający z tej drogi, jest obowiązany ustąpić miejsca rowerowi.
5. Przepisów ust. 1-4 nie stosuje się w strefie zamieszkania. W strefie tej pieszy korzysta z całej szerokości drogi i ma pierwszeństwo przed pojazdem.

Art. 12 [Zasady ruchu w kolumnie pieszych]

1. Kolumna pieszych, z wyjątkiem pieszych w wieku do 10 lat, może się poruszać tylko prawą stroną jezdni.
2. Do kolumny pieszych w wieku do 10 lat stosuje się odpowiednio przepisy art. 11 ust. 1 i 2.
3. Liczba pieszych idących jezdnią w kolumnie obok siebie nie może przekraczać 4, a w kolumnie wojskowej - 6, pod warunkiem że kolumna nie zajmuje więcej niż połowę szerokości jezdni.
4. Pieszy w wieku do 10 lat może iść w kolumnie tylko dwójkami pod nadzorem co najmniej jednej osoby pełnoletniej.
5. Długość kolumny pieszych nie może przekraczać 50 m. Odległość między kolumnami nie może być mniejsza niż 100 m.
6. Jeżeli przemarsz kolumny pieszych odbywa się w warunkach niedostatecznej widoczności:
  - 1) pierwszy i ostatni z idących z lewej strony są obowiązani latarki:
    - a) pierwszy - ze światłem białym, skierowanym do przodu,
    - b) ostatni - ze światłem czerwonym, skierowanym do tyłu;
  - 2) w kolumnie o długości przekraczającej 20 m idący po lewej stronie z przodu i z tyłu są obowiązani używać elementów odbłaskowych odpowiadających właściwym warunkom technicznym, a ponadto idący po lewej stronie są obowiązani nie dodatkowo latarki ze światłem białym, rozmieszczone w taki sposób, aby odległość między nimi nie przekraczała 10 m;
  - 3) światła latarek powinny być widoczne z odległości co najmniej 150 m.
7. Zabrania się:
  - 1) ruchu po jezdni kolumny pieszych w czasie mgły; zakaz ten nie dotyczy kolumny wojskowej lub policyjnej;
  - 2) ruchu po jezdni kolumny pieszych w wieku do 10 lat w warunkach niedostatecznej widoczności;
  - 3) prowadzenia po jezdni kolumny pieszych przez osobę w wieku poniżej 18 lat.

Art. 13 [Przechodzenie przez jezdnię]

1. Pieszy, przechodzący przez jezdnię lub torowisko, jest obowiązany zachować szczególną ostrożność oraz, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, korzystać z przejścia dla pieszych. Pieszy znajdujący się na tym przejściu ma pierwszeństwo przed pojazdem.
2. Przechodzenie przez jezdnię poza przejściem dla pieszych jest dozwolone, gdy odległość od przejścia przekracza 100 m. Jeżeli jednak skrzyżowanie znajduje się w odległości co najmniej 100 m od wyznaczonego przejścia, przechodzenie jest dozwolone również na tym skrzyżowaniu.
3. Przechodzenie przez jezdnię poza przejściem dla pieszych, o którym mowa w ust. 2, jest dozwolone tylko pod warunkiem, że nie spowoduje zagrożenia bezpieczeństwa ruchu lub utrudnienia ruchu pojazdów. Pieszy jest obowiązany ustąpić pierwszeństwa pojazdom i do przeciwległej krawędzi jezdni i drogą najkrótszą, prostopadłą do osi jezdni.
4. Jeżeli na drodze znajduje się przejście nadziemne lub podziemne dla pieszych, pieszy jest obowiązany korzystać z niego, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.
5. Na obszarze zabudowanym, na drodze dwujezdniowej lub po której kursują tramwaje po torowisku wyodrębnionym z jezdni, pieszy przechodzący przez jezdnię lub torowisko jest obowiązany korzystać tylko z przejścia dla pieszych.
6. Przechodzenie przez torowisko wyodrębnione z jezdni jest dozwolone tylko w miejscu do tego przeznaczonym.
7. Jeżeli wysepka dla pasażerów na przystanku komunikacji publicznej znajduje się z przejściem dla pieszych, przechodzenie do i z przystanku jest dozwolone tylko po tym przejściu.
8. Jeżeli przejście dla pieszych wyznaczone jest na drodze dwujezdniowej, przejście na każdej jezdni uważa się za przejście odrębne. Przepis ten stosuje się odpowiednio do przejścia dla pieszych w miejscu, w którym ruch pojazdów jest rozdzielony wysepką lub za pomocą innych urządzeń na jezdni.

Art. 14 [Zakazy w ruchu pieszych] Zabrania się:

- 1) wchodzenia na jezdnię:
  - a) bezpośrednio przed jadącym pojazdem, w tym również na przejściu dla pieszych,
  - b) spoza pojazdu lub innej przeszkody ograniczającej widoczność drogi;
- 2) przechodzenia przez jezdnię w miejscu o ograniczonej widoczności drogi;
- 3) zwalniania kroku lub zatrzymywania się bez uzasadnionej potrzeby podczas przechodzenia przez jezdnię lub torowisko;
- 4) przebiegania przez jezdnię;
- 5) chodzenia po torowisku;
- 6) wchodzenia na torowisko, gdy zapory lub półzapory są opuszczone lub opuszczanie ich rozpoczęto;
- 7) przechodzenia przez jezdnię w miejscu, w którym urządzenie zabezpieczające lub przeszkoda oddzielająca drogę dla pieszych albo chodnik od jezdni, bez względu na to, po której stronie jezdni one się znajdują.

Art. 15 [Warunki szczególne] Przepisów art. 11-14 nie stosuje się w razie zamknięcia ruchu pojazdów na drodze.

Rozdział 3. Ruch pojazdów.

Oddział 1. Zasady ogólne.

Art. 16 [Obowiązki kierowcy pojazdem]

1. Kierujący pojazdem obowiązuje ruch prawostronny.
2. Kierujący pojazdem, korzystając z drogi dwujezdniowej, jest obowiązany jechać po prawej jezdni; do jezdni tych nie wlicza się jezdni przeznaczonych do dojazdu do nieruchomości położonej przy drodze.
3. Kierujący pojazdem, korzystając z jezdni dwukierunkowej co najmniej o czterech pasach ruchu, jest obowiązany zajmować pas ruchu znajdujący się na prawej połowie jezdni.
4. Kierujący pojazdem jest obowiązany jechać możliwie blisko prawej krawędzi jezdni. Jeżeli pasy ruchu na jezdni są wyznaczone, nie może zajmować więcej niż jednego pasa.
5. Kierujący pojazdem zaprzęgowym, rowerem, wózkiem rowerowym, motorowerem, wózkiem ręcznym oraz osoba prowadząca pojazd napędzany silnikiem spalinowym zani porusza się po poboczu, chyba że nie nadaje się ono do jazdy lub ruch pojazdu utrudniałby ruch pieszych.
6. Kierujący pojazdem znajdującym się na czwartej jezdni, po której jeżdżą pojazdy szynowe, jest obowiązany ustąpić miejsca nadjeżdżącemu pojazdowi szynowemu.
7. Na skrzyżowaniu i bezpośrednio przed nim kierujący rowerem, motorowerem lub motocyklem może poruszać się rodzkiem pasa ruchu, jeżeli pas ten umożliwia opuszczenie skrzyżowania w więcej niż jednym kierunku, z zastrzeżeniem art. 33 ust. 1.

Oddział 2. Właściwości do ruchu.

Art. 17 [Zasady ogólne]

1. Właściwości do ruchu następuje przy rozpoczynaniu jazdy po postoju lub zatrzymaniu się niewynikającym z warunków lub przepisów ruchu drogowego oraz przy wyjeździe:
  - 1) na drogę z nieruchomości, z obiektu przydrożnego lub dojazdu do takiego obiektu, z drogi niebędącej drogą publiczną oraz ze strefy zamieszkania;
  - 2) na drogę z pola lub na drogę twardej drogi gruntowej;
  - 3) na jezdnię z poboczem, z chodnika lub z pasa ruchu dla pojazdów powolnych;
  - 3a) na jezdnię lub pobocze z drogi dla rowerów, z wyjątkiem wjazdu na przejazd dla rowerzystów lub pasa ruchu dla rowerów;
  - 4) pojazdem szynowym - na drogę z zajezdni lub na jezdnię z platformy.
2. Kierujący pojazdem, właściwości do ruchu, jest obowiązany zachować szczególnie ostrożność oraz ustąpić pierwszeństwo innemu pojazdowi lub uczestnikowi ruchu.

Art. 18 [Zachowanie ostrożności]

1. Kierujący pojazdem, zbliżając się do oznaczonego przystanku autobusowego (trolejbusowego) na obszarze zabudowanym, jest obowiązany zmniejszyć prędkość, a w razie potrzeby zatrzymać się, aby umożliwić kierowcy autobusu (trolejbusu) właściwości do ruchu, jeżeli kierujący takim pojazdem sygnalizuje kierunkowskazem zamiar zmiany pasa ruchu lub wjechania z zatoki na jezdnię.
2. Kierujący autobusem (trolejbusem), o którym mowa w ust. 1, może wjechać na siedni pas ruchu lub na jezdnię dopiero po upewnieniu się, że nie spowoduje to zagrożenia bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Art. 18a [Autobus szkolny]

1. Kierujący pojazdem, zbliżając się do miejsca postoju autobusu szkolnego, jest obowiązany:
  - 1) zatrzymać się, o ile kierujący tym autobusem подаł sygnał zatrzymania;
  - 2) zmniejszyć prędkość, a w razie potrzeby zatrzymać się, aby umożliwić kierowcy tym autobusem wjazd na jezdnię lub siedni pas ruchu, o ile sygnalizuje on zamiar wykonania takiego manewru.
2. Kierujący autobusem szkolnym w sytuacji, o której mowa w ust. 1, może wjechać na siedni pas ruchu lub jezdnię dopiero po upewnieniu się, że nie spowoduje to zagrożenia bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Oddział 3. Prędkość i hamowanie.

Art. 19 [Bezpieczna prędkość]

1. Kierujący pojazdem jest obowiązany jechać z prędkością zapewniającą panowanie nad pojazdem, z uwzględnieniem warunków, w jakich ruch się odbywa, a w szczególności: rzeby terenu, stanu i widoczności drogi, stanu i ładunku pojazdu, warunków atmosferycznych i natężenia ruchu.
2. Kierujący pojazdem jest obowiązany:
  - 1) jechać z prędkością nieutrudniającą jazdy innym kierującym;
  - 2) hamować w sposób niepowodujący zagrożenia bezpieczeństwa ruchu lub jego utrudnienia;
  - 3) utrzymywać odstęp niebezpieczny do uniknięcia zderzenia w razie hamowania lub zatrzymania się poprzedzającego pojazdu.
3. Poza obszarem zabudowanym, na jezdniach dwukierunkowych o dwóch pasach ruchu, kierujący pojazdem objętym indywidualnym ograniczeniem prędkości albo pojazdem lub zespołem pojazdów o długości przekraczającej 7 m jest obowiązany utrzymywać taki odstęp od pojazdu silnikowego znajdującego się przed nim, aby inne wyprzedzające pojazdy mogły bezpiecznie wjechać w lukę utrzymywaną między tymi pojazdami. Przepisu tego nie stosuje się, jeżeli kierujący pojazdem przystępuje do wyprzedzania lub gdy wyprzedzanie jest zabronione.

4. Poza obszarem zabudowanym w tunelach o długości przekraczającej 500 m, kierujący pojazdem jest obowiązany utrzymywać odstęp od poprzedzającego pojazdu nie mniejszy niż :

- 1) 50 m - jeżeli kieruje pojazdem o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 t lub autobusem;
- 2) 80 m - jeżeli kieruje zespołem pojazdów lub pojazdem niewymienionym w pkt 1.

5. Organ zarządzający ruchem na drogach może zmniejszyć lub zwiększyć za pomocą znaków drogowych dopuszczalny odstęp, o którym mowa w ust. 4, w zależności od obowiązujących przepisów w tunelu dopuszczalnej prędkości.

Art. 20 [Prędkość dopuszczalna]

1. Prędkość dopuszczalna pojazdu lub zespołu pojazdów na obszarze zabudowanym w godzinach 5⁰⁰-23⁰⁰ wynosi 50 km/h, z zastrzeżeniem ust. 2.

1a. Prędkość dopuszczalna pojazdu lub zespołu pojazdów na obszarze zabudowanym w godzinach 23⁰⁰-5⁰⁰ wynosi 60 km/h, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Prędkość dopuszczalna pojazdu lub zespołu pojazdów w strefie zamieszkania wynosi 20 km/h.

3. Prędkość dopuszczalna poza obszarem zabudowanym, z zastrzeżeniem ust. 4 i 5, wynosi w przypadku:

1) samochodu osobowego, motocykla lub samochodu ciężarowego o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 t:

a) na autostradzie - 140 km/h,

b) na drodze ekspresowej dwujezdniowej - 120 km/h,

c) na drodze ekspresowej jednojezdniowej oraz na drodze dwujezdniowej co najmniej o dwóch pasach przeznaczonych dla każdego kierunku ruchu - 100 km/h,

d) na pozostałych drogach - 90 km/h;

2) zespołu pojazdów lub pojazdu niewymienionego w pkt 1:

a) na autostradzie, drodze ekspresowej lub drodze dwujezdniowej co najmniej o dwóch pasach przeznaczonych dla każdego kierunku ruchu - 80 km/h,

b) na pozostałych drogach - 70 km/h.

4. Dopuszczalna prędkość autobusu spełniającego dodatkowe warunki techniczne określone w przepisach, o których mowa w art. 66 ust. 5, na autostradzie i drodze ekspresowej wynosi 100 km/h.

5. (uchylony)

5a. Rada Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki może, w drodze rozporządzenia, w przypadkach, o których mowa w art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłócenia na rynku naftowym (Dz.U. Nr 52, poz. 343, z późn. zm.⁴⁶⁾), wprowadzi ograniczenia w dopuszczalnej prędkości pojazdów samochodowych.

6. Prędkość dopuszczalna niektórych pojazdów, z zastrzeżeniem ust. 2, wynosi:

1) ciągnika rolniczego (również z przyczepą) - 30 km/h;

2) pojazdu z urządzeniem wystającym do przodu więcej niż 1,5 m od siedzenia dla kierującego - 30 km/h na obszarze zabudowanym i 60 km/h poza obszarem zabudowanym;

3) ⁴⁷⁾ motocykla (również z przyczepą), czterokołowca i motoroweru, którymi przewozi się dziecko w wieku do 7 lat - 40 km/h.

Art. 21 [Uprawnienia organu zarządzającego ruchem]

1. Organ zarządzający ruchem na drogach może zmniejszyć lub zwiększyć, za pomocą znaków drogowych, prędkość dopuszczalną pojazdów obowiązującą na obszarze zabudowanym.

2. Prędkość dopuszczalna, o której mowa w ust. 1, może być :

1) zmniejszona - jeżeli warunki bezpieczeństwa ruchu na drodze lub jej odcinku za tym przemawiają ;

2) zwiększona - jeżeli warunki ruchu na drodze lub jej odcinku zapewniają zachowanie bezpieczeństwa ruchu.

3. Organ zarządzający ruchem na drogach może zmniejszyć, za pomocą znaków drogowych, prędkość dopuszczalną pojazdów obowiązującą poza obszarem zabudowanym, jeżeli warunki bezpieczeństwa ruchu na drodze lub jej odcinku za tym przemawiają .

4. Organ rejestrujący pojazd może ustalić dla indywidualnego pojazdu dopuszczalną prędkość niższą niż określona w art. 20, jeżeli jest to uzasadnione konstrukcją lub stanem technicznym pojazdu. Ograniczenie prędkości należy uwidoczniać na znaku umieszczonym z tyłu pojazdu.

Oddział 4. Zmiana kierunku jazdy lub pasa ruchu.

Art. 22 [Zasady ogólne]

1. Kierujący pojazdem może zmienić kierunek jazdy lub zajmowany pas ruchu tylko z zachowaniem szczególnej ostrożności.

2. Kierujący pojazdem jest obowiązany zbliżyć się :

1) do prawej krawędzi jezdni - jeżeli zamierza skręcić w prawo;

2) do środka jezdni lub na jezdnię o ruchu jednokierunkowym do lewej jej krawędzi - jeżeli zamierza skręcić w lewo.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się, jeżeli wymiary pojazdu uniemożliwiają skręcenie zgodnie z zasadą określoną w tym przepisie lub dopuszczalna jest jazda wyłącznie w jednym kierunku.

4. Kierujący pojazdem, zmieniając zajmowany pas ruchu, jest obowiązany ustąpić pierwszeństwa pojazdowi jadącemu po pasie ruchu, na który zamierza wjechać, oraz pojazdowi wjeżdżającemu na ten pas z prawej strony.

5. Kierujący pojazdem jest obowiązany z wyprzedzeniem wyrazić zamiar zmiany kierunku jazdy lub pasa ruchu oraz zaprzestania sygnalizowania niezwłocznie po wykonaniu manewru.

6. Zabrania się zawracania:

1) w tunelu, na moście, wiadukcie lub drodze jednokierunkowej;

2) na autostradzie;

3) na drodze ekspresowej, z wyjątkiem skrzyżowania lub miejsca do tego przeznaczonego;

4) w warunkach, w których mogłoby to zagrozić bezpieczeństwu ruchu na drodze lub ruch ten utrudni.

Oddział 5. Wymijanie, omijanie i cofanie.

Art. 23 [Wymijanie]

1. Kierujący pojazdem jest obowiązany:

- 1) przy wymijaniu zachować bezpieczny odstęp od wymijanego pojazdu lub uczestnika ruchu, a w razie potrzeby zejść na prawo i zmniejszyć prędkość lub zatrzymać się;
  - 2) przy omijaniu zachować bezpieczny odstęp od omijanego pojazdu, uczestnika ruchu lub przeszkody, a w razie potrzeby zmniejszyć prędkość; omijanie pojazdu sygnalizującego zamiar skręcenia w lewo może odbywać się tylko z jego prawej strony;
  - 3) przy cofaniu ustąpić pierwszeństwo innemu pojazdowi lub uczestnikowi ruchu i zachować szczególnie ostrożność, a w szczególności:
    - a) sprawdzić, czy wykonywany manewr nie spowoduje zagrożenia bezpieczeństwa ruchu lub jego utrudnienia,
    - b) upewnić się, czy za pojazdem nie znajduje się przeszkoda; w razie trudności w osobistym upewnieniu się kierujący może poprosić o pomoc innej osoby.
2. Zabrania się cofania pojazdem w tunelu, na moście, wiadukcie, autostradzie lub drodze ekspresowej.

Oddział 6. Wyprzedzanie.

Art. 24 [Wyprzedzanie]

1. Kierujący pojazdem jest obowiązany przed wyprzedzeniem upewnić się w szczególności, czy:

- 1) ma odpowiedni widoczny i dostateczny miejsc do wyprzedzenia bez utrudnienia komukolwiek ruchu;
  - 2) kierujący, jadący za nim, nie rozpocznie wyprzedzenia;
  - 3) kierujący, jadący przed nim na tym samym pasie ruchu, nie zasignalizował zamiaru wyprzedzenia innego pojazdu, zmiany kierunku jazdy lub zmiany pasa ruchu.
2. Kierujący pojazdem jest obowiązany przy wyprzedzaniu zachować szczególnie ostrożność, a zwłaszcza bezpieczny odstęp od wyprzedzanego pojazdu lub uczestnika ruchu. W razie wyprzedzania roweru, wózka rowerowego, motoroweru, motocykla lub kolumny pieszych odstęp ten nie może być mniejszy niż 1 m.
3. Kierujący pojazdem jest obowiązany przy wyprzedzaniu przejeżdżać z lewej strony wyprzedzanego pojazdu, z zastrzeżeniem ust. 4, 5, 10 i 12.
4. Pojazd szynowy może być wyprzedzany tylko z prawej strony, chyba że położenie torów uniemożliwia takie wyprzedzenie lub wyprzedzenie odbywa się na jezdni jednokierunkowej.
5. Wyprzedzenie pojazdu lub uczestnika ruchu, który sygnalizuje zamiar skręcenia w lewo, może odbywać się tylko z jego prawej strony.
6. Kierującemu pojazdem wyprzedzanym zabrania się w czasie wyprzedzenia i bezpośrednio po nim zwłószczenia przed siebie. Kierujący pojazdem wolnobieżnym, ciągnikiem rolniczym lub pojazdem bez silnika jest obowiązany zejść jak najbardziej na prawo w celu ułatwienia wyprzedzenia. Przepisu nie stosuje się w przypadku, o którym mowa w ust. 12.
7. Zabrania się wyprzedzania pojazdu silnikowego jadącego po jezdni:
- 1) przy dojeżdżaniu do wierzchołka wzniesienia;
  - 2) na zakręcie oznaczonym znakami ostrzegawczymi;
  - 3) na skrzyżowaniu, z wyjątkiem skrzyżowania o ruchu okrężnym lub na którym ruch jest kierowany.
8. Dopuszcza się wyprzedzanie w miejscach, o których mowa w ust. 7 pkt 1 i 2, na jezdni:
- 1) jednokierunkowej;
  - 2) dwukierunkowej na odcinku z wyznaczonymi pasami ruchu, pod warunkiem że kierujący nie wjeżdża na cztery jezdnie przeznaczone do ruchu w kierunku przeciwnym - w miejscu, gdzie jest to zabronione znakami na jezdni.
9. Dopuszcza się wyprzedzanie w miejscu, o którym mowa w ust. 7 pkt 3, pojazdu sygnalizującego zamiar skręcenia, pod warunkiem że kierujący nie wjeżdża na cztery jezdnie przeznaczone do ruchu w kierunku przeciwnym.
10. Dopuszcza się wyprzedzanie z prawej strony na odcinku drogi z wyznaczonymi pasami ruchu, przy zachowaniu warunków określonych w ust. 1 i 7:
- 1) na jezdni jednokierunkowej;
  - 2) na jezdni dwukierunkowej, jeżeli co najmniej dwa pasy ruchu na obszarze zabudowanym lub trzy pasy ruchu poza obszarem zabudowanym przeznaczone są do jazdy w tym samym kierunku.
11. Zabrania się wyprzedzania pojazdu uprzywilejowanego na obszarze zabudowanym.
12. Kierujący rowerem może wyprzedzać inne niż rower powoli jadące pojazdy z ich prawej strony.

Oddział 7. Przekraczanie kierunku ruchu.

Art. 25 [Zasady ogólne]

1. Kierujący pojazdem, zbliżając się do skrzyżowania, jest obowiązany zachować szczególnie ostrożność i ustąpić pierwszeństwo pojazdowi nadjeżdżającemu z prawej strony, a jeżeli skręca w lewo - także jadącemu z kierunku przeciwnego na wprost lub skręcającemu w prawo.
2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do pojazdu szynowego, który ma pierwszeństwo w stosunku do innych pojazdów, bez względu na to, z której strony nadjeżdża.
3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się również w razie przecinania się kierunków ruchu poza skrzyżowaniem.
4. Kierującemu pojazdem zabrania się:
  - 1) wjeżdżania na skrzyżowanie, jeżeli na skrzyżowaniu lub za nim nie ma miejsca do kontynuowania jazdy;
  - 2) rozdzielania kolumny pieszych.

Art. 26 [Obowiązki kierującego pojazdem]

1. Kierujący pojazdem, zbliżając się do przejścia dla pieszych, jest obowiązany zachować szczególnie ostrożność i ustąpić pierwszeństwo pieszym znajdującym się na przejściu.
2. Kierujący pojazdem, który skręca w drogę poprzeczną, jest obowiązany ustąpić pierwszeństwa pieszemu przechodzącemu na skrzyżowaniu przez jezdnię drogi, na którą wjeżdża.
3. Kierujący pojazdem zabrania się:
  - 1) wyprzedzania pojazdu na przejściu dla pieszych i bezpośrednio przed nim, z wyjątkiem przejścia, na którym ruch jest kierowany;
  - 2) omijania pojazdu, który jechał w tym samym kierunku, lecz zatrzymał się w celu ustąpienia pierwszeństwa pieszemu;
  - 3) jazdy wzdłuż chodnika lub przejścia dla pieszych.
4. Kierujący pojazdem, przejeżdżając przez chodnik lub drogę dla pieszych, jest obowiązany jechać powoli i ustąpić pierwszeństwa pieszemu.
5. Przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio podczas jazdy po placu, na którym ze względu na brak wyodrębnienia jezdni i chodników ruch pieszych i pojazdów odbywa się po tej samej powierzchni.
6. Kierujący pojazdem jest obowiązany zachować szczególnie ostrożność przy przejeździe obok oznaczonego przystanku tramwajowego nieznajdującego się przy chodniku. Jeżeli przystanek nie jest wyposażony w wysepkę dla pasażerów, a na przystanek wjeżdża tramwaj lub stoi na nim, kierujący jest obowiązany zatrzymać pojazd w takim miejscu i na taki czas, aby zapewnić pieszemu swobodny dostęp do tramwaju lub na chodnik. Przepisy te stosuje się odpowiednio przy ruchu innych pojazdów komunikacji publicznej.
7. W razie przechodzenia przez jezdnię osoby niepełnosprawnej, używającej specjalnego znaku, lub osoby o widocznej ograniczonej sprawności ruchowej, kierujący jest obowiązany zatrzymać pojazd w celu umożliwienia jej przejścia.

Art. 27 [Obowiązki wobec rowerzystów]

1. Kierujący pojazdem, zbliżając się do przejazdu dla rowerzystów, jest obowiązany zachować szczególnie ostrożność i ustąpić pierwszeństwa rowerowi znajdującemu się na przejeździe.
  - 1a. Kierujący pojazdem, który skręca w drogę poprzeczną, jest obowiązany zachować szczególnie ostrożność i ustąpić pierwszeństwa rowerzyście jadącej wprost po jezdni, pasie ruchu dla rowerów, drodze dla rowerów lub innej części drogi, którą zamierza opuścić.
2. (uchylony)
3. Kierujący pojazdem, przejeżdżając przez drogę dla rowerów poza jezdnię, jest obowiązany ustąpić pierwszeństwa rowerowi.
4. Kierujący pojazdem zabrania się wyprzedzania pojazdu na przejeździe dla rowerzystów i bezpośrednio przed nim, z wyjątkiem przejazdu, na którym ruch jest kierowany.

Art. 28 [Ruch na torach kolejowych]

1. Kierujący pojazdem, zbliżając się do przejazdu kolejowego oraz przejeżdżając przez przejazd, jest obowiązany zachować szczególnie ostrożność. Przed wjechaniem na tory jest on obowiązany upewnić się, czy nie zbliża się pojazd szynowy, oraz przedsięwziąć odpowiednie środki ostrożności, zwłaszcza jeżeli wskutek mgły lub z innych powodów przejrzystość powietrza jest zmniejszona.
2. Kierujący jest obowiązany prowadzić pojazd z taką prędkością, aby mógł go zatrzymać w bezpiecznym miejscu, gdy nadjeżdża pojazd szynowy lub gdy urządzenie zabezpieczające albo dawany sygnał zabrania wjazdu na przejazd.
3. Kierujący pojazdem zabrania się:
  - 1) objeżdżania opuszczonych zapór lub półzapór oraz wjeżdżania na przejazd, jeżeli opuszczanie ich zostało rozpoczęte lub podnoszenie nie zostało zakończone;
  - 2) wjeżdżania na przejazd, jeżeli po drugiej stronie przejazdu nie ma miejsca do kontynuowania jazdy;
  - 3) wyprzedzania pojazdu na przejeździe kolejowym i bezpośrednio przed nim;
  - 4) omijania pojazdu oczekującego na otwarcie ruchu przez przejazd, jeżeli wymagałoby to wjechania na czelazni przeznaczoną dla przeciwnego kierunku ruchu.
4. W razie unieruchomienia pojazdu na przejeździe kolejowym, kierujący jest obowiązany niezwłocznie usunąć go z przejazdu, a jeżeli nie jest to możliwe, ostrzec kierującego pojazdem szynowym o niebezpieczeństwie.
5. Kierujący pojazdem lub zespołem pojazdów o długości przekraczającej 10 m, który nie może rozwinąć prędkości większej niż 6 km/h, przed wjazdem na przejazd kolejowy jest obowiązany upewnić się, czy w czasie potrzebnym na przejechanie przez ten przejazd nie nadjeżdża pojazd szynowy, lub uzgodnić czas tego przejazdu z drożnikiem kolejowym.
6. Przepisy ust. 1-4 stosuje się odpowiednio przy przejeździe przez tory tramwajowe; przepis ust. 3 pkt 3 nie dotyczy skrzyżowania lub przejazdu tramwajowego, na którym ruch jest kierowany.

Oddział 8. Ostrzeżenie oraz jazda w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza.

Art. 29 [Używanie sygnału dźwiękowego lub wietlnego]

1. Kierujący pojazdem może używać sygnału dźwiękowego lub wietlnego, w razie gdy zachodzi konieczność ostrzeżenia o niebezpieczeństwie.
2. Zabrania się:
  - 1) nadużywania sygnału dźwiękowego lub wietlnego;
  - 2) używania sygnału dźwiękowego na obszarze zabudowanym, chyba że jest to konieczne w związku z bezpośrednio przednim niebezpieczeństwem;
  - 3) ostrzegania wiatłami drogowymi w warunkach, w których może to spowodować odepicie innych kierujących.

Art. 30 [Zasady ruchu w trudnych warunkach]

1. Kierujący pojazdem jest obowiązany zachować szczególnie ostrożność w czasie jazdy w warunkach zmniejszonej przejrzystości powietrza, spowodowanej mgłą, opadami atmosferycznymi lub innymi przyczynami, a ponadto:
  - 1) kierujący pojazdem silnikowym jest obowiązany:

- a) włączyć światła mijania lub przeciwmgłowe przednie albo oba te światła jednocześnie,
  - b) poza obszarem zabudowanym podczas mgły dawać krótkotrwałe sygnały dźwiękowe w czasie wyprzedzania lub omijania;
- 2) kierujący innym pojazdem niż pojazd, o którym mowa w pkt 1, jest obowiązany:
- a) włączyć światła, w których pojazd jest wyposażony,
  - b) korzystać z pobocznej drogi, a jeżeli nie jest to możliwe, jeżdżąc jak najbliżej krawężnika i nie wyprzedzać innego pojazdu.
2. Obowiązek używania świateł, o którym mowa w ust. 1, dotyczy kierującego pojazdem także podczas zatrzymania wynikającego z warunków lub przepisów ruchu drogowego.
3. Kierujący pojazdem może używać tylnych świateł przeciwmgłowych, jeżeli zmniejszona przejrzystość powietrza ogranicza widoczność na odległość mniejszą niż 50 m. W razie poprawy widoczności kierujący pojazdem jest obowiązany niezwłocznie wyłączyć te światła.

Oddział 9. Holowanie.

Art. 31 [Zasady ogólne]

1. Kierujący może holować pojazd silnikowy tylko pod warunkiem, że:

- 1) pojazd holowany nie przekracza 30 km/h na obszarze zabudowanym i 60 km/h poza tym obszarem;
- 2) pojazd holujący ma włączone światła mijania również w okresie dostatecznej widoczności;
- 3) w pojeździe holowanym znajduje się kierujący mający uprawnienie do kierowania tym pojazdem, chyba że pojazd jest holowany w sposób wykluczający potrzebę kierowania nim;
- 4) pojazd holowany jest połączony z pojazdem holującym w sposób wykluczający odłączenie się w czasie jazdy; nie dotyczy to holowania motocykla, który powinien być połączony z pojazdem holującym połącznikiem takim w sposób umożliwiający łatwe odłączenie;
- 5) pojazd holowany, z wyjątkiem motocykla, jest oznaczony z tyłu po lewej stronie ostrzegawczym trójkątem odbłaskowym, a w okresie niedostatecznej widoczności ma ponadto włączone światła pozycyjne; zamiast oznaczenia trójkątem odbłaskowym pojazd holowany może wysyłać ówce sygnały błyskowe w sposób widoczny dla innych uczestników ruchu;
- 6) w pojeździe holowanym na połączeniu sztywnym jest sprawny co najmniej jeden układ hamulców, a w pojeździe holowanym na połączeniu giętkim - dwa układy;
- 7) odległość między pojazdami wynosi nie więcej niż 3 m przy połączeniu sztywnym, a od 4 m do 6 m przy połączeniu giętkim, przy czym połączenie jest oznakowane na przemian pasami białymi i czerwonymi albo zaopatrzone w chorągiewki barwy ówcej lub czerwonej; przepisu tego nie stosuje się w razie holowania pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Zabrania się holowania:

- 1) pojazdu o niesprawnym układzie kierowniczym lub o niesprawnych hamulcach, chyba że sposób holowania wyklucza potrzebę ich użycia;
  - 2) pojazdu za pomocą połączenia giętkiego, jeżeli w pojeździe tym działanie układu hamulcowego uzależnione jest od pracy silnika, a silnik jest unieruchomiony;
  - 3) więcej niż jednego pojazdu, z wyjątkiem pojazdu członowego;
  - 4) pojazdem z przyczepą (naczepą);
  - 5) na autostradzie, z wyjątkiem holowania przez pojazdy przeznaczone do holowania do najbliższego wyjazdu lub miejsca obsługi podróżnych.
3. W razie holowania pojazdu w sposób wykluczający potrzebę kierowania nim lub użycia hamulców, rzeczywista masa całkowita pojazdu holowanego nie może przekraczać rzeczywistej masy całkowitej pojazdu holującego.

Oddział 10. Ruch pojazdów w kolumnie.

Art. 32 [Zorganizowana kolumna]

1. Liczba pojazdów jadących w zorganizowanej kolumnie nie może przekraczać:

- 1) samochodów osobowych, motorowerów lub motocykli - 10;
  - 2) rowerów lub wózków rowerowych - 15;
  - 3) pozostałych pojazdów - 5.
2. Odległość między jadącymi kolumnami nie może być mniejsza niż 500 m dla kolumn pojazdów samochodowych oraz 200 m dla kolumn pozostałych pojazdów.

3. (uchylony)

4. Jazda w kolumnie nie zwalnia kierującego pojazdem od przestrzegania obowiązujących przepisów ruchu drogowego.

5. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do pojazdów uprzywilejowanych oraz pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

6. Zabrania się wjeżdżania między jadące w kolumnie rowery lub wózki rowerowe oraz pojazdy, o których mowa w ust. 5.

6a. Przejazd kolumny pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, w skład której wchodzi więcej niż 5 pojazdów, jest dozwolony pod warunkiem uzyskania zezwolenia wojskowego na przejazd drogowy, wydawanego przez właściwy organ wojskowy.

7. (uchylony)

Oddział 11. Przepisy dodatkowe o ruchu rowerów, motorowerów oraz pojazdów zaprzęgowych.

Art. 33 [Kierowanie rowerem]

1. Kierujący rowerem jest obowiązany korzystać z drogi dla rowerów lub pasa ruchu dla rowerów, jeżeli są one wyznaczone dla kierunku, w którym się porusza lub zamierza skręcić. Kierujący rowerem, korzystając z drogi dla rowerów i pieszych, jest obowiązany zachować szczególną ostrożność i ustąpić miejsca pieszym.

1a. Kierujący rowerem może zatrzymać się w luzie rowerowej obok innych rowerzystów. Jest obowiązany opuścić ją, kiedy zaistnieje możliwość kontynuowania jazdy w zamierzonym kierunku i zajęć miejsce na jezdni zgodnie z odpowiednio art. 33 ust. 1 lub art. 16 ust. 4 i 5.

2. Dziecko w wieku do 7 lat może być przewożone na rowerze, pod warunkiem że jest ono umieszczone na dodatkowym siodełku zapewniającym bezpieczną jazdę.

3. Kierującemu rowerem lub motorowerem zabrania się:

- 1) jazdy po jezdni obok innego uczestnika ruchu, z zastrzeżeniem ust. 3a;
- 2) jazdy bez trzymania co najmniej jednej ręki na kierownicy oraz nóg na pedałach lub podnóżkach;
- 3) czepiania się pojazdów.

3a. Dopuszcza się wyłącznie jazdę po jezdni kierującego rowerem obok innego roweru lub motoroweru, jeżeli nie utrudnia to poruszania się innym uczestnikom ruchu albo w inny sposób nie zagraża bezpieczeństwu ruchu drogowego.

4. (uchylony)

5. Korzystanie z chodnika lub drogi dla pieszych przez kierującego rowerem jest dozwolone wyłącznie, gdy:

- 1) opiekuje się on osobą w wieku do lat 10 kierującą rowerem;
- 2) szerokość chodnika wzdłuż drogi, po której ruch pojazdów jest dozwolony z prędkością nie większą niż 50 km/h, wynosi co najmniej 2 m i brakuje wydzielonej drogi dla rowerów oraz pasa ruchu dla rowerów;
- 3) warunki pogodowe zagrażają bezpieczeństwu rowerzysty na jezdni (niegłęboki śnieg, silny wiatr, ulewa, gołolód, gęsta mgła), z zastrzeżeniem ust. 6.

6. Kierujący rowerem, korzystając z chodnika lub drogi dla pieszych, jest obowiązany jechać powoli, zachować szczególną ostrożność i ustąpić miejsca pieszym.

7. Kierujący rowerem może jechać lewą stroną jezdni na zasadach określonych dla ruchu pieszych w przepisach art. 11 ust. 1-3, jeżeli opiekuje się on osobą kierującą rowerem w wieku do lat 10.

Art. 34 [Kierowanie zaprzęgiem]

1. Do zaprzęgu może być używane tylko zwierzę niepłochliwe, odpowiednio sprawne fizycznie i dające się prowadzić.

2. Kierujący pojazdem zaprzęgowym jest obowiązany utrzymywać pojazd i zaprzęg w takim stanie, aby mógł nad nimi panować.

3. Bezpośrednio jeden za drugim może jechać nie więcej niż 5 pojazdów zaprzęgowych. Odległości między nimi przy tym pojeździe a następnym nie może być mniejsza niż 200 m.

4. Kierujący pojazdem zaprzęgowym przy wjeździe na drogę twardą w miejscu, gdzie nie ma dostatecznej widoczności drogi, jest obowiązany prowadzić zwierzę za uzdę.

5. Kierującemu pojazdem zaprzęgowym zabrania się:

- 1) przeciwności zwierzęciu;
- 2) jazdy obok innego uczestnika ruchu na jezdni;
- 3) pozostawiania pojazdu niezabezpieczonego przed ruszeniem;
- 4) jazdy pojazdem na płozach bez dzwonek lub grzechotek.

Rozdział 4. Ruch zwierząt.

Art. 35 [Zasady ogólne]

1. Jazda wierzchem i prowadzenie zwierząt powinny się odbywać po drodze przeznaczonej do prowadzenia zwierząt. W razie braku takiej drogi jazda wierzchem i prowadzenie zwierząt mogą odbywać się po poboczu, a jeżeli brak jest pobocza - po jezdni.

2. Do jazdy wierzchem i prowadzenia zwierząt stosuje się odpowiednio przepisy art. 34 ust. 1 i 2 oraz przepisy o ruchu pojazdów.

Art. 36 [Zakaz jazdy wierzchem]

1. Zabrania się jazdy wierzchem:

- 1) bez uzdy;
- 2) obok innego uczestnika ruchu na jezdni;
- 3) po drodze oznaczonej znakami z numerem drogi międzynarodowej oraz po drodze, na której obowiązują zakazy ruchu pojazdów zaprzęgowych;
- 4) po drodze twardej w okresie niedostatecznej widoczności;
- 5) po drodze twardej osobie w wieku poniżej 17 lat.

2. Jeżeli dziecko może prowadzić luzem tylko jedno zwierzę po swojej prawej stronie.

Art. 37 [Prowadzenie stada]

1. Zwierzęta w stadzie mogą być prowadzone po drodze tylko pod odpowiednim nadzorem. Zwierzęta pojedynczo mogą być prowadzone tylko na uwięzi.

2. Poganiacz zwierząt jest obowiązany:

- 1) iść po lewej stronie prowadzonych zwierząt;
- 2) w okresie niedostatecznej widoczności nie bliżej niż 150 m wiatłem białym.

3. Zwierzęta mogą być prowadzone luzem przy pojeździe zaprzęgowym z jego prawej strony, w liczbie nie więcej niż 2 sztuki.

4. Zabrania się:

- 1) prowadzenia zwierząt po drodze oznaczonej znakami z numerem drogi międzynarodowej, a po innej drodze twardej - w okresie od zmierzchu do świtu;

- 2) p dzenia zwierz t po drodze twardej osobie w wieku poni ej 13 lat;
  - 3) p dzenia zwierz t w poprzek drogi w miejscu niewidocznym na dostateczn odległo ;
  - 4) zatrzymywania zwierz t na jezdni;
  - 5) zajmowania przez zwierz ta wi cej ni prawej połowy jezdni albo drogi dla pieszych lub rowerów.
5. Rada powiatu mo e wprowadzi zakaz p dzenia zwierz t na okre lonych drogach lub obszarach oraz w okre lonym czasie.

Rozdział 5. Porz dek i bezpiecze stwo ruchu na drogach.

Oddział 1. Przepisy porz dkowe.

Art. 38 [Niezb dne dokumenty] Kieruj cy pojazdem jest obowi zany mie przy sobie i okazywa na danie uprawnionego organu wymagane dla danego rodzaju pojazdu lub kieruj cego:

- 1) dokument stwierdzaj cy uprawnienie do kierowania pojazdem;
- 2) dokument stwierdzaj cy dopuszczenie pojazdu do ruchu;
- 3) dokument potwierdzaj cy zawarcie umowy obowi zkowego ubezpieczenia odpowiedzialno ci cywilnej posiadacza pojazdu lub dowód opłacenia składki za to ubezpieczenie;
- 4) ⁵²⁾ zezwolenie, o którym mowa w art. 106 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kieruj cych pojazdami (Dz.U. Nr 30, poz. 151, z pó n. zm. ⁵³⁾);
- 5) inne dokumenty, je eli obowi zek taki wynika z odr bnej ustawy.

Art. 39 [U ywanie pasów bezpiecze stwa]

1. Kieruj cy pojazdem samochodowym oraz osoba przewo ona takim pojazdem wyposa onym w pasy bezpiecze stwa s obowi zani korzysta z tych pasów podczas jazdy, z zastrze eniem ust. 3.

2. Obowi zek korzystania z pasów bezpiecze stwa nie dotyczy:

- 1) osoby maj cej orzeczenie lekarskie o przeciwwskazaniu do u ywania pasów;
- 2) kobiety o widocznej ci y;
- 3) kieruj cego taksówk podczas przewo enia pasażera;
- 4) instruktora lub egzaminatora podczas szkolenia lub egzaminowania;
- 5) policjanta, funkcjonariusza Agencji Bezpiecze stwa Wewn trznego, Agencji Wywiadu, Słu by Kontrywiadu Wojskowego, Słu by Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Stra y Granicznej, Inspektora Kontroli Skarbowej, funkcjonariusza celnego i Słu by Wí ziennej, ołnierza Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej - podczas przewo enia osoby (osób) zatrzymanej;
- 6) funkcjonariusza Biura Ochrony Rz du podczas wykonywania czynno ci słu bowych;
- 7) zespołu medycznego w czasie udzielania pomocy medycznej;
- 8) konwojenta podczas przewo enia warto ci pieni nych;
- 9) osoby chorej lub niepełnosprawnej przewo onej na noszach lub w wózku inwalidzkim.

3. W poje dzie samochodowym wyposa onym w pasy bezpiecze stwa dziecko w wieku do 12 lat, nieprzekraczaj ce 150 cm wzrostu, przewozi si w foteliku ochronnym lub innym urz dzeniu do przewo enia dzieci, odpowiadaj cym wadze i wzrostowi dziecka oraz wła ciwym warunkom technicznym.

4. Przepis ust. 3 nie dotyczy przewozu dziecka taksówk , autobusem, specjalistycznym rodkiem transportu sanitarnego, o którym mowa w art. 36 ust. 2 ustawy z dnia 8 wrze nia 2006 r. o Pa stwowym Ratownictwie Medycznym (Dz.U. Nr 191, poz. 1410, z pó n. zm. ⁵⁴⁾), pojazdem Policji, Stra y Granicznej lub Stra y Gminnej (Miejskiej).

Art. 40 [U ywanie kasków ochronnych] ⁵⁵⁾

1. Kieruj cy motocyklem, czterokołowcem lub motorowerem oraz osoba przewo ona takimi pojazdami s obowi zani u ywa w czasie jazdy kasków ochronnych odpowiadaj cych wła ciwym warunkom technicznym.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje si do motocykli fabrycznie wyposa onych w pasy bezpiecze stwa.

3. Przepisu ust. 1 nie stosuje si do czterokołowców fabrycznie wyposa onych w nadwozie zamkni te i pasy bezpiecze stwa.

Art. 41 [Roboty na drodze - oznakowanie] Osoba wykonuj ca roboty lub inne czynno ci na drodze jest obowi zana u ywa w sposób widoczny dla innych uczestników ruchu elementów odblaskowych odpowiadaj cych wła ciwym warunkom technicznym.

Art. 42 [Poruszanie si niewidomych] Niewidomy podczas samodzielnego poruszania si po drodze jest obowi zany nie bia łask w sposób widoczny dla innych uczestników ruchu.

Art. 43 [Bezpiecze stwo ruchu dzieci]

1. Dziecko w wieku do 7 lat mo e korzystać z drogi tylko pod opiek osoby, która osi gn ła wiek co najmniej 10 lat. Nie dotyczy to strefy zamieszkania.

2. Dziecko w wieku do 15 lat, poruszaj ce si po drodze po zmierzchu poza obszarem zabudowanym, jest obowi zane u ywa elementów odblaskowych w sposób widoczny dla innych uczestników ruchu.

3. Przepisy ust. 1 i 2 nie dotycz drogi przeznaczonej wy łcznie dla pieszych.

Art. 44 [Post powanie w razie wypadku]

1. Kieruj cy pojazdem w razie uczestniczenia w wypadku drogowym jest obowi zany:

- 1) zatrzyma pojazd, nie powoduj c przy tym zagro enia bezpiecze stwa ruchu drogowego;
- 2) przedsi wzi odpowiedzialne rodki w celu zapewnienia bezpiecze stwa ruchu w miejscu wypadku;
- 3) niezwłocznie usun pojazd z miejsca wypadku, aby nie powodował zagro enia lub tamowania ruchu, je eli nie ma zabitego lub ranego;
- 4) poda swoje dane personalne, dane personalne wła ciciela lub posiadacza pojazdu oraz dane dotycz ce zakładu ubezpiecze , z którym zawarta jest umowa obowi zkowego ubezpieczenia odpowiedzialno ci cywilnej, na danie osoby uczestnicz cej w wypadku.

2. Jeżeli w wypadku jest zabity lub ranny, kierujący pojazdem jest obowiązany ponadto:
- 1) udzieli niezbędnej pomocy ofiarom wypadku oraz wezwie zespół ratownictwa medycznego i Policję;
  - 2) nie podejmie czynności, które mogłyby utrudnić ustalenie przebiegu wypadku;
  - 3) pozostanie na miejscu wypadku, a jeżeli wezwanie zespołu ratownictwa medycznego lub Policji wymaga oddalenia się - niezwłocznie powróci na to miejsce.
3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do innych osób uczestniczących w wypadku.

Art. 45 [Zasady poruszania się po drodze]

1. Zabrania się:
- 1) kierowania pojazdem, prowadzenia kolumny pieszych, jazdy wierzchem lub pędzenia zwierząt osobie w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu;
  - 2) holowania pojazdu kierowanego przez osobę, o której mowa w pkt 1;
  - 3) otwierania drzwi pojazdu, pozostawiania otwartych drzwi lub wysiadania bez upewnienia się, że nie spowoduje to zagrożenia bezpieczeństwa ruchu lub jego utrudnienia;
  - 4) wykorzystywania drogi lub poszczególnych jej części w sposób niezgodny z przeznaczeniem, chyba że przepisy szczegółowe stanowią inaczej;
  - 5) wjeżdżania na pasy między jezdniami;
  - 6) pozostawiania na drodze przedmiotów, które mogłyby zagrozić bezpieczeństwu ruchu; jeżeli jednak usunięcie ich nie jest możliwe, należy je oznaczyć w sposób widoczny w dzień i w nocy;
  - 7) umieszczania na drodze lub w jej pobliżu urządzeń wysyłających lub odbijających światło w sposób powodujący oślepienie albo wprowadzających w błąd uczestników ruchu;
  - 8) samowolnego umieszczania lub wyciszania albo usuwania lub wyciszania znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń ostrzegawczych lub kontrolnych na drodze, jak również zmiany ich położenia lub ich zastąpienia;
  - 9) zamieciania lub zanieczyszczania drogi;
  - 10) samowolnego umieszczania na drodze jakichkolwiek znaków, napisów lub symboli.
2. Kierującemu pojazdem zabrania się:
- 1) korzystania podczas jazdy z telefonu wymagającego trzymania słuchawki lub mikrofonu w ręku;
  - 2) przewożenia osoby, o której mowa w ust. 1 pkt 1, na rowerze lub motorowerze albo motocyklu, chyba że jest przewożona w bocznym wózku;
  - 3) przewożenia pasażera w sposób niezgodny z art. 39, 40 lub 63 ust. 1;
  - 4) przewożenia w foteliku ochronnym dziecka siedzącego tyłem do kierunku jazdy na przednim siedzeniu pojazdu samochodowego wyposażonego w poduszek powietrzny dla pasażera;
  - 5) przewożenia, poza specjalnym fotelikiem ochronnym, dziecka w wieku do 12 lat na przednim siedzeniu pojazdu samochodowego.

Oddział 2. Zatrzymanie i postój.

Art. 46 [Miejsca dozwolone]

1. Zatrzymanie i postój pojazdów są dozwolone tylko w miejscu i w warunkach, w których jest on z dostatecznej odległości widoczny dla innych kierujących i nie powoduje zagrożenia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub jego utrudnienia.
2. Kierujący pojazdem, zatrzymując pojazd na jezdni, jest obowiązany ustawić go jak najbliżej jej krawędzi oraz równoległe do niej.
3. W czasie postoju na drodze poza obszarem zabudowanym pojazd powinien znajdować się, jeżeli to tylko możliwe, poza jezdnią.
4. Kierujący pojazdem jest obowiązany stosować sposób zatrzymania lub postoju wskazany znakami drogowymi.
5. Kierujący pojazdem jest obowiązany w czasie postoju zabezpieczyć pojazd przed możliwością jego uruchomienia przez osobę niepowołaną oraz zachować inne środki ostrożności niezbędne do uniknięcia wypadku.

Art. 47 [Postój na chodniku]

1. Dopuszcza się zatrzymanie lub postój na chodniku kołami jednego boku lub przedniej osi pojazdu samochodowego o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 2,5 t, pod warunkiem że:
  - 1) na danym odcinku jezdni nie obowiązuje zakaz zatrzymania lub postoju;
  - 2) szerokość chodnika pozostawionego dla pieszych jest taka, że nie utrudni im ruchu i jest nie mniejsza niż 1,5 m;
  - 3) pojazd umieszczony przednią osi na chodniku nie tamuje ruchu pojazdów na jezdni.
2. Dopuszcza się, przy zachowaniu warunków określonych w ust. 1 pkt 2, zatrzymanie lub postój na chodniku przy krawędzi jezdni całego samochodu osobowego, motocykla, motoroweru, roweru lub wózka rowerowego. Inny pojazd o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 2,5 t może być w całości umieszczony na chodniku tylko w miejscu wyznaczonym odpowiednimi znakami drogowymi.

Art. 47a [Bezpieczne odstopy w tunelu] Kierujący pojazdem w tunelu, podczas zatrzymania wynikającego z warunków lub przepisów ruchu drogowego, jest obowiązany zachować odstopy od poprzedzającego pojazdu nie mniejszy niż 5 m.

Art. 48 (uchylony)

Art. 49 [Zakaz zatrzymania]

1. Zabrania się zatrzymania pojazdu:
- 1) na przejeździe kolejowym, na przejeździe tramwajowym, na skrzyżowaniu oraz w odległości mniejszej niż 10 m od przejazdu lub skrzyżowania;
  - 2) na przejściu dla pieszych, na przejeździe dla rowerzystów oraz w odległości mniejszej niż 10 m przed tym przejściem lub przejazdem; na drodze dwukierunkowej o dwóch pasach ruchu zakaz ten obowiązuje także za tym przejściem lub przejazdem;
  - 3) w tunelu, na moście lub na wiadukcie;
  - 4) na jezdni wzdłuż linii cięgiej oraz w pobliżu jej punktów krańcowych, jeżeli zmusiłoby to innych kierujących pojazdami wieloładowymi do najechania na tę linię;

- 5) na jezdni obok linii przerywanej wyznaczają jej krawędź jezdni oraz na jezdni i na poboczu obok linii ciągłej wyznaczają jej krawędź jezdni;
  - 6) w odległości mniejszej niż 10 m od przedniej strony znaku lub sygnału drogowego, jeżeli zostałyby one zasłonięte przez pojazd;
  - 7) na jezdni przy jej lewej krawędzi, z wyjątkiem zatrzymania lub postoju pojazdu na obszarze zabudowanym na drodze jednokierunkowej lub na jezdni dwukierunkowej o małym ruchu;
  - 8) na pasie między jezdniami;
  - 9) w odległości mniejszej niż 15 m od słupka lub tablicy oznaczającej przystanek, a na przystanku z zatoką - na całej jej długości;
  - 10) w odległości mniejszej niż 15 m od punktów krajozwojowych wysepki, jeżeli jezdnią z prawej jej strony ma tylko jeden pas ruchu;
  - 11) na drodze dla rowerów, pasie ruchu dla rowerów oraz w pasie rowerowej, z wyjątkiem roweru.
2. Zabrania się postoju:
- 1) w miejscu utrudniającym wjazd lub wyjazd, w szczególności do i z bramy, garażu, parkingu lub wlotki postojowej;
  - 2) w miejscu utrudniającym dostęp do innego prawidłowo zaparkowanego pojazdu lub wyjazd tego pojazdu;
  - 3) przed i za przejazdem kolejowym, po obu stronach drogi, na odcinku od przejazdu kolejowego do słupka wskaźnikowego z jedną kreską;
  - 4) w strefie zamieszkania w innym miejscu niż wyznaczone w tym celu;
  - 5) na obszarze zabudowanym, pojazdu lub zespołu pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 16 t lub o długości przekraczającej 12 m, poza wyznaczonymi w tym celu parkingami.
3. Zabrania się zatrzymania lub postoju pojazdu na autostradzie lub drodze ekspresowej w innym miejscu niż wyznaczone w tym celu. Jeżeli unieruchomienie pojazdu nastąpiło z przyczyn technicznych, kierujący pojazdem jest obowiązany usunąć pojazd z jezdni oraz ostrzec innych uczestników ruchu.
4. Zakaz zatrzymania lub postoju pojazdu nie dotyczy unieruchomienia pojazdu wynikającego z warunków lub przepisów ruchu drogowego.

Art. 50 [Obowiązek sygnalizowania postoju]

1. Kierujący pojazdem jest obowiązany sygnalizować postój pojazdu silnikowego lub przyczepy z powodu uszkodzenia lub wypadku:
- 1) na autostradzie lub drodze ekspresowej - w każdym przypadku;
  - 2) na pozostałych drogach twardych:
    - a) poza obszarem zabudowanym - w razie postoju na jezdni w miejscu, w którym jest to zabronione, a na poboczu, jeżeli pojazd nie jest widoczny z dostatecznej odległości,
    - b) na obszarze zabudowanym - w razie postoju na jezdni w miejscu, w którym zatrzymanie jest zabronione.
2. Postój pojazdu, o którym mowa w ust. 1, należy sygnalizować w sposób następujący:
- 1) na autostradzie lub drodze ekspresowej - przez:
    - a) włączenie wiatła awaryjnych pojazdu, a jeżeli pojazd nie jest wyposażony, należy włączyć wiatła pozycyjne,
    - b) umieszczenie ostrzegawczego trójkąta odblaskowego w odległości 100 m za pojazdem; trójkąt ten umieszcza się na jezdni lub poboczu, odpowiednio do miejsca unieruchomienia pojazdu;
  - 2) na pozostałych drogach:
    - a) poza obszarem zabudowanym - przez umieszczenie w odległości 30-50 m za pojazdem ostrzegawczego trójkąta odblaskowego i włączenie wiatła awaryjnych; w razie gdy pojazd nie jest wyposażony w wiatła awaryjne, należy włączyć wiatła pozycyjne,
    - b) na obszarze zabudowanym - przez włączenie wiatła awaryjnych, a jeżeli pojazd nie jest wyposażony, należy włączyć wiatła pozycyjne i umieścić ostrzegawczy trójkąt odblaskowy za pojazdem lub na nim, na wysokości nie większej niż 1 m.
3. Sygnalizowanie, o którym mowa w ust. 1 i 2, obowiązuje przez cały czas postoju pojazdu.

Art. 50a [Usunięcie pojazdu]

1. Pojazd pozostawiony bez tablic rejestracyjnych lub pojazd, którego stan wskazuje na to, że nie jest używany, może zostać usunięty z drogi przez straż gminną lub Policję na koszt właściciela lub posiadacza.
2. Pojazd usunięty w trybie określonym w ust. 1, nieodebrany na wezwanie gminy przez uprawnioną osobę w terminie 6 miesięcy od dnia usunięcia, uznaje się za porzucony z zamiarem wyzbycia się. Pojazd ten przechodzi na własność gminy z mocy ustawy.
3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się, gdy nieodebranie pojazdu nastąpiło z przyczyn niezależnych od osoby zobowiązanej.
4. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio, gdy w terminie 6 miesięcy od dnia usunięcia pojazdu nie została ustalona osoba uprawniona do jego odbioru.
5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, kierując się zasadami poszanowania prawa własności oraz potrzeb zapewnienia porządku na drogach publicznych, określi, w drodze rozporządzenia:
- 1) szczegółowy tryb oraz jednostki i warunki ich współdziałania w zakresie usuwania pojazdów bez tablic rejestracyjnych lub których stan wskazuje na to, że nie są używane;
  - 2) tryb postępowania w zakresie przejęcia pojazdu na własność gminy.

Oddział 3. Używanie wiatła zewnętrznych.

Art. 51 [Zasady używania wiatła]

1. Kierujący pojazdem jest obowiązany używać wiatła mijania podczas jazdy w warunkach normalnej przejrzystości powietrza.
2. W czasie od wiatu do zmierzchu w warunkach normalnej przejrzystości powietrza, zamiast wiatła mijania, kierujący pojazdem może używać wiatła do jazdy dziennej.
3. W czasie od zmierzchu do wiatu, na nieoświetlonych drogach, zamiast wiatła mijania lub łącznie z nimi, kierujący pojazdem może używać wiatła drogowych, o ile nie oświetlonych innych kierujących albo pieszych poruszających się w kolumnie. Kierujący pojazdem, używając wiatła drogowych, jest obowiązany przełączyć je na wiatła mijania w razie zbliżenia się:

- 1) pojazdu nadjeżdżającego z przeciwka, przy czym jeżeli jeden z kierujących wyłącza wiatła drogowe - drugi jest obowiązany uczynić to samo;
  - 2) do pojazdu poprzedzającego, jeżeli kierujący może być odepiniony;
  - 3) pojazdu szynowego lub komunikacji wodnej, jeżeli poruszają się w takiej odległości, że istnieje możliwość uderzenia kierujących tymi pojazdami.
4. (uchylony)
5. Na drodze krzywej, oznaczonej odpowiednimi znakami drogowymi, kierujący pojazdem może używać przednich wiatła przeciwmiegotowych od zmiernych do wiatu, również w warunkach normalnej przejrzystości powietrza.
6. Przepisów ust. 1-3 nie stosuje się do kierującego pojazdem, który nie jest wyposażony w wiatła mijania, drogowe lub wiatła do jazdy dziennej. Kierujący takim pojazdem w czasie od zmiernych do wiatu lub w tunelu jest obowiązany używać wiatła stanowiących obowiązkowe wyposażenie pojazdu.
7. Przepisy ust. 1-5 stosuje się odpowiednio podczas zatrzymania pojazdu, wynikającego z warunków lub przepisów ruchu drogowego. Jeżeli zatrzymanie trwa ponad 1 minutę, dopuszcza się wyłączenie wiatła zewnątrznych pojazdu, o ile na tym samym pasie ruchu, przed tym pojazdem i za nim, stoją inne pojazdy.

Art. 52 [Rozwinięte]

1. Kierujący pojazdem silnikowym lub szynowym, w warunkach niedostatecznej widoczności, podczas zatrzymania niewynikającego z warunków ruchu lub przepisów ruchu drogowego oraz podczas postoju, jest obowiązany używać wiatła pozycyjnych przednich i tylnych lub wiatła postojowych. W pojeździe niezłoczoną przyczepą oraz w zespole pojazdów o długości nieprzekraczającej 6 m dopuszcza się wyłączenie wiatła postojowych jedynie od strony jezdni.
2. Podczas zatrzymania lub postoju, w miejscu o wietlnym w stopniu zapewniającym widoczność pojazdu lub znajdującym się poza jezdnią i poboczem, wszystkie wiatła pojazdu mogą być wyłączone. Przepis ten nie dotyczy pojazdu szynowego oraz pojazdu, na którym znajduje się urządzenie lub ładunek, wystające poza pojazd i wymagające oznaczenia odrębnymi wiatłami.
3. Wiatła o wietlających przedmioty przydrożne (szperacz) mogą być wyłączone tylko podczas zatrzymania lub postoju, pod warunkiem że nie odepiniano innych uczestników ruchu. Ograniczenie to nie dotyczy pojazdu uprzywilejowanego.

Oddział 4. Warunki używania pojazdów w ruchu drogowym.

Art. 53 [Zasady ruchu pojazdów uprzywilejowanych]

1. Pojazdem uprzywilejowanym w ruchu drogowym może być pojazd samochodowy:
  - 1) jednostek ochrony przeciwpożarowej;
  - 2) zespołu ratownictwa medycznego;
  - 3) Policji;
  - 4) jednostki ratownictwa chemicznego;
  - 5) Straży Granicznej;
  - 6) Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
  - 7) Agencji Wywiadu;
  - 7a) Centralnego Biura Antykorupcyjnego;
  - 7b) Służby Kontrwywiadu Wojskowego;
  - 7c) Służby Wywiadu Wojskowego;
  - 8) Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
  - 9) Służby Wewnętrznej;
  - 10) Biura Ochrony Rządu;
  - 10a) kontroli skarbowej;
  - 10b) Służby Celnej;
  - 10c) straży gminnych (miejskich);
  - 10d) podmiotów uprawnionych do wykonywania zadań z zakresu ratownictwa górskiego;
  - 10e) Służby Parku Narodowego;
  - 10f) podmiotów uprawnionych do wykonywania zadań z zakresu ratownictwa wodnego;
  - 11) Inspekcji Transportu Drogowego;
  - 12) jednostki niewymienionej w pkt 1-11, jeżeli jest używany w związku z ratowaniem życia lub zdrowia ludzkiego - na podstawie zezwolenia ministra właściwego do spraw wewnętrznych.
- 1a. Minister właściwy do spraw wewnętrznych stwierdza wyjątkowo zezwolenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 12, gdy ustanowić okoliczności uzasadniają wykorzystanie pojazdu jako uprzywilejowanego.
2. Kierujący pojazdem uprzywilejowanym może, pod warunkiem zachowania szczególnej ostrożności, nie stosować się do przepisów o ruchu pojazdów, zatrzymaniu i postoju oraz do znaków i sygnałów drogowych tylko w razie, gdy:
  - 1) uczestniczy:
    - a) w akcji związanej z ratowaniem życia, zdrowia ludzkiego lub mienia albo konieczności zapewnienia bezpieczeństwa lub porządku publicznego albo
    - b) w przejeździe kolumny pojazdów uprzywilejowanych,
    - c) w wykonywaniu zadań związanych bezpośrednio z zapewnieniem bezpieczeństwa osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, którym na mocy odrębnych przepisów przysługuje ochrona;
  - 2) pojazd wysłał jednocześnie nie sygnały świetlne i dźwiękowe; po zatrzymaniu pojazdu nie wymaga się używania sygnału dźwiękowego;
  - 3) w pojeździe wyłączone są wiatła drogowe lub mijania.
3. Kierujący pojazdem uprzywilejowanym jest obowiązany stosować się do poleceń i sygnałów dawanych przez osoby kierujące ruchem lub upoważnione do jego kontroli.
4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, uwzględniając w szczególności konieczność zapewnienia porządku, sprawności i bezpieczeństwa ruchu drogowego, określi, w drodze rozporządzenia, okoliczności, w jakich używane są pojazdy uprzywilejowane w kolumnach.

Art. 54 [Używanie ótych sygnałów błyskowych]

1. Pojazd wykonuj cy na drodze prace porz dkowe, remontowe lub modernizacyjne powinien wysyła óte sygnały błyskowe.
2. Kieruj cy pojazdem, o którym mowa w ust. 1, mo e, pod warunkiem zachowania szczególnej ostro no ci, nie stosowa si do przepisów o obowi zku jazdy na jezdni lub przy jej prawej kraw dzi oraz o zatrzymaniu i postoju, z tym e:
  - 1) na jezdni jednokierunkowej oraz poza obszarem zabudowanym, podczas oczyszczania drogi ze niegu, dopuszcza si równie jazd przy lewej kraw dzi jezdni;
  - 2) jazd po chodniku dopuszcza si tylko przy zachowaniu bezpiecze stwa pieszych.
- 2a. Kieruj cy pojazdem, o którym mowa w ust. 1, mo e korzysta z autostrady lub drogi ekspresowej nawet wtedy, gdy pojazd ten nie jest pojazdem samochodowym lub jego konstrukcja uniemo liwia rozwini cie pr dko ci co najmniej 40 km/h.
3. Pojazd, który ze wzgl du na konstrukcj , ładunek lub nietypowe zachowanie na drodze mo e zagra a bezpiecze stwu w ruchu drogowym, powinien wysyła óte sygnały błyskowe.
4. Zabrania si , z zastrze eniem art. 31 ust. 1 pkt 5, u ywania ótych sygnałów błyskowych do innych celów ni okre lone w ust. 1 i 3.

Art. 55 [Pojazd do nauki jazdy]

1. Pojazd do nauki jazdy lub przeprowadzania egzaminu pa stwowego oznacza si tablic kwadratow barwy niebieskiej z bia ł liter „L”, umieszczon na poje dzie. W warunkach niedostatecznej widoczno ci tablica umieszczona na poje dzie, z wy ł czeniem tablicy na motocyklu, powinna by o wietlona. Tablica, któr oznaczony jest motocykl, powinna by wykonana z materiału odblaskowego.
2. Podczas kierowania pojazdem do nauki jazdy przez osob inn ni osoba ubiegaj ca si o uprawnienie do kierowania pojazdem tablica, o której mowa w ust. 1, powinna by zasłoni ta lub zło ona.
3. Kieruj cy pojazdem, przeje d aj c obok pojazdu, o którym mowa w ust. 1, lub jad c za nim, jest obowi zany zachowa szczegól ostro no .

Art. 56 (uchylony)

Art. 57 [Oznaczenie pojazdu przewo cego dzieci]

1. Pojazd przewo cy zorganizowan grup dzieci lub młodzie y w wieku do 18 lat oznacza si z przodu i z tyłu kwadratowymi tablicami barwy ótej z symbolem dzieci barwy czarnej. W warunkach niedostatecznej widoczno ci tablice powinny by o wietlone, chyba e s wykonane z materiału odblaskowego. Kieruj cy tym pojazdem jest obowi zany wł czy wiatła awaryjne podczas wsiadania lub wysiadania dzieci lub młodzie y.
2. Kieruj cy pojazdem, omijaj c pojazd, o którym mowa w ust. 1, jest obowi zany w czasie wsiadania lub wysiadania dzieci lub młodzie y zachowa szczegól ostro no i w razie potrzeby zatrzyma si .
3. Zabrania si oznaczania pojazdu tablicami, o których mowa w ust. 1, w czasie, gdy dzieci lub młodzie nie s przewo one.

Art. 57a [Autobus szkolny]

1. Kieruj cy autobusem szkolnym podczas wsiadania lub wysiadania dzieci jest obowi zany wł czy wiatła awaryjne.
2. Kieruj cy pojazdem, przeje d aj c obok autobusu szkolnego, jest obowi zany zachowa szczegól ostro no .
3. Je eli autobus szkolny przewozi inne osoby lub nie przewozi adnych osób, tablice z napisem „autobus szkolny” powinny by zdj te, zasłoni te lub zło one.

Art. 58 [Przewo enie osób niepełnosprawnych]

1. Pojazd przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu osób niepełnosprawnych oznacza si z przodu i z tyłu kwadratowymi tablicami barwy niebieskiej z mi dzynarodowym symbolem wózka inwalidzkiego barwy białej. Tablice te powinny by wykonane z materiału odblaskowego. Kieruj cy tym pojazdem jest obowi zany wł czy wiatła awaryjne podczas wsiadania lub wysiadania osoby niepełnosprawnej.
2. Kieruj cy pojazdem, omijaj c pojazd, o którym mowa w ust. 1, jest obowi zany w czasie wsiadania lub wysiadania osoby niepełnosprawnej zachowa szczegól ostro no i w razie potrzeby zatrzyma si .

Art. 59 [Oznaczenie pojazdu w ruchu mi dzynarodowym]

1. Pojazd zarejestrowany w Rzeczypospolitej Polskiej, który ma by u ywany w ruchu mi dzynarodowym, powinien by oznaczony znakiem z literami „PL”.
2. Pojazd zarejestrowany za granic uczestnicz cy w ruchu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej powinien by oznaczony znakiem okre laj cym pa stwo, w którym jest zarejestrowany.
3. Obowi zek, o którym mowa w ust. 1 i 2, uwa a si za spełniony, je eli na tablicy rejestracyjnej jest umieszczony znak okre laj cy pa stwo, w którym pojazd został zarejestrowany.

Art. 60 [Używanie pojazdu - zakazy]

1. Zabrania si :
  - 1) u ywania pojazdu w sposób zagra aj cy bezpiecze stwu osoby znajduj cej si w poje dzie lub poza nim;
  - 2) zakrywania wiatel oraz urz dze sygnalizacyjnych, tablic rejestracyjnych lub innych wymaganych tablic albo znaków, które powinny by widoczne;
  - 3) ozdabiania tablic rejestracyjnych oraz umieszczania z przodu lub z tyłu pojazdu znaków, napisów lub przedmiotów, które ograniczaj czytelno tych tablic;
  - 4) umieszczania na poje dzie znaku okre laj cego inne pa stwo ni to, w którym pojazd został zarejestrowany.
2. Zabrania si kieruj cemu:
  - 1) oddalania si od pojazdu, gdy silnik jest w ruchu;
  - 2) u ywania pojazdu w sposób powoduj cy uci liwo ci zwi zane z nadmiern emisj spalin do rodowiska lub nadmiernym hałasem;
  - 3) pozostawiania pracuj cego silnika podczas postoju na obszarze zabudowanym; nie dotyczy to pojazdu wykonuj cego czynno ci na drodze;
  - 4) ci gni cia za pojazdem osoby na nartach, sankach, wrotkach lub innym podobnym urz dzeniu;
  - 5) u ywania opon z umieszczonymi w nich na trwałe elementami przeciw lizgowymi.
3. Używanie ta cuchów przeciw lizgowych na oponach jest dozwolone tylko na drodze pokrytej niegiem.
4. Zakazu, o którym mowa w ust. 2 pkt 5, nie stosuje si do:

- 1) pojazdów samochodowych biorących udział w rajdach zimowych i wycieczkach zimowych za zgodą zarządcy drogi, wyrażoną w trybie określonym w art. 65a ust. 3 pkt 7a;
- 2) rowerów.

Art. 61 [Sposób umieszczania ładunku]

1. Ładunek nie może powodować przekroczenia dopuszczalnej masy całkowitej lub dopuszczalnej ładowności pojazdu.

2. Ładunek na pojeździe umieszcza się w taki sposób, aby:

- 1) nie powodował przekroczenia dopuszczalnych nacisków osi pojazdu na drogę;
- 2) nie naruszał stateczności pojazdu;
- 3) nie utrudniał kierowania pojazdem;
- 4) nie ograniczał widoczności drogi lub nie zasłaniał urządzeń sygnalizacyjnych, tablic rejestracyjnych lub innych tablic albo znaków, w które pojazd jest wyposażony.

3. Ładunek umieszczony na pojeździe powinien być zabezpieczony przed zmianą położenia lub wywoływaniem nadmiernego hałasu. Nie może on mieć ostrych krawędzi lub wydzielać ostrych zapachów.

4. Urządzenia służące do mocowania ładunku powinny być zabezpieczone przed rozluźnieniem się, swobodnym zwisaniem lub spadnięciem podczas jazdy.

5. Ładunek sypki może być umieszczony tylko w szczelnej skrzyni ładunkowej, zabezpieczonej dodatkowo odpowiednimi zasłonami uniemożliwiający wysypywanie się ładunku na drogę.

6. Ładunek wystający poza płaszczyznę obrysu pojazdu może być na nim umieszczony tylko przy zachowaniu następujących warunków:

1) ładunek wystający poza boczne płaszczyzny obrysu pojazdu może być umieszczony tylko w taki sposób, aby całkowita szerokość pojazdu z ładunkiem nie przekraczała 2,55 m, a przy szerokości pojazdu 2,55 m nie przekraczała 3 m, jednak pod warunkiem umieszczenia ładunku tak, aby z jednej strony nie wystawał na odległość większą niż 23 cm;

2) ładunek nie może wystawać z tyłu pojazdu na odległość większą niż 2 m od tylnej płaszczyzny obrysu pojazdu lub zespołu pojazdów; w przypadku przyczepy kłonicowej odległość ta liczy się od osi przyczepy;

3) ładunek nie może wystawać z przodu pojazdu na odległość większą niż 0,5 m od przedniej płaszczyzny obrysu i większą niż 1,5 m od siedzenia dla kierowcy ciego.

7. Przy przewozie drewna długiego dopuszcza się wystawianie ładunku z tyłu za przyczep kłonicową na odległość nie większą niż 5 m.

8. Ładunek wystający poza przednią lub boczne płaszczyzny obrysu pojazdu powinien być oznaczony. Dotyczy to również ładunku wystającego poza tylną płaszczyznę obrysu pojazdu na odległość większą niż 0,5 m.

9. Ustala się następujące oznakowanie ładunku:

1) ładunek wystający z przodu pojazdu oznacza się chorągiewką barwy pomarańczowej lub dwoma białymi i dwoma czerwonymi pasami, tak aby były widoczne z boków i z przodu pojazdu, a w okresie niedostatecznej widoczności ponadto wiatłem białym umieszczonym na najbardziej wystającej części ładunku;

2) ładunek wystający z boku pojazdu oznacza się chorągiewką barwy pomarańczowej o wymiarach co najmniej 50 × 50 cm, umieszczoną przy najbardziej wystającej krawędzi ładunku, a ponadto w okresie niedostatecznej widoczności ci białym wiatłem odblaskowym skierowanym do przodu oraz czerwonym wiatłem i czerwonym wiatłem odblaskowym skierowanym do tyłu; wiatła te nie powinny znajdować się w odległości większej niż 40 cm od najbardziej wystającej krawędzi ładunku; jeżeli długość wystającego z boku ładunku, mierzona wzdłuż pojazdu, przekracza 3 m, to chorągiewki i wiatła umieszcza się odpowiednio przy przedniej i tylnej części ładunku;

3) ładunek wystający z tyłu pojazdu oznacza się pasami białymi i czerwonymi umieszczonymi bezpośrednio na ładunku lub na tarczy na jego tylnej płaszczyźnie albo na zawieszanej na końcu ładunku bryle geometrycznej (np. stożku, ostrosłupie); widoczna od tyłu łączna powierzchnia pasów powinna wynosić co najmniej 1000 cm², przy czym nie może być mniej niż po dwa pasy każdej barwy; ponadto w okresie niedostatecznej widoczności ci na najbardziej wystającej części tyłu krawędzi ładunku umieszcza się czerwone wiatło odblaskowe; przy przewozie drewna długiego zamiast oznakowania pasami białymi i czerwonymi dopuszcza się oznakowanie końców ładunku chorągiewką lub tarczą barwy pomarańczowej;

4) ładunek wystający z tyłu samochodu osobowego lub przyczepy ciągniętej przez samochód osobowy może być oznaczony chorągiewką barwy czerwonej o wymiarach co najmniej 50 × 50 cm, umieszczoną przy najbardziej wystającej krawędzi ładunku.

10. Wysokość pojazdu z ładunkiem nie może przekraczać 4 m.

11. ⁵⁶⁾ (uchylony)

12. (uchylony)

13. (uchylony)

14. (uchylony)

15. Przy przewozie drewna jego rzeczywisty mas ustalają jako iloczyn objętości ładunku i normatywnej gęstości ustalonej dla danego gatunku drewna.

16. Minister właściwy do spraw środowiska i minister właściwy do spraw gospodarki w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu określają, w drodze rozporządzenia, gęstość drewna, uwzględniając w szczególności gatunki drewna mające zastosowanie w przemyśle i budownictwie, jego rodzaj i postać, w jakiej jest ono przewożone, mając na uwadze potrzebę ustalenia masy przewożonego drewna w celu uniknięcia przekroczenia nacisków osi pojazdów i ograniczenia negatywnego wpływu na stan techniczny dróg.

17. ⁵⁷⁾ Minister właściwy do spraw transportu może określić, w drodze rozporządzenia, sposób przewożenia ładunku, mając na względzie sposób jego rozmieszczenia i wpływ mocowania ładunku na pojeździe oraz zapewnienie bezpieczeństwa ruchu drogowego i ochronę środowiska.

Art. 62 [Masa przyczepy; zespół pojazdów]

1. Rzeczywista masa całkowita przyczepy ciągniętej przez:

1) samochód osobowy, samochód ciężarowy o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 t lub autobus - nie może przekraczać rzeczywistej masy całkowitej pojazdu ciągniętego;

2) samochód ciężarowy o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t - nie może przekraczać rzeczywistej masy całkowitej tego samochodu powyższej o 40%;

3) motocykl lub motorower - nie może przekraczać masy własnej motocykla lub motoroweru, jednak nie może przekraczać 100 kg.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy naczep.

3.⁵⁸⁾ Przepisy ust. 1 i 2 nie dotyczą pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Straży Granicznej oraz jednostek ochrony przeciwpożarowej.

4. Zespół pojazdów może składać się najwyżej z 3 pojazdów, a zespół ciągnięty przez pojazd silnikowy inny niż ciągnik rolniczy lub pojazd wolnobieżny - z 2 pojazdów.

4a. Długość zespołu 2 pojazdów nie może przekraczać 18,75 m, a 3 pojazdów - 22 m, z wyjątkiem zespołu pojazdów złozonego z:

1) pojazdu samochodowego i naczepy, których długość nie może przekraczać 16,5 m;
2) motocykla i przyczepy, motoroweru i przyczepy, roweru i przyczepy, wózka rowerowego i przyczepy, którego długość nie może przekraczać 4 m.

4b.⁵⁹⁾ Przejazd zespołu pojazdów złozonego z liczby pojazdów wskazanej w ust. 4 lub o długości wskazanej w ust. 4a wymaga zezwolenia, o którym mowa w art. 64d.

5. Długość zespołów pojazdów określone w ust. 4a nie dotyczy tramwajów.

Art. 63 [Zasady przewozu osób]

1. Przewóz osób może odbywać się tylko pojazdem do tego przeznaczonym lub przystosowanym. Liczba przewożonych osób nie może przekraczać liczby miejsc określonych w dowodzie rejestracyjnym, z zastrzeżeniem ust. 4. W przypadku niepodlegającym rejestracji liczba przewożonych osób wynika z konstrukcyjnego przeznaczenia pojazdu.

2. Dopuszcza się przewóz osób samochodem ciężarowym poza kabinę kierowcy, pod warunkiem że:

- 1) pojazd odpowiada wymaganym warunkom technicznym do przewozu osób;
- 2) osoby nie znajdują się między ładunkiem a kabiną kierowcy;
- 3) osoby przewożone są na miejscach siedzących;
- 4) pojazd nie przekracza prędkości 50 km/h.

3. Zabrania się przewozu osób w przyczepie, z tym że dopuszcza się przewóz:

1) dzieci do szkół lub przedszkoli i z powrotem w przyczepie dostosowanej do przewozu osób, ciągniętej przez ciągnik rolniczy;

2) konwojentów, drużyn roboczych i osób wykonujących czynności ładunkowe w przyczepie ciągniętej przez ciągnik rolniczy pod warunkiem, że:
a) liczba przewożonych osób nie przekracza 5,
b) osoby stojące trzymają się uchwytów,
c) osoby nie znajdują się pomiędzy ładunkiem a przednią ścianą przyczepy,
d) prędkość zespołu pojazdów nie przekracza 20 km/h;

3) osób w przyczepie (przyczepach) kolejki turystycznej pod warunkiem, że osoby te przewożone są wyłącznie na miejscach siedzących;

4) dzieci w przyczepie przystosowanej konstrukcyjnie do przewozu osób, ciągniętej przez rower lub wózek rowerowy.

4.⁶⁰⁾ Przepisów ust. 1-3 nie stosuje się do przewozu pojazdami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Straży Granicznej, Służby Wewnętrznej oraz jednostek ochrony przeciwpożarowej.

5. Kierującemu pojazdem silnikowym, który przewozi osobę, zabrania się palenia tytoniu lub spożywania pokarmów w czasie jazdy. Nie dotyczy to kierowcy samochodu ciężarowego, który przewozi osobę w kabinie kierowcy, i kierowcy samochodu osobowego, z wyjątkiem taksówki.

6.⁶¹⁾ Minister Obrony Narodowej określa, w drodze rozporządzenia, warunki przewozu osób pojazdami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, mając na uwadze bezpieczeństwo przewożonych osób.

7.⁶²⁾ Minister właściwy do spraw wewnętrznych i Minister Sprawiedliwości określa, w drodze rozporządzenia, warunki przewozu osób pojazdami Policji, Straży Granicznej, Służby Wewnętrznej oraz jednostek ochrony przeciwpożarowej, mając na uwadze bezpieczeństwo przewożonych osób.

Art. 64 [Ruch pojazdu nienormatywnego]⁶³⁾

1. Ruch pojazdu nienormatywnego jest dozwolony pod warunkiem:

1) uzyskania zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego odpowiedniej kategorii, wydawanego, w drodze decyzji administracyjnej, przez właściwy organ, a w przypadku pojazdu nienormatywnego należącego do Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej pod warunkiem uzyskania zezwolenia wojskowego na przejazd drogowy, wydawanego przez właściwy organ wojskowy;

2) przestrzegania warunków przejazdu określonych w zezwoleniu, o którym mowa w pkt 1;

3) pilotowania przejazdu pojazdu nienormatywnego przez pilota, w przypadku gdy pojazd przekracza co najmniej jedną z następujących wielkości:

- a) długość - 23 m,
- b) szerokość - 3,2 m,
- c) wysokość - 4,5 m,
- d) rzeczywista masa całkowita - 60 t;

4) zachowania szczególnej ostrożności przez kierowcę pojazdem nienormatywnym.

2. Zabrania się przewozu pojazdem nienormatywnym ładunków innych niż ładunek niepodzielny, z wyjątkiem pojazdów nienormatywnych uprawnionych do poruszania się na podstawie zezwoleń kategorii I lub kategorii II.

3.⁶⁴⁾ Wymiary, masa, naciski osi pojazdów nienormatywnych uprawnionych do poruszania się na podstawie zezwoleń kategorii I-VII oraz drogi, po których pojazdy te mogą się poruszać, są określone w tabeli stanowiącej załącznik nr 1 do ustawy.

4. Kierujący pojazdem nienormatywnym jest obowiązany mieć przy sobie i okazywać uprawnionym osobom zezwolenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, albo wypis z zezwolenia w przypadku zezwolenia kategorii I.

5. Organ wydający zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego prowadzi rejestr wydanych zezwoleń. W rejestrze umieszcza się następujące dane:

- 1) numer zezwolenia;
- 2) datę wydania zezwolenia;
- 3) kategorię zezwolenia;
- 4) podmiotu, na który zezwolenie zostało wydane;

5) pojazdu lub zespołu pojazdów, jeżeli zostały określone w zezwoleniu.

Art. 64a [Zezwolenie kategorii I na przejazd pojazdu nienormatywnego]⁶⁵⁾

1. Zezwolenie kategorii I na przejazd pojazdu nienormatywnego jest wydawane w celu umożliwienia dojazdu do i ze wskazanego w zezwoleniu miejsca i uprawnia do ruchu po drodze wskazanej w zezwoleniu.

2. Zezwolenie wydaje się na wniosek zainteresowanego podmiotu. Do wniosku dołącza się dowód wniesienia opłaty za wydanie zezwolenia.

3. Zezwolenie wydaje zarządca drogi właściwy dla drogi, po której ruch ma być wykonywany. Zezwolenie wydaje się, po uiszczeniu opłaty, w terminie 7 dni roboczych od dnia złożenia wniosku o jego wydanie.

4. Wydając zezwolenie, zarządca drogi wydaje także jego wypis lub wypisy w liczbie odpowiadającej liczbie pojazdów samochodowych określonych we wniosku o wydanie zezwolenia.

5. Zezwolenie wydaje się dla podmiotu wskazanego we wniosku o wydanie zezwolenia, na wskazany we wniosku okres: miesięcznie, 6 miesięcy lub 12 miesięcy, bez wskazania pojazdów, którymi ma być wykonywany przewóz.

6. Opłata za wydanie zezwolenia ustala się w kwocie stanowiącej iloczyn liczby wypisów i odpowiedniej stawki opłaty za zezwolenie w tej kategorii.

Art. 64b [Zezwolenie kategorii II na przejazd pojazdu nienormatywnego]⁶⁶⁾

1. Zezwolenie kategorii II jest wydawane na przejazd nienormatywnego pojazdu wolnobieżnego, ciągnika rolniczego albo zespołu pojazdów składającego się z pojazdu wolnobieżnego lub ciągnika rolniczego i przyczepy specjalnej.

2. Zezwolenie wydaje się na wniosek podmiotu wykonującego przejazd. Do wniosku dołącza się dowód wniesienia opłaty za wydanie zezwolenia.

3. Zezwolenie wydaje starosta właściwy ze względu na siedzibę wnioskodawcy albo miejsce rozpoczęcia przejazdu. Zezwolenie wydaje się po uiszczeniu opłaty, w terminie 3 dni roboczych od dnia złożenia wniosku o jego wydanie.

4. Zezwolenie wydaje się na okres 12 miesięcy, wskazując w nim:

1) podmiot wykonujący przejazd;

2) pojazd, którym będzie wykonywany przejazd.

5. Do ruchu pojazdu nienormatywnego, o którym mowa w ust. 1, nie stosuje się przepisu art. 64 ust. 1 pkt 3.

Art. 64c [Zezwolenia kategorii III-VI na przejazd pojazdu nienormatywnego]⁶⁷⁾

1. Zezwolenia kategorii III-VI na przejazd pojazdu nienormatywnego są wydawane na wskazany we wniosku okres: miesięcznie, 6 miesięcy, 12 miesięcy lub 24 miesięcy.

2. Zezwolenie wydaje się na wniosek zainteresowanego podmiotu. Do wniosku dołącza się dowód wniesienia opłaty za wydanie zezwolenia.

3. Zezwolenie wydaje:

1) właściwy ze względu na siedzibę wnioskodawcy albo miejsce rozpoczęcia przejazdu starosta - w zakresie zezwoleń kategorii III;

2) Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad - w zakresie zezwoleń kategorii IV-VI.

4. Zezwolenia kategorii III i IV przy wyjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wydaje także naczelnik urzędu celnego.

5. Zezwolenie kategorii IV uprawnia do poruszania się pojazdami i drogami, określonymi dla zezwolenia kategorii III.

6. Zezwolenie kategorii VI uprawnia do poruszania się pojazdami i drogami, określonymi dla zezwolenia kategorii V.

7. Zezwolenie wydaje się po uiszczeniu opłaty, w terminie 3 dni roboczych od dnia złożenia wniosku o jego wydanie. W przypadku niewydania zezwolenia zwraca się wniesioną opłatą.

8. Zezwolenie wydaje się dla podmiotu wykonującego przejazd, bez wskazania pojazdu, którym przejazd będzie wykonywany. Do zezwolenia kategorii VI organ wydający zezwolenie dołącza wykaz dróg krajowych, po których ma odbywać się przejazd pojazdu nienormatywnego.

9. Podmiot posiadający zezwolenie kategorii V i VI, planujący wykonanie przejazdu przez most lub wiadukt po drogach innych niż krajowe pojazdem, którego rzeczywista masa całkowita jest większa od dopuszczalnej, jest obowiązany zawiadomić pisemnie właściwego dla tego mostu lub wiaduktu zarządcę drogi o terminie i trasie planowanego przejazdu, w terminie 7 dni roboczych przed datą planowanego przejazdu, przy czym 7. dzień terminu jest ostatecznym dniem wpływu zawiadomienia do organu.

10. Zarządca drogi w przypadku, o którym mowa w ust. 9, najpóźniej 3 dni przed datą planowanego przejazdu potwierdza przyjęcie zawiadomienia i może określić warunki przejazdu przez most lub wiadukt albo zgłosić uzasadniony sprzeciw.

11. Warunki przejazdu pojazdu nienormatywnego przez most lub wiadukt określa zarządca drogi, ustalając, zależnie od potrzeb, ograniczenia w zakresie ruchu, sposób przejazdu oraz przystosowanie obiektu do przejazdu.

12. Zarządca drogi może zgłosić sprzeciw, o którym mowa w ust. 10, jeżeli stan techniczny mostu lub wiaduktu, po którym planowany jest przejazd pojazdu nienormatywnego, określony na podstawie przepisów Prawa budowlanego, uniemożliwia wykonanie tego przejazdu.

13. Zabrania się wykonywania przejazdu przez most lub wiadukt w przypadku zgłoszenia sprzeciwu albo niezgodnie z warunkami przejazdu przez ten obiekt.

Art. 64d [Zezwolenie kategorii VII na przejazd pojazdu nienormatywnego]⁶⁸⁾

1. Zezwolenie kategorii VII na przejazd pojazdu nienormatywnego jest wydawane na jednokrotny lub wielokrotny przejazd po drogach publicznych w wyznaczonym czasie, na trasie wyznaczonej w zezwoleniu. Zezwolenie wydaje się dla pojazdu, którego ruch, ze względu na jego wymiary, masę lub naciski osi, nie jest możliwy na podstawie zezwoleń kategorii I-VI.

2. Zezwolenie może być wydane, pod warunkiem że:

1) ładunek jest niepodzielny;

2) uzyskano na przejazd zgodę zarządcy drogi, właściwego dla trasy przejazdu;

3) istnieje możliwość wyznaczenia trasy przejazdu zapewniającej bezpieczeństwo oraz efektywność ruchu drogowego, a w szczególności:

a) natężenie ruchu umożliwiają bezpieczny przejazd pojazdu nienormatywnego,

b) stan techniczny sprawności budowli usytuowanych w ciągu rozpatrywanej trasy przejazdu, określony na podstawie przepisów Prawa budowlanego, umożliwiają przejazd,

c) przejazd nie stwarza zagrożenia stanu technicznego obiektów budowlanych położonych w pobliżu trasy przejazdu.

3. Zezwolenie wydaje się na wniosek zainteresowanego podmiotu. Opłat za wydanie zezwolenia wnosi się przed wydaniem zezwolenia.
4. Zezwolenie wydaje, po uzgodnieniu z innymi zarządcami dróg i po uiszczeniu opłaty, Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad, w terminie 14 dni roboczych od dnia złożenia wniosku, z zastrzeżeniem ust. 5. Jeżeli trasa przejazdu pojazdu nienormatywnego przebiega w granicach administracyjnych miasta na prawach powiatu i nie przebiega autostrad lub dróg ekspresowych, zezwolenie wydaje prezydent miasta.
5. Zarządca drogi właściwy ze względu na kategorię drogi, po której jest planowany przejazd, uzgadnia trasę przejazdu w terminie 7 dni roboczych od dnia otrzymania pisemnego zapytania organu wydającego zezwolenie, uwzględniając warunki przejazdu i stan techniczny drogi. W przypadku braku odpowiedzi na zapytanie uznaje się trasę za uzgodnioną.
6. Jeżeli przejazd pojazdu nienormatywnego wymaga określenia zakresu przystosowania infrastruktury drogowej położonej na trasie przejazdu, termin wydania zezwolenia może ulec przedłużeniu do 30 dni, z tym że organ wydający zezwolenie jest obowiązany powiadomić o tym podmiot składający wniosek w terminie 7 dni od dnia złożenia wniosku.
7. Koszty związane z przystosowaniem odcinków dróg do przejazdu pojazdu nienormatywnego ponosi podmiot wykonujący ten przejazd.
8. Do kosztów, o których mowa w ust. 7, zalicza się koszty dostosowania infrastruktury drogowej na trasie przejazdu pojazdu nienormatywnego, dostaw, usług lub robót, wskazanych w zezwoleniu na przejazd pojazdu nienormatywnego, w tym koszty:
- 1) wykonania niezbędnych ekspertyz i badań odcinków dróg i drogowych obiektów inżynierskich;
  - 2) przygotowania niezbędnej dokumentacji projektowej i kosztorysowej;
  - 3) czasowego usunięcia ograniczeń skrajni drogowej;
  - 4) wykonania wzmocnienia odcinków dróg i drogowych obiektów inżynierskich;
  - 5) wykonania robót zabezpieczających na trasie przejazdu pojazdu;
  - 6) dokonania geometrycznych korekt trasy przejazdu lub występujących w jej ciągu skrzyżowań;
  - 7) budowy lub dostosowania lokalnych objazdów występujących na trasie przejazdu pojazdu;
  - 8) wykonania prac związanych z przywróceniem odcinków dróg do stanu poprzedniego lub stanu uzgodnionego z właściwym zarządcą drogi;
  - 9) dokonania zmian w organizacji ruchu lub przywrócenia jej stanu poprzedniego lub stanu uzgodnionego z właściwym zarządcą drogi.
9. Zezwolenie wydaje się dla podmiotu wykonującego przejazd pojazdem nienormatywnym, wskazując w nim:
- 1) okres ważności zezwolenia;
  - 2) trasę przejazdu;
  - 3) liczbę przejazdów;
  - 4) pojazd, którym będzie wykonywany przejazd;
  - 5) warunki przejazdu, w tym zakres dostosowania infrastruktury drogowej na trasie przejazdu;
  - 6) sposób pilotowania, o ile jest ono wymagane.
10. Zezwolenie jest ważne przez okres:
- 1) 14 dni - w przypadku zezwolenia na jednokrotny przejazd,
  - 2) 30 dni - w przypadku zezwolenia na wielokrotny przejazd
- liczonych od dnia wskazanego we wniosku o wydanie zezwolenia.
11. Opłat za wydanie zezwolenia ustala się zgodnie z wzorem:

$$O_n = p_j + (n - 1) \times 0,7 \times p_j,$$

w którym poszczególne symbole oznaczają :

- O_n	-	wysokość opłaty za wydanie zezwolenia,
- n	-	liczbę przejazdów pojazdu nienormatywnego,
- p_j	-	stawki opłaty za wydanie zezwolenia na jednokrotny przejazd pojazdu nienormatywnego.

Art. 64e [Wyłączenia] ⁶⁹⁾

1. Przepisy art. 64 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2 i 3 i art. 64a-64d nie dotyczą :

- 1) autobusu - w zakresie nacisków osi;
  - 2) pojazdu, którego szerokość i długość bez ładunku nie są większe od dopuszczalnych, przewożącego ładunek na zasadach określonych w art. 61 ust. 6, 8 i 9;
  - 3) pojazdu biorącego udział w akcjach ratowniczych oraz przy bezpośredniej likwidacji skutków klęsk żywiołowych;
  - 4) pojazdu zarządcy drogi;
  - 5) pojazdu Policji, Inspekcji Transportu Drogowego, Biura Ochrony Rządu, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Wewnętrznej, Służby Celnej oraz jednostek ochrony przeciwpożarowej, wykonującego zadania tych służb.
2. Minister właściwy do spraw transportu może zwolnić, w drodze decyzji administracyjnej, z obowiązku uzyskania zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego pojazd wykonujący przejazd w ramach pomocy humanitarnej lub medycznej, pod warunkiem uzyskania na przejazd zgody zarządców dróg właściwych dla trasy przejazdu.

3. Zwolnienie, o którym mowa w ust. 2, wydaje się na wniosek zainteresowanego podmiotu wykonującego przejazd i właściwego organu państwowego, samorządowego lub organizacji humanitarnej.

Art. 64f [Maksymalne stawki opłat za wydanie zezwolenia]⁷⁰⁾

1. Ustala się maksymalną wysokość stawek opłat za wydanie zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego w:

- 1) kategorii I - 240 zł;
- 2) kategorii II - 120 zł;
- 3) kategorii III - 2400 zł;
- 4) kategorii IV - 3600 zł;
- 5) kategorii V - 4300 zł;
- 6) kategorii VI - 5800 zł;
- 7) kategorii VII na jednokrotny przejazd:
  - a) pojazdu, którego wymiary przekraczają wielkości ustalone dla kategorii III i IV, i którego naciski osi i masa nie są większe od dopuszczalnych - 600 zł,
  - b) w pozostałych przypadkach - 2000 zł.

2. Maksymalne stawki opłat za wydanie zezwolenia ulegają corocznie zmianie na następny rok kalendarzowy w stopniu odpowiadającym redniorocznemu wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

3. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat za wydanie zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego w poszczególnych kategoriach zezwoleń, z uwzględnieniem okresu, na jaki będą wydawane, kosztów wydania zezwolenia i stopnia oddziaływania przejazdu pojazdu nienormatywnego na infrastrukturę drogową.

Art. 64g [Gromadzenie rodków z opłat]⁷¹⁾

1. Opłaty za wydanie zezwolenia na przejazd pojazdu nienormatywnego są przekazywane przez:

- 1) zarządcy drogi i starosty - do budżetów właściwych jednostek samorządu terytorialnego, za zezwolenia kategorii I-III;
- 2) naczelnika urzędu celnego - do budżetu powiatu właściwego ze względu na siedzibę naczelnika urzędu celnego, za zezwolenia kategorii III;
- 3) naczelnika urzędu celnego i Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad - na wydruki rachunek bankowy Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, za zezwolenia kategorii IV-VII;
- 4) prezydenta miasta na prawach powiatu - do budżetu miasta, za zezwolenia kategorii VII.

2. Rodki z opłat gromadzone na wydruki rachunku bankowym Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad są przekazywane w terminie pierwszych 2 dni roboczych następujących po tygodniu, w którym wydano zezwolenie, na rachunek Krajowego Funduszu Drogowego, z przeznaczeniem na budowę lub przebudowę dróg krajowych, drogowych obiektów inżynierskich i przepraw promowych oraz na zakup urządzeń do wagi pojazdów.

3. Urzędy celne otrzymują prowizję od pobranych opłat za wydanie zezwolenia w wysokości 12% pobranej opłaty.

4. Prowizja, o której mowa w ust. 3, stanowi dochód budżetu państwa.

5. Od opłat za wydanie zezwolenia urzędy celne odliczają prowizję, a pozostałe opłaty, w terminie 4 dni po upływie kolejnych 10 dni miesiąca, przekazują odpowiednio do podmiotów wymienionych w ust. 1 pkt 2 i 3.

Art. 64h [Wybór producenta blankietów zezwoleń] Minister właściwy do spraw transportu dokona wyboru producenta blankietów zezwoleń na przejazd pojazdu nienormatywnego.

Art. 64i [Upoważnienie dla ministra]⁷²⁾

1. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) warunki dystrybucji blankietów zezwoleń na przejazd pojazdu nienormatywnego,
- 2) sposób i tryb wydawania zezwoleń na przejazd pojazdu nienormatywnego,
- 3) warunki wyznaczania trasy przejazdu oraz kryteria ustalania warunków przejazdu pojazdu nienormatywnego, w tym przejazdu przez most lub wiadukt,
- 4) wzory zezwoleń na przejazd pojazdu nienormatywnego oraz wzory dokumentów związanych z wydawaniem tych zezwoleń

- mając na uwadze potrzebę ujednoczenia zezwoleń i ułatwienie ich identyfikacji oraz sprawno dystrybucji blankietów zezwoleń, a także konieczność zapewnienia sprawności i przejrzystości procedury administracyjnej wydawania zezwoleń oraz bezpieczeństwa infrastruktury drogowej i bezpieczeństwa przejazdu pojazdu nienormatywnego.

2. Minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i sposób pilotowania pojazdów nienormatywnych oraz wyposażenie i oznakowanie pojazdów wykonujących pilotowanie, mając na uwadze potrzebę zapewnienia rozpoznawalności przejazdu pojazdu nienormatywnego oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego podczas takiego przejazdu.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych i Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, warunki poruszania się po drogach pojazdów nienormatywnych, o których mowa w art. 64e ust. 1 pkt 5, mając na uwadze konieczność zapewnienia porządku, sprawności i bezpieczeństwa ruchu drogowego.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) organy wojskowe właściwe do wydawania zezwoleń wojskowych na przejazdy drogowe,
- 2) sposób i tryb wydawania zezwoleń wojskowych na przejazdy drogowe,
- 3) wzory zezwoleń wojskowych na przejazdy drogowe oraz wzory dokumentów związanych z ich wydaniem,
- 4) sposób organizacji i oznakowania kolumn pojazdów,
- 5) warunki i sposób pilotowania pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz oznakowanie i wyposażenie pojazdu pilotującego

- mając na uwadze potrzebę ujednoczenia procedury wydawania zezwoleń wojskowych na przejazdy drogowe, sprawności wydawania zezwoleń wojskowych na przejazd drogowy oraz zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego podczas przejazdu pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Oddział 5. Wykorzystanie dróg w sposób szczególny.

Art. 65 [Zezwolenie na organizowanie imprez] Zawody sportowe, rajdy, wyścigi, przewóz osób kolejkami turystycznymi i inne imprezy, które powodują utrudnienia w ruchu lub wymagają korzystania z drogi w sposób szczególny, mogą się odbywać pod warunkiem zapewnienia bezpieczeństwa porządku podczas trwania imprezy oraz uzyskania zezwolenia na jej przeprowadzenie.

Art. 65a [Obowiązki organizatora imprezy]

1. Organizator imprezy jest obowiązany zapewnić bezpieczeństwo osobom obecnym na imprezie oraz porządek podczas trwania imprezy.
2. Organizator imprezy jest obowiązany zapewnić:
  - 1) spełnienie wymagań określonych w szczególności w przepisach prawa budowlanego, przepisach sanitarnych, przepisach dotyczących ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska;
  - 2) wyrobnictwo elementów ubioru służących porządkowi i informacyjnym;
  - 3) pomoc medyczną i przedmedyczną, dostosowaną do liczby uczestników imprezy, a także odpowiednie zaplecze higieniczno-sanitarne;
  - 4) drogi ewakuacyjne oraz drogi umożliwiającej dojazd służb ratowniczych i Policji, Straży Granicznej oraz Andarmerii Wojskowej;
  - 5) warunki zorganizowania i czynności podmiotami biorącymi udział w zabezpieczeniu imprezy;
  - 6) sprzęt ratowniczy i gaśniczy oraz środki gaśnicze niezbędne do zabezpieczenia działań ratowniczo-gaśniczych;
  - 7) w razie potrzeby pomieszczenie dla służby kierujących zabezpieczeniem imprezy;
  - 8) środki techniczne niezbędne do zabezpieczenia imprezy, a w szczególności ci:
    - a) znaki lub tablice ostrzegawcze i informacyjne,
    - b) liny, taśmy lub wstęgi służące do oznaczenia trasy lub miejsca imprezy,
    - c) bariery, płotki lub przegrody służące do odgradzania miejsca imprezy.
3. Organizator imprezy jest obowiązany:
  - 1) uzgodnić z organami zarządzającymi ruchem na drogach przebieg trasy, na której ma się odbyć impreza;
  - 2) współdziałać z Policją oraz, jeżeli impreza odbywa się w strefie nadgranicznej albo na drogach przebiegających przez tereny lub przyległych do terenów budowlanych w zarządzaniu jednostek organizacyjnych podporządkowanych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej lub na drogach przyległych do tych terenów, odpowiednio ze Strażą Graniczną lub Andarmerią Wojskową:
    - a) uzgadniając przebieg trasy lub miejsce imprezy,
    - b) stosując polecenia dotyczące prawidłowego zabezpieczenia imprezy,
    - c) dokonując wspólnego objazdu trasy lub miejsca imprezy;
  - 3) sporządzić plan określający sposoby zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas imprezy na terenie poszczególnych województw, obejmujący cy:
    - a) list osób wchodzących w skład służby porządkowej, ich rozmieszczenie oraz elementy ubioru wyrobnictwa te osoby,
    - b) pisemną instrukcję określającą zadania służby porządkowej, opracowaną w uzgodnieniu z Policją,
    - c) rodzaj i ilość środków technicznych, o których mowa w ust. 2 pkt 8, oraz miejsce ich rozlokowania,
    - d) rodzaje, zakres i sposób zabezpieczenia ratowniczego imprezy, w uzgodnieniu z właściwym komendantem powiatowym Państwowej Straży Pożarnej oraz innymi służbami ratowniczymi, w tym z właściwym dysponentem jednostki w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym,
    - e) sposób oznaczenia miejsc niebezpiecznych dla uczestników imprezy,
    - f) oznakowanie pojazdów uczestniczących w imprezie i towarzyszących tej imprezie,
    - g) rodzaje zezwoleń umożliwiających poruszanie się osób lub pojazdów w miejscach wyłączonych z ruchu publicznego,
    - h) organizację i czynności bezprzewodowej łączności organizatorem imprezy a Policją w trakcie trwania imprezy,
    - i) sposób informowania o ograniczeniach w ruchu drogowym wynikających z przebiegu imprezy - przed imprezami i w trakcie jej trwania;
  - 4) opracować regulamin oraz program imprezy;
  - 5) ustalić z Policją oraz, jeżeli impreza odbywa się w strefie nadgranicznej albo na drogach przebiegających przez tereny lub przyległych do terenów budowlanych w zarządzaniu jednostek organizacyjnych podporządkowanych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej, odpowiednio ze Strażą Graniczną lub Andarmerią Wojskową terminy wspólnych spotkań organizowanych w celu uzgodnienia spraw związanych z zabezpieczeniem imprezy;
  - 6) zapewnić realizację planu, o którym mowa w pkt 3;
  - 7) uzgodnić z zarządcą drogi obszar wykorzystania pasa drogowego oraz sposób i termin przywrócenia go do stanu poprzedniego;
    - 7a) uzyskać zgodę zarządcy drogi na udział w imprezie pojazdów samochodowych wyposażonych w opony z umieszczonymi w nich trwałe elementy przeciwślizgowymi;
  - 8) powiadomić przedsiobiorstwa komunikacji publicznej o przewidywanym czasie wystąpienia utrudnienia w ruchu drogowym;
  - 9) na polecenie organu zarządzającego ruchem na drodze opracować projekt organizacji ruchu w uzgodnieniu z Policją;
  - 10) udzielić dokładnych informacji dotyczących imprezy, na życzenie Policji lub innych podmiotów wymienionych w pkt 1, 2, 7 i 8, a także wojewody właściwego ze względu na miejsce odbywania się imprezy, jeżeli służy one niezbędne do realizacji ich zadań w celu zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego;
  - 11) przekazywać do wiadomości publicznej informacje o utrudnieniach w ruchu wynikających z planowanej imprezy.

4. Bezpieczeństwo i porządek podczas imprez zapewnia Policja, z tym że jeżeli impreza odbywa się w strefie nadgranicznej albo jest przeprowadzana na drogach przebiegających lub przyległych do terenów budowlanych w zarządzie jednostek organizacyjnych podporządkowanych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej, odpowiednio we współdziałaniu ze Strażą Graniczną, andarmerii Wojskowej lub z wojskowymi organami porządkowymi:

- 1) w czasie przygotowywania imprezy - opracowuje własny plan zabezpieczenia imprezy;
- 2) w czasie trwania imprezy:
  - a) wystawia posterunki kierowania ruchem i blokady ruchu,
  - b) pilotuje, w razie potrzeby, przejazd lub przejeżdżających uczestników imprezy,
  - c) organizuje objazdy wynikające z przeprowadzonej imprezy na drodze;
- 3) po zakończeniu imprezy - przywraca płynny ruch na drodze.

Art. 65b [Wniosek o wydanie zezwolenia]

1. Zezwolenie, o którym mowa w art. 65, wydaje w drodze decyzji administracyjnej, na pisemny wniosek organizatora imprezy, zwany dalej „wnioskiem”, złożony co najmniej na 30 dni przed planowanym terminem jej rozpoczęcia, organ zarządzający ruchem na drodze, na której odbywa się impreza, z tym że jeżeli impreza odbywa się na drogach podległych kilku organom - organem właściwym jest:

- 1) w przypadku dróg różnych kategorii - organ zarządzający ruchem na drodze wyższej kategorii;
- 2) w przypadku dróg tej samej kategorii - organ właściwy ze względu na miejsce rozpoczęcia imprezy.

2. Organizator imprezy przesyła w terminie określonym w ust. 1 kopie wniosku wraz z wymaganymi dokumentami do:

- 1) właściwego ze względu na miejsce rozpoczęcia imprezy komendanta wojewódzkiego Policji, a także
- 2) komendanta oddziału Straży Granicznej - jeżeli impreza odbywa się w strefie nadgranicznej, lub
- 3) komendanta jednostki andarmerii Wojskowej - jeżeli impreza jest przeprowadzana na drogach przebiegających lub przyległych do terenów budowlanych w zarządzie jednostek organizacyjnych podporządkowanych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej.

3. Wniosek powinien zawierać w szczególności ci:

- 1) imię, nazwisko lub nazwę oraz adres zamieszkania lub siedziby organizatora imprezy;
- 2) rodzaj i nazwę imprezy;
- 3) informacje o miejscu i dacie rozpoczęcia, przebiegu oraz zakończenia imprezy;
- 4) informacje o przewidywanej liczbie uczestników imprezy;
- 5) wykaz osób reprezentujących organizatora w sprawach zabezpieczenia trasy lub miejsca imprezy na terenie poszczególnych województw;
- 6) podpis organizatora lub jego przedstawiciela.

4. Do wniosku należy dołączyć:

- 1) szczegółowy regulamin imprezy, określający w szczególności zasady zachowania uczestników imprezy istotne dla bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- 2) wykaz osób odpowiedzialnych za prawidłowy przebieg i zabezpieczenie imprezy na terenie poszczególnych województw oraz w miejscach rozpoczęcia i zakończenia każdego odcinka, a także w miejscach wymagających szczególnego zabezpieczenia;
- 3) program imprezy ze szczegółowym opisem trasy i podaniem odległości między poszczególnymi jej odcinkami oraz określony w minutach i kilometrach program przejazdu lub przejeżdżających uczestników przez poszczególne miejscowości i granice województw;
- 4) plan zabezpieczenia trasy lub miejsca określony w art. 65a ust. 3 pkt 3;
- 5) zobowiązanie organizatora do przywrócenia do poprzedniego stanu pasa drogowego na trasie przejazdu, przejeżdżających lub miejsca pobytu uczestników imprezy, a w przypadku uszkodzenia pasa drogowego lub urządzeń drogowych budowlanego następstwem imprezy - do ich bezzwłocznego naprawienia lub pokrycia kosztów tych napraw;
- 6) pisemną zgodę właściciela lasu na przeprowadzenie imprezy w razie przeprowadzania jej na terenach leśnych.

5. Organ, o którym mowa w ust. 1, wydaje zezwolenie po:

- 1) zasięgnięciu opinii właściwego ze względu na miejsce imprezy komendanta wojewódzkiego Policji, a w przypadku imprezy odbywającej się na drogach w strefie nadgranicznej albo na drogach przebiegających lub przyległych do terenów budowlanych w zarządzie jednostek organizacyjnych podporządkowanych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej - odpowiednio właściwego komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta jednostki andarmerii Wojskowej; opinii doradcza się organowi, który o nią wystąpił, w terminie 14 dni od dnia wystąpienia;
- 2) uzgodnieniu zakresu ograniczenia ruchu i wynikających stąd warunków przeprowadzenia imprezy z organami zarządzającymi ruchem na drogach, na których ma się odbyć impreza.

Art. 65c [Odmowa wydania zezwolenia] Organ wydający zezwolenie odmawia jego wydania:

- 1) jeżeli organizator nie spełnia warunków określonych w art. 65a ust. 2 i 3;
- 2) jeżeli mimo spełnienia warunków określonych w art. 65a ust. 2 i 3:
  - a) istnieje niebezpieczeństwo zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia wielkiej wartości,
  - b) impreza zagraża bezpieczeństwu ruchu drogowego, a nie ma możliwości zorganizowania objazdów niepowodujących istotnego zwiększenia kosztów ponoszonych przez uczestników ruchu drogowego.

Art. 65d [Cofnięcie wydanego zezwolenia]

1. Organ wydający zezwolenie cofa wydane zezwolenie, gdy istnieje niebezpieczeństwo zagrożenia życia lub zdrowia albo mienia wielkiej wartości.

2. Organ, o którym mowa w ust. 1, może cofnąć zezwolenie, gdy impreza zagraża bezpieczeństwu ruchu drogowego.

3. Decyzji, o której mowa w ust. 1 i 2, nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.

Art. 65e [Termin wydania decyzji] Decyzją o wydaniu lub odmowie wydania zezwolenia na odbycie imprezy wydaje się co najmniej na 7 dni przed planowanym terminem rozpoczęcia imprezy.

Art. 65f [Przerwanie imprezy] Organ kontroli ruchu drogowego przerywa imprezę, jeżeli odbywa się ona bez zezwolenia.

Art. 65g [Inne przyczyny przerwania] Organ kontroli ruchu drogowego może przerwać imprezę, jeżeli:

- 1) miejsce, trasa lub czas jej trwania nie są zgodne z warunkami określonymi w zezwoleniu;
- 2) istnieje niebezpieczeństwo zagrożenia lub zdrowia ludzkiego albo mienia wielkiej wartości;
- 3) jej przebieg powoduje zagrożenie bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Art. 65h [Imprezy podlegające innym przepisom]

1. Przepisy art. 65-65g nie dotyczą procesji, pielgrzymek i innych imprez o charakterze religijnym, które odbywają się na drogach na zasadach określonych w:

- 1) ustawie z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 29, poz. 154, z późn. zm.⁷³⁾);
- 2) ustawie z dnia 4 lipca 1991 r. o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego (Dz.U. Nr 66, poz. 287, z późn. zm.⁷⁴⁾);
- 3) ustawie z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 97, poz. 481, z późn. zm.⁷⁵⁾);
- 4) ustawie z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Chrześcijan Baptystów w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 97, poz. 480, z późn. zm.⁷⁶⁾);
- 5) ustawie z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 97, poz. 479, z późn. zm.⁷⁷⁾);
- 6) ustawie z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Polskokatolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 97, poz. 482, z późn. zm.⁷⁸⁾);
- 7) ustawie z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do Kościoła Starokatolickiego Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 41, poz. 253, z późn. zm.⁷⁹⁾);
- 8) ustawie z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 41, poz. 252, z późn. zm.⁸⁰⁾);
- 9) ustawie z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do Kościoła Zielonościowego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 41, poz. 254, z późn. zm.⁸¹⁾).

2. Przepisy art. 65-65g nie dotyczą także konduktów pogrzebowych, które poruszają się po drogach stosownie do miejscowego zwyczaju.

3. Do imprez, o których mowa w art. 65, nie stosuje się przepisów o bezpieczeństwie imprez masowych, z wyjątkiem przepisów regulujących organizację oraz uprawnienia służb porządkowych.

Art. 65i [Odeślanie] W sprawach nieuregulowanych w art. 65-65h stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

Art. 65j [Zastosowanie przepisów] Do przewozu osób kolejkami turystycznymi stosuje się przepisy Oddziału 5 z wyjątkiem przepisów art. 65a ust. 2 pkt 2-5, 7-8, ust. 3 pkt 3, 6-11, ust. 4, art. 65b ust. 4 pkt 4 oraz art. 65h.

Dział III. Pojazdy.

Rozdział 1. Warunki techniczne pojazdów.

Art. 66 [Warunki dopuszczające pojazd do ruchu]

1. Pojazd uczestniczący w ruchu ma być tak zbudowany, wyposażony i utrzymany, aby korzystanie z niego:

- 1) nie zagrażało bezpieczeństwu osób nim jadących lub innych uczestników ruchu, nie naruszało porządku ruchu na drodze i nie narażało kogokolwiek na szkodę;
- 2) nie zakłócało spokoju publicznego przez powodowanie hałasu przekraczającego poziom określony w przepisach szczegółowych;
- 3) nie powodowało wydzielania szkodliwych substancji w stopniu przekraczającym wielkość określoną w przepisach szczegółowych;
- 4) nie powodowało niszczenia drogi;
- 5) zapewniało dostateczne pole widzenia kierowcy oraz łatwe, wygodne i pewne posługiwanie się urządzeniami do kierowania, hamowania, sygnalizacji i oświetlenia drogi przy równoczesnym jej obserwowaniu;
- 6) nie powodowało zakłóceń radioelektrycznych w stopniu przekraczającym wielkość określoną w przepisach szczegółowych.

1a. Autobus, samochód ciężarowy o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t i ciężarówka samochodowa, dla którego określono dopuszczalną masę całkowitą zespołu pojazdów powyżej 3,5 t, powinny być wyposażone w homologowany ogranicznik prędkości montowany przez producenta lub jednostkę przez niego upoważnioną, ograniczający maksymalną prędkość autobusu do 100 km/h, a samochodu ciężarowego i ciężarówki samochodowej do 90 km/h.

1b. Przepis ust. 1a nie dotyczy pojazdu:

- 1) specjalnego lub używanego do celów specjalnych Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Celnej, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Wewnętrznej, Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Biura Ochrony Rządu i jednostek ochrony przeciwpożarowej;
- 2) zabytkowego;
- 3) nierozwijającego, ze względów konstrukcyjnych, prędkości większej niż odpowiednio określone w ust. 1a;
- 4) używanego do prowadzenia badań naukowych na drogach;
- 5) przeznaczonego wyłącznie do robót publicznych na obszarach miejskich.

1c. Minister właściwy do spraw transportu, mając na uwadze szczególne zagrożenia występujące podczas przewozu towarów niebezpiecznych, może określić w drodze rozporządzenia nisze nieustalone w ust. 1a wartości ograniczających maksymalną prędkość pojazdów przewożących niektóre towary niebezpieczne.

2. Urządzenia i wyposażenie pojazdu, w szczególności zapewniające bezpieczeństwo ruchu i ochronę środowiska przed ujemnymi skutkami użytkowania pojazdu, powinny być utrzymane w należytym stanie oraz działać sprawnie i skutecznie.

3. Urządzenia służące do sterowania pojazdem i jego części z przyczep powinny zapewnić bezpieczne sterowanie pojazdem i przyczepami o dopuszczalnej masie całkowitej przewidzianej do sterowania przez ten pojazd, uniemożliwiają samoczynne odłączenie się przyczep oraz zapewnić prawidłowe działanie światła i hamulców, o ile przyczepa jest w nim wyposażona.

3a. Pojazd uczestniczący w ruchu powinien posiadać nadane przez producenta, z zastrzeżeniem art. 66a, cechy identyfikacyjne:

1) numer VIN albo numer nadwozia, podwozia lub ramy.

2) (uchylony)

4. Zabrania się:

1) umieszczania wewnątrz i zewnątrz pojazdu wystających spiczastych albo ostrych części lub przedmiotów, które mogą spowodować uszkodzenie ciała osób jadących w pojeździe lub innych uczestników ruchu;

1a) stosowania w pojeździe przedmiotów wyposażenia i części wymontowanych z pojazdów, których ponowne użycie zagraża bezpieczeństwu ruchu drogowego lub negatywnie wpływa na środowisko;

2) stosowania w pojeździe przedmiotów wyposażenia i części nieodpowiadających warunkom określonym w przepisach szczegółowych;

3) umieszczania w pojeździe lub na nim urządzeń stanowiących obowiązkowe wyposażenie pojazdu uprzywilejowanego, wysyłających sygnały świetlne w postaci niebieskich lub czerwonych światła błyskowych albo sygnałów dźwiękowych o zmiennym tonie;

4) wyposażania pojazdu w urządzenie informujące o działaniu sprzętu kontrolno-pomiarowego używanego przez organy kontroli ruchu drogowego lub działanie to zakłócające albo przewożenia w pojeździe takiego urządzenia w stanie wskazującym na gotowość jego użycia; nie dotyczy to pojazdów specjalnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Celnej i Biura Ochrony Rządu;

5) wymiany nadwozia pojazdu posiadającego cechy identyfikacyjne, o których mowa w ust. 3a pkt 1;

6) dokonywania zmian konstrukcyjnych zmieniających rodzaj pojazdu, z wyjątkiem:

a) pojazdu, na którego typ zostało wydane świadectwo homologacji typu lub inny równoważny dokument, o którym mowa w art. 70j ust. 1, art. 70k ust. 1, art. 70o ust. 1, art. 70zo ust. 1, art. 70zp ust. 1 albo art. 70zu ust.

1,

b) pojazdu, w którym zmian konstrukcyjnych dokonał przedsiębiorca prowadzący działalność gospodarczą w tym zakresie.

4a) Przepis ust. 4 nie dotyczy pojazdu zabytkowego - w zakresie pkt 1-3, z zastrzeżeniem, że w przypadku pkt

3 obowiązuje zakaz korzystania z tych urządzeń podczas jazdy i postoju.

5. Minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw wewnętrznych oraz Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne pojazdów oraz zakres ich niezbędnego wyposażenia.

5a. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne pojazdów wchodzących w skład kolejki turystycznej oraz zakres ich niezbędnego wyposażenia.

6. Ministrowie Obrony Narodowej oraz właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu określą, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne pojazdów specjalnych i używanych do celów specjalnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, Minister Obrony Narodowej, minister właściwy do spraw finansów publicznych oraz Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, określą, w drodze rozporządzenia, warunki techniczne pojazdów specjalnych i używanych do celów specjalnych Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, kontroli skarbowej, Służby Celnej, Służby Wiozącej i strażnicy poiarnej.

8. W rozporządzeniach, o których mowa w ust. 5-7, należy uwzględnić w szczególności:

1) konieczność zapewnienia bezpiecznego korzystania z pojazdów;

2) zapewnienie możliwie najmniejszego negatywnego wpływu pojazdów na środowisko;

3) przepisy i porozumienia międzynarodowe dotyczące pojazdów, ich wyposażenia i części;

4) przeznaczenie pojazdów oraz sposób ich wykorzystania.

9. Minister właściwy do spraw transportu, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki oraz ministrem właściwym do spraw środowiska, kierując się względami technicznymi, zasadami bezpieczeństwa ruchu drogowego i wymogami ochrony środowiska oraz mając na celu zapobieganie nieprawidłowościom w obrocie przedmiotami wyposażenia i częściami wymontowanymi z pojazdów, określi, w drodze rozporządzenia, wykaz przedmiotów wyposażenia i części wymontowanych z pojazdów, których ponowne użycie zagraża bezpieczeństwu ruchu drogowego lub negatywnie wpływa na środowisko.

Art. 66a [Cechy identyfikacyjne]

1. Cechy identyfikacyjne, o których mowa w art. 66 ust. 3a, nadaje i umieszcza producent.

2. Starosta właściwy w sprawach rejestracji pojazdu wydaje decyzję o nadaniu cech identyfikacyjnych w przypadku pojazdu:

1) zbudowanego przy wykorzystaniu nadwozia, podwozia lub ramy konstrukcji własnej, którego marka określa się jako „SAM”;

2) w którym dokonano wymiany ramy lub podwozia na odpowiednio ramę lub podwozie bez numeru fabrycznego;

3) odzyskanego po kradzieży, w którym cecha identyfikacyjna uległa zatarciu lub sfałszowaniu;

4) nabytego na licytacji publicznej lub od podmiotu wykonującego orzeczenie o przejęciu pojazdu na rzecz Skarbu Państwa, w którym cecha identyfikacyjna uległa zatarciu lub sfałszowaniu;

5) w którym cecha identyfikacyjna uległa zatarciu lub sfałszowaniu, a prawomocnym orzeczeniem sądu zostało ustalone prawo własności do pojazdu;

6) w którym cecha identyfikacyjna uległa skorodowaniu lub została zniszczona podczas wypadku drogowego albo podczas naprawy;

7) zabytkowego, w którym cecha identyfikacyjna nie została umieszczona.

3. Okoliczności, o których mowa w ust. 2 pkt 6 i 7, powinny być potwierdzone pisemną opinią rzeczoznawcy samochodowego, o którym mowa w art. 79a; opinia powinna wskazywać pierwotną cechę identyfikacyjną lub jednoznacznie wykluczać ingerencję w pole numerowe w celu umyślnego jej zniszczenia lub zafalszowania albo wskazywać na brak oryginalnie umieszczonej cechy identyfikacyjnej.

4. Umieszczone cechy identyfikacyjne starosta wpisuje w dowodzie rejestracyjnym i w karcie pojazdu, jeżeli była wydana.

5. Minister właściwy do spraw transportu, uwzględniając znaczenie cech identyfikacyjnych dla zapewnienia pewności i bezpieczeństwa obrotu pojazdami, określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób oraz tryb ich nadawania i umieszczania w przypadkach, o których mowa w ust. 2.

Art. 67 [Uprawnienia organów]

1. Minister właściwy do spraw transportu może w indywidualnych, uzasadnionych przypadkach zezwolić na odstąpienie od warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać pojazdy.

2. Rada powiatu może wprowadzić obowiązek wyposażenia pojazdów zaprzęgowych w hamulec uruchamiany z miejsca zajmowanego przez kierowcę.

Art. 68 (uchylony)⁸⁵⁾

Art. 68a (uchylony)⁸⁶⁾

Art. 69 (uchylony)⁸⁷⁾

Art. 70 (uchylony)⁸⁸⁾

Rozdział 1a. Homologacja.⁸⁹⁾

Art. 70a [Definicje] Ilekroć w rozdziale jest mowa o:

1) oryginalnym przedmiocie wyposażenia lub części - rozumie się przez to przedmiot wyposażenia lub części, które wyprodukowano zgodnie ze specyfikacjami i normami produkcyjnymi przewidzianymi przez producenta pojazdów dla produkcji przedmiotu wyposażenia lub części pojazdu, którego to dotyczy, oraz przedmiot wyposażenia lub części, które wyprodukowano na tej samej linii produkcyjnej; obejmuje to również przedmiot wyposażenia lub części dla których ich producent za wiadczy, że ten przedmiot wyposażenia lub części odpowiada jako części przedmiotowi wyposażenia lub części, używanym do montażu pojazdu, którego to dotyczy, i zostały wyprodukowane zgodnie ze specyfikacjami i normami produkcyjnymi producenta pojazdu;

2) procedurze homologacji typu WE pojazdu albo procedurze homologacji typu pojazdu - rozumie się przez to jeden z następujących procedur:

a) krok po kroku - procedurę homologacji typu, w ramach której producent uzyskuje wszystkie wymagane wiadectwa homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części albo wiadectwa homologacji typu EKG ONZ, na podstawie których jednostka uprawniona, o której mowa w art. 70y ust. 1, przeprowadza badanie homologacyjne typu pojazdu b) d) ce podstaw do wydania wiadectwa homologacji typu WE pojazdu albo wiadectwa homologacji typu pojazdu,

b) jednostopniową - procedurę homologacji typu, w ramach której jednostka uprawniona, o której mowa w art. 70y ust. 1, przeprowadza badanie homologacyjne dla wszystkich wymaganych przedmiotów wyposażenia lub części oraz badanie homologacyjne typu pojazdu, b) d) ce podstaw do wydania wiadectwa homologacji typu WE pojazdu albo wiadectwa homologacji typu pojazdu,

c) mieszanej - procedurę homologacji typu krok po kroku, podczas której producent może nie przedstawić jednego lub kilku wiadectw homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części albo wiadectw homologacji typu EKG ONZ, do badania homologacyjnego typu pojazdu pod warunkiem zastąpienia ich sprawozdaniami zawierającymi wyniki badań homologacyjnych tych przedmiotów wyposażenia lub części;

3) wirtualnej metodzie testowania - rozumie się przez to symulacje komputerowe, w tym obliczenia potwierdzające, że typ pojazdu, typ przedmiotu wyposażenia lub części spełnia odpowiednio wymagania techniczne, w zakresie określonym w załączniku XVI do dyrektywy 2007/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 września 2007 r. ustanawiającej ramy dla homologacji pojazdów silnikowych i przyczep oraz układów, części i oddzielnych zespołów technicznych przeznaczonych do tych pojazdów ("dyrektywa ramowa") (Dz. Urz. UE L 263 z 09.10.2007, str. 1, z późn. zm.), zwanej dalej "dyrektywą 2007/46/WE";

4) zgodnie z produkcją pojazdu, przedmiotu wyposażenia lub części albo zgodnie z montażem u instalacji przystosowanej do zasilania gazem - rozumie się przez to produkcję pojazdu, przedmiotu wyposażenia lub części zgodnie z wymaganiami dla typu, który uzyskał odpowiednie wiadectwo homologacji typu albo zezwolenie na dopuszczenie do obrotu oraz stosowanie metod produkcji zapewniających spełnienie tych wymagań; w przypadku montażu u instalacji przystosowanej do zasilania gazem - rozumie się przez to montaż zgodnie z wymaganiami dla typu, który uzyskał wiadectwo homologacji sposobu montażu u instalacji przystosowanej do zasilania gazem oraz stosowanie metod montażu zapewniających spełnienie tych wymagań.

Art. 70b [Wymagania techniczne]

1. Nowy typ pojazdu, typ przedmiotu wyposażenia lub części, który ma być wprowadzony do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, powinien spełniać wymagania techniczne, odpowiednie dla danej kategorii pojazdu, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 70zm ust. 1 pkt 1.

2. Spełnienie odpowiednich wymagań technicznych danego typu pojazdu, typu przedmiotu wyposażenia lub części potwierdza się w procedurze homologacji:

1) typu pojazdu;

2) typu WE pojazdu;

3) typu WE przedmiotu wyposażenia lub części;

4) typu EKG ONZ.

3. Na potrzeby procedury homologacji typu, pojazdy zgodnie z ich maksymalną masą całkowitą lub cechami konstrukcyjnymi dzieli się na kategorie. Kategorie pojazdów określa załącznik nr 2 do ustawy.

4. Obowiązek spełnienia odpowiednich wymagań technicznych dotyczy również sposobu montażu i instalacji przystosowujących dany typ pojazdu do zasilania gazem, które potwierdza się w procedurze homologacji sposobu montażu i instalacji przystosowujących dany typ pojazdu do zasilania gazem.

5. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, w odniesieniu do typu przedmiotu wyposażenia lub części dotyczy typów przedmiotu wyposażenia lub części, dla których zakres wymagań technicznych określają przepisy wydane na podstawie art. 70zm ust. 1 pkt 1.

6. Jeżeli homologacja typu przedmiotu wyposażenia lub części obejmuje przedmioty wyposażenia lub części niezależnie od tego, czy są przeznaczone do napraw, przeglądów lub konserwacji pojazdów, nie wymaga się dodatkowej homologacji typu tych przedmiotów wyposażenia lub części, jeżeli ustawa nie przewiduje dla nich obowiązku uzyskania odrębnego wiadectwa homologacji typu.

Art. 70c [Wydanie homologacji] Potwierdzenie spełnienia wymagań technicznych następuje przez wydanie dla:

1) pojazdu:

- a) wiadectwa homologacji typu WE pojazdu,
- b) wiadectwa homologacji typu pojazdu;

2) przedmiotu wyposażenia lub części:

- a) wiadectwa homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części,
- b) wiadectwa homologacji typu EKG ONZ;

3) sposobu montażu i instalacji przystosowujących dany typ pojazdu do zasilania gazem - wiadectwa homologacji sposobu montażu i instalacji przystosowujących dany typ pojazdu do zasilania gazem.

Art. 70d [Wiadectwo homologacji]

1. Producent nowego typu pojazdu, typu przedmiotu wyposażenia lub części jest obowiązany uzyskać dla każdego nowego typu pojazdu, typu przedmiotu wyposażenia lub części odpowiednie wiadectwo homologacji typu WE, z zastrzeżeniem ust. 2-6.

2. Nowy typ pojazdu zaprojektowanego i zbudowanego do użytku przede wszystkim na placach budowy, w kamieniołomach, w obiektach portowych lub w portach lotniczych oraz pojazdu wolnobieżnego nie podlega obowiązkowi uzyskania wiadectwa homologacji typu WE pojazdu oraz wiadectwa homologacji typu pojazdu. Producent tego typu pojazdu może wystąpić o dopuszczenie fakultatywne poprzez uzyskanie wiadectwa homologacji typu WE pojazdu, potwierdzającego spełnienie odpowiednich wymagań technicznych, w zakresie, w jakim ten typ pojazdu spełnia wymagania określone w załącznikach IV i XI do dyrektywy 2007/46/WE. Przepisu nie stosuje się do pojazdów, o których mowa w załączniku nr 2 do ustawy, oraz do tramwaju i trolejbusu.

3. Nowy typ pojazdu specjalnego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Biura Ochrony Rządu, Straży Granicznej, organów kontroli skarbowej, Służby Celnej, Inspekcji Transportu Drogowego, Służby Wioziennej i jednostek ochrony przeciwpożarowej lub nowy typ pojazdu używanego do celów specjalnych, nie podlega obowiązkowi uzyskania wiadectwa homologacji typu WE pojazdu oraz wiadectwa homologacji typu pojazdu. Producent tych typów pojazdów może uzyskać wiadectwo homologacji typu WE pojazdu, jeżeli typ pojazdu spełnia odpowiednie wymagania techniczne określone w przepisach wydanych na podstawie art. 70zm ust. 1 pkt 1.

4. Producent:

- 1) tramwaju,
- 2) trolejbusu

- jest obowiązany uzyskać dla każdego nowego typu tego pojazdu wiadectwo homologacji typu pojazdu.

5. Podmiot dokonujący montażu i instalacji przystosowujących dany typ pojazdu do zasilania gazem jest obowiązany uzyskać wiadectwo homologacji sposobu montażu i instalacji przystosowujących dany typ pojazdu do zasilania gazem.

6. Producent:

1) nowego typu pojazdu, jest zwolniony z obowiązku, o którym mowa w ust. 1, jeżeli uzyskał:

- a) wiadectwo homologacji typu WE pojazdu, w odniesieniu do pojazdów produkowanych w małych seriach,
- b) wiadectwo homologacji typu pojazdu, w odniesieniu do pojazdów produkowanych w małych seriach,
- c) wiadectwo homologacji typu pojazdu, w odniesieniu do pojazdów kategorii T_{4.1}, T_{4.2}, T₅, C, R,
- d) uznanie wiadectwa homologacji typu pojazdu wydanego zgodnie z procedurą homologacji typu przez właściwy organ innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
- e) uznanie wiadectwa homologacji typu pojazdu dla pojazdów produkowanych w małych seriach wydanego na dany typ pojazdu zgodnie z procedurą homologacji typu przez właściwy organ innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
- f) dopuszczenie jednostkowe pojazdu,
- g) uznanie dopuszczenia jednostkowego pojazdu wydanego przez właściwy organ innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
- h) wiadectwo dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu;

2) nowego typu przedmiotu wyposażenia lub części jest zwolniony z obowiązku, o którym mowa w ust. 1, jeżeli:

- a) uzyskał wiadectwo homologacji typu EKG ONZ,
- b) nowy typ przedmiotu wyposażenia lub części jest objęty wiadectwem homologacji typu WE pojazdu.

7. W procedurze homologacji typu WE pojazdu wiadectwa homologacji typu EKG ONZ uznaje się za równoważne wiadectwom homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części w zakresie, w jakim wymagania określone w regulaminach EKG ONZ wymienionych w części II załącznika IV do dyrektywy 2007/46/WE pokrywają się z zakresem wymagań dla tego przedmiotu wyposażenia lub części, określonym w odpowiednich dyrektywach lub rozporządzeniach Unii Europejskiej.

8. W przypadku gdy pojazd, o którym mowa w ust. 2, nie spełnia wszystkich wymagań dyrektywy 2007/46/WE oraz producent pojazdu nie może uzyskać zwolnienia z niektórych wymagań technicznych, o których mowa w art. 70zm ust. 1 pkt 1, uznaje się go za pojazd niekompletny.

9. Przepisu ust. 6 pkt 1 lit. a nie stosuje się do pojazdów specjalnych.

Art. 70e [Wyłączenie obowiązku uzyskania wiadectwa] Obowiązek uzyskania wiadectwa homologacji typu nie dotyczy pojazdu:

- 1) kategorii M₁, przeznaczonego do zawodów sportowych;
- 2) kategorii L:
  - a) przystosowanego do użytkowania przez osoby niepełnosprawne,

- b) przeznaczonych do zawodów sportowych;
- 3) kategorii T przeznaczonego do prac leśnych obejmującej:
  - a) ci gniki zrywkowy i ci gniki z przednim systemem załadowniczym,
  - b) pojazd skonstruowany na ramie sprężyny do prac ziemnych.

Art. 70f [Odpowiedzialność producenta]

1. Producent pojazdu, przedmiotu wyposażenia lub części jest odpowiedzialny za wszystkie aspekty procesu homologacji oraz za zapewnienie zgodności produkcji niezależnie od tego, czy bezpośrednio uczestniczy we wszystkich etapach wytwarzania pojazdu, przedmiotu wyposażenia lub części.
2. Producent pojazdu skompletowanego jest odpowiedzialny za uzyskanie świadectwa homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części albo świadectwa homologacji typu EKG ONZ oraz za zapewnienie zgodności produkcji w zakresie tych przedmiotów wyposażenia lub części, które zostały dodane na etapie dokonywanej przez niego kompletacji pojazdu.
3. Producent pojazdu skompletowanego wprowadzający zmiany w przedmiocie wyposażenia lub części, które były objęte procedurą homologacji typu na wcześniejszym etapie kompletacji pojazdu, jest odpowiedzialny za uzyskanie świadectwa homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części albo świadectwa homologacji typu EKG ONZ oraz za zapewnienie zgodności produkcji w zakresie dokonanej zmiany.

Art. 70g [Zakaz wprowadzania do obrotu]

1. Zakazuje się wprowadzania do obrotu nowego pojazdu bez wymaganego odpowiedniego świadectwa homologacji typu lub innego równoważnego dokumentu, o którym mowa w art. 70j ust. 1, art. 70k ust. 1, art. 70o ust. 1, art. 70zo ust. 1, art. 70zp ust. 1, art. 70zu ust. 1 albo art. 70z ust. 1.
2. Podmiot, który wprowadzi do obrotu pojazd wbrew zakazowi określonemu w ust. 1, jest obowiązany na swój koszt wycofać ten pojazd z obrotu.
3. W przypadku odpłatnego wprowadzenia do obrotu pojazdu, o którym mowa w ust. 2, podmiot jest obowiązany również do odkupienia pojazdu od osoby, która faktycznie włada tym pojazdem.
4. W przypadku niewycofania z obrotu pojazdu bez wymaganego odpowiedniego świadectwa homologacji typu lub innego równoważnego dokumentu, o którym mowa w art. 70j ust. 1, art. 70k ust. 1, art. 70o ust. 1, art. 70zo ust. 1, art. 70zp ust. 1 albo art. 70zu ust. 1, właściwy organ, po nałożeniu kary, o której mowa w art. 140m ust. 1 pkt 1, określa, w drodze decyzji administracyjnej, pojazd, który podlega wycofaniu z obrotu oraz termin jego wycofania, a także nakazuje realizację obowiązku określonego w ust. 3. Decyzji nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.
5. Pojazdy wycofane z obrotu nie mogą być ponownie wprowadzone do obrotu.
6. Zakazuje się wprowadzania do obrotu nowego przedmiotu wyposażenia lub części bez wymaganego odpowiedniego świadectwa homologacji typu albo zezwolenia na dopuszczenie do obrotu.
7. Podmiot, który wprowadzi do obrotu przedmiot wyposażenia lub części wbrew zakazowi określonemu w ust. 6, jest obowiązany na swój koszt:
  - 1) podać do publicznej wiadomości w środkach masowego przekazu o zasięgu ogólnopolskim lub w miejscach wprowadzenia do obrotu przedmiotów wyposażenia lub części objętych obowiązkiem wycofania z obrotu, informacji o przedmiotach wyposażenia lub częściach objętych tym obowiązkiem wycofania z obrotu wraz z terminem ich wycofania, który nie powinien być krótszy niż 3 miesiące oraz nie dłuższy niż 12 miesięcy, mając na uwadze czas niezbędny do prawidłowego zrealizowania obowiązku wynikających z przepisów niniejszej ustawy;
  - 2) wycofać z obrotu przedmiot wyposażenia lub części, zgodnie z daniem, o którym mowa w ust. 9.
8. Przedmiot wyposażenia lub części wycofane z obrotu, nie mogą być ponownie wprowadzone do obrotu.
9. Osoba faktycznie władająca przedmiotem wyposażenia lub części objętym obowiązkiem wycofania z obrotu, w terminie określonym w ust. 7 pkt 1, ma prawo odstąpić od podmiotu, który wprowadził do obrotu przedmiot wyposażenia lub części, odkupienia albo wymiany na nowy przedmiot wyposażenia lub części spełniający wymagania ustawy, na podstawie dokumentu potwierdzającego ich zakup.
10. W przypadku niewykonania obowiązku określonych w ust. 7, po nałożeniu kary, o której mowa w art. 140m ust. 1 pkt 3, właściwy organ określa, w drodze decyzji administracyjnej, przedmiot wyposażenia lub części, który podlega wycofaniu z obrotu, termin jego wycofania, a także nakazuje realizację obowiązku określonych w ust. 7. Decyzji nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności.
11. Do postępowania w sprawach wycofania z obrotu pojazdu, przedmiotu wyposażenia lub części, stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 70h [Podmiot wydający świadectwa]

- 1.⁹⁰⁾ świadectwa homologacji typu albo świadectwo homologacji sposobu montażu i instalacji przystosowujący dany typ pojazdu do zasilania gazem wydaje, zmienia, odmawia wydania lub cofa, w drodze decyzji administracyjnej, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego.
2. Wydanie lub zmiana świadectwa homologacji typu albo świadectwa homologacji sposobu montażu i instalacji przystosowujący dany typ pojazdu do zasilania gazem następuje za opłatą, przy czym jej wysokość nie może przekroczyć 1600 zł.
3. Wydanie lub zmiana świadectwa homologacji typu albo świadectwa homologacji sposobu montażu i instalacji przystosowujący dany typ pojazdu do zasilania gazem następuje na wniosek odpowiednio producenta albo podmiotu dokonującego montażu i instalacji przystosowujący dany typ pojazdu do zasilania gazem.
4. W przypadku wniosku o wydanie lub zmianę świadectwa homologacji typu WE pojazdu albo świadectwa homologacji typu pojazdu producent we wniosku wskazuje procedurę homologacji krok po kroku, jednostopniową albo mieszaną, w oparciu o którą przeprowadzono badania homologacyjne.
5. Do wniosku o wydanie lub zmianę świadectwa homologacji typu, z zastrzeżeniem art. 70m ust. 1, dołącza się:
  - 1) pakiet informacyjny zawierający:
    - a) spis treści pakietu informacyjnego,
    - b) folder informacyjny składający się z:
      - dokumentu informacyjnego sporządzonego według wzoru określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 70zm ust. 1 pkt 8,
      - danych i informacji o pojeździe niezbędnych do rejestracji i ewidencji pojazdu - o ile są wymagane,
      - kopie odpowiednich świadectw homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części - o ile są wymagane,
      - kopie odpowiednich świadectw homologacji typu EKG ONZ - o ile są wymagane,

- informacji i instrukcji, określającej warunki lub ograniczenia związane z użytkowaniem pojazdu, przedmiotu wyposażenia lub części, mającej wpływ na bezpieczeństwo w ruchu drogowym lub ochronę środowiska - o ile występuje,

c) protokół z badania homologacyjnego wraz ze sprawozdaniem wydany przez jednostkę uprawnioną w przypadku badania homologacyjnego typu pojazdu - o ile jest wymagany,

d) sprawozdanie zawierające wyniki badania homologacyjnego, wydane przez jednostkę uprawnioną w przypadku badania homologacyjnego typu przedmiotu wyposażenia lub części - o ile jest wymagane,

e) dokumenty zawierające dane i informacje o wymaganiach technicznych przedmiotów wyposażenia lub części wraz z oświadczeniem, że spełniają one zasadnicze wymagania w tym zakresie, w przypadku pojazdów produkowanych w małych seriach;

2) instrukcji montażu - w przypadku wiadectw homologacji typu, o których mowa w art. 70c pkt 2 lit. b;

3) kopii dowodu wniesienia opłaty za wydanie albo zmian wiadectwa homologacji typu;

4) oświadczenie o wpisie do Centralnej Ewidencji Informacji o Działalności Gospodarczej albo do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym;

5) oświadczenie, w przypadku wiadectwa homologacji typu WE, o następującej treści:

Oświadczam, że w zakresie typu pojazdu, typu przedmiotu wyposażenia lub części... złożyłem tylko jeden wniosek, i tylko w jednym państwie członkowskim Unii Europejskiej

6) wykaz osób upoważnionych do podpisywania:

a) wiadectw zgodnie z WE albo wiadectw zgodnie z - w przypadku odpowiednio wiadectw homologacji typu WE pojazdu albo wiadectw homologacji typu pojazdu,

b) oświadczenie o danych i informacjach ojeździe niezbędnych do rejestracji i ewidencji pojazdu

- zawierających ich dane osobowe: imię i nazwisko, zajmowane stanowisko oraz wzór podpisu;

7) deklarację o sposobie i metodach zapewnienia zgodnie z produkcją pojazdu, przedmiotu wyposażenia, części, z typem podlegającym procedurze homologacji.

6. Do wniosku o wydanie lub zmian wiadectwa homologacji sposobu montażu instalacji przystosowujący dany typ pojazdu do zasilania gazem dołącza się:

1) protokół z badania homologacyjnego wraz ze sprawozdaniem wydany przez jednostkę uprawnioną;

2) wykaz osób upoważnionych do podpisywania wyciągów ze wiadectwa homologacji sposobu montażu instalacji przystosowujący dany typ pojazdu do zasilania gazem zawierających ich dane osobowe: imię i nazwisko, zajmowane stanowisko oraz wzór podpisu;

3) deklarację o sposobie i metodach zapewnienia zgodnie z montażem instalacji przystosowujący dany typ pojazdu do zasilania gazem;

4) wykaz stosowanych elementów instalacji przystosowujący dany typ pojazdu do zasilania gazem;

5) wykaz zakładów montujących instalację przystosowujące dany typ pojazdu do zasilania gazem;

6) kopii dowodu wniesienia opłaty za wydanie albo zmian wiadectwa homologacji sposobu montażu instalacji przystosowujący dany typ pojazdu do zasilania gazem;

7) oświadczenie o wpisie do Centralnej Ewidencji Informacji o Działalności Gospodarczej albo do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym.

7. Wniosek o zmian wiadectwa homologacji typu składa się wyłącznie w państwie, które wydało to wiadectwo homologacji typu.

8.⁹¹⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego może w uzasadnionych przypadkach wezwać producenta do przedstawienia dodatkowych informacji niezbędnych do określenia zakresu wymaganych badań lub do uproszczenia ich przeprowadzania.

Art. 70i [Wniosek, badania]

1. Do wniosku o wydanie wiadectwa homologacji typu WE pojazdu dla pojazdu, w którym w przedmiocie wyposażenia lub części zastosowano nowatorskie rozwiązania konstrukcyjne lub technologie, które nie spełniają wymagań określonych w przepisach dotyczących homologacji typu, producent dołącza również:

1) uzasadnienie zastosowania nowatorskich rozwiązań konstrukcyjnych lub technologii;

2) opis zastosowanych rozwiązań i ich wpływ na bezpieczeństwo i ochronę środowiska;

3) opis przeprowadzonych badań oraz ich wyniki wykazujące, że zapewniono co najmniej równoważny poziom bezpieczeństwa i ochrony środowiska w stosunku do wymagań określonych w przepisach dotyczących homologacji.

2. Badania, o których mowa w ust. 1 pkt 3, przeprowadza jednostka uprawniona, o której mowa w art. 70y ust. 1.

3.⁹²⁾ W terminie miesiąca od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w ust. 1, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego występuje do Komisji Europejskiej z wnioskiem o wydanie zgody na wydanie wiadectwa homologacji typu WE pojazdu.

4.⁹³⁾ Do czasu wydania zgody, o której mowa w ust. 3, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego wydaje, w drodze decyzji administracyjnej, wiadectwo homologacji typu pojazdu na okres 10 miesięcy, o ile producent wystąpi we wniosku, o którym mowa w ust. 1, o wydanie takiego wiadectwa, a pojazd spełnia warunki, o których mowa w art. 66 ust. 1-1b oraz art. 66a.

5.⁹⁴⁾ Po wydaniu wiadectwa homologacji typu pojazdu, o którym mowa w ust. 4, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego przekazuje niezwłocznie Komisji Europejskiej i innym państwom Rzeczypospolita Polska państwom członkowskim Unii Europejskiej informację o jego wydaniu wraz z dokumentacją, o której mowa w ust. 1.

6.⁹⁵⁾ W przypadku uzyskania zgody Komisji Europejskiej, o której mowa w ust. 3, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego niezwłocznie wydaje wiadectwo homologacji typu WE pojazdu. W uzasadnionych przypadkach wiadectwo homologacji typu WE pojazdu może określać termin jego ważności, jednak nie krótszy niż 36 miesięcy.

7.⁹⁶⁾ W przypadku odmowy wydania zgody przez Komisję Europejską, o której mowa w ust. 3, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego:

1) odmawia wydania wiadectwa homologacji typu WE pojazdu;

2) w terminie 6 miesięcy od dnia otrzymania odmowy wydania zgody cofa wydane wiadectwo homologacji typu pojazdu - o ile decyzja nie wygasła po upływie terminu, o którym mowa w ust. 4.

8.⁹⁷⁾ W przypadku otrzymania od właściwego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej informacji o wydaniu świadectwa homologacji typu pojazdu, o którym mowa w ust. 4, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego podejmuje decyzję o uznaniu tego świadectwa homologacji typu pojazdu w terminie 30 dni od dnia otrzymania tej informacji, na podstawie dokumentacji, o której mowa w ust. 1.

Art. 70j [Uznanie świadectwa]

1.⁹⁸⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego, w drodze decyzji administracyjnej, uznaje świadectwo homologacji typu wydane na dany typ pojazdu przez właściwy organ innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej, na okres odpowiadający jego wartości, jeżeli dany typ pojazdu spełnia wymagania:

- 1) procedury uzyskania świadectwa homologacji typu WE pojazdu albo
  - 2) procedury homologacji typu pojazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
2. W celu uzyskania uznania, o którym mowa w ust. 1, producent nowego typu pojazdu składa wniosek o uznanie świadectwa homologacji typu wydanego na dany typ pojazdu.
3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, dołącza się świadectwo homologacji typu, o którym mowa w ust. 1, oraz dokumenty określone w art. 70h ust. 5 pkt 1.
4. Uznanie, o którym mowa w ust. 1, wydane na dany typ pojazdu następuje za opłat, przy czym jej wysokość nie może przekroczyć 400 zł.

5.⁹⁹⁾ Producent jest obowiązany powiadomić Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego, w odniesieniu do świadectwa homologacji typu pojazdu stanowicego podstawę do uzyskania uznania, o którym mowa w ust. 1, o okolicznościach, o których mowa w art. 70q ust. 4-6.

6.¹⁰⁰⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego uchyla decyzję o uznaniu, o której mowa w ust. 1, w przypadku:

- 1) wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 70q:
  - a) ust. 4 i 5 - w całości,
  - b) ust. 6 - w zakresie wariantu lub wersji, w ramach których uznane świadectwo homologacji typu pojazdu wygasło;
- 2) nieusunięcia zagrożeń, o których mowa w art. 70u ust. 1;
- 3) nieuwzględnienia zastrzeżeń, o których mowa w art. 70u ust. 3 pkt 3.

Art. 70k [Rozwinięcie]

1.¹⁰¹⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego, w drodze decyzji administracyjnej, uznaje świadectwo homologacji typu pojazdu dla pojazdów produkowanych w małych seriach wydane na dany typ pojazdu, jeżeli wymagania techniczne stanowiące podstawę do jego wydania są równoważne wymaganiom technicznym obowiązującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w procedurze homologacji typu pojazdu dla pojazdów produkowanych w małych seriach.

2. W celu uzyskania uznania, o którym mowa w ust. 1, producent pojazdu składa wniosek o uznanie świadectwa homologacji typu pojazdu dla pojazdów produkowanych w małych seriach.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, dołącza się świadectwo homologacji typu, o którym mowa w ust. 1, oraz dokumenty określone w art. 70h ust. 5 pkt 1.

4. Uznanie, o którym mowa w ust. 1, wydane na dany typ pojazdu następuje za opłat, przy czym jej wysokość nie może przekroczyć 400 zł.

5.¹⁰²⁾ Producent jest obowiązany powiadomić Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego, w odniesieniu do świadectwa homologacji typu pojazdu stanowicego podstawę do uzyskania uznania, o którym mowa w ust. 1, o okolicznościach, o których mowa w art. 70q ust. 4-6.

6.¹⁰³⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego uchyla decyzję o uznaniu, o której mowa w ust. 1, w przypadku:

- 1) wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 70q:
  - a) ust. 4 i 5 - w całości,
  - b) ust. 6 - w zakresie wariantu lub wersji, w ramach których uznane świadectwo homologacji typu pojazdu wygasło;
- 2) nieusunięcia zagrożeń, o których mowa w art. 70u ust. 1;
- 3) nieuwzględnienia zastrzeżeń, o których mowa w art. 70u ust. 3 pkt 3.

Art. 70l [Kopia świadectwa]

1.¹⁰⁴⁾ Na wniosek producenta, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego przekazuje właściwym w sprawach homologacji organom państw członkowskich Unii Europejskiej kopie świadectwa homologacji typu pojazdu dla pojazdów produkowanych w małych seriach, w celu uznania tego świadectwa.

2.¹⁰⁵⁾ W przypadku gdy pojazd, który uzyskał świadectwo homologacji typu pojazdu dla pojazdu produkowanego w małych seriach ma być sprzedany, zarejestrowany lub dopuszczony do ruchu na terytorium innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego, na wniosek właściciela pojazdu, wydaje kopie świadectwa homologacji typu pojazdu dla pojazdów produkowanych w małych seriach.

3.¹⁰⁶⁾ W przypadku otrzymania od właściwego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub właściciela pojazdu, o którym mowa w ust. 2, świadectwa homologacji typu pojazdu dla pojazdów produkowanych w małych seriach, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego uznaje to świadectwo w terminie 60 dni od dnia otrzymania, jeżeli wymagania techniczne stanowiące podstawę do jego wydania są równoważne wymaganiom technicznym obowiązującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w procedurze homologacji typu pojazdu dla pojazdów produkowanych w małych seriach.

Art. 70m [Procedura mieszana]

1. ¹⁰⁷⁾ W procedurze homologacji typu WE pojazdu dla pojazdów produkowanych w małych seriach, stosuje się wyłącznie procedurę mieszaną, w ramach której Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego, w drodze decyzji administracyjnej:
    - 1) zwalnia producenta z obowiązku przedstawienia jednego lub kilku wiadectw homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części lub wiadectwa homologacji typu EKG ONZ, do badania homologacyjnego typu pojazdu, pod warunkiem zastąpienia ich sprawozdaniami zawierającymi pozytywne wyniki badań homologacyjnych tych przedmiotów wyposażenia lub części sporządzonymi przez jednostkę uprawnioną, o której mowa w art. 70y ust. 1;
    - 2) upoważnia producenta do wykonania badań homologacyjnych typu niektórych przedmiotów wyposażenia lub części i przedstawienia sprawozdania zawierającego wyniki tych badań.
  2. Przedmioty wyposażenia lub części, o których mowa w ust. 1, określa załącznik IV do dyrektywy 2007/46/WE. Do tych przedmiotów wyposażenia lub części przepis art. 70h ust. 5 pkt 1 lit. e stosuje się odpowiednio.
  3. W procedurze homologacji typu pojazdu dla pojazdów produkowanych w małych seriach:
    - 1) niektóre wymagania, dotyczące jednego lub kilku przedmiotów wyposażenia lub części, zastępuje się wymaganiami alternatywnymi, określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 70zm ust. 1 pkt 2;
    - 2) ¹⁰⁸⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego zwalnia z obowiązku uzyskania jednego lub kilku wiadectw homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części lub wiadectwa homologacji typu EKG ONZ pod warunkiem zastąpienia ich:
      - a) sprawozdaniami zawierającymi pozytywne wyniki badań tych przedmiotów wyposażenia lub części, uzyskiwanymi na zasadach określonych w ust. 1 pkt 2,
      - b) dokumentami zawierającymi dane i informacje o wymaganiach technicznych przedmiotów wyposażenia lub części wraz z oświadczeniem, że spełniają one zasadnicze wymagania określone w przepisach Unii Europejskiej dotyczących badań homologacyjnych lub regulaminach EKG ONZ.
  4. Przedmioty wyposażenia lub części, o których mowa w ust. 3, określa załączniki IV i XI do dyrektywy 2007/46/WE.
  5. Przepis ust. 3 stosuje się w odniesieniu do pojazdów kategorii L, R, T w zakresie przedmiotów wyposażenia lub części określonych w:
    - 1) części I i II oraz części II dodatku 1 do rozdziału B załącznika II do dyrektywy 2003/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie homologacji typu części i maszyn rolniczych lub leśnych, ich przyczep i wymiennych holowanych maszyn, łącznie z ich układami, częściami i oddzielnymi zespołami technicznymi oraz uchylającą dyrektywę 74/150/EWG (Dz. Urz. UE L 171 z 09.07.2003, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 31, str. 311, z późn. zm.);
    - 2) załącznika I do dyrektywy 2002/24/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 marca 2002 r. w sprawie homologacji typu dwu- lub trzykołowych pojazdów mechanicznych i uchylającą dyrektywę Rady 92/61/EWG (Dz. Urz. UE L 124 z 09.05.2002, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 29, str. 399, z późn. zm.).
- #### **Art. 70n [Zadania ministra]**
1. ¹⁰⁹⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego wydaje lub zmienia:
    - 1) wiadectwo homologacji typu pojazdu lub wiadectwo homologacji typu WE pojazdu, jeżeli:
      - a) wiadectwa homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części albo wiadectwa homologacji typu EKG ONZ potwierdzają, że dany typ pojazdu odpowiada wymaganiom i warunkom określonym w pkt 2 i 3,
      - b) protokół z badania homologacyjnego typu pojazdu wraz ze sprawozdaniem potwierdza spełnienie przez dany typ pojazdu warunków technicznych zawartych w opisie technicznym, w odniesieniu do wszystkich homologacji typu przedmiotów wyposażenia lub części, odpowiednio do wymagań dla danej kategorii pojazdu,
      - c) warunki lub ograniczenia zawarte w informacji i instrukcji, o której mowa w art. 70h ust. 5 pkt 1 lit. b) tiret pierwsze, nie zagrażają bezpieczeństwu ruchu drogowego lub środowisku;
    - 2) wiadectwa homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części - jeżeli sprawozdanie zawierające wyniki badań homologacyjnych potwierdza, że dany typ przedmiotu wyposażenia lub części odpowiada:
      - a) wymaganiom technicznym określonym w niniejszym rozdziale i przepisach Unii Europejskiej dotyczących badań homologacyjnych,
      - b) warunkom technicznym określonym w rozdziale 1,
      - c) warunkom określonym w ustawie z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. Nr 25, poz. 202, z późn. zm.);
    - 3) wiadectwa homologacji typu EKG ONZ - jeżeli sprawozdanie zawierające wyniki badań homologacyjnych potwierdza, że dany typ przedmiotu wyposażenia lub części odpowiada:
      - a) wymaganiom technicznym określonym w niniejszym rozdziale i regulaminach EKG ONZ,
      - b) warunkom technicznym określonym w rozdziale 1,
      - c) warunkom określonym w ustawie z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji;
    - 4) wiadectwo homologacji sposobu montażu i instalacji przystosowujących dany typ pojazdu do zasilania gazem - jeżeli protokół z badania homologacyjnego sposobu montażu i instalacji przystosowujących dany typ pojazdu do zasilania gazem wraz ze sprawozdaniem potwierdza, że:
      - a) elementy instalacji przystosowujących dany typ pojazdu do zasilania gazem odpowiadają wymaganiom technicznym określonym w niniejszym rozdziale i regulaminach EKG ONZ,
      - b) sposób montażu i instalacji przystosowujących dany typ pojazdu do zasilania gazem odpowiada warunkom technicznym określonym w rozdziale 1 i wymaganiom technicznym określonym w regulaminach EKG ONZ,
      - c) elementy instalacji przystosowujących dany typ pojazdu do zasilania gazem odpowiadają warunkom określonym w ustawie z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji.
  2. ¹¹⁰⁾ Producentowi, którego siedziba znajduje się poza terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego wydaje wiadectwo homologacji typu WE, jeżeli producent posiada upoważnienie przedstawiciela na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej do reprezentowania go w sprawach homologacji.

3.¹¹¹⁾ W przypadku stosowania, w procedurze homologacji typu WE pojazdu albo w procedurze homologacji typu pojazdu, procedury mieszanej, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego, na wniosek producenta, zwalnia go, w drodze decyzji administracyjnej, z przedstawienia jednego lub kilku wiadectw homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części lub wiadectwa homologacji typu EKG ONZ, do badania homologacyjnego typu pojazdu, pod warunkiem zastąpienia ich sprawozdaniami zawierającymi pozytywne wyniki badań homologacyjnych tych przedmiotów wyposażenia lub części.

Art. 70o [Zezwolenie na dopuszczenie do ruchu drogowego]

1.¹¹²⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego, na wniosek producenta, udziela, w drodze decyzji administracyjnej, zezwolenia na dopuszczenie do ruchu drogowego pojazdu z kolejowej partii produkcji, w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku.

2. Zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, udziela się dla pojazdów wyprodukowanych w okresie ważności wiadectwa homologacji typu WE pojazdu albo wiadectwa homologacji typu pojazdu i znajdujących się na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej, dla limitowanej liczby pojazdów określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 70zm ust. 3.

3. Termin ważności zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, nie może przekraczać :

- 1) 12 miesięcy - dla pojazdów kategorii L,
- 2) 12 miesięcy - dla pojazdów kompletnych kategorii M, N, O,
- 3) 18 miesięcy - dla pojazdów skompletowanych kategorii M, N, O,
- 4) 24 miesięcy - dla pojazdów kompletnych kategorii T, C, R,
- 5) 30 miesięcy - dla pojazdów skompletowanych kategorii T, C, R

- licząc od dnia wygaśnięcia wiadectwa homologacji typu WE pojazdu albo wiadectwa homologacji typu pojazdu.

4. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się :

1) kopii wiadectwa homologacji typu WE pojazdu lub wiadectwa homologacji typu pojazdu, które utraciło ważność ;

2) kopii wiadectwa zgodnie z częścią lub kopii wiadectwa zgodnie z częścią WE albo wykaz numerów VIN pojazdów objętych wnioskiem;

3) wykaz osób upoważnionych do podpisywania oświadczenia producenta o objęciu pojazdu zezwoleniem na dopuszczenie do ruchu drogowego pojazdu z kolejowej partii produkcji zawierającymi ich dane osobowe: imię i nazwisko, zajmowane stanowisko oraz wzór podpisu.

5. W przypadku dołączenia do wniosku wykazu numerów VIN, producent składa oświadczenie o posiadaniu dla tego pojazdu wiadectwa zgodnie z częścią WE albo wiadectwa zgodnie z częścią wystawionego w okresie ważności odpowiednio wiadectwa homologacji typu WE pojazdu albo wiadectwa homologacji typu pojazdu.

6. Producent we wniosku, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany podać liczbę pojazdów oraz przyczyny techniczne lub ekonomiczne, powodujące niespełnianie przez pojazdy nowych wymagań technicznych.

Art. 70p [Odmowa wydania]

1.¹¹³⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego odmawia wydania:

1) wiadectwa homologacji typu - w przypadku gdy:

a) typ pojazdu, typ przedmiotu wyposażenia lub części nie spełnia wymagań, o których mowa w art. 70n ust. 1 pkt 1-3,

b) zostało wydane wiadectwo homologacji typu WE przez inne państwo członkowskie Unii Europejskiej, na dany typ;

2) wiadectwa homologacji sposobu montażu instalacji przystosowującej dany typ pojazdu do zasilania gazem - w przypadku gdy elementy instalacji oraz sposób montażu nie spełniają wymagań, o których mowa w art. 70n ust. 1 pkt 4;

3) zezwolenia na dopuszczenie do ruchu drogowego pojazdu z kolejowej partii produkcji - w przypadku:

a) niespełniania warunków kolejowej partii produkcji,

b) niedostatecznego uzasadnienia niespełnienia przez pojazdy nowych wymagań technicznych.

2.¹¹⁴⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego odmawia zmiany wiadectwa homologacji typu w przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a i pkt 2.

3.¹¹⁵⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego może odmówić wydania wiadectwa homologacji typu WE, jeżeli stwierdzi, że typ pojazdu, typ przedmiotu wyposażenia lub części stanowi poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa w ruchu drogowym lub ochrony środowiska, mimo iż spełnia wymagania, o których mowa w art. 70n ust. 1 pkt 1-3.

Art. 70q [Obowiązek powiadomienia]

1.¹¹⁶⁾ Producent jest obowiązany niezwłocznie powiadomić Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego o:
1) potrzebie zmiany danych i informacji zawartych w wiadectwie homologacji typu WE pojazdu wydanym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo wiadectwie homologacji typu pojazdu w przypadku:

a) zmiany warunków stanowiących podstaw do wydania wiadectwa,

b) zmiany w typie pojazdu, typie przedmiotu wyposażenia lub części wpływającej na zmianę warunków stanowiących podstaw do wydania tego wiadectwa;

2) zaprzestaniu produkcji danego typu pojazdu, typu przedmiotu wyposażenia lub części.

2.¹¹⁷⁾ Po otrzymaniu powiadomienia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego dokonuje oceny zakresu zmian w odniesieniu do uprzednio wydanego wiadectwa, a następnie niezwłocznie informuje producenta o:

1) konieczności uzyskania zmiany tego wiadectwa po przeprowadzeniu badań homologacyjnych albo bez przeprowadzenia tych badań,

2) konieczności uzyskania nowego wiadectwa, jeżeli zakres zmian wykracza poza istotne cechy dla danego typu pojazdu określone w przepisach wydanych na podstawie art. 70zm ust. 1 pkt 5 albo

3) braku potrzeby zmiany danych i informacji zawartych w uprzednio wydanym wiadectwie.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2, stosuje się odpowiednio art. 70h.

4. świadectwo homologacji typu WE pojazdu wydane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo świadectwo homologacji typu pojazdu wygasa:
  - 1) w przypadkach, o których mowa w ust. 1:
    - a) pkt 1 lit. a, je eli producent nie uzyska zmiany tego świadectwa albo uzyska nowe świadectwo,
    - b) pkt 2;
  - 2) je eli upłyn ł termin jego wa no ci.
5. świadectwo homologacji typu pojazdu, o którym mowa w art. 70i ust. 4 wygasa, je eli zostało wydane świadectwo homologacji typu WE pojazdu.
6. W przypadku gdy jeden z wariantów w ramach typu pojazdu lub jedna z wersji w ramach wariantu przestaje spełnia wymagania stanowi ce podstaw do wydania świadectwa homologacji, świadectwo homologacji typu pojazdu lub świadectwo homologacji typu WE pojazdu wygasa wy ł cznie w takim zakresie, w jakim dotyczy tego wariantu lub wersji.

Art. 70r [Cofni cie świadectwa]

1. ¹¹⁸⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego cofa świadectwo homologacji typu wydane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku:
  - 1) negatywnego wyniku kontroli zgodnie ci:
    - a) produkcji pojazdu, przedmiotu wyposażenia lub części,
    - b) montażu instalacji przystosowującej dany typ pojazdu do zasilania gazem;
  - 2) uzyskania informacji, że przed dniem wydania tego świadectwa zostało wydane świadectwo homologacji typu WE pojazdu przez inne niż Rzeczpospolita Polska państwo członkowskie Unii Europejskiej, w odniesieniu do tego samego typu pojazdu;
  - 3) niewykonania przez producenta czynności, o których mowa w art. 70u ust. 1.
2. ¹¹⁹⁾ W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego wzywa producenta do usunięcia niezgodności, w terminie 90 dni od dnia otrzymania wezwania. W przypadku nieusunięcia niezgodności w tym terminie, minister właściwy do spraw transportu cofa świadectwo homologacji typu.

Art. 70s [Obowiązki producenta]

1. Producent nowych pojazdów jest obowiązany:
  - 1) wystawić:
    - a) świadectwo zgodnie ci WE albo świadectwo zgodnie ci - dla każdego pojazdu, na którego typ wydano odpowiednio świadectwo homologacji typu WE pojazdu albo świadectwo homologacji typu pojazdu, albo
    - b) świadectwo zgodnie ci - dla każdego pojazdu, na którego typ wydano świadectwo homologacji typu wydane na dany typ pojazdu zgodnie z procedurą homologacji typu przez właściwy organ innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej i uznanego w trybie art. 70j ust. 1 albo art. 70k ust. 1;
  - 2) złożyć oświadczenie zawierające dane i informacje o pojeździe niezabudowane do rejestracji i ewidencji pojazdu;
  - 3) zamieścić w instrukcji obsługi lub podręczniku użytkownika informacje zawierające ograniczenia lub specjalne warunki montażu mające wpływ na bezpieczeństwo w ruchu drogowym lub środowisko - o ile występują.
2. W przypadku uzyskania zezwolenia na dopuszczenie do ruchu drogowego pojazdu z kowalowej partii produkcji, producent jest obowiązany w oświadczeniu, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, podać informację o objęciu pojazdu tym zezwoleniem.
3. Podmiot dokonujący montażu instalacji przystosowującej dany typ pojazdu do zasilania gazem jest obowiązany wystawić wyciąg ze świadectwa homologacji sposobu montażu instalacji przystosowującej dany typ pojazdu do zasilania gazem - dla każdego pojazdu, w którym dokonano montażu tej instalacji.
4. Dokumenty, o których mowa w ust. 1 i 3, wydaje się właścicielowi pojazdu.
5. Wtórnik dokumentów, o których mowa w ust. 1 i 3, wydaje, na wniosek zainteresowanego, podmiot, który je wydał.
6. Producent przedmiotu wyposażenia lub części jest obowiązany umieścić:
  - 1) znak homologacji typu przedmiotu wyposażenia lub części, na każdym wyprodukowanym przedmiocie wyposażenia lub części, je eli obowiązek ten wynika z odpowiednich wymagań technicznych określonych w przepisach Unii Europejskiej lub regulaminach EKG ONZ albo
  - 2) nazwę lub znak handlowy oraz numer identyfikacyjny, w przypadku braku obowiązku, o którym mowa w pkt 1.

Art. 70t [Rozwinięcie]

1. Producent pojazdu jest obowiązany udostępnić producentowi przedmiotu wyposażenia lub części, dane i informacje niezbędne do uzyskania świadectwa homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części mające wpływ na bezpieczeństwo w ruchu drogowym lub środowisko.
2. Producent pojazdu ma prawo zobowiązać producenta przedmiotu wyposażenia lub części do ochrony poufności wszelkich niejawnych informacji, o których mowa w ust. 1, w tym dotyczących praw własności intelektualnej.
3. Producent przedmiotu wyposażenia lub części jest obowiązany udostępnić producentowi pojazdu dane i informacje zawierające ograniczenia lub specjalne warunki montażu mające wpływ na bezpieczeństwo w ruchu drogowym lub środowisko.

Art. 70u [Usuwanie zagrożeń]

1. ¹²⁰⁾ Je eli producent, który uzyskał świadectwo homologacji typu WE pojazdu, stwierdził w pojeździe wprowadzonym do obrotu zagrożenie dla bezpieczeństwa w ruchu drogowym lub środowiska, jest obowiązany niezwłocznie powiadomić o tym Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego oraz podjąć działania polegające na usunięciu tych zagrożeń.
2. W celu usunięcia zagrożenia, o których mowa w ust. 1, producent:
  - 1) opracowuje plan działań mających na celu usunięcie zagrożenia zawierający w nim zakres i harmonogram czynności;
  - 2) ¹²¹⁾ uzgadnia plan działań z Dyrektorem Transportowego Dozoru Technicznego;
  - 3) informuje właściwego posiadacza pojazdu lub posiadacza pojazdu, o którym mowa w art. 73 ust. 5, o konieczności sprawdzenia stanu technicznego pojazdu w warunkach serwisowych producenta i w przypadku stwierdzenia

zagrożeń podejmuje działania mające na celu ich usunięcie.

3. ¹²²⁾ Po otrzymaniu powiadomienia, o którym mowa w ust. 1, oraz planu działania, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego:

1) ocenia plan działania;

2) przekazuje organom państw członkowskich Unii Europejskiej innym niż Rzeczpospolita Polska właściwym w sprawach homologacji plan działania wraz z informacją, że działania te są na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wystarczające do usunięcia zagrożenia;

3) akceptuje plan działania, a w przypadku otrzymania zastrzeżeń od organów państw członkowskich Unii Europejskiej właściwych w sprawach homologacji, nakazuje producentowi uwzględnić zastrzeżenia w planie działania;

4) określa terminy informowania o realizacji i zakończeniu działania.

4. ¹²³⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego po otrzymaniu od właściwych organów, o których mowa w ust. 3 pkt 2, informacji o stwierdzonych zagrożeniach w pojazdach i propozycji ich usunięcia, w przypadku uznania tych działań za niewystarczające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przekazuje swoje zastrzeżenia tym organom.

5. ¹²⁴⁾ Producent informuje Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego o:

1) realizacji działania w celu usunięcia stwierdzonych zagrożeń w terminach wskazanych przez ministra właściwego do spraw transportu;

2) zakończeniu działania, przedstawiając sprawozdanie z przeprowadzonych działań.

6. ¹²⁵⁾ W przypadku stwierdzenia zagrożeń, o których mowa w ust. 1, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego informuje właściwy organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej innego niż Rzeczpospolita Polska, które wydało świadectwo homologacji typu WE pojazdu, o stwierdzonych zagrożeniach.

7. ¹²⁶⁾ W przypadku otrzymania od właściwego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej informacji o stwierdzonych zagrożeniach w pojazdach wprowadzonych do obrotu na podstawie wydanego przez ministra właściwego do spraw transportu świadectwa homologacji typu WE pojazdu, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego informuje producenta o stwierdzonych zagrożeniach. Przepisy ust. 1-5 stosuje się odpowiednio.

8. Koszty działania związanych z usunięciem zagrożeń ponosi producent pojazdu.

Art. 70v [Przekazywanie dokumentów]

1. ¹²⁷⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego przekazuje właściwym w sprawach homologacji organom:

1) państw członkowskich Unii Europejskiej:

a) kopie świadectwa homologacji typu WE pojazdu - w terminie 20 dni roboczych od dnia wydania lub zmiany świadectwa homologacji typu WE pojazdu,

b) wykaz wydanych lub których wydania odmówiono, zmienionych, cofniętych, wygasłych świadectw homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części - w terminie 20 dni roboczych po zakończeniu każdego kwartału, z zastrzeżeniem lit. c,

c) wykaz wydanych lub których wydania odmówiono świadectw homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części - w terminie 5 dni roboczych po zakończeniu każdego miesiąca w odniesieniu do pojazdów kategorii L, T, C,

d) informacji o:

- odmowie wydania lub cofnięciu świadectwa homologacji typu WE pojazdu albo świadectwa homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części, wraz ze wskazaniem przyczyny - niezwłocznie, ale nie później niż w terminie 20 dni roboczych od dnia odmowy wydania lub cofnięcia odpowiednio świadectwa homologacji typu WE pojazdu albo świadectwa homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części,

- wygaśnięciu świadectwa homologacji typu WE pojazdu - w terminie 20 dni roboczych od dnia wygaśnięcia tego świadectwa,

- zaprzestaniu produkcji danego typu pojazdu, dla którego wydano świadectwo homologacji typu WE pojazdu - w terminie 20 dni roboczych od dnia otrzymania od producenta pojazdu powiadomienia o zaprzestaniu przez niego produkcji określonego typu pojazdu,

- wydanym zezwoleniu na dopuszczenie do ruchu drogowego pojazdu z kolejnej partii produkcji, dla których świadectwo homologacji typu WE pojazdu utraciło ważność - w terminie 20 dni roboczych po zakończeniu roku kalendarzowego;

2) państw b d c ych stron Porozumienia - wykaz wydanych lub których wydania odmówiono, zmienionych, cofniętych, wygasłych świadectw homologacji typu EKG ONZ - w terminie 20 dni roboczych po zakończeniu każdego kwartału.

2. ¹²⁸⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego przekazuje Komisji Europejskiej informację o:

1) cofnięciu świadectwa homologacji typu WE pojazdu w przypadku niewykonania przez producenta czynności, o których mowa w art. 70u ust. 1 - nie później niż w terminie 20 dni roboczych od dnia cofnięcia tego świadectwa;

2) odmowie wydania świadectwa homologacji typu WE pojazdu albo świadectwa homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części, wraz ze wskazaniem przyczyny - niezwłocznie, ale nie później niż w terminie 20 dni roboczych od dnia odmowy wydania odpowiednio świadectwa homologacji typu WE pojazdu albo świadectwa homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części.

3. ¹²⁹⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego, na wniosek innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej, przekazuje kopie wydanego przez niego świadectwa homologacji typu WE pojazdu albo świadectwa homologacji typu WE przedmiotu wyposażenia lub części, w terminie 20 dni roboczych od dnia otrzymania wniosku.

Art. 70w [Kontrola zgodności produkcji pojazdu]

1. ¹³⁰⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego przeprowadza kontrolę zgodności produkcji pojazdu, przedmiotu wyposażenia, części lub kontrolę zgodności montażu instalacji przystosowanej dany typ pojazdu do zasilania gazem:

1) przed wydaniem świadectwa homologacji typu w zakresie sposobu i metod zapewnienia zgodności produkcji, wskazanych przez producenta w deklaracji, o której mowa w art. 70h ust. 5 pkt 7;

2) przed wydaniem wiadectwa homologacji sposobu monta u instalacji przystosowuj cej dany typ pojazdu do zasilania gazem w zakresie sposobu i metod zapewnienia zgodnie ci monta u, wskazanych w deklaracji, o której mowa w art. 70h ust. 6 pkt 3;

3) w przypadku uzyskania informacji o zastrze eniach co do:

a) wyprodukowania pojazdów, przedmiotów wyposa enia lub cz ci niezgodnie z warunkami okre lonymi w odpowiednim wiadectwie homologacji typu, wydanym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

b) dokonania monta u instalacji przystosowuj cej dany typ pojazdu do zasilania gazem niezgodnie z warunkami okre lonymi w odpowiednim wiadectwie homologacji sposobu monta u instalacji przystosowuj cej dany typ pojazdu do zasilania gazem, wydanym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. ¹³¹⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego przeprowadza kontrol zgodno ci produkcji, o której mowa w ust. 1 pkt 3 lit. a, w odniesieniu do wiadectwa homologacji typu WE, w przypadku informacji o zastrze eniach zgłoszonych przez inne ni Rzeczpospolita Polska pa stwo członkowskie Unii Europejskiej, do typu pojazdu, typu przedmiotu wyposa enia lub cz ci, które uznał za zasadne.

3. Kontrol zgodno ci produkcji w przypadku, o którym mowa w ust. 2, przeprowadza si nie pó niej ni w terminie 6 miesi cy od dnia otrzymania informacji o zastrze eniach.

4. ¹³²⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego mo e upowa ni jednostk uprawnion do wykonywania bada homologacyjnych, do przeprowadzenia kontroli zgodnie ci produkcji pojazdu, przedmiotu wyposa enia lub cz ci, lub kontroli zgodnie ci monta u instalacji przystosowuj cej dany typ pojazdu do zasilania gazem, o której mowa w ust. 1.

5. Przepisu ust. 4 nie stosuje si do jednostki uprawnionej, o której mowa w art. 70zb ust. 1.

Art. 70x [Przekazanie informacji o zastrze eniach] ¹³³⁾ W przypadku otrzymania informacji o zastrze eniach do pojazdu, przedmiotu wyposa enia lub cz ci, na którego typ zostało wydane wiadectwo homologacji typu WE przez inne pa stwo członkowskie Unii Europejskiej, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego niezwłocznie przekazuje te informacje do wła ciwego organu pa stwa, które wydało wiadectwo homologacji typu WE.

Art. 70y [Jednostka uprawniona]

1. ¹³⁴⁾ Jednostk wła ciw do przeprowadzania bada homologacyjnych, bada potwierdzaj cych spełnienie odpowiednich warunków lub wymaga technicznych oraz kontroli zgodnie ci jest podmiot wyznaczony przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego, zwany dalej "jednostk uprawnion".

2. Do zada jednostki uprawnionej, odpowiednio do zakresu uprawnienia, nale y:

1) w zakresie homologacji:

a) przeprowadzanie bada homologacyjnych typu pojazdu,

b) przeprowadzanie bada homologacyjnych typu przedmiotu wyposa enia lub cz ci,

c) przeprowadzanie bada homologacyjnych sposobu monta u instalacji przystosowuj cej dany typ pojazdu do zasilania gazem,

d) przeprowadzanie kontroli zgodnie ci produkcji pojazdu, przedmiotu wyposa enia, cz ci lub kontroli zgodnie ci monta u instalacji przystosowuj cej dany typ pojazdu do zasilania gazem;

2) w zakresie dopuszczenia jednostkowego pojazdu - przeprowadzanie bada potwierdzaj cych spełnienie odpowiednich warunków lub wymaga technicznych danego pojazdu, w celu dopuszczenia jednostkowego pojazdu;

3) w zakresie dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu - przeprowadzanie bada potwierdzaj cych spełnienie odpowiednich warunków lub wymaga technicznych danego pojazdu, w celu dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu;

4) w zakresie zezwolenia na dopuszczenie do obrotu - przeprowadzanie bada potwierdzaj cych spełnienie wymaga technicznych przez typ przedmiotu wyposa enia lub cz ci.

3. Koszty:

1) bada homologacyjnych,

2) kontroli zgodnie ci produkcji,

3) kontroli zgodnie ci monta u instalacji przystosowuj cej dany typ pojazdu do zasilania gazem,

4) bada potwierdzaj cych spełnienie wymaga technicznych przez typ przedmiotu wyposa enia lub cz ci - pokrywa producent albo podmiot dokonuj cy monta u instalacji przystosowuj cej dany typ pojazdu do zasilania gazem.

4. W przypadku upowa nienia jednostki uprawnionej do przeprowadzenia kontroli, o której mowa w art. 70w ust. 1 pkt 3, koszty tej kontroli pokrywa producent albo podmiot dokonuj cy monta u instalacji przystosowuj cej dany typ pojazdu do zasilania gazem, je eli wynik kontroli potwierdzi uzyskane informacje o zastrze eniach.

5. Koszty bada potwierdzaj cych spełnienie odpowiednich warunków lub wymaga technicznych w celu dopuszczenia jednostkowego pojazdu albo dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu pokrywa producent, importer lub wła ciciel pojazdu.

Art. 70z [Wniosek o przeprowadzenie bada]

1. Jednostka uprawniona przeprowadza badania homologacyjne na wniosek odpowiednio producenta albo podmiotu dokonuj cego monta u instalacji przystosowuj cej dany typ pojazdu do zasilania gazem.

2. Do wniosku producent albo podmiot dokonuj cy monta u instalacji przystosowuj cej dany typ pojazdu do zasilania gazem doł cza:

1) dokument informacyjny sporz dzony według wzoru okre lonego w przepisach wydanych na podstawie art. 70zm ust. 1 pkt 8;

2) kopie wymaganych wiadectw homologacji typu WE przedmiotu wyposa enia lub cz ci albo wiadectw homologacji typu EKG ONZ lub innych dokumentów potwierdzaj cych spełnienie warunków stanowi cych podstaw do wydania wiadectwa homologacji typu, z zastrze eniem art. 70m ust. 1 pkt 1, ust. 2 i ust. 3 pkt 2 oraz art. 70n ust. 3;

3) kopie wymaganych dokumentów okre lonych w regulaminach EKG ONZ;

4) dokumenty potwierdzaj ce spełnienie wymaga technicznych przez typ przedmiotu wyposa enia lub cz ci przy zastosowaniu wirtualnych metod testowania - o ile producent zastosował takie metody;

5) instrukcj obsługi pojazdu z zamontowan instalacj przystosowuj c dany typ pojazdu do zasilania gazem - je eli jest wymagana;

6) dokumenty potwierdzające, że podmiot dokonujący montażu instalacji przystosowuje dany typ pojazdu do zasilania gazem oraz jego zakłady montujące posiadają wieloskładnikowy analizator spalin i przyrządy do badania szczelności tej instalacji - jeżeli są wymagane;

7) w przypadku badań homologacyjnych przeprowadzanych w celu uzyskania świadectwa homologacji typu WE pojazdu albo świadectwa homologacji typu pojazdu, dla pojazdów produkowanych w małych seriach:

a) sprawozdania zawierające wyniki badań homologacyjnych typu przedmiotu wyposażenia lub części, o których mowa w art. 70m ust. 1,

b) dokumenty i oświadczenie, o którym mowa w art. 70h ust. 5 pkt 1 lit. e;

8) w przypadku badań homologacyjnych przeprowadzanych w celu uzyskania świadectwa homologacji typu WE pojazdu albo świadectwa homologacji typu pojazdu w procedurze mieszanej, o której mowa w art. 70n ust. 3 - sprawozdania zawierające wyniki badań homologacyjnych tych typów przedmiotów wyposażenia lub części.

3. Producent składając wniosek, o którym mowa w ust. 1, może w odniesieniu do typu przedmiotu wyposażenia lub części, o którym mowa w załączniku XVI do dyrektywy 2007/46/WE, określi zakres wymagań technicznych, do sprawdzenia z zastosowaniem wirtualnych metod testowania, załączając dokumenty potwierdzające spełnienie wymagań technicznych przez typ przedmiotu wyposażenia lub części.

4. W celu uzyskania świadectwa homologacji typu WE pojazdu albo świadectwa homologacji typu pojazdu, producent we wniosku, o którym mowa w ust. 1, wskazuje procedurę homologacji, krok po kroku, jednostopniowo albo mieszany, zgodnie z którą będą przeprowadzane badania homologacyjne.

5. W ramach badań homologacyjnych producent dostarcza na życzenie jednostki uprawnionej, na swój koszt, pojazdy, przedmioty wyposażenia lub części, w liczbie i kompletacji koniecznej do przeprowadzenia wymaganych badań.

6. Z przeprowadzonego badania homologacyjnego, z zastrzeżeniem ust. 7, jednostka uprawniona sporządza:

1) protokół wraz ze sprawozdaniem zawierającym wyniki tego badania - w przypadku badań homologacyjnych typu pojazdu oraz sposobu montażu instalacji przystosowującej dany typ pojazdu do zasilania gazem, albo

2) sprawozdanie zawierające wyniki tego badania - w przypadku typu przedmiotu wyposażenia lub części.

7.¹³⁵⁾ W przypadku określenia przez producenta zakresu wymagań technicznych, do sprawdzenia z zastosowaniem wirtualnych metod testowania, jednostka uprawniona przeprowadza procedurę walidacji, o której mowa w załączniku XVI do dyrektywy 2007/46/WE, z której sporządza sprawozdanie. Jednostka uprawniona w porozumieniu z Dyrektorem Transportowego Dozoru Technicznego na podstawie sprawozdania potwierdza możliwość zastosowania wirtualnych metod testowania.

8. W sprawozdaniu, o którym mowa w ust. 6, jednostka uprawniona zamieszcza informacje o zastosowanych podczas przeprowadzanych badań homologacyjnych typu WE pojazdu, typu WE przedmiotu wyposażenia lub części wirtualnych metodach testowania.

Art. 70za [Kryteria wyznaczenia jednostki]

1.¹³⁶⁾ Wyznaczenia jednostki uprawnionej dokonuje Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego, w drodze decyzji administracyjnej, na wniosek zainteresowanego podmiotu, po uiszczeniu opłaty, przy czym jej wysokość zależy od zakresu badań lub kontroli nie może przekroczyć 40 000 zł. W decyzji określa się szczegółowy zakres badań lub kontroli, do których jednostka jest uprawniona.

2. Jednostka uprawniona może być podmiot, który spełnia następujące warunki:

- 1) posiada osobowość prawną;
- 2) posiada personel o wiedzy i doświadczeniu odpowiednio do zakresu realizowanych badań lub kontroli;
- 3) dysponuje warunkami lokalowymi, środkami i wyposażeniem do przeprowadzania badań homologacyjnych odpowiednio do zakresu uprawnienia;
- 4) posiada certyfikat akredytacji wydany przez Polskie Centrum Akredytacji dla jednostki kontrolującej lub laboratorium badawczego, odpowiednio do zakresu uprawnienia;
- 5) jest niezależny i bezstronny w stosunku do podmiotów bezpośrednio lub pośrednio związanych z realizowanymi badaniami lub kontrolami.

3. Do wniosku dołącza się oświadczenie potwierdzające spełnienie warunków, o których mowa w ust. 2.

4.¹³⁷⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego przed wydaniem decyzji, o której mowa w ust. 1, przeprowadza kontrolę zainteresowanego podmiotu w zakresie spełnienia warunków, o których mowa w ust. 2, oraz sporządza sprawozdanie oceniające z przeprowadzonej kontroli.

5.¹³⁸⁾ Jednostka uprawniona jest obowiązana zawiadomić Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego o zmianie danych i informacji oraz stanu faktycznego stanowiącego podstawę do wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, nie później niż w terminie 14 dni od dnia ich wystąpienia.

6.¹³⁹⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego, w drodze decyzji administracyjnej, na wniosek jednostki uprawnionej, zmienia uprawnienie, o którym mowa w ust. 1.

7.¹⁴⁰⁾ Informację dotyczącą nazwy, adresu i zakresu uprawnienia jednostki uprawnionej oraz zmian tych danych Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego przekazuje niezwłocznie odpowiednio:

- 1) Komisji Europejskiej;
- 2) Sekretariatowi EKG ONZ.

8.¹⁴¹⁾ W przypadku badań homologacyjnych typu WE i badań potwierdzających spełnienie odpowiednich warunków lub wymagań technicznych danego pojazdu w celu dopuszczenia jednostkowego pojazdu albo dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu, jednostka uprawniona może rozpocząć prowadzenie tych badań po dokonaniu przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego zgłoszenia, o którym mowa w ust. 7.

9.¹⁴²⁾ Minister właściwy do spraw transportu ogłasza, w drodze obwieszczenia, przygotowany przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego wykaz jednostek uprawnionych do przeprowadzania badań homologacyjnych oraz badań potwierdzających spełnienie odpowiednich warunków lub wymagań technicznych danego pojazdu w celu dopuszczenia jednostkowego pojazdu albo dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu.

Art. 70zb [Wniosek]

1. Producent pojazdów kategorii M, N, O lub podmiot przez niego upoważniony, spełniający warunki, o których mowa w art. 70za ust. 2 pkt 1-4, w odniesieniu do produkowanych przez tego producenta przedmiotów wyposażenia lub części, w zakresie określonym w załączniku XV do dyrektywy 2007/46/WE, może wystąpić z wnioskiem o wyznaczenie go jako jednostki uprawnionej. Do wyznaczenia, przepisy art. 70za ust. 1 i 3-9, stosuje się odpowiednio.

2. Jednostka uprawniona, o której mowa w ust. 1:

1) przeprowadza badania homologacyjne wyłącznie w własnych obiektach;
2) nie może przeprowadzać badań homologacyjnych typu przedmiotu wyposażenia lub części na potrzeby uzyskania świadectwa homologacji typu WE pojazdu w odniesieniu do pojazdów produkowanych w małych seriach oraz pojazdów kategorii L, T lub C.

Art. 70zc [Nadzór nad jednostką uprawnioną]

1.¹⁴³⁾ Nadzór nad jednostką uprawnioną w zakresie przeprowadzanych badań sprawuje Dyrektor

Transportowego Dozoru Technicznego.

2.¹⁴⁴⁾ W ramach sprawowanego nadzoru Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego:

1) sprawdza poprawność wykonywania badań i sporządza protokół;
2) co najmniej raz na trzy lata przeprowadza kontrolę jednostki uprawnionej, o której mowa w:
a) art. 70za ust. 1 - w zakresie spełniania warunków, o których mowa w art. 70za ust. 2,
b) art. 70zb ust. 1 - w zakresie spełniania warunków, o których mowa w art. 70za ust. 2 pkt 1-4;
3) przeprowadza kontrolę jednostki uprawnionej w przypadku zawiadomienia o zmianie stanu faktycznego w zakresie warunków, o których mowa w art. 70za ust. 2 pkt 3.

3.¹⁴⁵⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego sporządza sprawozdanie oceniające z przeprowadzonej kontroli, o której mowa w ust. 2 pkt 2 i 3, oraz o którym mowa w art. 70za ust. 4, i przedstawia je jednostce uprawnionej.

4.¹⁴⁶⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego przedstawia Komisji Europejskiej, na jej wniosek, sprawozdanie oceniające z przeprowadzonej kontroli, o której mowa w ust. 2 pkt 2 lub 3 lub w art. 70za ust. 4.

5.¹⁴⁷⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego wzywa jednostkę uprawnioną do usunięcia w terminie 90 dni naruszeń stwierdzonych w wyniku przeprowadzonych kontroli, o których mowa w ust. 2, i zawiesza jej uprawnienie do czasu usunięcia tych naruszeń.

Art. 70zd [Cofnięcie uprawnienia]¹⁴⁸⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego cofa, w drodze decyzji administracyjnej, uprawnienie, o którym mowa w art. 70za ust. 1 lub art. 70zb ust. 1, w przypadku stwierdzenia, że jednostka uprawniona:

1) nie spełnia warunków określonych w:
a) art. 70za ust. 2 - w przypadku jednostki, o której mowa w art. 70za ust. 1,
b) art. 70za ust. 2 pkt 1-4 - w przypadku jednostki, o której mowa w art. 70zb ust. 1;
2) nie usunęła naruszeń w terminie, o którym mowa w art. 70zc ust. 5;
3) wielokrotnie przeprowadziła badania niezgodnie z zasadami określonymi w przepisach;
4) wielokrotnie sporządziła protokoły z badania homologacyjnego lub sprawozdanie z tego badania niezgodnie ze stanem faktycznym;
5) nie zawiadomiła ministra właściwego do spraw transportu o zmianie danych i informacji oraz stanu faktycznego stanowiących podstawę do wydania uprawnienia.

Art. 70ze [Zezwolenie na dopuszczenie do obrotu]

1. Producent nowego typu przedmiotu wyposażenia lub części, nieobjęty tego procedur homologacji, mogącego stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu drogowego lub środowiska zamieszczonego w wykazie części lub wyposażenia określonym w załączniku XIII do dyrektywy 2007/46/WE, jest obowiązany uzyskać dla niego zezwolenie na dopuszczenie do obrotu, z zastrzeżeniem ust. 5.

2.¹⁴⁹⁾ Zezwolenie na dopuszczenie do obrotu wydaje, w drodze decyzji administracyjnej, za opłatą, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego, na wniosek producenta, jeżeli typ przedmiotu wyposażenia lub części odpowiada wymaganiom określonym w przepisach Unii Europejskiej. Wysokość opłaty nie może przekroczyć 160 zł.

3. Do wniosku dołącza się:

1) protokół z badania spełnienia wymagań, o których mowa w ust. 2, wraz ze sprawozdaniem, wydany przez jednostkę uprawnioną;
2) kopie dowodu wniesienia opłaty za wydanie lub zmianę zezwolenia na dopuszczenie do obrotu;
3) informacji o sposobie oznaczania i pakowania przedmiotów wyposażenia lub części;
4) o wiadczenie o wpisie do Centralnej Ewidencji Informacji o Działalności Gospodarczej albo do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym;
5) deklarację o sposobie i metodach zapewnienia zgodności produkcji przedmiotu wyposażenia lub części zgodnie z wymaganiami technicznymi, o których mowa w ust. 1;
6) o wiadczenie o następujących treściach:

O wiadczam, że w zakresie typu przedmiotu wyposażenia lub części... złożyłem tylko jeden wniosek i tylko w jednym państwie członkowskim Unii Europejskiej

4. Badanie spełnienia wymagań, o których mowa w ust. 2, przeprowadza na wniosek producenta jednostka uprawniona. Z przeprowadzonego badania jednostka uprawniona sporządza protokół wraz ze sprawozdaniem.

5. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy:

1) oryginalnego przedmiotu wyposażenia lub części, który jest objęty homologacją typu w odniesieniu do typu pojazdu, typu przedmiotu wyposażenia lub części, na który udzielono homologacji typu zgodnie z przepisami jednego z aktów prawnych, których wykaz zamieszczono w załączniku IV albo XI do dyrektywy 2007/46/WE;
2) przedmiotu wyposażenia lub części produkowanego do pojazdów przeznaczonych do zawodów sportowych.
6. Przedmioty wyposażenia lub części, których wykaz zamieszczono w załączniku XIII do dyrektywy 2007/46/WE, używane do pojazdów przeznaczonych do zawodów sportowych, nie mogą być wprowadzane do obrotu w celu użycia ich w pojazdach przeznaczonych do poruszania się po drogach publicznych, chyba że uzyskają one zezwolenie na dopuszczenie do obrotu, o którym mowa w ust. 1.

7. Zezwolenia na dopuszczenie do obrotu wydane przez właściwy organ innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej, są ważne na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 70zf [Zmiana warunków, informacja]

- ¹⁵⁰⁾ Producent niezwłocznie zawiadamia Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego o wszelkich zmianach warunków stanowiących podstawę do wydania zezwolenia na dopuszczenie do obrotu.
- ¹⁵¹⁾ Po otrzymaniu zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego dokonuje oceny zakresu zmian w odniesieniu do uprzednio wydanego zezwolenia na dopuszczenie do obrotu, a następnie niezwłocznie informuje producenta o:
  - 1) konieczności uzyskania zmiany tego zezwolenia po przeprowadzeniu badań albo bez przeprowadzenia badań;
  - 2) braku potrzeby zmiany danych i informacji zawartych w uprzednio wydanym zezwoleniu.
- W przypadkach, o których mowa w ust. 2 pkt 1, stosuje się odpowiednio art. 70ze.

Art. 70zg [Zobowiązanie producenta]

- Producent jest obowiązany zapewnić, że przedmiot wyposażenia lub części przeznaczone do wprowadzenia do obrotu będą produkowane zgodnie z warunkami stanowiącymi podstawę do wydania zezwolenia.
- Producent jest obowiązany przedstawić na żądanie właściwego organu kontroli dokumenty potwierdzające przeznaczenie produkowanych przedmiotów wyposażenia i części.

Art. 70zh [Kontrola zgodności produkcji]

- ¹⁵²⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego przeprowadza kontrolę zgodności produkcji przedmiotu wyposażenia lub części:
  - 1) przed wydaniem zezwolenia na dopuszczenie do obrotu w zakresie sposobu i metod zapewnienia zgodności produkcji;
  - 2) w przypadku otrzymania informacji o zastrzeżeniach co do wyprodukowania przedmiotów wyposażenia lub części niezgodnie z warunkami określonymi w zezwoleniu na dopuszczenie do obrotu.
- Kontrolę zgodności produkcji w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, przeprowadza się nie później niż w terminie 6 miesięcy od dnia otrzymania informacji o zastrzeżeniach.
- ¹⁵³⁾ W przypadku negatywnego wyniku kontroli zgodności produkcji, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego wzywa producenta do usunięcia braków, w terminie 90 dni od dnia otrzymania wezwania. W przypadku nieusunięcia braków minister właściwy do spraw transportu cofa zezwolenie.

Art. 70zi [Upoważnienie]

- ¹⁵⁴⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego, może upoważnić jednostki uprawnionych do przeprowadzenia kontroli zgodności produkcji pojazdu, przedmiotu wyposażenia lub części.
- W przypadku upoważnienia jednostki uprawnionej do przeprowadzenia kontroli, o której mowa w art. 70zh ust. 1 pkt 2, koszty tej kontroli pokrywa producent, jeżeli wynik kontroli potwierdzi uzyskane informacje o zastrzeżeniach.

Art. 70zj [Opłaty] ¹⁵⁵⁾ Opłaty, o których mowa w art. 70h ust. 2, art. 70j ust. 4, art. 70k ust. 4, art. 70za ust. 1 oraz art. 70ze ust. 2, stanowią przychód Transportowego Dozoru Technicznego.

Art. 70zk [Prawa i obowiązki producenta] Prawa i obowiązki producenta, o których mowa w:

- art. 70d ust. 1-4 i 6-9, art. 70e, art. 70f, art. 70g, art. 70h ust. 1-5, 7 i 8, art. 70m, art. 70n ust. 1 pkt 1-3 i ust. 2 i 3, art. 70o, art. 70p ust. 1 pkt 1 i 3 i ust. 2 i 3, art. 70q, art. 70r ust. 1 pkt 1 lit. a, pkt 2 i 3 i ust. 2, art. 70s ust. 1, 2 i 4-6, art. 70t, art. 70u, art. 70w ust. 1 pkt 1, pkt 3 lit. a i ust. 2-5, art. 70z ust. 1-5 i 7 oraz art. 70zb stosuje się do podmiotu dokonującego cego zabudowy nowego pojazdu;
- art. 70d ust. 1-4 i 6-9, art. 70e, art. 70f, art. 70g, art. 70h ust. 1-5, 7 i 8, art. 70i, art. 70j, art. 70k, art. 70l ust. 1, art. 70m, art. 70n ust. 1 pkt 1-3 i ust. 2 i 3, art. 70o, art. 70p ust. 1 pkt 1 i 3 i ust. 2 i 3, art. 70q, art. 70r ust. 1 pkt 1 lit. a, pkt 2 i 3 i ust. 2, art. 70s ust. 1, 2 i 4-6, art. 70t, art. 70u, art. 70w ust. 1 pkt 1, pkt 3 lit. a i ust. 2-5, art. 70z ust. 1-5 i 7 oraz art. 70zb stosuje się do podmiotu wprowadzającego cego do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nowy pojazd oraz nowe przedmioty wyposażenia lub części.

Art. 70zl [Delegacja ustawowa]

- Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia:
  - 1) szczegółowe wymagania, jakie powinien spełniać podmiot wnioskujący o wydanie uprawnienia, o którym mowa w art. 70za ust. 1 oraz art. 70zb ust. 1, w zakresie warunków lokalowych, środków i wyposażenia;
  - 2) sposób i tryb przeprowadzania kontroli, o której mowa w art. 70za ust. 4 oraz art. 70zc ust. 2 pkt 2 i 3;
  - 3) wzór sprawozdania oceniającego, o którym mowa w art. 70za ust. 4 i art. 70zc ust. 3;
  - 4) wysokość opłaty za wydanie decyzji, o której mowa w art. 70za ust. 1 oraz art. 70zb ust. 1.
- Wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, minister uwzględni:
  - 1) zakres uprawnienia;
  - 2) czynności administracyjne oraz koszty związane z wydaniem decyzji;
  - 3) czynności oraz koszty związane z przeprowadzaniem kontroli.

Art. 70zm [Delegacja ustawowa]

- Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, odpowiednio dla danej kategorii pojazdu:
  - 1) zakres wymagań technicznych obowiązujących w procedurach homologacji typu oraz szczegółowy sposób przeprowadzania tych procedur;
  - 2) wymagania alternatywne dotyczące przedmiotów wyposażenia lub części, stosowane w procedurze homologacji pojazdów produkowanych w małych seriach;
  - 3) limity pojazdów kwalifikowanych do małej serii;
  - 4) szczegółowe czynności organów w procedurach homologacji typu;
  - 5) istotne cechy różnicujące kategorii, typ, wariant lub wersję pojazdu;
  - 6) warunki i sposób wyboru pojazdów, przedmiotów wyposażenia lub części, o których mowa w art. 70z ust. 5;
  - 7) zakres i sposób przeprowadzania:
    - a) badań homologacyjnych,
    - b) kontroli zgodności produkcji;

- 8) wzory dokumentów związanych z homologacją typu oraz szczegółowe wymagania dla dokumentów, o których mowa w art. 70h ust. 5 i art. 70z ust. 2, w zależności od procedury homologacji typu;
- 9) wzór i opis znaku homologacji typu przedmiotu wyposażenia lub części;
- 10) terminy wydania świadectw zgodnie z WE lub świadectw zgodnie z;
- 11) wysokość opłat za:
  - a) wydanie i zmian świadectwa homologacji typu,
  - b) uznanie świadectwa homologacji typu pojazdu dla pojazdów produkowanych w małych seriach,
  - c) uznanie świadectwa homologacji typu pojazdu, o której mowa w art. 70j ust. 4.
2. Wydaje rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, minister uwzględnia:
  - 1) koszty wydania lub zmiany świadectw homologacji typu w zależności od zakresu tego świadectwa;
  - 2) koszty kontroli zgodnie z produkcją;
  - 3) potrzebę zapewnienia zabezpieczenia dokumentów przed podrobieniem lub przerobieniem;
  - 4) konieczność zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym i ochrony środowiska.
3. Minister właściwy do spraw transportu określa, w drodze rozporządzenia, sposób ustalenia liczby pojazdów zaliczanych do kolejnej partii produkcji oraz wzory dokumentów z tym związanych, uwzględniając konieczność zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym i ochrony środowiska.
4. Minister właściwy do spraw transportu może określić, w drodze rozporządzenia:
  - 1) warunki wydawania zezwolenia na dopuszczenie do obrotu oraz wzory dokumentów z tym związanych,
  - 2) zakres sposobu przeprowadzania kontroli zgodnie z produkcją,
  - 3) wysokość opłat za wydanie zezwolenia na dopuszczenie do obrotu
 - uwzględniając koszty wydania zezwolenia na dopuszczenie do obrotu oraz konieczność zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym i ochrony środowiska.
5. Minister właściwy do spraw transportu określa, w drodze rozporządzenia:
  - 1) zakres wymagań technicznych obowiązujących w procedurze homologacji sposobu montażu instalacji przystosowanej do zasilania gazem;
  - 2) szczegółowe czynności organów w procedurze homologacji sposobu montażu instalacji przystosowanej do zasilania gazem;
  - 3) zakres i sposób przeprowadzania:
    - a) badań homologacyjnych,
    - b) kontroli zgodnie z montażem w instalacji przystosowanej do zasilania gazem;
  - 4) wzory dokumentów związanych z homologacją sposobu montażu instalacji przystosowanej do zasilania gazem;
  - 5) wysokość opłat za wydanie i zmian świadectwa homologacji sposobu montażu instalacji przystosowanej do zasilania gazem.
6. Wydaje rozporządzenie, o którym mowa w ust. 5, minister uwzględnia:
  - 1) koszty wydania lub zmiany świadectw homologacji sposobu montażu instalacji przystosowanej do zasilania gazem w zależności od zakresu tego świadectwa;
  - 2) koszty kontroli zgodnie z montażem w instalacji przystosowanej do zasilania gazem;
  - 3) potrzebę zapewnienia zabezpieczenia dokumentów przed podrobieniem lub przerobieniem;
  - 4) konieczność zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym i ochrony środowiska.

Rozdział 1b. Dopuszczenie jednostkowe pojazdu. ¹⁵⁶⁾

Art. 70zn [Definicja]

1. Spełnienie odpowiednich warunków lub wymagań technicznych danego pojazdu, potwierdza się dopuszczeniem jednostkowym pojazdu.
2. Dopuszczeniu jednostkowemu pojazdowi, z zastrzeżeniem ust. 3-6, podlega nowy pojazd:
  - 1) przed wprowadzeniem do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na którego typ producent lub importer nie uzyskał świadectwa homologacji typu WE pojazdu albo świadectwa homologacji typu pojazdu;
  - 2) na którego typ zostało wydane świadectwo homologacji typu WE pojazdu albo świadectwo homologacji typu pojazdu, w którym przed rejestracją zostały wprowadzone zmiany w pojeździe, przedmiocie wyposażenia lub części, wpływające na zmianę warunków stanowiących podstawę do wydania świadectwa homologacji typu tego pojazdu.
3. Nowy pojazd zaprojektowany i zbudowany do użytku przede wszystkim na placach budowy, w kamieniołomach, w obiektach portowych lub w portach lotniczych, pojazd wolnobieżny, pojazd kategorii M1 przeznaczony do zawodów sportowych nie podlega obowiązkowi uzyskania dopuszczenia jednostkowego pojazdu. Producent takiego pojazdu może wystąpić o dopuszczenie fakultatywne poprzez uzyskanie dopuszczenia jednostkowego pojazdu, jeżeli pojazd spełnia odpowiednie warunki lub wymagania techniczne obowiązujące w procedurze dopuszczenia jednostkowego pojazdu, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 70zs ust. 1 pkt 1. Przepisu nie stosuje się do pojazdów, o których mowa w załączniku nr 2 do ustawy.
4. Nowy pojazd specjalny Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Biura Ochrony Rządu, Straży Granicznej, organów kontroli skarbowej, Służby Celnej, Inspekcji Transportu Drogowego, Służby Wioziennej i jednostek ochrony przeciwpożarowej lub nowy pojazd używany do celów specjalnych nie podlega obowiązkowi uzyskania dopuszczenia jednostkowego pojazdu. Producent takiego pojazdu może wystąpić o uzyskanie dopuszczenia jednostkowego pojazdu, jeżeli pojazd spełnia odpowiednie warunki lub wymagania techniczne obowiązujące w procedurze dopuszczenia jednostkowego pojazdu, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 70zs ust. 1 pkt 1.
5. Dopuszczenia jednostkowego pojazdu nie stosuje się do tramwaju i trolejbusu.
6. ¹⁵⁷⁾ W przypadku pojazdu kategorii M, N, O podlegającego dopuszczeniu jednostkowemu, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego w uzasadnionych przypadkach zwalnia, w drodze decyzji administracyjnej, wnioskującego o dopuszczenie jednostkowe z obowiązku spełnienia niektórych wymagań technicznych, o których mowa w załączniku IV i XI do dyrektywy 2007/46/WE, pod warunkiem zastosowania wymagań alternatywnych

równoważnych z wymaganiami określonymi w tych załącznikach w najwyższym możliwym do realizacji zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego i ochrony środowiska.

Art. 70zo [Podmiot dopuszczający]

1.¹⁵⁸⁾ Dopuszczenia jednostkowego pojazdu udziela, w drodze decyzji administracyjnej, Dyrektor

Transportowego Dozoru Technicznego, za opłat, przy czym jej wysokość nie może przekroczyć 800 zł.

2. Dopuszczenia jednostkowego pojazdu udziela się na wniosek producenta, importera, właściciela pojazdu albo ich upoważnionego przedstawiciela, posiadającego siedzibę lub miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, dołącza się :

1) dokument informacyjny sporządzony według wzoru określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 70zs ust. 1 pkt 1;

2) sprawozdanie z badań potwierdzające spełnienie odpowiednich warunków lub wymagań technicznych w celu dopuszczenia jednostkowego pojazdu;

3) kopii dowodu uiszczenia opłaty za dopuszczenie jednostkowego pojazdu.

Art. 70zp [Decyzja, wniosek]

1.¹⁵⁹⁾ Dopuszczenie jednostkowego pojazdu udzielone na dany pojazd przez właściwy organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej zgodnie z procedurą uznaje Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego, w drodze decyzji administracyjnej, jeżeli dany pojazd spełnia odpowiednie warunki lub wymagania techniczne, które są równoważne warunkom lub wymaganiom obowiązującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Wydanie decyzji, o której mowa w ust. 1, następuje na wniosek producenta, importera lub właściciela pojazdu, za opłat, przy czym jej wysokość nie może przekroczyć 800 zł.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, dołącza się :

1) dokument potwierdzający dopuszczenie jednostkowego pojazdu wydane przez właściwy organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej;

2) dokument wydany przez właściwy organ państwa członkowskiego Unii Europejskiej wskazujący przepisy techniczne, na podstawie których udzielono dopuszczenia jednostkowego pojazdu.

4.¹⁶⁰⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego może zwrócić się o dodatkowe informacje o udzielonym dopuszczeniu jednostkowym pojazdu do właściwego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

5.¹⁶¹⁾ Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego, na wniosek właściwego organu państwa członkowskiego Unii Europejskiej, udostępnia temu organowi informacje o udzielonym dopuszczeniu jednostkowym pojazdu.

6.¹⁶²⁾ W przypadku gdy pojazd, który uzyskał dopuszczenie jednostkowe pojazdu, ma być sprzedany, zarejestrowany lub dopuszczony do ruchu na terytorium innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego, na wniosek producenta lub właściciela pojazdu, wydaje dokument wskazujący przepisy techniczne, na podstawie których udzielono dopuszczenia jednostkowego pojazdu.

Art. 70zq [Badanie, wniosek]

1. Badanie potwierdzające spełnienie odpowiednich warunków lub wymagań technicznych oraz równoważności zastosowanych wymagań alternatywnych dla danego pojazdu w celu dopuszczenia jednostkowego pojazdu przeprowadza jednostka uprawniona, na wniosek producenta, importera lub właściciela pojazdu.

2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się :

1) dokument informacyjny pojazdu według wymagań określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 70zs ust. 1 pkt 1;

2) kopie świadectw homologacji typu lub inne dokumenty potwierdzające spełnienie odpowiednich wymagań technicznych określonych w przepisach Unii Europejskiej lub regulaminach EKG ONZ.

3. Z przeprowadzonego badania jednostka sporządza sprawozdanie z badań potwierdzające spełnienie odpowiednich warunków lub wymagań technicznych w celu dopuszczenia jednostkowego pojazdu.

Art. 70zr [Opłaty] ¹⁶³⁾ Opłaty, o których mowa w art. 70zo ust. 1 oraz art. 70zp ust. 2, stanowi przychód Transportowego Dozoru Technicznego.

Art. 70zs [Delegacja ustawowa]

1. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia:

1) zakres warunków lub wymagań technicznych obowiązujących w procedurze dopuszczenia jednostkowego pojazdu, zakres i sposób przeprowadzania badań potwierdzających spełnienie odpowiednich warunków lub wymagań technicznych w celu dopuszczenia jednostkowego pojazdu oraz wzory dokumentów z tym związanych;

2) warunki oceny równoważności wymagań alternatywnych w procedurze dopuszczenia jednostkowego pojazdu;

3) wysokość opłat za udzielenie dopuszczenia jednostkowego pojazdu oraz wydanie decyzji o uznaniu dopuszczenia jednostkowego pojazdu, wydanego na dany pojazd przez właściwy organ innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

2. Wydaję rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, minister uwzględni:

1) konieczność zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowym i ochrony środowiska;

2) koszty czynności administracyjnych oraz koszty związane z udzieleniem dopuszczenia jednostkowego pojazdu.

Rozdział 1c. Dopuszczenie indywidualne WE pojazdu. ¹⁶⁴⁾

Art. 70zt [Świadectwo dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu]

1. Spełnienie odpowiednich warunków lub wymagań technicznych danego pojazdu określonych w dodatku 2 do części I do załącznika IV do dyrektywy 2007/46/WE, potwierdza się świadectwem dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu.

2. Dopuszczeniu indywidualnemu WE pojazdu podlega nowy pojazd kategorii M1 i N1, o którym mowa w dodatku 2 do części I do załącznika IV do dyrektywy 2007/46/WE, przed wprowadzeniem do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na którego typ producent lub importer nie uzyskał wiadectwa homologacji typu WE pojazdu.

Art. 70zu [Wniosek]

1.¹⁶⁵⁾ wiadectwo dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu wydaje, w drodze decyzji administracyjnej,

Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego, za opłat, przy czym jej wysokość nie może przekroczyć 800 zł.

2. wiadectwo dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu wydaje się na wniosek producenta, importera albo właściciela pojazdu.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 2, dołącza się:

- 1) dokumenty, o których mowa w pkt 1 dodatku 2 do części I do załącznika IV do dyrektywy 2007/46/WE;
- 2) kopie dowodu uiszczenia opłaty za dopuszczenie indywidualne WE pojazdu;
- 3) oświadczenie o następujących treściach:

Oświadczam, że w zakresie pojazdu o numerze VIN ..., złożyłem tylko jeden wniosek i tylko w jednym państwie członkowskim Unii Europejskiej

Art. 70zv [Badanie, wniosek]

1. Badanie potwierdzające spełnienie odpowiednich warunków lub wymagań technicznych w celu uzyskania wiadectwa dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu przeprowadza jednostka uprawniona, na wniosek producenta, importera albo właściciela pojazdu.

2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się:

1) dokument informacyjny pojazdu sporządzony zgodnie z załącznikiem I do dyrektywy 2007/46/WE;

2) kopie wiadectw homologacji typu lub inne dokumenty potwierdzające spełnienie odpowiednich wymagań technicznych określonych w dodatku 2 do części I do załącznika IV do dyrektywy 2007/46/WE.

3. Z przeprowadzonego badania jednostka sporządza sprawozdanie z badania potwierdzające spełnienie odpowiednich warunków lub wymagań technicznych w celu dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu.

Art. 70zw [Opłata]¹⁶⁶⁾ Opłata, o której mowa w art. 70zu ust. 1, stanowi przychód Transportowego Dozoru Technicznego.

Art. 70zx [Delegacja ustawowa]

1. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wzory dokumentów związanych z wydaniem wiadectwa dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu;
- 2) wysokość opłat za wydanie wiadectwa dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu.

2. Wydaje się rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, minister uwzględnia:

- 1) potrzebę zapewnienia zabezpieczenia dokumentów przez podrobieniem lub przerobieniem;
- 2) koszty czynności administracyjnych oraz koszty związane z wydaniem wiadectwa dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu.

Art. 70zy [Stawki opłat] Maksymalne stawki opłat, o których mowa w art. 70h ust. 2, art. 70j ust. 4, art. 70k ust. 4, art. 70za ust. 1, art. 70ze ust. 2, art. 70zo ust. 1, art. 70zp ust. 2 i art. 70zu ust. 1 ulegają corocznie zmianie na następny rok kalendarzowy w stopniu odpowiadającym średniorocznemu wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, ogłaszanemu przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w formie komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Art. 70zz [Wyłączenie zastosowania przepisów] Przepisów rozdziałów 1a-1c nie stosuje się do:

- 1) pojazdów zabytkowych lub pojazdu określonego w art. 79 ust. 4 pkt 3;
- 2) nowego pojazdu oraz nowego przedmiotu wyposażenia lub części, nieprzeznaczonych do wprowadzenia do obrotu, a krótkotrwale składowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej między operacjami transportowymi - pod warunkiem okazania na żądanie właściwego organu kontroli dokumentów potwierdzających odbiór i miejsce docelowego odbioru nowego pojazdu oraz nowego przedmiotu wyposażenia lub części.

Rozdział 2. Warunki dopuszczenia pojazdów do ruchu.

Art. 71 [Dowód rejestracyjny; pozwolenie czasowe]

1. Dokumentem stwierdzającym dopuszczenie do ruchu pojazdu samochodowego, ciągnika rolniczego, pojazdu wolnobieżnego wchodzącego w skład kolejki turystycznej, motoroweru lub przyczepy jest dowód rejestracyjny albo pozwolenie czasowe. Przepis ten nie dotyczy pojazdów, o których mowa w ust. 3.

2. Pojazdy określone w ust. 1 są dopuszczone do ruchu, jeżeli odpowiadają warunkom określonym w art. 66 oraz są zarejestrowane i zaopatrzone w zalegalizowane tablice (tabliczki) rejestracyjne, a w przypadku pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli, w nalepkę kontrolną.

3. Pojazd niewymieniony w ust. 1, przyczepa motocyklowa oraz przyczepa specjalna przeznaczona do ciągnięcia przez ciągnik rolniczy lub pojazd wolnobieżny jest dopuszczony do ruchu, jeżeli odpowiada warunkom określonym w art. 66.

4. Zespół pojazdów składający się z pojazdu samochodowego o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 t i przyczepy albo autobusu i przyczepy może być dopuszczony do ruchu po uzyskaniu odpowiedniej adnotacji w dowodzie rejestracyjnym pojazdu silnikowego, dokonanej na podstawie przeprowadzonego badania technicznego. Przepis ten dotyczy motocykla.

4a. Przepis ust. 4 dotyczy także ciągnika rolniczego i pojazdu wolnobieżnego wchodzącego w skład kolejki turystycznej. W przypadku ciągnika rolniczego może być on dopuszczony do ruchu po uzyskaniu odpowiedniej adnotacji w dowodzie rejestracyjnym o ograniczeniu prędkości konstrukcyjnej do 25 km/h.

5. Pojazd zarejestrowany za granicą dopuszcza się do ruchu, jeżeli odpowiada wymaganiom warunkom technicznym i jest zaopatrzony w tablice rejestracyjne z numerem rejestracyjnym składającym się z liter alfabetu łacińskiego i cyfr arabskich, z zastrzeżeniem art. 59 ust. 2 i 3, a kierujący pojazdem ma przy sobie dokument stwierdzający dokonanie rejestracji.

5a. W przypadku gdy z dokumentu stwierdza się tego dokonanie rejestracji pojazdu, o którym mowa w ust. 5, nie wynika prawo do uwyławiania pojazdu przez kierującego tego, osoba ta obowiązuje zana jest posiadać przy sobie i okazywać na dany organ kontroli ruchu drogowego dokument potwierdzający to prawo.

6.¹⁶⁷⁾ Pojazd sprowadzony z terytorium państwa niebędącego państwem członkowskim Unii Europejskiej, po dokonaniu zwolnienia pojazdu przez organ Służby Celnej do procedury dopuszczenia do obrotu, dopuszcza się do ruchu na okres 30 dni.

7. Właściciel pojazdu sprowadzonego z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej jest obowiązany zarejestrować pojazd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie 30 dni od dnia jego sprowadzenia.

Art. 72 [Rejestracja pojazdu]

1. Rejestracji dokonuje się na podstawie:

1) dowodu własności pojazdu lub dokumentu potwierdzającego powierzenie pojazdu, o którym mowa w art. 73 ust. 5;

2) karty pojazdu, jeżeli była wydana;

3)¹⁶⁸⁾ świadectwa zgodnie z WE albo świadectwa zgodnie z tym, wraz z oświadczeniem zawierającym dane i informacje o pojeździe niezbędne do rejestracji i ewidencji pojazdu, dopuszczenia jednostkowego pojazdu, decyzji o uznaniu dopuszczenia jednostkowego pojazdu albo świadectwa dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu - jeżeli są wymagane;

4)¹⁶⁹⁾ zaświadczenia o pozytywnym wyniku badania technicznego pojazdu, jeżeli jest wymagane albo dowodu rejestracyjnego pojazdu lub innego dokumentu wydanego przez właściwy organ państwa członkowskiego, potwierdzający tego wykonanie oraz termin wykonania badania technicznego;

5) dowodu rejestracyjnego, jeżeli pojazd był zarejestrowany;

6) dowodu odprawy celnej przywózowej, jeżeli pojazd został sprowadzony z terytorium państwa niebędącego państwem członkowskim Unii Europejskiej i jest rejestrowany po raz pierwszy;

6a) dokumentu potwierdzającego zapłatę akcyzy na terytorium kraju albo dokumentu potwierdzającego brak obowiązku zapłaty akcyzy na terytorium kraju albo zaświadczenia stwierdzającego zwolnienie od akcyzy, w rozumieniu przepisów o podatku akcyzowym, jeżeli samochód osobowy lub pojazd rodzaju „samochodowy inny”, podrodzaj „czterokołowiec” (kategoria homologacyjna L7e) lub podrodzaj „czterokołowiec lekki” (kategoria homologacyjna L6e) został sprowadzony z terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej i jest rejestrowany po raz pierwszy;

7) *(uchylony)*

8) zaświadczenia wydanego przez właściwy organ potwierdzającego:

a) uiszczenie podatku od towarów i usług od pojazdów sprowadzanych z państw członkowskich Unii Europejskiej lub

b) brak obowiązku, o którym mowa w lit. a - jeżeli sprowadzany pojazd jest rejestrowany po raz pierwszy, z zastrzeżeniem ust. 1a;

9) dowodu wpłaty, o którym mowa w art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, lub oświadczenia o podleganiu obowiązkowi zapewnienia sieci zbierania pojazdów, o którym mowa w art. 11 ust. 4 tej ustawy, albo faktury zawierającej takie oświadczenie, jeżeli pojazd jest rejestrowany po raz pierwszy.

1a. W przypadku gdy sprowadzany pojazd jest przedmiotem dostawy dokonanej przez podatnika podatku od towarów i usług na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed dokonaniem pierwszej rejestracji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, za oświadczenie:

1) o którym mowa w ust. 1 pkt 8 lit. a, może być zastąpione fakturą z wyszczególnioną kwotą podatku od towarów i usług potwierdzającą dokonanie tej dostawy przez tego podatnika,

2) o którym mowa w ust. 1 pkt 8 lit. b, może być zastąpione fakturą dokumentującą czynności, których podstawą opodatkowania jest sprzedaż, potwierdzającą dokonanie tej dostawy przez tego podatnika - pod warunkiem, że odprzedaż pojazdów stanowi przedmiot działalności tego podatnika.

1b. W przypadku nabycia samochodu osobowego lub pojazdu, o których mowa w ust. 1 pkt 6a, od wyspecjalizowanego salonu sprzedaży w rozumieniu przepisów o podatku akcyzowym, dokument potwierdzający zapłatę akcyzy na terytorium kraju może być zastąpiony oświadczeniem wyspecjalizowanego salonu sprzedaży, które posiada oryginał lub kopię dokumentu potwierdzającego zapłatę akcyzy na terytorium kraju od tego samochodu osobowego lub pojazdu.

2. Wymagania ust. 1 nie dotyczą:

1) pojazdu, który był już zarejestrowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej - w zakresie ust. 1 pkt 3;

2) pojazdu zakupionego po przejęciu na rzecz Skarbu Państwa lub na rzecz jednostki samorządu terytorialnego - w zakresie ust. 1 pkt 2 i 5;

3) pojazdu zakupionego od Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Celnej lub Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej - w zakresie ust. 1 pkt 5;

4) *(uchylony)*

5) pojazdu wycofanego czasowo z ruchu - w zakresie ust. 1 pkt 5; w tym przypadku zamiast dowodu rejestracyjnego wymaga się przedstawienia decyzji o czasowym wycofaniu pojazdu z ruchu;

6) pojazdu innego niż określony w art. 3 pkt 4 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji - w zakresie ust. 1 pkt 9;

7) pojazdu wyrejestrowanego, o którym mowa w art. 79 ust. 4 pkt 3 - w przypadku powtórnej rejestracji - w zakresie ust. 1 pkt 5;

8) pojazdu, o którym mowa w art. 81 ust. 4 pkt 3 lit. a - w zakresie ust. 1 pkt 4.

2a.¹⁷⁰⁾ W przypadku pojazdu sprowadzanego z terytorium państwa niebędącego państwem członkowskim zamiast dowodu rejestracyjnego, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, dopuszcza się przedstawienie innego dokumentu stwierdzającego tego rejestrację pojazdu, wydanego przez organ właściwy do rejestracji pojazdów w tym państwie.

2b. W przypadku pojazdu zabytkowego, zamiast dowodu rejestracyjnego, dopuszcza się przedstawienie oświadczenia właściciela pojazdu, złożonego pod rygorem odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania, które nie posiada dowodu rejestracyjnego.

3. Dodatkowo wymaga się dokumentu potwierdzającego spełnienie wymagań, o których mowa w art. 2 pkt 39 - w stosunku do pojazdów zabytkowych.

3a. ¹⁷¹⁾ Wiadectwo zgodnie ci WE lub wiadectwo zgodnie ci traci ważność po upływie terminu określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 70zm ust. 1 pkt 10 i nie może być uznane za dokument, o którym mowa w ust. 1 pkt 3.

4. W przypadku zagubienia dowodu rejestracyjnego lub karty pojazdu, zamiast tych dokumentów należy przedstawić za wiadczenie wystawione przez organ rejestracyjny właściwy ze względu na miejsce ostatniej rejestracji, potwierdzające dane zawarte w zagubionym dokumencie, niezbędne do rejestracji.

Art. 73 [Organy rejestracyjne]

1. Rejestracji pojazdu dokonuje, na wniosek właściciela, starosta właściwy ze względu na miejsce jego zamieszkania (siedzibę), wydając dowód rejestracyjny i zalegalizowane tablice (tablicę) rejestracyjne oraz nalepek kontrolny, jeżeli jest wymagana, z zastrzeżeniem ust. 2-5.

2. Rejestracji pojazdu, którego właścicielem jest przedsiębiorstwo wielozakładowe lub inny podmiot, w skład którego wchodzi wydzielone jednostki organizacyjne, może dokonać starosta właściwy ze względu na siedzibę zakładu lub jednostki, na wniosek kierownika zakładu lub wydzielonej jednostki organizacyjnej upoważnionego przez właściciela.

2a. Rejestracji pojazdów należących do członków obcych sił zbrojnych, personelu cywilnego i członków rodzin, oraz pojazdów ich wykonawców kontraktowych, przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie umów międzynarodowych, na wniosek władz wojskowych tych sił zbrojnych, dokonuje starosta właściwy ze względu na miejsce pobytu tych osób na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2b. Rejestracji pojazdów należących do obcych sił zbrojnych przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie umów międzynarodowych, dokonuje właściwy organ Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. Organ ten wydaje dowód rejestracyjny i zalegalizowane tablice rejestracyjne oraz nalepek kontrolny, chyba że dla danego pojazdu tablice (tablica) rejestracyjne lub nalepka kontrolna nie są wymagane, a numer rejestracyjny umieszcza się bezpośrednio na pojeździe.

3. Rejestracji pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Biura Ochrony Rzeczypospolitej, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, kontroli skarbowej i Służby Celnej dokonują właściwe organy tych jednostek. Organ te wydają dowód rejestracyjny i zalegalizowane tablice (tablicę) rejestracyjne oraz nalepek kontrolny, chyba że dla danego pojazdu tablice (tablica) rejestracyjne lub nalepka kontrolna nie są wymagane, a numer rejestracyjny umieszcza się bezpośrednio na pojeździe.

3a. Producent blankietów dowodów rejestracyjnych, pozwoleń czasowych, nalepek kontrolnych i innych dokumentów wymaganych do rejestracji pojazdów, a także i starostowie przekazują odpłatnie wojewodzie mazowieckiemu odpowiednio: blankiety dowodów rejestracyjnych, pozwoleń czasowych, nalepek kontrolnych i innych dokumentów wymaganych do rejestracji pojazdów, a także i zalegalizowane tablice rejestracyjne niezbędne do rejestracji, o której mowa w art. 76 ust. 4. Informacje dotyczące przekazanych blankietów dowodów rejestracyjnych, pozwoleń czasowych, nalepek kontrolnych i innych dokumentów wymaganych do rejestracji oraz tablic rejestracyjnych podlegają ochronie zgodnie z przepisami o ochronie informacji niejawnych o klauzuli tajności „tajne” lub „ściśle tajne”.

4. Rejestracji pojazdu należącego do przedstawicielstwa dyplomatycznego, urzędu konsularnego i misji specjalnej państw obcych lub organizacji międzynarodowych, a także i ich personelu korzystającego z przywilejów i immunitetów dyplomatycznych lub konsularnych na mocy ustaw, umów międzynarodowych lub na zasadzie wzajemności, dokonuje wojewoda mazowiecki na wniosek ministra właściwego do spraw zagranicznych.

5. W razie powierzenia pojazdu przez zagraniczną osobę fizyczną lub prawną podmiotowi polskiemu, pojazd ten jest rejestrowany przez określony w ust. 1 organ właściwy ze względu na miejsce zamieszkania (siedzibę) podmiotu polskiego.

Art. 74 [Rejestracja czasowa]

1. Czasowej rejestracji pojazdu dokonuje, w przypadkach określonych w ust. 2, starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania (siedzibę) właściciela pojazdu, wydając pozwolenie czasowe i zalegalizowane tablice (tablicę) rejestracyjne.

2. Czasowej rejestracji dokonuje się:

- 1) z urzędu - po złożeniu wniosku o rejestrację pojazdu;
- 2) na wniosek właściciela pojazdu - w celu umożliwienia:

- a) wywozu pojazdu za granicę,
- b) przejazdu pojazdu z miejsca jego zakupu lub odbioru na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- c) przejazdu pojazdu zwanego z konieczności dokonania jego badania technicznego lub naprawy;

3) ¹⁷²⁾ na wniosek jednostki uprawnionej lub jednostki badawczej producenta pojazdu, przedmiotu wyposażenia lub części - w celu umożliwienia odpowiednich badań;

2a. Czasowej rejestracji, o której mowa w ust. 2 pkt 1, może dokonać, pomimo braku dołączonych do wniosku o rejestrację dokumentów, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt 6, 6a i 8. Dokumenty te powinny zostać złożone przed wydaniem dowodu rejestracyjnego.

2b. Czasowej rejestracji pojazdu dokonuje się warunkowo, jeżeli właściciel pojazdu zgłosi o wiadczenie, w okresie od tej rejestracji do wydania dowodu rejestracyjnego nie nastąpi zmiana w zakresie własności pojazdu.

3. Czasowej rejestracji dokonuje się na okres nieprzekraczający 30 dni, z zastrzeżeniem ust. 4. Termin ten może być jednorazowo przedłużony o 14 dni w celu wyjaśnienia spraw związanych z rejestracją pojazdu.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 3, rejestracji dokonuje się na okres wynikający z wniosku, nie dłuższy jednak niż 6 miesięcy.

5. Po upływie terminu czasowej rejestracji pozwolenie czasowe i tablice rejestracyjne zwraca się do organu, który je wydał, z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 2 lit. a.

Art. 75 [Warunki rejestracji]

1. Jeżeli używanie pojazdu uzależnione jest od szczególnych warunków określonych przepisami, starosta wpisuje w dowodzie rejestracyjnym lub pozwoleniu czasowym odpowiednie zastrzeżenie.

2. Dowód rejestracyjny, pozwolenie czasowe, zalegalizowane tablice (tablica) rejestracyjne i nalepka kontrolna są wydawane za opłatą oraz po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej. Opłata oraz opłata ewidencyjna pobiera organ dokonujący rejestracji.

3. Zabrania się rejestracji pojazdu złoonego poza wytwórnię, z wyjątkiem pojazdu marki „SAM” oraz pojazdu zabytkowego.

Art. 75a [Tablice rejestracyjne, produkcja]

1. Produkcja tablic rejestracyjnych jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447, z późn. zm.¹⁷³) i wymaga wpisu do rejestru przedsiębiorców produkujących tablice rejestracyjne, zwanego dalej "rejestrem".

2. Działalność, o której mowa w ust. 1, może wykonywać przedsiębiorca, który spełnia następujące warunki:

1) posiada możliwość techniczne gwarantujące wykonywanie tablic rejestracyjnych lub materiałów służących do ich produkcji zgodnie z warunkami technicznymi; warunek ten nie dotyczy przedsiębiorców sprowadzających z zagranicy materiały służące do wyrobu tablic rejestracyjnych;

2) posiada certyfikat na zgodność tablic rejestracyjnych lub materiałów służących do ich produkcji z warunkami technicznymi;

3) nie jest podmiotem, w stosunku do którego wszczęto postępowanie upadłościowe lub likwidacyjne;

4) nie zalega z uiszczeniem podatków, opłat lub składek na ubezpieczenie społeczne;

5) nie został prawomocnie skazany za przestępstwo popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub przestępstwo przeciwko dokumentom - dotyczy osoby fizycznej lub członków organów osoby prawnej.

3. Za przedsiębiorcę produkującego tablice rejestracyjne, o którym mowa w ust. 2, uważa się jednostkę:

1) produkującą tablice rejestracyjne z wytłoczonymi numerami rejestracyjnymi;

2) produkującą tablice rejestracyjne bez wytłoczonych numerów rejestracyjnych;

3) tłoczącą numery rejestracyjne;

4) produkującą lub sprowadzającą z zagranicy materiały mające szczególne znaczenie do produkcji tablic rejestracyjnych;

5) przetwarzającą materiały mające szczególne znaczenie do produkcji tablic rejestracyjnych.

4. Tablice rejestracyjne są produkowane wyłącznie na zamówienie:

1) organu właściwego w sprawach rejestracji pojazdów - z wytłoczonymi numerami rejestracyjnymi;

2) przedsiębiorcy, o którym mowa w ust. 3 pkt 3 - bez wytłoczonych numerów rejestracyjnych.

5. Materiały, o których mowa w ust. 3 pkt 4 i 5, są przetwarzane, produkowane lub sprowadzane z zagranicy na zamówienie przedsiębiorcy, o którym mowa w ust. 2.

6. Przedsiębiorca, o którym mowa w ust. 2, prowadzi ewidencje:

1) materiałów do produkcji tablic rejestracyjnych, o których mowa w ust. 3 pkt 4 i 5;

2) wyprodukowanych tablic rejestracyjnych;

3) sprzedanych tablic rejestracyjnych.

Art. 75aa [Organ prowadzący rejestr]

1. Organem właściwym do prowadzenia rejestru jest marszałek województwa właściwy ze względu na siedzibę przedsiębiorcy.

2. Rejestr może być prowadzony w systemie teleinformatycznym.

Art. 75ab [Wpis do rejestru]

1. Wpisu do rejestru dokonuje się na podstawie wniosku przedsiębiorcy, zawierającego następujące dane:

1) firmę przedsiębiorcy oraz jego siedzibę i adres albo adres zamieszkania;

2) numer w rejestrze przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym albo w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej;

3) numer identyfikacji podatkowej (NIP);

4) adres siedziby oraz adresy jednostek, w których będzie wykonywana działalność, o której mowa w art. 75a ust. 1;

5) podpis przedsiębiorcy oraz oznaczenie daty i miejsca złożenia wniosku.

2. Wraz z wnioskiem przedsiębiorca składa:

1) certyfikat, o którym mowa w art. 75a ust. 2 pkt 2;

2) za wiadczenie albo o wiadczenie o niekaralności za przestępstwo popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub przestępstwo przeciwko dokumentom:

a) przedsiębiorcy, jeżeli jest on osobą fizyczną,

b) osób - członków władz organów osoby prawnej lub nieposiadającej osobowość prawnej jednostki organizacyjnej oraz

3) o wiadczenie następującej treści: „,

O wiadczam, że:

1) dane zawarte we wniosku o wpis do rejestru są kompletne i zgodne z prawdą;

2) znam miejsce i spełniam szczególne warunki wykonywania działalności, o której mowa w art. 75a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym;

3) posiadam aktualny dokument określający status jednostki będącej osobą prawną lub nieposiadającą osobowość prawnej jednostki organizacyjnej albo dokument stwierdzający to samo w przypadku osoby fizycznej. ”

3. O wiadczenie, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający o wiadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego o wiadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

4. O wiadczenie, o którym mowa w ust. 2 pkt 3, powinno również zawierać:

1) firmę przedsiębiorcy oraz jego siedzibę i adres albo adres zamieszkania;

2) oznaczenie miejsca i daty złożenia o wiadczenia;

3) podpis osoby uprawnionej do reprezentowania przedsiębiorcy, ze wskazaniem imienia i nazwiska oraz pełnionej funkcji.

Art. 75ac [Dane w rejestrze]

1. Wpisowi do rejestru podlegają dane określone w art. 75ab ust. 1 pkt 1-4 oraz informacje o certyfikacie, o którym mowa w art. 75a ust. 2 pkt 2.

2. Wpisem do rejestru jest również wykreślenie albo zmiana wpisu.

3. Wydajcą za wiadczenie o dokonaniu wpisu do rejestru, właściwy marszałek województwa określa w nim zakres prowadzonej przez przedsiębiorcę działalności w zakresie produkcji tablic rejestracyjnych, zgodnie z art. 75a ust. 3.

Art. 75ad [Racjonalne naruszenie warunków] Racjonalnym naruszeniem warunków wykonywania działalności w zakresie produkcji tablic rejestracyjnych jest naruszenie warunków, o których mowa w art. 75a ust. 2 pkt 2, 3 i 5 oraz ust. 4 i 5, oraz określonych w przepisach dotyczących warunków oraz sposobu produkcji i dystrybucji tablic rejestracyjnych.

Art. 75b [Legalizacja tablic] Organ właściwy w sprawach rejestracji legalizuje tablice rejestracyjne, umieszczając na nich znak legalizacyjny.

Art. 75c [Delegacja ustawowa] Minister właściwy do spraw transportu, uwzględniając konieczność prawidłowego zabezpieczenia obrotu tablicami rejestracyjnymi oraz materiałami mającymi szczególne znaczenie do produkcji tablic rejestracyjnych, określa, w drodze rozporządzenia:

- 1) warunki produkcji i szczegółowy sposób dystrybucji tablic rejestracyjnych i znaków legalizacyjnych oraz prowadzenia ewidencji, o których mowa w art. 75a ust. 6;
- 2) tryb legalizacji tablic rejestracyjnych, warunki techniczne oraz wzór znaku legalizacyjnego, o którym mowa w art. 75b;
- 3) materiały mające szczególne znaczenie do produkcji tablic rejestracyjnych.

Art. 75d [Zamówienia publiczne] Minister właściwy do spraw transportu dokonuje wyboru producenta blankietów dowodów rejestracyjnych, pozwoleń czasowych, znaków legalizacyjnych, nalepek kontrolnych oraz kart pojazdów na zasadach określonych przepisami o zamówieniach publicznych.

Art. 76 [Delegacja ustawowa]

1. Minister właściwy do spraw transportu określa, w drodze rozporządzenia:

- 1) w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz Ministrem Obrony Narodowej:
  - a) warunki i tryb rejestracji pojazdów, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, oraz wzory dowodu rejestracyjnego, pozwolenia czasowego, nalepki kontrolnej, tablic rejestracyjnych oraz innych tablic, cech identyfikacyjnych i oznaczeń, w które zaopatruje się pojazd, a także ich opis,
  - b) warunki dystrybucji blankietów dowodów rejestracyjnych, pozwoleń czasowych i nalepek kontrolnych;
- 2) wysokość opłat za wydanie dowodu rejestracyjnego, pozwolenia czasowego i tablic (tablicy) rejestracyjnych;
- 3) szczegółowe czynności organów w sprawach związanych z dopuszczeniem pojazdu do ruchu oraz wzory dokumentów w tych sprawach.

2. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określa, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb rejestracji oraz wzory dowodu rejestracyjnego i tablic rejestracyjnych pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz pojazdów należących do obcych sił zbrojnych przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie umów międzynarodowych, o których mowa w art. 73 ust. 2b, a także jednostki organizacyjne właściwe w tych sprawach.

2a. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określa, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb rejestracji oraz wzory dowodu rejestracyjnego i tablic rejestracyjnych pojazdów Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego, a także jednostki organizacyjne właściwe w tych sprawach.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, ministrem właściwym do spraw finansów publicznych oraz Ministrem Obrony Narodowej oraz po zasięgnięciu opinii Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu, Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego określa, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb rejestracji oraz wzory dowodu rejestracyjnego i tablic rejestracyjnych pojazdów Biura Ochrony Rządu, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, kontroli skarbowej i Służby Celnej, a także jednostki organizacyjne właściwe w tych sprawach.

4. Prezes Rady Ministrów, uwzględniając wymagania wynikające z obowiązku ochrony informacji niejawnych określa, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu:

- 1) warunki i tryb rejestracji pojazdów resortu spraw wewnętrznych, obrony narodowej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego i kontroli skarbowej, wykorzystywanych do prowadzenia czynności operacyjno-rozpoznawczych;
- 2) szczególny tryb i warunki przekazywania blankietów dowodów rejestracyjnych, pozwoleń czasowych, nalepek kontrolnych i innych dokumentów wymaganych do rejestracji oraz tablic rejestracyjnych, o których mowa w art. 73 ust. 3a;
- 3) szczególne wymagania w zakresie personalizacji tych blankietów.

5. W rozporządzeniach, o których mowa w ust. 1-3, należy uwzględnić w szczególności:

- 1) konieczność przeciwdziałania dopuszczeniu do ruchu pojazdów pochodzących z kradzieży;
- 2) prawidłowe zabezpieczenie dokumentów związanych z rejestracją, tablicami rejestracyjnymi i innymi oznaczeniami;
- 3) koszty działania administracji publicznej w sprawach rejestracji pojazdów;
- 4) sposób wykorzystania pojazdów, o których mowa w ust. 2-3, przy wykonywaniu zadań określonych w przepisach dotyczących Biura Ochrony Rządu, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, kontroli skarbowej i Służby Celnej.

Art. 77 [Karta pojazdu]

1. Producent lub importer nowych pojazdów jest obowiązany wydać kartę pojazdu dla każdego pojazdu samochodowego wprowadzonego do obrotu handlowego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Karta pojazdu jest przekazywana właścicielowi pojazdu.

3. Karta pojazdu dla pojazdu samochodowego, innego niż określony w ust. 1, wydaje się i po uiszczeniu opłaty ewidencyjnej, właściwy w sprawach rejestracji starosta przy pierwszej rejestracji pojazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z wyłączeniem pojazdów zabytkowych i pojazdów, o których mowa w art. 73 ust. 2a, 2b i 4.

4. Minister właściwy do spraw transportu:

- 1) w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw wewnętrznych oraz Obrony Narodowej określa, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb wydawania kart pojazdów oraz wzór karty pojazdu, a także jej opis;

- 2) określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłat za kartę pojazdu;
  - 3) określi, w drodze rozporządzenia, dokumenty stanowiące podstawę wpisu danych do karty pojazdu oraz czynności jednostek dystrybucyjnych, przechowywaniem i wydawaniem kart pojazdów;
  - 4) określi, w drodze rozporządzenia, warunki dystrybucji kart pojazdów.
5. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 4, należy uwzględnić znaczenie tych dokumentów dla rejestracji pojazdu oraz wysokość kosztów związanych z drukiem i dystrybucją kart pojazdów.

Art. 78 [Zmiana właściciela pojazdu]

1. W razie przeniesienia na inną osobę własności pojazdu zarejestrowanego, dotychczasowy właściciel przekazuje nowemu właścicielowi dowód rejestracyjny i kartę pojazdu, jeżeli była wydana.
  - 1a. W razie przeniesienia na inną osobę własności pojazdu czasowo wycofanego z ruchu dotychczasowy właściciel przekazuje nowemu właścicielowi decyzję o czasowym wycofaniu pojazdu i kartę pojazdu, jeżeli była wydana.
2. Właściciel pojazdu zarejestrowanego jest obowiązany zawiadomić w terminie nieprzekraczającym 30 dni starostę o:
  - 1) nabyciu lub zbyciu pojazdu;
  - 2) zmianie stanu faktycznego wymagającej zmiany danych zamieszczonych w dowodzie rejestracyjnym.
3. Zdarzenia, o których mowa w ust. 2, są dokumentowane w karcie pojazdu; odpowiednich wpisów dokonuje starosta.
4. Właściciel lub posiadacz pojazdu jest obowiązany wskazać na danię uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub użytkowania w oznaczonym czasie, chyba że pojazd został użyty wbrew jego woli i wiedzy przez nieznaną osobę, czemu nie mógł zapobiec.
5. W przypadku, gdy właścicielem lub posiadaczem pojazdu jest:
  - 1) osoba prawna,
  - 2) jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, której odrębne przepisy przyznają zdolność prawną,
  - 3) jednostka samorządu terytorialnego,
  - 4) spółka kapitałowa w organizacji,
  - 5) podmiot w stanie likwidacji,
  - 6) przedsiębiorca niebędący osobą fizyczną,
  - 7) zagraniczna jednostka organizacyjna
 - do udzielenia informacji, o której mowa w ust. 4, obowiązana jest osoba wyznaczona przez organ uprawniony do reprezentowania tego podmiotu na zewnątrz, a w przypadku niewyznaczenia takiej osoby - osoby wchodzące w skład tego organu zgodnie z daniem organu, o którym mowa w ust. 4, oraz sposobem reprezentacji podmiotu.

Art. 78a [Czasowe wycofanie pojazdu z ruchu]

1. Czasowego wycofania pojazdu z ruchu dokonuje, na wniosek właściciela pojazdu lub podmiotu, któremu powierzono pojazd w trybie przepisu art. 73 ust. 5, starosta właściwy ze względu na miejsce ostatniej rejestracji pojazdu, wydając decyzję o czasowym wycofaniu pojazdu z ruchu.
2. Wycofaniu czasowemu, na wniosek podmiotów, o których mowa w ust. 1, podlegają zarejestrowane:
  - 1) samochody ciężarowe i przyczepy o dopuszczalnej masie całkowitej od 3,5 t;
  - 2) ciężarówki samochodowe;
  - 3) pojazdy specjalne;
  - 4) autobusy.
3. Decyzją o czasowym wycofaniu pojazdu z ruchu wydaje za opłat organ, o którym mowa w ust. 1, po złożeniu przez właściciela pojazdu lub podmiot, któremu powierzono pojazd w trybie przepisu art. 73 ust. 5, do depozytu w tym organie dowodu rejestracyjnego i tablic rejestracyjnych.
4. Pojazd może być czasowo wycofany z ruchu na okres od 2 do 24 miesięcy. Okres ten może być przedłużony, jednak łączny okres wycofania pojazdu z ruchu nie może przekraczać 48 miesięcy, licząc od dnia wydania decyzji o jego czasowym wycofaniu z ruchu.
5. Właściciel pojazdu lub podmiot, któremu powierzono pojazd w trybie przepisu art. 73 ust. 5, jest obowiązany zapewnić wycofanemu z ruchu pojazdowi postój poza drogą publiczną, strefę zamieszkania i strefę ruchu. Przepis art. 46 ust. 5 stosuje się odpowiednio.
6. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, tryb i warunki czasowego wycofania pojazdów z ruchu, wysokość opłat w zależności od okresu wycofania z ruchu, w wysokości nie wyższej niż 150 zł, oraz wzory dokumentów stosowanych w tym zakresie, mając na względzie konieczność przeciwdziałania użytkownikom pojazdów czasowo wycofanym z ruchu oraz koszty ponoszone przez organy administracji publicznej.

Art. 79 [Wyrejestrowanie]

1. Pojazd podlega wyrejestrowaniu przez organ właściwy ze względu na miejsce ostatniej rejestracji pojazdu, na wniosek jego właściciela, w przypadku:
  - 1) przekazania pojazdu do przedsiębiorcy prowadzącego stację demontażu lub przedsiębiorcy prowadzącego punkt zbierania pojazdów, na podstawie zaopiniowania o demontażu pojazdu, o którym mowa w art. 2 b d w art. 24 ust. 1 pkt 2 lub art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanym z eksploatacji, albo równoważnego dokumentu wydanego w innym państwie;
  - 2) kradzieży pojazdu, jeżeli jego właściciel zgłosił stosowne oświadczenie pod odpowiedzialnością karną za fałszywe zeznania;
  - 3) wywozu pojazdu z kraju, jeżeli pojazd został zarejestrowany za granicą lub zbyty za granicą;
  - 4) zniszczenia (kasacji) pojazdu za granicą;
  - 5) udokumentowanej trwałej i zupełnej utraty posiadania pojazdu bez zmiany w zakresie prawa własności;
  - 6) przekazania niekompletnego pojazdu do przedsiębiorcy prowadzącego stację demontażu lub przedsiębiorcy prowadzącego punkt zbierania pojazdów, na podstawie zaopiniowania o przyjęciu niekompletnego pojazdu, o którym mowa w art. 25 ust. 1 lub art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanym z eksploatacji, albo równoważnego dokumentu wydanego w innym państwie;
  - 7) wycofania pojazdu z obrotu, o którym mowa w art. 70g ust. 5.
2. W przypadku przekazania przedsiębiorcy prowadzącemu stację demontażu lub przedsiębiorcy prowadzącemu punkt zbierania pojazdów pojazdu innego niż określony w art. 3 pkt 4 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanym z eksploatacji, w celu jego wyrejestrowania, przedsiębiorca wydaje za opłat oświadczenie o demontażu tego pojazdu, odpowiadające wymogom określonym dla zaopiniowania, o którym mowa w art. 24 ust. 1 pkt 2 lub art. 33 ust. 3 tej ustawy.

3. W przypadku nieprzedłożenia przez właściciela pojazdu za wiadomości o demontażu pojazdu, o którym mowa w ust. 2 b) d) w art. 24 ust. 1 pkt 2 lub art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, lub za wiadomości o przyjęciu niekompletnego pojazdu, o którym mowa w art. 25 ust. 1 lub art. 33 ust. 3 tej ustawy, albo równoważnego dokumentu wydanego w innym państwie, organ rejestrujący, po upływie 30 dni od dnia otrzymania za wiadomości od przedsiębiorcy prowadzącego stację demontażu, dokonuje wyrejestrowania pojazdu z urzędu.

4. Pojazd wyrejestrowany nie podlega powtórnej rejestracji, z wyjątkiem pojazdu:

- 1) odzyskanego po kradzieży;
- 2) zabytkowego;
- 3) mającego co najmniej 25 lat uznanego przez rzeczoznawcę samochodowego za unikatowy lub mający szczególne znaczenie dla udokumentowania historii motoryzacji;
- 4) ciotnika i przyczepy rolniczej;
- 5) wywiezionego z kraju lub zbytego za granicą, o którym mowa w ust. 1 pkt 3.

5. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, warunkiem wyrejestrowania pojazdu jest wniesienie przez właściciela pojazdu opłaty na rzecz gminy na realizację zadań związanych z utrzymaniem czystości i porządku w gminach. Przepisu nie stosuje się do pojazdów Policji i jednostek ochrony przeciwpożarowej.

6. Minister właściwy do spraw administracji publicznej, uwzględniając w szczególności koszty ponoszone przez gminy związane z usuwaniem negatywnych skutków utraty pojazdu oraz kosztów związanych z usuwaniem wraków, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty, o której mowa w ust. 5.

Art. 79a [Rzeczoznawca samochodowy]

1. Rzeczoznawcą samochodowym jest osoba, która:

- 1) (uchylony)
- 2) posiada wyższe wykształcenie;
- 3) posiada 5-letni wymaganą praktykę zawodową w dziedzinie związanych z motoryzacją;
- 4) posiada prawo jazdy kategorii A, B oraz C1 lub C;
- 5) nie była karana wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne;
- 6) posiada certyfikat w zakresie rzeczoznawstwa samochodowego wydany przez jednostkę akredytowaną w polskim systemie akredytacji;
- 7) została wpisana na listę rzeczoznawców samochodowych.

2. Minister właściwy do spraw transportu wpisuje na listę rzeczoznawców samochodowych osobę, która spełnia wymagania określone w ust. 1 pkt 2-6, i potwierdza wpis, wydając za wiadomości.

3. Wpis dokonywany jest za opłatą, na okres wynikający z terminu ważności certyfikatu, o którym mowa w ust. 1 pkt 6.

4. Na liście rzeczoznawców samochodowych umieszcza się imię i nazwisko rzeczoznawcy oraz jego numer identyfikacyjny.

5. Lista rzeczoznawców jest ogólnie dostępna.

6. Minister właściwy do spraw transportu prowadzi ewidencję i listę rzeczoznawców samochodowych.

7. Minister właściwy do spraw transportu skreśla rzeczoznawcę z listy rzeczoznawców samochodowych:

- 1) po upływie terminu, o którym mowa w ust. 3;
- 2) niespełniającego wymagań, o których mowa w ust. 1 pkt 2-6;
- 3) w razie śmierci rzeczoznawcy.

8. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, wysokość opłaty za wpis na listę rzeczoznawców samochodowych oraz wzory dokumentów z tym związanych, w szczególności ci za wiadomości potwierdzających tego wpis.

Art. 79b [Zmiana adresu] W przypadku gdy zmiana stanu faktycznego w zakresie adresu właściciela lub posiadacza pojazdu, wymagająca wydania nowego dowodu rejestracyjnego pojazdu, spowodowana została zmianami administracyjnymi, rada powiatu może, w drodze uchwały, zmniejszyć opłat lub zwolnić od jej uiszczenia osobę obowiązującą do ubiegania się o wydanie tego dokumentu.

Art. 80 [Zakaz powierzania zadań] Zadania i kompetencje określone w art. 73 ust. 1 i 2, art. 74 ust. 1, art. 75, art. 77 ust. 3 i art. 78 ust. 3 nie mogą być powierzone w drodze porozumienia gminie. Przepis ten nie dotyczy powiatu warszawskiego.

Rozdział 2a. Centralna ewidencja pojazdów.

Art. 80a [Ewidencja]

1. Tworzy się centralną ewidencję pojazdów, zwaną dalej „ewidencją”.

2. W ewidencji gromadzi się dane i informacje o pojazdach zarejestrowanych oraz o ich właścicielach lub niektórych posiadaczach.

3. W ewidencji wyodrębnia się zbiór danych i informacji o pojazdach, o których mowa w art. 73 ust. 3.

Wytwarzanie, przechowywanie, przetwarzanie lub przekazywanie danych i informacji o tych pojazdach odbywa się z zachowaniem wymogów określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych.

4. Ewidencję prowadzi minister właściwy do spraw wewnętrznych w systemie teleinformatycznym. W rozumieniu niniejszej ustawy minister ten jest administratorem danych i informacji zgromadzonych w ewidencji.

Art. 80b [Dane zgromadzone w ewidencji]

1. W ewidencji gromadzi się:

- 1) dane o pojeździe:
  - a) markę, typ, model, wariant i wersję,
  - b) rodzaj,
  - c) numer rejestracyjny,
  - d) numer identyfikacyjny VIN lub numer nadwozia (podwozia),
  - e) (uchylona)
  - f) rok produkcji,

- g) dat pierwszej rejestracji,
  - h) termin badania technicznego,
  - i) zastrzeżenia, o których mowa w art. 75 ust. 1,
  - j) informacji o dodatkowym badaniu technicznym, o którym mowa w art. 81 ust. 8 pkt 4, przeprowadzonym po naprawie wynikającej ze zdarzenia powodującego odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia określonego w grupie 3 działu II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej;
- 2) seria i numer dowodu rejestracyjnego albo pozwolenia czasowego oraz daty ich wydania;
  - 3) seria i numer karty pojazdu, jeżeli została wydana;
  - 4) nazwa organu, który dokonał rejestracji pojazdu;
  - 5) dane o właścicielu pojazdu oraz o posiadaczu, o którym mowa w art. 73 ust. 5:
    - a) imię i nazwisko (nazwa lub firma),
    - b) adres zamieszkania (siedziby),
    - c) numer ewidencyjny Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL),
    - d) numer identyfikacyjny REGON;
  - 6) informacje o:
    - a) nadaniu i wybiciu numeru nadwozia (podwozia),
    - b) kradzieży pojazdu oraz jego odnalezieniu,
    - c) utracie dowodu rejestracyjnego i tablic rejestracyjnych, pozwolenia czasowego i tablic tymczasowych oraz karty pojazdu, a także ich odnalezieniu,
    - d) zatrzymaniu dowodu rejestracyjnego albo pozwolenia czasowego;
    - e) (*uchylona*)
  - 7) informacje o zawartej umowie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu, określającej:
    - a) imię i nazwisko (nazwa lub firma) ubezpieczonego i jego adres zamieszkania (siedziby),
    - b) nazwa zakładu ubezpieczeń, który zawarł umowę,
    - c) nazwa, seria i numer dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy,
    - d) datę zawarcia umowy,
    - e) okres odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń,
    - f) datę rozwiązania umowy.
- 1a. W ewidencji gromadzi się także dane i informacje wymagane do dopuszczenia pojazdu do ruchu oraz informacje o wydawanych dokumentach i oznaczeniach pojazdu:
- 1) dane o pojeździe podlegającym rejestracji:
    - a) przeznaczenie,
    - b) pojemność i moc silnika,
    - c) dopuszczalna masa całkowita,
    - d) dopuszczalna ładowność,
    - e) liczba osi,
    - f) największy dopuszczalny nacisk osi,
    - g) dopuszczalna masa całkowita części tej przyczepy,
    - h) liczba miejsc,
    - i) data pierwszej rejestracji za granicą,
    - j) poprzedni numer rejestracyjny i nazwa organu, który dokonał rejestracji,
    - k) podrodzaj,
    - l) rodzaje paliwa,
    - m) średnie zużycie paliwa,
    - n) maksymalna masa całkowita,
    - o) masa własna,
    - p) wartość redukcji emisji CO₂ dla każdego wymienionego w lit. l rodzaju paliwa,
    - r) rodzaj zawieszenia,
    - s) wyposażenie i rodzaj urządzenia radarowego bliskiego zasięgu,
    - t) nazwa producenta,
    - u) rozstaw osi,
    - v) rozstaw kół (wartość maksymalna, średnia i minimalna);
  - 2) informacje o:
    - a) dowodzie rejestracyjnym - seria, numer oraz data wydania wtórnika,
    - b) pozwoleniu czasowym - data wydania, data przedłużenia wydania, cel wydania, seria, numer oraz data wydania wtórnika,
    - c) karcie pojazdu - seria, numer oraz data wydania wtórnika,
    - d) nalepce kontrolnej - data wydania wtórnika,
    - e) znakach legalizacyjnych - seria, numer oraz data wydania wtórnika,
    - f) nalepce na tablice tymczasowe - data wydania wtórnika,
    - g) wyrejestrowaniu pojazdu - data i przyczyna wyrejestrowania,
    - h) zbyciu pojazdu - dane nowego właściciela pojazdu,
    - i) czasowym wycofaniu pojazdu z ruchu i jego ponownym dopuszczeniu do ruchu po tym wycofaniu,
    - j) wydanym za wiadczeniu o demontażu pojazdu, o którym mowa w art. 79 ust. 2 b d w art. 24 ust. 1 pkt 2 lub art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, lub za wiadczeniu o przyjęciu niekompletnego pojazdu, o którym mowa w art. 79 ust. 2 b d w art. 25 ust. 1 lub art. 33 ust. 3 tej ustawy - data wydania i dane przedsiębiorcy prowadzącego stację demontażu;
  - 3) inne dane i informacje stanowiące treść adnotacji urzędowych zamieszczanych w dokumentach pojazdu zgodnie z ustawą oraz z odrębnymi przepisami;
  - 4) identyfikator osoby dokonującej w bazie danych zamieszczenia lub zmiany danych i informacji.
- 1b. Informacje, o których mowa:
- 1) w ust. 1a pkt 1 lit. m i p - gromadzi się wyłącznie dla samochodów osobowych rejestrowanych po raz pierwszy;
  - 2) w ust. 1a pkt 1 lit. r - gromadzi się wyłącznie dla samochodów ciężarowych o dopuszczalnej masie całkowitej od 3,5 t oraz przyczep i naczep, które łączą z pojazdem silnikowym posiadają dopuszczalną masę całkowitą od 7,0 t, rejestrowanych po raz pierwszy;

3) w ust. 1a pkt 1 lit. s - gromadzi się dla pojazdów samochodowych rejestrowanych po raz pierwszy;
4) w ust. 1a pkt 1 lit. u i lit. v - gromadzi się wyłącznie dla samochodów osobowych rejestrowanych po raz pierwszy na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej, których nie rejestrowano wcześniej poza terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub które zostały zarejestrowane po raz pierwszy poza terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej w okresie krótszym niż trzy miesiące przed rejestracją na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

2. Dane lub informacje, o których mowa w ust. 1 i ust. 1a, przekazuje do ewidencji:

1) wymienione w ust. 1 pkt 1-5 - organ właściwy w sprawach rejestracji pojazdów, niezwłocznie po zarejestrowaniu pojazdu, oraz - w przypadkach, o których mowa w pkt 1 lit. h i lit. j - także stacja kontroli pojazdów, która wykonała badanie techniczne pojazdu, niezwłocznie po jego wykonaniu;

2) wymienione w ust. 1 pkt 6:

a) w lit. a - organ właściwy w sprawach rejestracji pojazdów, niezwłocznie po dokonaniu zmiany danych w dowodzie rejestracyjnym,

b) w lit. b - właściwa jednostka organizacyjna Policji, niezwłocznie po wystąpieniu tych zdarzeń,

c) w lit. c - organ właściwy w sprawach rejestracji pojazdów, niezwłocznie po dokonaniu informacji o wystąpieniu tych zdarzeń,

d) w lit. d - właściwa jednostka organizacyjna Policji, Inspekcji Transportu Drogowego lub Landarmierii Wojskowej albo stacja kontroli pojazdów, niezwłocznie po dokonaniu tych czynności;

3) wymienione w ust. 1 pkt 7 - o rodek informacji określony przepisami ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obywatelskich, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152, z późn. zm.¹⁷⁵), niezwłocznie po ich zaewidencjonowaniu;

4) wymienione w ust. 1a - organ właściwy w sprawach rejestracji pojazdów, niezwłocznie po ich uzyskaniu.

3. Z ewidencji nie usuwa się danych lub informacji o:

1) właścicieli lub posiadaczy pojazdów - w przypadku ich zmiany;

2) pojazdów, który został wyrejestrowany.

4. Administrator danych przetwarzający dane osobowe na potrzeby ewidencji jest zwolniony z obowiązku informacyjnego określonego w art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.¹⁷⁶).

Art. 80c [Udostępnianie danych z ewidencji]

1. Dane lub informacje zgromadzone w ewidencji udostępnia się, o ile służy one niezabobnie do realizacji ich ustawowych zadań, następującym podmiotom, z zastrzeżeniem ust. 2:

1) Policji;

1a) Inspekcji Transportu Drogowego;

2) Landarmierii Wojskowej;

3) Straży Granicznej;

4) Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu;

4a) Centralnemu Biuru Antykorupcyjnemu,

5) Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego;

6) sądom;

7) prokuraturze;

8) organom kontroli skarbowej, organom celnym i wywiadowi skarbowemu;

9) Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnym;

9a) Polskiemu Biuru Ubezpieczycieli Komunikacyjnych;

9b) Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych - w celu umożliwienia zabezpieczenia ustawowym prawem zastawu należności z tytułu składek, do których poboru Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest zobowiązany;

10) organom właściwym w sprawach rejestracji pojazdów;

10a) strażom gminnym (miejskim);

11) Szefowi Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych;

12) komornikom sądowym;

13) administracyjnym organom egzekucyjnym oraz organom podatkowym;

14) wojskowym komendantom uzupełnień;

15) ministrowi właściwemu do spraw rodowiska;

16) ministrowi właściwemu do spraw transportu;

17) ministrowi właściwemu do spraw kultury;

18) Prezesowi Głównego Urzędu Statystycznego.

2. Dane lub informacje o pojazdach, o których mowa w art. 73 ust. 3, udostępnia się wyłącznie podmiotom określonym w ust. 1 pkt 1-8.

3. Dane lub informacje zgromadzone w ewidencji udostępnia się także na wniosek właściciela lub posiadacza pojazdu wymienionego w art. 73 ust. 5, których one dotyczą.

3a. Każdego może uzyskać, nieodpłatnie, potwierdzenie lub zaprzeczenie zgodnie z danymi zawartymi w dowodzie rejestracyjnym lub pozwoleniu czasowym z danymi zgromadzonymi w ewidencji, za pośrednictwem ePUAP, o której mowa w art. 19a ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. Nr 64, poz. 565, z późn. zm.¹⁷⁷).

3b. Potwierdzeniu lub zaprzeczeniu, o którym mowa w ust. 3a, podlegają następujące dane:

1) marka pojazdu;

2) seria i numer dowodu rejestracyjnego albo pozwolenia czasowego;

3) dane określone w art. 80b ust. 1 pkt 1 lit. c, d, g i pkt 5 lit. a i odpowiednio lit. c albo lit. d.

3c. W celu uzyskania potwierdzenia lub zaprzeczenia, o którym mowa w ust. 3a, jest wymagane podanie wszystkich danych wskazanych w ust. 3b.

3d. Potwierdzenie lub zaprzeczenie, o którym mowa w ust. 3a, może otrzymać osoba, której to samo zostało ustalona w sposób określony w art. 20a ust. 1 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może udostępnić dane lub informacje zgromadzone w ewidencji innym podmiotom niż wymienione w ust. 1-3, w tym osobom fizycznym, osobom prawnym lub jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej, jeżeli wykazują swój uzasadniony interes.

5. Dane lub informacje zgromadzone w ewidencji są przekazywane do ponownego wykorzystywania w celach komercyjnych i niekomercyjnych, w sposób wykluczający możliwość identyfikacji osób lub pojazdów, z

zachowaniem przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. Nr 112, poz. 1198, z późn. zm.¹⁷⁸⁾), jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej.

6. Dane lub informacje zebrane w ewidencji udostępnia się, z zastrzeżeniem ust. 7, na pisemny, uzasadniony wniosek zainteresowanego podmiotu.

6a. Dane lub informacje zgromadzone w ewidencji mogą być udostępniane podmiotom zagranicznym w celu wypełnienia postanowień ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polskę umów międzynarodowych, a także wykonania aktu prawa stanowionego przez organizację międzynarodową, której Rzeczpospolita Polska jest członkiem. Tryb i sposób udostępniania danych określają ratyfikowane przez Rzeczpospolitą Polskę umowy międzynarodowe, akty prawa stanowionego przez organizację międzynarodową, której Rzeczpospolita Polska jest członkiem lub porozumienia zawarte pomiędzy władzami państw członkowskich Unii Europejskiej.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może wyrazić zgodę, w drodze decyzji, na udostępnienie danych lub informacji zgromadzonych w ewidencji podmiotom, o których mowa w ust. 1, albo ich jednostkom organizacyjnym, za pomocą urządzeń teletransmisji danych, bez konieczności składania pisemnego wniosku, jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

1) posiadają urządzenia umożliwiające odnotowanie w systemie, kto, kiedy, w jakim celu oraz jakie dane lub informacje uzyskał;

2) posiadają zabezpieczenia techniczne i organizacyjne uniemożliwiające wykorzystanie danych lub informacji niezgodnie z celem ich uzyskania;

3) jest to uzasadnione specyfiką lub zakresem wykonywanych zadań albo prowadzonej działalności.

8. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, kierując się potrzebami ujednoczenia wniosków oraz usprawnienia procesu udostępniania danych z centralnej ewidencji pojazdów, określi, w drodze rozporządzenia, wzór wniosku, o którym mowa w ust. 3 i 6.

Art. 80d [Opłaty za udostępnienie danych]

1. Udostępnienie danych lub informacji zgromadzonych w ewidencji następuje:

1) dla podmiotów, o których mowa w art. 80c ust. 1-3 i ust. 6a - nieodpłatnie;

2) dla podmiotów, o których mowa w art. 80c ust. 4 i 5 - odpłatnie.

2. Tworzy się Fundusz - Centralna Ewidencja Pojazdów i Kierowców, zwany dalej „Funduszem”, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

3. Fundusz jest państwowym funduszem celowym.

3a. Organy i podmioty obowiązane do pobrania i przekazania lub uiszczenia opłaty ewidencyjnej mają obowiązek, w terminie, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie ust. 7:

1) przekazywać należne kwoty na rachunek Funduszu;

2) sporządzać i przysyłać ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych miesięczne sprawozdania z pobranych i przekazanych lub uiszczonych opłat ewidencyjnych.

3b. Od nieterminowo przekazanych lub uiszczonych opłat pobiera się odsetki za zwłokę, w wysokości odsetek należnych za nieterminowe regulowanie zobowiązań podatkowych.

3c. Do należności z tytułu opłat ewidencyjnych oraz odsetek za zwłokę stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2012 r. poz. 749 i 1101), z tymże uprawnienia organów podatkowych przysługują ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

4. Przychodami Funduszu są:

1) opłaty pobrane za udostępnienie danych lub informacji z centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców;

2)¹⁷⁹⁾ opłata ewidencyjna, o której mowa w art. 75 ust. 2, art. 77 ust. 3, art. 82 ust. 2 i art. 150 ust. 1;

3) opłata ewidencyjna, o której mowa w art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych;

4)¹⁸⁰⁾ opłata ewidencyjna, o której mowa w art. 10 ust. 1, art. 13 ust. 6, art. 14 ust. 1, art. 15 ust. 5, art. 16 ust. 1 i 5, art. 18 ust. 2, art. 28 ust. 8 i 9, art. 31 ust. 3, art. 33 ust. 2 pkt 1, art. 38 ust. 2 pkt 1, art. 58 ust. 2 pkt 1, art. 77 ust. 2 pkt 1, art. 85 ust. 8, art. 87 ust. 3 pkt 1, art. 97 ust. 3, art. 101 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 2 pkt 3, art. 102 ust. 2, art. 103 ust. 3, art. 109 ust. 1, 3 i 4, art. 110, art. 115 ust. 6, art. 117 ust. 3 pkt 1 i art. 124 ust. 3 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, a także w art. 39g ust. 9 pkt 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz.U. z 2007 r. Nr 125, poz. 874, z późn. zm.¹⁸¹⁾)

4a) opłata ewidencyjna, o której mowa w art. 25 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz.U. Nr 227, poz. 1367 i Nr 244, poz. 1454);

5) odsetki za zwłokę pobierane z tytułu nieterminowo przekazywanych lub uiszczanych opłat ewidencyjnych;

6) odsetki od wolnych środków przekazanych w zarządzenie zgodnie z przepisami o finansach publicznych;

7) inne przychody.

4a. Ciągłość należności z tytułu należnych opłat ewidencyjnych i odsetek, o których mowa w ust. 3b, następuje na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2012 r. poz. 1015) - w zakresie egzekucji obowiązków o charakterze pieniężnym.

5. Wydatki Funduszu są przeznaczone na finansowanie wydatków związanych z utworzeniem, rozwojem i funkcjonowaniem centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców.

6.¹⁸²⁾ Wysokość opłaty ewidencyjnej, o której mowa w art. 75 ust. 2, art. 77 ust. 3, art. 82 ust. 2 i art. 150 ust. 1 ustawy oraz w art. 10 ust. 1, art. 13 ust. 6, art. 14 ust. 1, art. 15 ust. 5, art. 16 ust. 1 i 5, art. 18 ust. 2, art. 28 ust. 8 i 9, art. 31 ust. 3, art. 33 ust. 2 pkt 1, art. 38 ust. 2 pkt 1, art. 58 ust. 2 pkt 1, art. 77 ust. 2 pkt 1, art. 85 ust. 8, art. 87 ust. 3 pkt 1, art. 97 ust. 3, art. 101 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 2 pkt 3, art. 102 ust. 2, art. 103 ust. 3, art. 109 ust. 1, 3 i 4, art. 110, art. 115 ust. 6, art. 117 ust. 3 pkt 1 i art. 124 ust. 3 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, a także w art. 39g ust. 9 pkt 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym i w art. 25 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych, nie może przekroczyć równowartości w złotych 2 euro ustalonej przy zastosowaniu kursu średniego ustalonego przez Narodowy Bank Polski w dniu ogłoszenia rozporządzenia, o którym mowa w ust. 7.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw instytucji finansowych określi, w drodze rozporządzenia:

1) ¹⁸³⁾ wysokość opłaty ewidencyjnej, o której mowa w art. 75 ust. 2, art. 77 ust. 3, art. 82 ust. 2 i art. 150 ust. 1 ustawy oraz w art. 10 ust. 1, art. 13 ust. 6, art. 14 ust. 1, art. 15 ust. 5, art. 16 ust. 1 i 5, art. 18 ust. 2, art. 28 ust. 8 i 9, art. 31 ust. 3, art. 33 ust. 2 pkt 1, art. 38 ust. 2 pkt 1, art. 58 ust. 2 pkt 1, art. 77 ust. 2 pkt 1, art. 85 ust. 8, art. 87 ust. 3 pkt 1, art. 97 ust. 3, art. 101 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 2 pkt 3, art. 102 ust. 2, art. 103 ust. 3, art. 109 ust. 1, 3 i 4, art. 110, art. 115 ust. 6, art. 117 ust. 3 pkt 1 i art. 124 ust. 3 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, a także w art. 39g ust. 9 pkt 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym i w art. 25 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych, oraz sposób jej wnoszenia;

2) tryb i zasady pobierania, ewidencjonowania, przekazywania i rozliczania opłaty ewidencyjnej przez organy i podmioty zobowiązane do jej pobierania;

3) wzór miesięcznego sprawozdania zawierającego kwoty opłat ewidencyjnych pobranych i przekazanych lub uiszczonych na rachunek Funduszu.

8. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 7, należy uwzględnić w szczególności:

1) przypadki uiszczania opłaty ewidencyjnej;

2) zróżnicowanie wysokości opłaty w zależności od rodzaju czynności, której dokonanie jest uzależnione od jej uiszczenia;

3) koszty związane z funkcjonowaniem centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców;

4) terminy przekazywania i rozliczania opłaty ewidencyjnej oraz przekazywania miesięcznego sprawozdania z opłat ewidencyjnych pobranych i przekazanych lub uiszczonych przez organy i podmioty zobowiązane do jej pobierania.

Art. 80e [Sposób udostępniania danych]

1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej, ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia:

1) sposób prowadzenia ewidencji;

2) warunki i sposób współdziałania podmiotów, które przekazują dane lub informacje do ewidencji;

3) rodzaj danych lub informacji zgromadzonych w ewidencji, które mogą być udostępnione poszczególnym podmiotom, o których mowa w art. 80c ust. 1 i 3-5;

4) wysokość opłat za udostępnienie danych lub informacji zgromadzonych w ewidencji oraz warunki i sposób ich wnoszenia.

W rozporządzeniu należy określić w szczególności:

- organizację systemu teleinformatycznego, w którym prowadzona jest ewidencja,
- nieprzekraczalne terminy przekazywania danych lub informacji do ewidencji oraz sposób ich przekazywania,
- zakres danych lub informacji udostępnianych poszczególnym podmiotom,
- zróżnicowanie wysokości opłat w zależności od zakresu udostępnianych danych lub informacji oraz konieczności przetwarzania danych lub informacji, o których mowa w art. 80c ust. 5.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej oraz Ministrem Obrony Narodowej, po zasięgnięciu opinii Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu i Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego, a także Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Szefa Służby Wywiadu Wojskowego, określi, w drodze rozporządzenia, sposób wyodrębnienia w ewidencji zbioru danych i informacji o pojazdach, o których mowa w art. 73 ust. 3.

Rozdział 2b (uchylony)

(uchylony)

Art. 80f (uchylony)

Art. 80g (uchylony)

Art. 80h (uchylony)

Art. 80i (uchylony)

Art. 80j (uchylony)

Rozdział 3. Badania techniczne pojazdów.

Art. 81 [Okresowe badania pojazdów]

1. Właściciel pojazdu samochodowego, ciągnika rolniczego, pojazdu wolnobieżnego wchodzącego w skład kolejką turystycznej, motoroweru lub przyczepy jest obowiązany przedstawić go do badania technicznego.

2. ¹⁸⁴⁾ Badania techniczne dzieli się na badania okresowe, badania dodatkowe oraz badania co do zgodności z warunkami technicznymi.

3. Okresowe badanie techniczne po raz pierwszy jest przeprowadzane przed pierwszą rejestracją pojazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

4. ¹⁸⁵⁾ Badaniu, o którym mowa w ust. 3, nie podlega:

1) nowy pojazd, dla którego wydano świadectwo zgodności WE, świadectwo zgodności, dopuszczenie jednostkowe pojazdu, decyzję o uznaniu dopuszczenia jednostkowego pojazdu albo świadectwo dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu;

2) zarejestrowany pojazd:

a) na którego typ wydano świadectwo homologacji typu WE pojazdu - w okresie od dnia pierwszej rejestracji za granicę do dnia terminu okresowego badania technicznego, ustalonego na podstawie ust. 5, lub

b) w którego dowodzie rejestracyjnym lub innym dokumencie wydanym przez właściwy organ państwa członkowskiego przedstawionym do rejestracji, zawarta jest informacja o wykonanym badaniu technicznym i jego terminie w tym celu - z wyjątkiem taksówki, pojazdu uprzywilejowanego lub pojazdu odpowiednio przystosowanego lub wyposażonego zgodnie z przepisami o przewozie towarów niebezpiecznych, pojazdu z zamontowanym urządzeniem technicznym podlegającym nadzorowi technicznemu oraz pojazdu przystosowanego konstrukcyjnie do ruchu lewostronnego.

5. Okresowe badanie techniczne pojazdu przeprowadza się corocznie, z zastrzeżeniem ust. 6-10.

6. Okresowe badanie techniczne samochodu osobowego, samochodu ciężarowego o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 t, motocykla lub przyczepy o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 t przeprowadza się przed upływem 3 lat od dnia pierwszej rejestracji, następnie przed upływem 5 lat od dnia pierwszej rejestracji i nie później niż 2 lata od dnia przeprowadzenia poprzedniego badania technicznego, a następnie przed upływem kolejnego roku od dnia przeprowadzenia badania. Nie dotyczy to pojazdu przewożącego towary niebezpieczne, taksówki, pojazdu samochodowego konstrukcyjnie przeznaczonego do przewozu osób w liczbie od 5 do 9, wykorzystywanego do zarobkowego transportu drogowego osób, pojazdu marki „SAM”, pojazdu zasilanego gazem, pojazdu uprzywilejowanego oraz pojazdu używanego do nauki jazdy lub egzaminu państwowego, które podlegają corocznym badaniom technicznym.

7. Okresowe badanie techniczne ciągnika rolniczego, przyczepy rolniczej oraz motoroweru przeprowadza się przed upływem 3 lat od dnia pierwszej rejestracji, a następnie przed upływem kolejnych 2 lat od dnia przeprowadzenia badania.

8. Przepisy ust. 6 i 7 dotyczą również pojazdów, o których mowa w ust. 6 i 7, zarejestrowanych po raz pierwszy za granicą. W tym przypadku za dzień pierwszej rejestracji, o której mowa w ust. 6 i 7, przyjmuje się dzień pierwszej rejestracji za granicą.

9. Okresowe badanie techniczne autobusu przeprowadza się przed upływem roku od dnia pierwszej rejestracji i następnie co 6 miesięcy.

10. Przyczepa lekka i pojazd zabytkowy nie podlegają okresowym badaniom technicznym. W przypadku pojazdu zabytkowego, wykorzystywanego do zarobkowego transportu drogowego podlega on corocznym badaniom technicznym.

11. Niezależnie od badań, o których mowa w ust. 3-5, dodatkowemu badaniu technicznemu podlega pojazd:

1) skierowany przez organ kontroli ruchu drogowego:

a) w razie uzasadnionego przypuszczenia, że zagraża bezpieczeństwu ruchu lub narusza wymagania ochrony środowiska,

b) który uczestniczył w wypadku drogowym, w którym zostały uszkodzone zasadnicze elementy nośnej konstrukcji nadwozia, podwozia lub ramy, z zastrzeżeniem pkt 5, lub noszący ślady uszkodzeń albo którego stan techniczny wskazuje na naruszenie elementów nośnej konstrukcji pojazdu, mogące stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu drogowego;

2) skierowany przez starostę albo na wniosek posiadacza pojazdu:

a) w celu identyfikacji lub ustalenia danych niezbędnych do jego rejestracji,

b) jeżeli z dokumentów wymaganych do jego rejestracji wynika, że uczestniczył on w wypadku drogowym, lub narusza wymagania ochrony środowiska;

3) w którym dokonano zmian konstrukcyjnych lub wymiany elementów powodujących zmiany danych w dowodzie rejestracyjnym, z zastrzeżeniem art. 66 ust. 4 pkt 5 i 6, z wyjątkiem montażu instalacji do zasilania gazem;

4) który ma być używany jako taksówka, pojazd uprzywilejowany, pojazd do nauki jazdy, pojazd do przeprowadzania egzaminu państwowego lub pojazd odpowiednio przystosowany lub wyposażony zgodnie z przepisami o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych;

5) w którym została dokonana naprawa wynikająca ze zdarzenia powodującego odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia określonego w grupach 3 i 10 działu II załącznika do ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz.U. z 2010 r. Nr 11, poz. 66, z późn. zm.¹⁸⁶) w

zakresie elementów układu nośnego, hamulcowego lub kierowniczego mających wpływ na bezpieczeństwo ruchu drogowego;

6) w którym w czasie badania technicznego stwierdzono ślady uszkodzeń lub naruszenie elementów nośnej konstrukcji pojazdu, mogących stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu drogowego;

7) dla którego określono wymagania techniczne w przepisach o podatku od towarów i usług, w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych lub w przepisach o podatku dochodowym od osób prawnych;

8) autobus, którego dopuszczalna prędkość na autostradzie i drodze ekspresowej wynosi 100 km/h, co do zgodnie z dodatkowymi warunkami technicznymi;

9) dla którego określono dodatkowe wymagania techniczne w międzynarodowych porozumieniach dotyczących międzynarodowego transportu drogowego.

11a.¹⁸⁷ Badaniu co do zgodności z warunkami technicznymi podlega pojazd zabytkowy przed pierwszą rejestracją na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

12. Badanie techniczne pojazdu z zamontowanym urządzeniem technicznym podlegającym nadzorowi technicznemu może być przeprowadzone po przedstawieniu dokumentu wydanego przez właściwy organ dozoru technicznego, stwierdzającego jego sprawność urządzenia technicznego.

13. W razie powstania trudnościami w ustaleniu parametrów pojazdu, badanie techniczne może być przeprowadzone po przedstawieniu opinii rzeczoznawcy samochodowego, o którym mowa w art. 79a.

14. Termin w tym celu badania technicznego pojazdu, o którym mowa w ust. 4 pkt 3 lit. b, uznaje się, o ile nie jest dłuższy niż termin w tym celu badania technicznego ustalany na podstawie ust. 5-10.

15. Minister właściwy do spraw transportu określa, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób przeprowadzenia badań technicznych oraz wzory dokumentów stosowanych przy tych badaniach, uwzględniając w szczególności zakres warunków technicznych pojazdów podlegających badaniu.

16.¹⁸⁸ Minister właściwy do spraw transportu, uwzględniając konieczność zapewnienia bezpiecznego korzystania z pojazdów zabytkowych oraz zakres warunków technicznych tych pojazdów podlegających badaniu, określa, w drodze rozporządzenia, zakres i sposób przeprowadzania badań zgodności tych pojazdów z warunkami technicznymi, wzory dokumentów związanych z tymi badaniami.

Art. 82 [Wpis do dowodu rejestracyjnego]

1. Organ dokonujący rejestracji pojazdu wpisuje do dowodu rejestracyjnego termin badania technicznego pojazdu.
2. Jeżeli pojazd jest zarejestrowany, kolejny termin badania technicznego wpisuje do dowodu rejestracyjnego uprawniony diagnosta po stwierdzeniu pozytywnego wyniku badania i po uiszczeniu przez właściciela pojazdu opłaty ewidencyjnej.

Art. 83 [Badania techniczne pojazdu]

1. Badanie techniczne jest przeprowadzane na koszt właściciela lub posiadacza pojazdu, w:

- 1) podstawowej stacji kontroli pojazdów - w zakresie:
  - a) okresowego badania technicznego pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5 t, z zastrzeżeniem lit. c,
  - b) dodatkowych badań technicznych w odniesieniu do pojazdów, o których mowa w lit. a, z zastrzeżeniem ust. 1a,
  - c) badań technicznych przyczep przeznaczonych do łączenia z pojazdami określonymi w lit. a, o ile stacja spełnia wymagania, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 84a ust. 1 pkt 1 ustawy w zakresie długości stanowiska kontrolnego;
- 2) okręgowej stacji kontroli pojazdów - w zakresie:
  - a) okresowego badania technicznego wszystkich pojazdów,
  - b) dodatkowych badań technicznych w odniesieniu do pojazdów, o których mowa w lit. a,
  - c) badań zgodności z warunkami technicznymi pojazdów zabytkowych.

1a. Badanie techniczne w zakresie badań zgodności z warunkami technicznymi autobusu, którego dopuszczalna prędkość na autostradzie i drodze ekspresowej wynosi 100 km/h, pojazdu przeznaczonego do przewozu towarów niebezpiecznych, pojazdu zabytkowego, pojazdu marki „SAM”, pojazdu, w którym dokonano zmian konstrukcyjnych lub wymiany elementów powodujących zmian danych w dowodzie rejestracyjnym oraz pojazdu, dla którego określono wymagania techniczne w przepisach ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych lub ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, a także dla którego określono dodatkowe wymagania w międzynarodowych porozumieniach dotyczących międzynarodowego transportu drogowego jest przeprowadzane wyłącznie w okręgowej stacji kontroli pojazdów.

2. Działalność gospodarcza w zakresie prowadzenia stacji kontroli pojazdów jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej i wymaga uzyskania wpisu do rejestru przedsiębiorców prowadzących stacje kontroli pojazdów.

3. Stację kontroli pojazdów może prowadzić przedsiębiorca, który:

- 1) posiada siedzibę lub miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) nie jest przedsiębiorcą, w stosunku do którego otwarto likwidację lub ogłoszono upadłość;
- 3) nie był prawomocnie skazany za przestępstwo popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub przestępstwo przeciwko dokumentom - dotyczy osoby fizycznej lub członków organów osoby prawnej;
- 4) posiada wyposażenie kontrolno-pomiarowe oraz warunki lokalowe gwarantujące wykonywanie odpowiedniego zakresu badań technicznych pojazdów zgodnie ze szczegółowymi warunkami przeprowadzania tych badań;
- 5) posiada po wiadczeniu zgodności wyposażenia i warunków lokalowych z wymaganiami odpowiednio do zakresu przeprowadzanych badań wpisano do rejestru przedsiębiorców prowadzących stacje kontroli pojazdów;
- 6) zatrudnia uprawnionych diagnostów.

4. Po wiadczeniu, o którym mowa w ust. 3 pkt 5, wydaje za opłatą, w drodze decyzji, Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego, po dokonaniu sprawdzenia stacji kontroli pojazdów. Po wiadczeniu zachowuje ważność do czasu zmiany stanu faktycznego, dla którego zostało wydane, nie dłużej niż przez 5 lat od daty jego wydania.

Art. 83a [Organ rejestracyjny]

1. Organem właściwym do prowadzenia rejestru przedsiębiorców prowadzących stacje kontroli pojazdów jest starosta właściwy ze względu na miejsce wykonywania działalności objętej wpisem.

2. W przypadku gdy przedsiębiorca wykonuje działalność gospodarczą, o której mowa w art. 83 ust. 2, w jednostkach organizacyjnych położonych na obszarze różnych powiatów, jest on obowiązany uzyskać wpis w odrębnych właściwych rejestrach na każdym z tych jednostek.

3. Wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących stacje kontroli pojazdów jest dokonywany na wniosek przedsiębiorcy zawierający następujące dane:

- 1) firmę przedsiębiorcy;
- 2) numer w rejestrze przedsiębiorców albo ewidencji działalności gospodarczej oraz numer identyfikacji podatkowej (NIP);
- 3) adres zamieszkania albo siedziby przedsiębiorcy;
- 4) adres stacji kontroli pojazdów przedsiębiorcy;
- 5) zakres badań;
- 6) imiona i nazwiska zatrudnionych diagnostów wraz numerami ich uprawnień.

4. Wraz z wnioskiem przedsiębiorca składa o wiadczenie następującej treści: „,

O wiadczam, że:

- 1) dane zawarte we wniosku o wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących stacje kontroli pojazdów są kompletne i zgodne z prawdą;
- 2) znam miejsce i spełniam warunki wykonywania działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia stacji kontroli pojazdów, określone w ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym. ”

5. O wiadczenie powinno również zawierać:

- 1) firmę przedsiębiorcy oraz jego miejsce zamieszkania albo siedzibę i adres;
- 2) oznaczenie miejsca i datę złożenia o wiadczenia;
- 3) podpis osoby uprawnionej do reprezentowania przedsiębiorcy, ze wskazaniem imienia i nazwiska oraz pełnionej funkcji.

6. W rejestrze przedsiębiorców prowadzących stacje kontroli pojazdów umieszcza się dane przedsiębiorcy, o których mowa w ust. 3, z wyjątkiem adresu zamieszkania, jeżeli jest on inny niż adres siedziby.

7. Starosta może wyrazić zgodę na umieszczanie nadanych cech identyfikacyjnych pojazdu przez stację kontroli pojazdów.

Art. 83b [Nadzór nad stacjami]

1. Nadzór nad stacjami kontroli pojazdów sprawuje starosta.
2. W ramach wykonywanego nadzoru starosta:
  - 1) co najmniej raz w roku przeprowadza kontrolę stacji kontroli pojazdów w zakresie:
    - a) zgodności stacji z wymaganiami, o których mowa w art. 83 ust. 3,
    - b) prawidłowości wykonywania badań technicznych pojazdów,
    - c) prawidłowości prowadzenia wymaganej dokumentacji;
  - 2) wydaje zalecenia pokontrolne i wyznacza termin usunięcia naruszeń warunków wykonywania działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia stacji kontroli pojazdów;
  - 3) wydaje decyzję o zakazie prowadzenia przez przedsiębiorcę stacji kontroli pojazdów, skierowaną do przedsiębiorcy z rejestru działalności regulowanej, jeżeli przedsiębiorca:
    - a) złożył oświadczenie, o którym mowa w art. 83a ust. 4, niezgodne ze stanem faktycznym,
    - b) nie usunął naruszeń warunków wykonywania działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia stacji kontroli pojazdów w wyznaczonym przez starostę terminie,
    - c) rażąco naruszył warunki wykonywania działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia stacji kontroli pojazdów.
3. Starosta może powierzyć, w drodze porozumienia, czynności kontrolne Dyrektorowi Transportowego Dozoru Technicznego.
4. *(uchylony)*

Art. 83c [Odesłanie] Do kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorcy stosuje się przepisy rozdziału 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej.

Art. 84 [Nadzór starosty]

1. Badanie techniczne pojazdów wykonuje zatrudniony w stacji kontroli pojazdów uprawniony diagnosta.
2. Starosta wydaje uprawnienie do wykonywania badań technicznych, jeżeli osoba ubiegająca się o jego wydanie posiada wymagane wykształcenie techniczne i praktyczne, odbyła wymagane szkolenie oraz zdała z wynikiem pozytywnym egzamin kwalifikacyjny.
  - 2a. Egzamin, o którym mowa w ust. 2, przeprowadza za opłat komisja powołana przez Dyrektora Transportowego Dozoru Technicznego.
3. Starosta cofa diagnostyce uprawnienie do wykonywania badań technicznych, jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli, o której mowa w art. 83 ust. 6, stwierdzono:
  - 1) przeprowadzenie przez diagnostę badania technicznego niezgodnie z określonym zakresem i sposobem wykonania;
  - 2) wydanie przez diagnostę oświadczenia albo dokonanie wpisu do dowodu rejestracyjnego pojazdu niezgodnie ze stanem faktycznym lub przepisami.
4. W przypadku cofnięcia diagnostyce uprawnienia do wykonywania badań technicznych, ponowne uprawnienie nie może być wydane wcześniej niż po upływie 5 lat od dnia, w którym decyzją o cofnięciu stała się ostateczna.

Art. 84a [Delegacja]

1. Minister właściwy do spraw transportu określa, w drodze rozporządzenia:
  - 1) szczegółowe wymagania w stosunku do stacji kontroli pojazdów przeprowadzających badania techniczne w określonym zakresie;
    - 1a) wzór wniosku o wpis do rejestru przedsiębiorców prowadzących stacje kontroli pojazdów oraz wzór oświadczenia potwierdzającego wpis przedsiębiorcy do tego rejestru;
  - 2) szczegółowe wymagania w stosunku do diagnostów, program szkolenia diagnostów, zasady przeprowadzania egzaminu, o którym mowa w art. 84 ust. 2, i wysokość opłaty za egzamin oraz wzory dokumentów związanych z uzyskaniem uprawnienia do wykonywania badań technicznych;
  - 3) wysokość opłat za:
    - a) wydanie oświadczenia, o którym mowa w art. 83 ust. 3 pkt 5,
    - b) przeprowadzenie badań technicznych.
2. Wydając rozporządzenie, o którym mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw transportu uwzględni w szczególności warunki techniczne pojazdów podlegających badaniu, konieczność zapewnienia odpowiednich kwalifikacji diagnostów wykonujących badanie oraz koszty wykonywania badań.

Art. 85 [Odrębne badania tramwaju i trolejbusa]

1. Tramwaj i trolejbus podlegają odrębnym badaniom technicznym.
2. Minister właściwy do spraw transportu określa, w drodze rozporządzenia, zakres, warunki, terminy i sposób przeprowadzania badań technicznych tramwajów i trolejbusów oraz jednostki wykonujące te badania, uwzględniając w szczególności:
  - 1) warunki techniczne pojazdów podlegających badaniu;
  - 2) proces wykonywania podstawowych części i elementów wyposażenia tych pojazdów mających wpływ na bezpieczeństwo ruchu;
  - 3) odpowiednie wyposażenie jednostek wykonujących te badania.

Art. 86 [Delegacja]

- 1.¹⁹⁰⁾ Do pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Biura Ochrony Rządu, Straży Granicznej i Służby Celnej, których dotyczą warunki i tryb rejestracji określone w art. 73 ust. 3 oraz w art. 76 ust. 4 pkt 1 oraz pojazdów należących do obcych sił zbrojnych przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie umów międzynarodowych, o których mowa w art. 73 ust. 2b, a także do pojazdów Państwowej Straży Pożarnej, mają zastosowanie przepisy art. 83 ust. 1, z wyłączeniem wymogu posiadania zezwolenia starosty, o którym mowa w art. 83 ust. 1 pkt 1 lit. b.
2. Badania techniczne pojazdów służb, o których mowa w ust. 1, są przeprowadzane:
  - 1)¹⁹¹⁾ przez upoważnione komórki organizacyjne lub stacje kontroli pojazdów prowadzone przez służby, o których mowa w ust. 1, z wyłączeniem obcych sił zbrojnych przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

- 2) w stacjach kontroli pojazdów prowadzących działalność, o której mowa w art. 83 ust. 2.
3. Upoważnione do przeprowadzania badań technicznych komórki organizacyjne lub stacje kontroli, o których mowa w ust. 2 pkt 1, posiadają uprawnienia stacji kontroli pojazdów wyłącznie w odniesieniu do pojazdów służyb, o których mowa w ust. 1.
4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, minister właściwy do spraw finansów publicznych oraz Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu oraz po zasięgnięciu opinii Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu, Szefa Biura Ochrony Rządu i Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego, a także Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Szefa Służby Wywiadu Wojskowego, uwzględniając specyfikę wyników z przeznaczenia pojazdów służyb, o których mowa w ust. 1, określa, w drodze rozporządzenia:
- 1) jednostki organizacyjne sprawujące nadzór nad komórkami organizacyjnymi i stacjami kontroli pojazdów przeprowadzającymi badania techniczne pojazdów oraz wydające upoważnienia do przeprowadzania badań technicznych, wzory dokumentów związanych z uzyskaniem upoważnienia do wykonywania badań oraz wzór upoważnienia do ich przeprowadzania;
  - 2) wymagania w stosunku do komórek organizacyjnych i stacji kontroli pojazdów upoważnionych do przeprowadzania badań technicznych pojazdów;
  - 3) wzory dokumentów stosowanych przy badaniach technicznych pojazdów;
  - 4) warunki i terminy przeprowadzania badań technicznych pojazdów;
  - 5) okoliczności dopuszczające przeprowadzanie badań technicznych pojazdów, w stacjach kontroli pojazdów prowadzących działalność, o której mowa w art. 83 ust. 2, nieposiadających upoważnienia do badań technicznych pojazdów służyb;
  - 6) zasady i warunki współpracy przy wykonywaniu badań technicznych pojazdów innej służby niż właściwa dla komórki organizacyjnej przeprowadzającej badanie.
- Art. 86a (uchylony)**¹⁹²⁾

Dział IV. Bezpieczeństwo ruchu drogowego.¹⁹³⁾

Rozdział 1 (uchylony)¹⁹⁴⁾

(uchylony)

Rozdział 1a. Centralna ewidencja kierowców.

Art. 100a [Centralna ewidencja kierowców]

1. Tworzy się centralną ewidencję kierowców, zwaną dalej „ewidencją”.
2. W ewidencji gromadzi się dane o osobach posiadających lub którym cofnięto uprawnienia do kierowania pojazdami silnikowymi lub tramwajami, zwane dalej „uprawnieniami”.
3. W ewidencji gromadzi się także dane o osobach nieposiadających uprawnień, w stosunku do których orzeczono rezygnację karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów.
4. Ewidencję prowadzi minister właściwy do spraw wewnętrznych w systemie teleinformatycznym. W rozumieniu niniejszej ustawy minister ten jest administratorem danych zgromadzonych w ewidencji.

Art. 100b [Dane w ewidencji]

1. W ewidencji gromadzi się dane o osobach niobjętych:
  - 1) imię i nazwisko;
  - 1a) data i miejsce urodzenia;
  - 2) numer ewidencyjny Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL);
  - 3) adres zamieszkania;
  - 4) rodzaj oraz zakres uzyskanego uprawnienia;
  - 5) data uzyskania pierwszego uprawnienia, a w przypadku jego cofnięcia - także data ponownego uzyskania uprawnienia;
  - 6) data ważności uprawnienia;
  - 7) numer dokumentu stwierdzającego uprawnienie;
  - 8) ograniczenia dotyczące uprawnienia;
  - 8a) spełnianie wymagań dotyczących uprawnień;
  - 9) nazwa organu, który wydał dokument stwierdzający uprawnienie;
  - 10) dotyczące:
    - a) zatrzymania dokumentu stwierdzającego uprawnienie oraz jego zwrócenia,
    - b) cofnięcia uprawnienia oraz jego przywrócenia,
    - c) utraty dokumentu stwierdzającego uprawnienie oraz jego odnalezienia,
    - d) zastosowania rodka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów;
  - 11) zakres i numer za wiadczenia ADR, o których mowa w przepisach o przewozie towarów niebezpiecznych, a także okres, na jaki zostało ono wydane;
  - 12) zakres, numer i data wydania wiadczenia kwalifikacji zawodowej potwierdzającego uzyskanie kwalifikacji wstępnej, o którym mowa w art. 39c ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym;
  - 13) zakres, numer i data wydania wiadczenia kwalifikacji zawodowej potwierdzającego ukończenie szkolenia okresowego, o którym mowa w art. 39e ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym;

14) (uchylony)

2. Dane, o których mowa w ust. 1, przekazują do ewidencji:

- 1) wymienione w pkt 1-9 i 14 - organ właściwy w sprawach wydawania dokumentów stwierdzających cych uprawnienia do kierowania pojazdami, niezwłocznie po wydaniu dokumentu stwierdzającego cego uprawnienie;
  - 2) wymienione w pkt 10:
    - a) w lit. a - odpowiednio do swoich kompetencji: właściwa ciwa jednostka organizacyjna Policji, Inspekcji Transportu Drogowego lub andarmerii Wojskowej, organ właściwy w sprawach wydawania dokumentów stwierdzających cych uprawnienia do kierowania pojazdami, prokurator, sędzia, kolegium do spraw wykroczeń lub inny organ uprawniony do orzekania w sprawach o wykroczenia w trybie dyscyplinarnym, niezwłocznie po dokonaniu tych czynności,
    - b) w lit. b - organ właściwy w sprawach wydawania dokumentów stwierdzających cych uprawnienia do kierowania pojazdami, niezwłocznie po podjęciu decyzji o dokonaniu tych czynności,
    - c) w lit. c - organ właściwy w sprawach wydawania dokumentów stwierdzających cych uprawnienia do kierowania pojazdami, niezwłocznie po uzyskaniu informacji o wystąpieniu tych zdarzeń,
    - d) w lit. d - sędzia, kolegium do spraw wykroczeń lub inny organ uprawniony do orzekania w sprawach o wykroczenia w trybie dyscyplinarnym, niezwłocznie po uprawomocnieniu się orzeczenia;
  - 3) wymienione w pkt 11 - odpowiednio marszałek województwa lub Szef Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, zgodnie z przepisami o przewozie towarów niebezpiecznych;
  - 4) wymienione w pkt 12 - wojewoda lub dyrektor Krajowej Komisji Egzaminacyjnej;
  - 5) wymienione w pkt 13 - kierownik ośrodka szkolenia, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym.
3. Dane, o których mowa w ust. 1 pkt 10 lit. d, zgromadzone w ewidencji, podlegają usunięciu z tej ewidencji, jeżeli skazanie, na podstawie którego orzeczono karę karną w postaci zakazu prowadzenia pojazdów, uległo zatarciu. Informacje o zatartiu przekazuje do ewidencji Biuro Informacyjne Krajowego Rejestru Karnego.
4. Administrator danych przetwarzający dane osobowe na potrzeby ewidencji jest zwolniony z obowiązku informacyjnego określonego w art. 25 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 80b ust. 4.

Art. 100c [Udostępnianie danych]

1. Dane zgromadzone w ewidencji udostępnia się, o ile służy one niezabudowane do realizacji ich ustawowych zadań, następującym podmiotom:

- 1) Policji;
- 1a) Inspekcji Transportu Drogowego;
- 2) andarmerii Wojskowej;
- 2a) Szefowi Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych;
- 3) Straży Granicznej;
- 4) Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu;
- 4a) Centralnemu Biuru Antykorupcyjnemu;
- 5) Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego;
- 6) sądom;
- 7) prokuraturze;
- 8) starostom;
- 8a) strażom gminnym (miejskim);
- 9) Szefowi Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych;
- 10) organom kontroli skarbowej, organom celnym, wywiadowi skarbowemu i komórkom, o których mowa w art. 11g ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz.U. z 2011 r. Nr 41, poz. 214, z późn. zm.¹⁹⁵);
- 11) wojskowym komendantom uzupełnień;
- 12) podmiotowi wydającemu karty, o którym mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o systemie tachografów cyfrowych (Dz.U. Nr 180, poz. 1494, z późn. zm.¹⁹⁶);
- 13) ministrowi właściwemu do spraw transportu w celu umożliwienia organom i służbom uprawnionym do korzystania z systemu Tachonet wymian danych z organami i uprawnionymi służbami w innych państwach, w których funkcjonuje system tachografu cyfrowego.

2. Dane zgromadzone w ewidencji udostępnia się także na wniosek osoby, której one dotyczą.

2a. Każdego może uzyskać, nieodpłatnie, potwierdzenie lub zaprzeczenie zgodnie z danymi zawartymi w dokumencie stwierdzającym uprawnienie do kierowania pojazdami z danymi zgromadzonymi w ewidencji, za pośrednictwem ePUAP, o której mowa w art. 19a ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

2b. Potwierdzeniu lub zaprzeczeniu, o którym mowa w ust. 2a, podlegają dane określone w art. 100b ust. 1 pkt 1 i 2 oraz pkt 4-7. Art. 80c ust. 3c i 3d stosuje się odpowiednio.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może udostępnić, w formie za wiadczenia, dane zgromadzone w ewidencji innym podmiotom niż wymienione w ust. 1 i 2, w tym osobom fizycznym, osobom prawnym lub jednostkom organizacyjnym nieposiadającym osobowości prawnej, jeżeli wykaz swój uzasadniony interes.

4. Dane zgromadzone w ewidencji udostępnia się, z zastrzeżeniem ust. 5, na pisemny, umotywowany wniosek zainteresowanego podmiotu.

4a. Dane zgromadzone w ewidencji mogą być udostępniane podmiotom zagranicznym w celu wypełnienia postanowień ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polskę umów międzynarodowych, a także wykonania aktu prawa stanowionego przez organizacje międzynarodowe, której Rzeczpospolita Polska jest członkiem. Tryb i sposób udostępniania danych określają ratyfikowane przez Rzeczpospolitą Polskę umowy międzynarodowe, akty prawa stanowionego przez organizacje międzynarodowe, której Rzeczpospolita Polska jest członkiem lub porozumienia zawarte pomiędzy właściwymi ministrami państw członkowskich Unii Europejskiej.

5. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może wyrazić zgodę, w drodze decyzji, na udostępnienie danych zgromadzonych w ewidencji podmiotom, o których mowa w ust. 1, albo ich jednostkom organizacyjnym, za pomocą urządzeń teletransmisji danych, bez konieczności składania pisemnego wniosku, jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) posiadają urządzenia umożliwiające odnotowanie w systemie, kto, kiedy, w jakim celu oraz jakie dane uzyskał;
- 2) posiadają zabezpieczenia techniczne i organizacyjne uniemożliwiające wykorzystanie danych niezgodnie z celem ich uzyskania;

3) jest to uzasadnione specyfiką lub zakresem wykonywanych zadań albo prowadzonej działalności.

Art. 100d [Odpłatno za udostępnianie danych]

1. Udostępnianie danych zgromadzonych w ewidencji następuje:

- 1) dla podmiotów, o których mowa w art. 100c ust. 1, 2 i ust. 4a - nieodpłatnie;
- 2) dla podmiotów, o których mowa w art. 100c ust. 3 - odpłatnie.

2. *(uchylony)*

Art. 100e [Sposób prowadzenia ewidencji]

1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej, ministrem właściwym do spraw transportu oraz ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób prowadzenia ewidencji;
  - 2) warunki i sposób współdziałania podmiotów, które przekazują dane do ewidencji;
  - 3) rodzaj danych zgromadzonych w ewidencji, które mogą być udostępnione poszczególnym podmiotom, o których mowa w art. 100c ust. 1-3;
  - 4) wysokość opłat za udostępnianie danych zgromadzonych w ewidencji oraz warunki i sposób ich wnoszenia.
- W rozporządzeniu należy uwzględnić w szczególności:
- 1) organizację systemu teleinformatycznego, w którym prowadzona jest ewidencja;
  - 2) nieprzekraczalne terminy przekazywania danych do ewidencji oraz sposób ich przekazywania;
  - 3) zakres danych udostępnianych poszczególnym podmiotom;
  - 4) zróżnicowanie wysokości opłat w zależności od zakresu udostępnianych danych.

Rozdział 1b. Centralna ewidencja posiadaczy kart parkingowych. ¹⁹⁷⁾

wchodzi od 2016-01-04

Rozdział 2 *(uchylony)*¹⁹⁸⁾

(uchylony)

Art. 101 *(uchylony)*

Art. 102 *(uchylony)*

Art. 103 *(uchylony)*

Art. 104 *(uchylony)*

Art. 105 *(uchylony)*

Art. 106 *(uchylony)*

Art. 107 *(uchylony)*

Art. 108 *(uchylony)*

Art. 109 *(uchylony)*

Art. 110 *(uchylony)*

Art. 110a *(uchylony)*

Art. 111 *(uchylony)*

Art. 112 *(uchylony)*

Art. 113 *(uchylony)*

Art. 114 ¹⁹⁹⁾

1. Kontrolnemu sprawdzeniu kwalifikacji podlega:

1) osoba posiadająca uprawnienie do kierowania pojazdem, skierowana decyzją starosty:

a) *(uchylony)*

b) na wniosek komendanta wojewódzkiego Policji, w razie przekroczenia 24 punktów otrzymanych na podstawie art. 130 ust. 1;

Art. 115 *(uchylony)*

Rozdział 2a *(uchylony)*

(uchylony)

Art. 115a *(uchylony)*

Art. 115b *(uchylony)*

Art. 115c *(uchylony)*

Art. 115d *(uchylony)*

Art. 115e *(uchylony)*

Rozdział 2b (uchylony)²⁰⁰⁾

(uchylony)

Rozdział 3. Wojewódzki o rodek ruchu drogowego.

Art. 116 [Utworzenie i nadzór]

1. Sejmik województwa tworzy, po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, wojewódzkie o rodki ruchu drogowego na obszarze województwa.
2. O rodek jest samorząd wojewódzki osobowo-prawny.
3. Zarząd województwa sprawuje nadzór nad o rodkiem.

Art. 117 [Zadania o rodka]

1. ²⁰¹⁾Do zadań o rodka należą:
  - 1) współpraca z wojewódzkimi radami bezpieczeństwa ruchu drogowego;
  - 2) współpraca ze starostami przy sprawowaniu nadzoru nad szkoleniem;
  - 3) organizowanie egzaminów państwowych sprawdzających kwalifikacje osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami oraz kierujących pojazdami;
  - 3a) ²⁰²⁾organizowanie egzaminów sprawdzających kwalifikacje osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami w zakresie określonymi umowami międzynarodowymi, której stroną jest Rzeczpospolita Polska;
  - 4) prowadzenie kursów kwalifikacyjnych;
  - 5) prowadzenie 3-dniowych warsztatów doskonalenia zawodowego dla egzaminatorów;
  - 6) prowadzenie kursów:
    - a) doskonalących dla nauczycieli prowadzących zajęcia szkoleniowe dla uczniów ubiegających się o kartę rowerową,
    - b) doształcających w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego,
    - c) reedukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego,
    - d) reedukacyjnych w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii;
  - 7) organizowanie zajęć dla uczniów ubiegających się o kartę rowerową;
  - 8) przekazywanie marszałkowi województwa oraz starostom informacji w zakresie statystyki zdawalności dla poszczególnych o rodków szkolenia i instruktorów;
  - 9) inna niż wymieniona w pkt 4-8 działalność wiatowa w zakresie ruchu i transportu drogowego.
2. O rodek może wykonywać inne zadania z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego.
3. O rodek może wykonywać działalność gospodarczą, której wyniki będą przeznaczane na działalność, o której mowa w ust. 1 i 2.

Art. 118 [Dyrektor]

1. Działalność o rodka kieruje dyrektor.
2. Dyrektor jest powoływany i odwoływany przez zarząd województwa.
3. Zarząd województwa ustala wynagrodzenie dyrektora.

Art. 119 [Prowadzenie samodzielnej gospodarki finansowej]

1. O rodek prowadzi samodzielną gospodarkę finansową na zasadach określonych w niniejszej ustawie.
2. ²⁰³⁾Przychodami o rodka są:
  - 1) wpływy z wykonywania zadań, o których mowa w art. 117 ust. 1;
  - 2) wpływy z wykonywania innych zadań z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego;
  - 3) wpływy z działalności, o której mowa w art. 117 ust. 3.
3. ²⁰⁴⁾O rodek ponosi koszty z tytułu:
  - 1) biegu utrzymywania o rodka;
  - 2) wykonywania zadań, o których mowa w art. 117 ust. 1;
  - 3) inwestycji związanych z działalnością o rodka, o której mowa w art. 117;
  - 4) działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego na obszarze województwa, w szczególności na popularyzacji zasad ruchu drogowego i podnoszenie kultury jazdy kierowców, na które o rodek przeznaczają pozostałe wolne rodki, niewykorzystane z tytułów, o których mowa w pkt 1-3.
4. (uchylony)
5. O rodek może zaciągać kredyty, za zgodą zarządu województwa, na zasadach ogólnych.
6. Składniki majątkowo nabyte w ramach pierwszego wyposażenia o rodka tworzą jego fundusz założycielski.
7. O rodek prowadzi odrębnie ewidencję przychodów i kosztów związanych z prowadzeniem szkolenia lub egzaminowaniem jako działalność wiatową i odrębnie dla każdej innej działalności.

Art. 120 [Statut o rodka]

1. Sejmik województwa nadaje o rodkowi statut.
2. Statut o rodka określa w szczególności jego organizację i warunki tworzenia oddziałów terenowych.

Art. 121 [Delegacja] Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budżetu, spraw instytucji finansowych oraz spraw finansów publicznych - szczegółowe warunki gospodarki finansowej o rodka oraz szczegółowe warunki ewidencji przychodów i kosztów, o których mowa w art. 119 ust. 7;
- 2) w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy - warunki wynagradzania egzaminatorów.

Rozdział 4 (uchylony)²⁰⁵⁾

(uchylony)

Dział V. Kontrola ruchu drogowego.

Rozdział 1. Uprawnienia Policji i innych organów.

Art. 129 [Kompetencje]

1. Czuwanie nad bezpieczeństwem i porządkiem ruchu na drogach, kierowanie ruchem i jego kontrolowanie należą do zadań Policji.
2. Policjant, w związku z wykonywaniem czynności określonych w ust. 1, jest uprawniony do:
  - 1) legitymowania uczestnika ruchu i wydawania mu właściwych poleceń co do sposobu korzystania z drogi lub użycia pojazdu;
  - 2)²⁰⁶⁾ sprawdzania dokumentów wymaganych w związku z kierowaniem pojazdem i jego użyciem, zezwolenia, o którym mowa w art. 106 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, a także dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu lub dowodu opłacenia składki za to ubezpieczenie;
  - 2a) udzielenia okazania dokumentu potwierdzającego prawo do użycia pojazdu, o którym mowa w art. 71 ust. 5, jeżeli pojazd ten nie jest zarejestrowany na nazwisko osoby nim kierującej;
  - 2b)²⁰⁷⁾ sprawdzania zezwolenia, o którym mowa w art. 64 ust. 1 pkt 1, lub wypisu z tego zezwolenia;
  - 3) udzielenia poddania się przez kierowcę pojazdem lub przez inną osobę, w stosunku do której zachodzi uzasadnione podejrzenie, że mogła kierować pojazdem, badaniu w celu ustalenia zawartości w organizmie alkoholu lub rodka działającego podobnie do alkoholu;
  - 4) sprawdzania stanu technicznego, wyposażenia, ładunku, wymiarów, masy lub nacisku osi pojazdu znajdującego się na drodze;
  - 5) sprawdzania zapisów urządzenia rejestrującego samoczynnie prędkość jazdy, czas jazdy i czas postoju, obowiązkowe przerwy i czas odpoczynku;
  - 6) zatrzymania, w przypadkach przewidzianych w ustawie, dokumentów stwierdzających uprawnienie do kierowania pojazdem lub jego użycia oraz karty kierowcy w przypadkach przewidzianych w art. 14 ust. 4 lit. c rozporządzenia Rady (EWG) nr 3821/85 z dnia 20 grudnia 1985 r. w sprawie urządzeń rejestrujących stosowanych w transporcie drogowym (Dz.Urz. WE L 370 z 31.12.1985, str. 8 oraz Dz.Urz. WE L 274 z 09.10.1998, str. 1) zmienionego rozporządzeniem Rady (WE) nr 2135/98 z dnia 24 września 1998 r. zmieniającym rozporządzenie Rady (EWG) nr 3821/85 w sprawie urządzeń rejestrujących stosowanych w transporcie drogowym oraz dyrektyw nr 88/599/EWG dotyczących stosowania rozporządzenia Rady (EWG) nr 3820/85 i Rady (EWG) nr 3821/85 (Dz.Urz. WE L 274 z 09.10.1998, str. 1);
  - 7) wydawania poleceń:
    - a) osobie, która spowodowała przeszkodę utrudniającą ruch drogowy lub zagrażającą jego bezpieczeństwu, albo osobie odpowiedzialnej za utrzymanie drogi,
    - b) kontrolowanemu uczestnikowi ruchu - co do sposobu jego zachowania;
  - 8)²⁰⁸⁾ uniemożliwienia:
    - a) kierowania pojazdem osobie znajdującym się w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu albo rodka działającego podobnie do alkoholu,
    - b) korzystania z pojazdu, którego stan techniczny, ładunek, masa lub nacisk osi zagrażają bezpieczeństwu lub porządkowi ruchu, powodując uszkodzenie drogi albo naruszają wymagania ochrony środowiska,
    - c) korzystania z pojazdu zarejestrowanego w kraju niebędącym państwem członkowskim, jeżeli kierowca nim nie okazał dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu lub dowodu opłacenia składki za to ubezpieczenie,
    - d) kierowania pojazdem przez osobę nieposiadającą wymaganych dokumentów uprawniających do kierowania lub użycia pojazdu;
  - 9) użycia przyrządów kontrolno-pomiarowych, a w szczególności do badania pojazdu, określenia jego masy, nacisku osi lub prędkości, stwierdzania naruszenia wymagań ochrony środowiska oraz do stwierdzania stanu trzeźwości kierowcy;
  - 9a) użycia urządzeń rejestrujących;
  - 10) usuwania lub przemieszczania pojazdu w przypadkach, o których mowa w art. 130a ust. 1-3;
  - 11) kontroli przewozu drogowego towarów niebezpiecznych oraz wymagań związanych z tym przewozem;
  - 12) użycia urządzeń nagłaśniających, sygnalizacyjnych lub świetlnych, służących do wydawania właściwych poleceń uczestnikowi ruchu;
  - 13) występowania w uzasadnionym przypadku z wnioskiem o ocenę stanu zdrowia kierowcy pojazdem;
  - 13a)²⁰⁹⁾ występowania do starosty z wnioskiem o skierowanie kierowcy lub osoby posiadającej pozwolenie na kierowanie tramwajem na egzamin sprawdzający kwalifikacje, jeżeli istnieje uzasadnione i powołane zastrzeżenie co do kwalifikacji tej osoby;
  - 14)²¹⁰⁾ pilotowania pojazdów, z wyłączeniem pojazdów nienormatywnych pilotowanych zgodnie z art. 64 ust. 1 pkt 3.
3. Przepisów ust. 2 pkt 3, 4 i 6 nie stosuje się do szefów i cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych i misji specjalnych państw obcych oraz organizacji międzynarodowych, korzystających z przywilejów i immunitetów dyplomatycznych lub konsularnych na mocy ustaw, umów bądź powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych lub na zasadzie wzajemności, oraz do innych osób korzystających z tych przywilejów i immunitetów.
- 4.²¹¹⁾ Kontrola ruchu drogowego w stosunku do kierujących pojazdami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz w stosunku do żołnierzy pełniących czynności służbowe wojskowych kierujących innymi pojazdami, pilotowanie pojazdów, a także kierowanie ruchem drogowym w związku z pilotowaniem pojazdów wojskowych należy do

andarmerii Wojskowej i wojskowych organów porządkowych. W tym zakresie andarmerii Wojskowej i wojskowym organom porządkowym przysługują uprawnienia policjantów określone w ust. 2.

4a. Kontrola ruchu drogowego może przeprowadzać także funkcjonariusze Straży Granicznej lub organów celnych, którym przysługują uprawnienia, o których mowa w ust. 2 pkt 1-5 i 7-12 oraz w art. 130a ust. 4 pkt 1.

4b. ²¹²⁾ Dodatkowo funkcjonariusze odmawiają prawa wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pojazdu,

jeżeli:

- 1) pojazd kierowany jest przez osobę znajdującą się w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu albo rodka działającego podobnie do alkoholu, jeżeli nie ma możliwości zabezpieczenia pojazdu w inny sposób;
- 2) pojazd kierowany jest przez osobę nieposiadającą przy sobie wymaganych dokumentów uprawniających do kierowania pojazdem lub użycia pojazdu, dokumentu stwierdzającego zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu lub stwierdzającego opłacenie składki tego ubezpieczenia;
- 3) stan techniczny pojazdu zagraża bezpieczeństwu ruchu drogowego, powoduje uszkodzenie drogi przez pojazd albo narusza wymagania ochrony środowiska;
- 4) kierujący pojazdem nienormatywnym nie posiada wymaganego zezwolenia albo wypisu z tego zezwolenia.

5. ²¹³⁾ (uchylony)

Art. 129a [Kontrola przez inspektorów]

1. Kontrola ruchu drogowego w odniesieniu do kierującego pojazdem:

- 1) który wykonuje przewóz drogowy w rozumieniu ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym,
- 2) w stosunku do którego zachodzi uzasadnione podejrzenie, że kieruje pojazdem w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu albo rodka działającego podobnie do alkoholu,
- 3) który naruszył przepisy ruchu drogowego, w przypadku zarejestrowania tego naruszenia przy użyciu:
  - a) przyrządów kontrolno-pomiarowych,
  - b) przenośnych albo zainstalowanych w pojeździe albo na statku powietrznym urządzeń rejestrujących,
- 4) który rażąco naruszył przepisy ruchu drogowego lub spowodował zagrożenie jego bezpieczeństwa,
- 5) który wykonuje przewóz drogowy w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych.

- należą również do Inspekcji Transportu Drogowego.

2. W ramach wykonywania kontroli ruchu drogowego w zakresie, o którym mowa w ust. 1, inspektorom Inspekcji Transportu Drogowego przysługują uprawnienia określone w art. 129 ust. 1 i 2, w tym również wobec właściciela lub posiadacza pojazdu.

Art. 129b [Zakres kontroli wykonywanej przez strażników miejskich]

1. Kontrola ruchu drogowego w gminach lub miastach, które utworzyły straże gminne (miejskie) może być wykonywana przez strażników gminnych (miejskich).

2. Strażnicy gminni (miejscy) są uprawnieni do wykonywania kontroli ruchu drogowego wobec:

- 1) kierującego pojazdem:
  - a) niestosującego się do zakazu ruchu w obu kierunkach, określonego odpowiednim znakiem drogowym,
  - b) naruszającego przepisy ruchu drogowego, w przypadku ujawnienia i zarejestrowania czynu przy użyciu urządzeń rejestrujących;
- 2) uczestnika ruchu naruszającego przepisy o:
  - a) zatrzymaniu lub postoju pojazdów,
  - b) ruchu motorowerów, rowerów, wózków rowerowych, pojazdów zaprzęgowych oraz ojeżdżaczem lub pędzeniem zwierząt,
  - c) ruchu pieszych.

3. W ramach wykonywania kontroli ruchu drogowego w zakresie, o którym mowa w ust. 2, strażnicy gminni (miejscy) są upoważnieni do:

- 1) zatrzymania pojazdu lub jechać wierzchem, z wyłączeniem pojazdów kierowanych przez osoby, o których mowa w ust. 2 pkt 1 lit. b);
- 2) sprawdzania dokumentów wymaganych w związku z kierowaniem pojazdem i jego użyciem;
- 3) użycia urządzeń rejestrujących, z tym że w przypadku użycia urządzenia zainstalowanego w pojeździe w czasie pracy urządzeń pojazd nie może znajdować się w ruchu;
- 4) legitymowania uczestnika ruchu i wydawania mu właściwych poleceń, co do sposobu korzystania z drogi lub użycia pojazdu;

5) wydawania poleceń:

- a) osobie, która spowodowała przeszkodę utrudniającą ruch drogowy lub zagrażającą jego bezpieczeństwu,
  - b) kontrolowanemu uczestnikowi ruchu - co do sposobu jego zachowania;
- 6) sprawdzenia wykonania obowiązków określonych w art. 78 ust. 2;
- 7) dania od właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania komu powierzył pojazd do kierowania lub użycia w oznaczonym czasie.

4. Strażnicy gminni (miejscy) mogą dokonywać na drogach gminnych, powiatowych i wojewódzkich oraz drogach krajowych w obszarze zabudowanym, z wyłączeniem autostrad i dróg ekspresowych, czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego z użyciem przenośnych albo zainstalowanych w pojeździe urządzeń rejestrujących w oznakowanym miejscu i określonym czasie, uzgodnionymi z właściwym miejscowo komendantem powiatowym (miejskim) lub Komendantem Stołecznym Policji.

Art. 129c [Kontrola wykonywana przez strażników i parków]

1. Kontrola ruchu drogowego na terenach lasów lub parków narodowych może być wykonywana przez strażników lub funkcjonariuszy Straży Parku.

2. Strażnicy leśni i funkcjonariusze Straży Parku są uprawnieni do kontroli kierujących pojazdami niestosującymi się do przepisów lub znaków drogowych obowiązujących na terenach lasów lub parków narodowych, dotyczących zakazu wjazdu, zatrzymywania się lub postoju pojazdów.

3. W ramach wykonywania kontroli ruchu drogowego w zakresie, o którym mowa w ust. 2, strażnicy leśni i funkcjonariusze Straży Parku są upoważnieni do:

- 1) zatrzymania pojazdu;
- 2) legitymowania uczestnika ruchu drogowego;

3) wydawania poleceń, co do sposobu zachowania się na drodze.

Art. 129d [Kontrola wykonywana w imieniu zarządcy drogi]

1. Osoby działające w imieniu zarządcy drogi mogą wykonywać, w obecności funkcjonariusza Policji lub inspektora Inspekcji Transportu Drogowego, kontrolę ruchu drogowego w stosunku do pojazdów:

- 1) w zakresie przestrzegania przepisów o wymiarach, masie lub nacisku osi;
- 2) powodujących uszkodzenie lub niszczenie drogi;
- 3) zanieczyszczających lub zakłócających drogę.

2. W ramach wykonywania kontroli ruchu drogowego w zakresie, o którym mowa w ust. 1, osoby działające w imieniu zarządcy drogi są upoważnione do:

- 1) zatrzymania pojazdu;
- 2) legitymowania uczestnika ruchu drogowego i wydawania mu poleceń, co do sposobu korzystania z drogi lub pojazdu;
- 3) sprawdzenia dokumentów wymaganych w związku z użytkowaniem pojazdu;
- 4) sprawdzenia stanu technicznego, wyposażenia, ładunku, wymiarów oraz masy lub nacisku osi pojazdu znajdującego się na drodze;
- 5) użycia przyrządów kontrolnych lub pomiarowych służących w szczególności do badania pojazdu, określenia jego wymiarów, masy lub nacisku osi oraz stwierdzenia naruszenia wymagań ochrony środowiska;
- 6) uniemożliwienia jazdy pojazdem przekraczającym dopuszczalną masę lub nacisk osi albo uszkodzającym lub niszczącym drogę.

3. W celu dokonania sprawdzenia masy lub nacisku osi pojazdu osoby działające w imieniu zarządcy drogi, mające prawo jazdy odpowiedniej kategorii, mogą kierować tym pojazdem.

4. Przepisów ust. 1-3 nie stosuje się do osób działających w imieniu Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad.

Art. 129e [Upoważnienie do wykonywania kontroli]

1. Kontrola ruchu drogowego wykonywana przez strażników gminnych (miejskich), strażników leśnych, funkcjonariuszy Straży Parku oraz pracowników zarządców dróg odbywa się na podstawie upoważnienia do wykonywania kontroli ruchu drogowego wydanego przez właściwego komendanta powiatowego (miejskiego) Policji.

2. Art. 129 ust. 3 stosuje się odpowiednio do kontroli ruchu drogowego wykonywanej przez osoby, o których mowa w ust. 1.

Art. 129f [Uprawnienia wobec osób nietrzeźwych] Strażnicy straż gminnych (miejskich), strażnicy leśni oraz funkcjonariusze Straży Parku w związku z wykonywaniem czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego są obowiązani do czasu przybycia Policji uniemożliwić kierowanie pojazdem osobie, co do której istnieje uzasadnione podejrzenie, że znajduje się ona w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu albo rodka działającego cego podobnie do alkoholu.

Art. 129g [Ujawnianie naruszeń przepisów ruchu drogowego]

1. Ujawnianie za pomocą stacjonarnych urządzeń rejestrujących zainstalowanych w pasie drogowym dróg publicznych następujących naruszeń przepisów ruchu drogowego:

- a) przekraczania dopuszczalnej prędkości,
- b) niestosowania się do sygnałów świetlnych - z zastrzeżeniem art. 129b ust. 3 pkt 3, należy do Inspekcji Transportu Drogowego.

2. Wykonując zadania, o których mowa w ust. 1, Inspekcja Transportu Drogowego:

1) rejestruje obrazy naruszeń przepisów ruchu drogowego i przetwarza do celów określonych w niniejszej ustawie obraz pojazdu, którym naruszono przepisy ruchu drogowego, oraz wizerunek kierującego cego pojazdem, jeżeli został on zarejestrowany oraz dane obejmują ce:

- a) numer rejestracyjny pojazdu, którym naruszono przepisy,
- b) datę, czas oraz określenie miejsca popełnienia naruszenia,
- c) rodzaj naruszenia,
- d) dane właściciela lub posiadacza pojazdu lub kierującego cego pojazdem,
- e) numer identyfikacyjny urządzenia rejestrującego;

2) w postępowaniach w sprawach o wykroczenia, o których mowa w ust. 1, prowadzi czynności wyjaśniające, kieruje do sądu wnioski o ukaranie, oskarża przed sądem oraz wnosi roszczenia odwoławcze - w trybie i zakresie określonych w ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2008 r. Nr 133, poz. 848, z późn. zm.²¹⁴);

3) wnioskuje do zarządców dróg publicznych, z wyłączeniem dróg zarządzanych przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, o instalację lub usunięcie urządzenia rejestrującego albo obudowy na to urządzenie, z zastrzeżeniem i w sprawach dotyczących urządzeń rejestrujących naruszenia przepisów ruchu drogowego o dopuszczalnej prędkości wniosek wymaga uprzedniego zasięgnięcia opinii właściwego komendanta wojewódzkiego Policji;

4) dokonuje zakupu i naprawy oraz wykonuje czynności wynikające z bieżącej eksploatacji i obsługi urządzeń rejestrujących oraz obudów na te urządzenia, w tym czynności obejmujące import danych zarejestrowanych przez te urządzenia oraz montaż urządzeń w zainstalowanych obudowach w przypadku urządzeń zainstalowanych przez Inspekcję Transportu Drogowego lub zarządcy drogi działającej cego na wniosek, o którym mowa w pkt 3, a także w przypadku obudów urządzeń rejestrujących należy cych do Policji.

3. Zadania Inspekcji Transportu Drogowego, o których mowa w ust. 1, wykonuje Główny Inspektor Transportu Drogowego przy pomocy Głównego Inspektoratu Transportu Drogowego oraz jego delegatur terenowych.

4. Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, sposób, tryb oraz warunki techniczne gromadzenia, przetwarzania, udostępniania i usuwania przez Głównego Inspektora Transportu Drogowego utrwalonych obrazów i danych, uwzględniając dokumentację i zakres czynności niezbędnych do przeprowadzenia postępowania w sprawach o wykroczenia, o których mowa w ust. 1, oraz konieczność ochrony zarejestrowanych danych przed nieuprawnioną ingerencją i ujawnieniem.

5. Minister właściwy do spraw transportu, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych i Ministrem Sprawiedliwości, uwzględniając zakres niezbędnych danych oraz konieczność zapewnienia jednolitości dokumentów, określi, w drodze rozporządzenia, wzory dokumentów stosowanych przez Głównego Inspektora Transportu Drogowego w postępowaniu, o którym mowa w ust. 2 pkt 2.

Art. 129h [Zakres rejestracji]

1. W zakresie, o którym mowa w art. 129g ust. 1, rejestracji podlegają w szczególności ci:

1) obraz naruszenia, w tym obraz pojazdu, którym kierujący naruszył przepisy ruchu drogowego, wraz z numerem rejestracyjnym pojazdu;

2) data oraz czas popełnienia naruszenia;

3) numer identyfikacyjny urządzenia rejestrującego;

- a w przypadku przekroczenia przez kierującego pojazdem dopuszczalnej prędkości rejestrowane są również:

4) prędkość, z jaką poruszał się pojazd;

5) prędkość dopuszczalna w miejscu i czasie popełnienia naruszenia.

2. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Inspekcja Transportu Drogowego może ujawniać naruszenia przepisów ruchu drogowego w zakresie, o którym mowa w art. 129g ust. 1 lit. a, również za pomocą urządzeń rejestrujących, które ujawniają naruszenia przepisów ruchu drogowego na określonym odcinku drogi. W takim przypadku urządzenie rejestrujące w szczególności ci:

1) obraz pojazdu, którym kierujący naruszył przepisy ruchu drogowego, wraz z numerem rejestracyjnym pojazdu;

2) datę, czas oraz określenie odcinka drogi, na którym popełnione zostało naruszenie;

3) prędkość, z jaką poruszał się pojazd na odcinku drogi, na którym popełnione zostało naruszenie;

4) prędkość dopuszczalna na odcinku drogi, na którym popełnione zostało naruszenie, w czasie jego popełnienia;

5) numer identyfikacyjny urządzenia rejestrującego.

3. Główny Inspektor Transportu Drogowego ustala wpisane do dowodu rejestracyjnego właściciela lub posiadacza pojazdu, którym dokonano naruszenia przepisów ruchu drogowego, na podstawie danych i informacji:

1) określonych w ust. 1 i 2;

2) z centralnej ewidencji pojazdów i centralnej ewidencji kierowców udostępnianych za pomocą systemu teleinformatycznego;

3) uzyskanych w związku z prowadzonym postępowaniem, w szczególności od polskich i zagranicznych organów rejestrujących pojazd.

4. Główny Inspektor Transportu Drogowego, przetwarzając dane osobowe w zakresie, o którym mowa w ust. 3, jest zwolniony z obowiązku informacyjnego określonego w art. 25 ust. 1 ustawy, o której mowa w art. 80b ust. 4.

5. Minister właściwy do spraw transportu, mając na względzie przyczyny i lokalizację wypadków drogowych, przeciwdziałanie tym wypadkom oraz wdrażanie kierujących pojazdami do przestrzegania przepisów ruchu drogowego, określa, w drodze rozporządzenia:

1) warunki lokalizacji w pasie drogowym dróg publicznych stacjonarnych urządzeń rejestrujących oraz obudów na te urządzenia, z uwzględnieniem zasady, że instalowana i używana jest obudowa wraz z urządzeniem rejestrującym;

2) sposób oznakowania stacjonarnych urządzeń rejestrujących oraz obudów na te urządzenia, z uwzględnieniem oddziaływania prewencyjnego poprzez zapewnienie odpowiedniej widoczności;

3) sposób dokonywania pomiarów przez urządzenia rejestrujące, z uwzględnieniem progów prędkości dostosowanych do obowiązującej na drodze ograniczenia prędkości, oraz przetwarzania przez te urządzenia zarejestrowanych danych, a także biorąc pod uwagę możliwości kierowcy do 10 km/h wliczenie w utrzymaniu dopuszczalnej prędkości;

4) szczegółowe warunki wykonywania przez strażników gminnych (miejskich) czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego, o których mowa w art. 129b ust. 4, w tym obowiązku oznakowania miejsc prowadzenia kontroli.

Art. 129i [Przebieg badania]²¹⁵⁾

1. Badanie w celu ustalenia zawartości w organizmie alkoholu przeprowadza się przy użyciu urządzeń elektronicznych dokonujących pomiaru stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli stan osoby podlegającej badaniu uniemożliwia jego przeprowadzenie urządzeniem elektronicznym lub osoba ta odmawia poddania się takiemu badaniu. W takim przypadku ustalenie zawartości w organizmie alkoholu następuje na podstawie badania krwi lub moczu.

3. Badanie w celu ustalenia zawartości w organizmie alkoholu może być przeprowadzone również w razie braku zgody kierującego, o czym należy go uprzedzić.

4. Warunki oraz sposób przeprowadzania badania, o których mowa w ust. 1 i 2, określa ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473, z późn. zm.²¹⁶⁾).

Art. 129j [Sposób przeprowadzenia badania]²¹⁷⁾

1. Badanie w celu ustalenia w organizmie obecności rodka działającego podobnie do alkoholu przeprowadza się przy użyciu metod niewymagających badania laboratoryjnego.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli stan osoby podlegającej badaniu uniemożliwia przeprowadzenie metod niewymagających badania laboratoryjnego albo osoba ta odmawia poddania się takiemu badaniu. W takim przypadku ustalenie w organizmie obecności rodka działającego podobnie do alkoholu następuje na podstawie badania krwi lub moczu.

3. Dopuszcza się badanie krwi lub moczu jako następstwo badania przeprowadzonego metodami, o których mowa w ust. 1, albo jeżeli nie ma możliwości wykorzystania tej metody.

4. Badanie w celu ustalenia obecności w organizmie rodka działającego podobnie do alkoholu, w sposób określony w ust. 2 i 3, może być przeprowadzone również w razie braku zgody osoby podlegającej badaniu, o czym należy ją uprzedzić.

5. Minister właściwy do spraw zdrowia, uwzględniając skutki oddziaływania na organizm kierowcy rodków działających podobnie do alkoholu, określa, w drodze rozporządzenia:

1) wykaz tych rodków;

2) warunki i sposób przeprowadzania badania na ich obecność w organizmie.

Art. 129k [Obowiązkowe badanie]²¹⁸⁾

1. W razie uczestniczenia w wypadku drogowym, w którym jest zabity lub ranny, kierujący pojazdem jest poddawany badaniu na zawartość w organizmie alkoholu lub rodka działającego podobnie do alkoholu.

2. Badaniu, o którym mowa w ust. 1, może poddać także inną osobę, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie, że mogła kierować pojazdem uczestniczącym w wypadku drogowym, w którym jest zabity lub ranny.

3. Osoby, o których mowa w ust. 1 i 2, mają prawo żądać od organu kontroli ruchu drogowego przeprowadzenia badania krwi lub moczu w celu ustalenia zawartości w organizmie alkoholu lub rodka działającego podobnie do alkoholu.

Art. 130 [Naruszenie przepisów]

1. Policja prowadzi ewidencję kierowców naruszających przepisy ruchu drogowego. Określonemu naruszeniu przypisuje się odpowiednią liczbę punktów w skali od 0 do 10 i wpisuje się do tej ewidencji.

1a. W ewidencji policja wpisuje także naruszenia przepisów ruchu drogowego, którym nie przypisano wartości punktowej.

2. Punkty za naruszenie przepisów ruchu drogowego wpisane do ewidencji usuwa się po upływie 1 roku od dnia naruszenia, chyba że przed upływem tego okresu kierowca dopuścił się naruszeń, za które na podstawie prawomocnych rozstrzygnięć przypisana liczba punktów przekroczyłaby 24 punkty lub w przypadku kierowców, o których mowa w art. 140 ust. 1 pkt 3 - 20 punktów.

3. Kierowca wpisany do ewidencji, o której mowa w ust. 1, może na własny koszt uczestniczyć w szkoleniu, którego odbycie spowoduje zmniejszenie liczby punktów za naruszenie przepisów ruchu drogowego. Nie dotyczy to kierowcy w okresie 1 roku od dnia wydania po raz pierwszy prawa jazdy.

3a. Przepisy ust. 1-3 stosuje się do osób posiadających pozwolenie do kierowania tramwajem.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu oraz Ministrem Sprawiedliwości, mając na uwadze dyscyplinowanie i wdrażanie kierujących pojazdami do przestrzegania przepisów ustawy oraz zapobieganie wielokrotnemu naruszaniu przepisów ruchu drogowego, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób punktowania i liczbę punktów odpowiadających naruszeniu przepisów ruchu drogowego;
- 2) warunki i sposób prowadzenia ewidencji, o której mowa w ust. 1, oraz tryb występowania z wnioskami o kontrolne sprawdzenie kwalifikacji;
- 3) program szkolenia i jednostki upoważnione do prowadzenia szkolenia, o którym mowa w ust. 3;
- 4) liczbę punktów odejmowanych z tytułu odbytego szkolenia;
- 5) podmioty uprawnione do uzyskiwania informacji zawartych w ewidencji, o której mowa w ust. 1.

Art. 130a [Usunięcie pojazdu]

1. Pojazd jest usuwany z drogi na koszt właściciela w przypadku:

- 1) pozostawienia pojazdu w miejscu, gdzie jest to zabronione i utrudnia ruch lub w inny sposób zagraża bezpieczeństwu;
- 2) nieokazania przez kierującego dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu lub dowodu opłacenia składki za to ubezpieczenie, jeżeli pojazd ten jest zarejestrowany w kraju, o którym mowa w art. 129 ust. 2 pkt 8 lit. c;
- 3) przekroczenia wymiarów, dopuszczalnej masy całkowitej lub nacisku osi określonych w przepisach ruchu drogowego, chyba że istnieje możliwość skierowania pojazdu na pobliską drogę, na której dopuszczalny jest ruch takiego pojazdu;
- 4) pozostawienia pojazdu nieoznakowanego kart parkingowych, w miejscu przeznaczonym dla pojazdu osoby niepełnosprawnej o obniżonej sprawności ruchowej oraz osób wymienionych w art. 8 ust. 2;
- 5) pozostawienia pojazdu w miejscu obowiązywania znaku wskazującego, że zaparkowany pojazd zostanie usunięty na koszt właściciela.

1a.²¹⁹⁾ Pojazd jest usuwany z drogi na koszt wykonującego przejazd drogowy w przypadku, o którym mowa w art. 140ad ust. 2 pkt 2.

2. Pojazd może być usunięty z drogi na koszt właściciela, jeżeli nie ma możliwości zabezpieczenia go w inny sposób, w przypadku gdy:

- 1) kierowała nim osoba:
  - a) znajdująca się w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu albo rodka działającego podobnie do alkoholu,
  - b) nieposiadająca przy sobie dokumentów uprawniających do kierowania lub użycia pojazdu;
- 2) jego stan techniczny zagraża bezpieczeństwu ruchu drogowego, powoduje uszkodzenie drogi albo narusza wymagania ochrony środowiska.

2a.²²⁰⁾ Od usunięcia pojazdu odstępuje się, jeżeli przed wydaniem dyspozycji usunięcia pojazdu lub w trakcie usuwania pojazdu ustanowi przyczynę jego usunięcia. Jeżeli wydanie dyspozycji usunięcia pojazdu w przypadkach, o których mowa w ust. 1-2, spowodowało powstanie kosztów, do ich pokrycia jest obowiązany właściciel pojazdu.

Przepis ust. 10i stosuje się odpowiednio.

3. Pojazd może być przemieszczony lub usunięty z drogi, jeżeli utrudnia prowadzenie akcji ratowniczej.

4. Dyspozycję przemieszczenia lub usunięcia pojazdu z drogi wydaje:

- 1) policjant - w sytuacjach, o których mowa w ust. 1-3;
- 2) strażnik gminny (miejski) - w sytuacjach, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 4 i 5;
- 3) osoba dowodząca akcją ratowniczą - w sytuacji, o której mowa w ust. 3.

5. *(utracił moc)*

5a. *(uchylony)*

5b. *(uchylony)*

5c.²²¹⁾ Pojazd usunięty z drogi, w przypadkach określonych w ust. 1-2, umieszcza się na wyznaczonym przez starostę parkingu strzeżonym do czasu uiszczenia opłaty za jego usunięcie i parkowanie.

5d. *(uchylony)*

5e. *(uchylony)*

5f.²²²⁾ Usuwanie pojazdów oraz prowadzenie parkingów strzeżonych dla pojazdów usuniętych w przypadkach, o których mowa w ust. 1-2, należy do zadań własnych powiatu. Starosta realizuje te zadania przy pomocy powiatowych jednostek organizacyjnych lub powierza ich wykonywanie zgodnie z przepisami o zamówieniach publicznych.

6.²²³⁾ Rada powiatu, biorąc pod uwagę konieczność sprawnej realizacji zadań, o których mowa w ust. 1-2, oraz koszty usuwania i przechowywania pojazdów na obszarze danego powiatu, ustala corocznie, w drodze uchwały, wysokość opłat, o których mowa w ust. 5c, oraz wysokość kosztów, o których mowa w ust. 2a. Wysokość kosztów, o których mowa w ust. 2a, nie może być wyższa niż maksymalna kwota opłat za usunięcie pojazdu, o których mowa w ust. 6a.

6a. Ustala się maksymalne stawki kwotowych opłat, o których mowa w ust. 5c:

a) rower lub motorower - za usunięcie - 100 zł; za każdą dobę przechowywania - 15 zł,

b) motocykl - za usunięcie - 200 zł; za każdą dobę przechowywania - 22 zł,

c) pojazd o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 t - za usunięcie - 440 zł; za każdą dobę przechowywania - 33 zł,

d) pojazd o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 t do 7,5 t - za usunięcie - 550 zł; za każdą dobę przechowywania - 45 zł,

e) pojazd o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 7,5 t do 16 t - za usunięcie - 780 zł; za każdą dobę przechowywania - 65 zł,

f) pojazd o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 16 t - za usunięcie - 1150 zł; za każdą dobę przechowywania - 120 zł,

g) pojazd przewoźcy materiały niebezpieczne - za usunięcie - 1400 zł; za każdą dobę przechowywania - 180 zł.

6b. Maksymalne stawki opłat określone w ust. 6a, obowiązujące w danym roku kalendarzowym ulegają corocznie zmianie na następujący rok kalendarzowy w stopniu odpowiadającym wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie pierwszego półrocza roku, w którym stawki ulegają zmianie, w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego.

6c. Na każdy rok kalendarzowy minister właściwy do spraw finansów publicznych ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” maksymalne stawki opłat, o których mowa w ust. 6a, z uwzględnieniem zasady określonej w ust. 6b, zaokrąglając je w górę do pełnych złotych.

6d. Wskaźnik cen, o którym mowa w ust. 6b, ustala się na podstawie komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w terminie 20 dni od dnia jego ogłoszenia.

6e. Opłaty, o których mowa w ust. 6, stanowi dochód własny powiatu.

7. ²²⁴⁾ Wydanie pojazdu następuje po okazaniu dowodu uiszczenia opłaty, o której mowa w ust. 5c, a w przypadku, o którym mowa w ust. 1a, również dowodu uiszczenia kaucji.

8. Pojazd może być unieruchomiony przez zastosowanie urządzenia do blokowania kół w przypadku pozostawienia go w miejscu, gdzie jest to zabronione, lecz nieutrudniającego ruchu lub niezagrażającego bezpieczeństwu.

9. Pojazd unieruchamia Policja lub straż gminna (miejska).

10. Starosta w stosunku do pojazdu usuniętego z drogi, w przypadkach określonych w ust. 1 lub 2, występuje do sądu z wnioskiem o orzeczenie jego przepadku na rzecz powiatu, jeżeli prawidłowo powiadomiony właściwy ciciel lub osoba uprawniona nie odebrała pojazdu w terminie 3 miesięcy od dnia jego usunięcia. Powiadomienie zawiera pouczenie o skutkach nieodebrania pojazdu.

10a. Starosta występuje z wnioskiem, o którym mowa w ust. 10, nie wcześniej niż przed upływem 30 dni od dnia powiadomienia.

10b. Jeżeli pojazd usunięty w przypadkach określonych w ust. 1 lub 2 nie jest zarejestrowany w żadnym z państw członkowskich Unii Europejskiej, przekazuje się go właściwemu miejscowo naczelnikowi urzędu celnego w celu uregulowania jego sytuacji zgodnie z przepisami prawa celnego.

10c. Przepisu ust. 10 nie stosuje się, gdy okoliczności wskazują, że nieodebranie pojazdu nastąpiło z przyczyn niezależnych od właściwego ciela lub osoby uprawnionej.

10d. Przepis ust. 10 stosuje się odpowiednio, gdy w terminie 4 miesięcy od dnia usunięcia pojazdu nie został ustalony jego właściwy ciciel lub osoba uprawniona do jego odbioru, mimo że w jej poszukiwaniu dołożono należytej staranności.

10e. W sprawach o przepadek pojazdu sąd stwierdza, czy zostały spełnione wszystkie przesłanki niezbędne do orzeczenia przepadku, w szczególności, czy usunięcie pojazdu było zasadne i czy w poszukiwaniu osoby uprawnionej do jego odbioru, dołożono należytej staranności oraz czy orzeczenie przepadku nie będzie sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

10f. Do wykonania orzeczenia sądu o przepadku pojazdu jest obowiązany starosta. Wykonanie orzeczenia następuje w trybie i na zasadach określonych w ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy.

10g. Jednostka prowadząca parking strzeżony, w przypadku nieodebrania pojazdu z parkingu w terminie określonym w ust. 10, powiadamia o tym fakcie właściwego miejscowo starostę oraz podmiot, który wydał dyspozycję usunięcia pojazdu nie później niż trzeciego dnia od dnia upływu tego terminu.

10h. Koszty związane z usuwaniem, przechowywaniem, oszacowaniem, sprzedażą lub zniszczeniem pojazdu powstałe od momentu wydania dyspozycji jego usunięcia do zakończenia postępowania ponosi osoba będąca właściwym cicielem tego pojazdu w dniu wydania dyspozycji usunięcia pojazdu, z zastrzeżeniem ust. 10d i 10i. Decyzji o zapłacie tych kosztów wydaje starosta.

10i. Jeżeli w chwili usunięcia pojazdu znajdował się we władaniu osoby dysponującej nim na podstawie innego niż własność tytułu prawnego, osoba ta jest zobowiązana solidarnie do pokrycia kosztów, o których mowa w ust. 10h.

10j. Termin płatności należności ustalonych decyzjami, o których mowa w ust. 10h, wynosi 30 dni od dnia, w którym decyzja ta stała się ostateczna. Odsetki ustawowe naliczają się od dnia następującego po upływie terminu płatności. Należności te wraz z odsetkami podlegają egzekucji w trybie i na zasadach określonych w ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

10k. Decyzji, o której mowa w ust. 10h, nie wydaje się, jeżeli od uprawnomocnienia się orzeczenia sądu o przepadku pojazdu upłynęło 5 lat.

10l. Egzekucji, o której mowa w ust. 10j, nie wszczyna się, a wszczętą umarza, jeżeli od dnia doręczenia ostatecznej decyzji, o której mowa w ust. 10h, upłynęło 5 lat.

11. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, kierując się zasadą zagwarantowania ochrony prawa własności i potrzeb zapewnienia porządku na drogach publicznych i bezpieczeństwa ruchu drogowego, określa, w drodze rozporządzenia:

1) tryb oraz warunki współdziałania z Policją i innymi podmiotami uprawnionymi do podejmowania decyzji o usunięciu pojazdu jednostek usuwanych pojazdy lub prowadzących strzeżone parkingi;

2) tryb i warunki wydawania pojazdu z parkingu.

3) (utracił moc)

Art. 130b [Sprawozdanie]

1. Z każdego wypadku drogowego, w którym jest zabity, mającego miejsce w transeuropejskiej sieci drogowej, o której mowa w art. 4 pkt 26 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, Policja jest obowiązana sporządzić sprawozdanie.

2. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) dokładne określenie miejsca wypadku;
  - 2) zdjęcia lub schemat miejsca wypadku;
  - 3) datę i godzinę wypadku;
  - 4) szczegółowy opis miejsca i okoliczności wypadku: rodzaj terenu, rodzaj drogi, rodzaj skrzyżowania, w tym informacje dotyczące sygnalizacji, liczby pasów ruchu, oznakowania poziomego drogi, oświetlenia, warunków pogodowych, ograniczenia prędkości, przeszkód na poboczu drogi;
  - 5) informacji o skutkach wypadku: liczba zabitych i rannych w wypadku;
  - 6) charakterystyk uczestników wypadku: wiek, płeć, obywatelstwo, poziom alkoholu lub rodka odurzającego w organizmie, stosowanie lub niestosowanie wyposażenia ochronnego;
  - 7) dane dotyczące pojazdów uczestniczących w wypadku: rodzaj, wiek, wyposażenie ochronne oraz datę ostatniego badania technicznego;
  - 8) informacje dotyczące rodzaju i przebiegu wypadku, z uwzględnieniem manewrów pojazdu i kierującego nim;
  - 9) o ile jest to możliwe informacje dotyczące czasu przybycia służb ratowniczych oraz przyjęcia zgłoszenia.
3. Sprawozdania, o których mowa w ust. 1, Policja przekazuje do Sekretariatu Krajowej Rady, o którym mowa w art. 140f, w terminie do 31 marca każdego roku, za rok poprzedni.

Art. 131 [Delegacja]

1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, uwzględniając potrzeby zapewnienia bezpieczeństwa i porządku podczas wykonywania kontroli ruchu drogowego oraz sprawnego jej przebiegu, określa, w drodze rozporządzenia:

- 1) organizację, szczegółowe warunki i sposób wykonywania kontroli ruchu drogowego;
- 2) wymagany sposób zachowania się kontrolowanego uczestnika ruchu;
- 3) szczegółowe warunki wykonywania kontroli ruchu drogowego przez osoby, o których mowa w art. 129e;
- 4) szczegółowe warunki udzielania upoważnień do wykonywania kontroli ruchu drogowego oraz wzór upoważnienia.

2. Minister Obrony Narodowej, uwzględniając potrzeby zapewnienia bezpieczeństwa i porządku w czasie wykonywania kontroli drogowej oraz sprawne wykonywanie czynności w tym zakresie, w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw transportu oraz spraw wewnętrznych, określa, w drodze rozporządzenia:

- 1) organizację, warunki i sposób wykonywania czynności, o których mowa w art. 129 ust. 4;
- 2) warunki i tryb współdziałania Andarmerii Wojskowej z Policją w sprawach, o których mowa w art. 130 ust. 1.

Rozdział 2. Zatrzymywanie i zwracanie dowodów rejestracyjnych.

Art. 132 [Przyczyny zatrzymania dowodu]

1. Policjant zatrzyma dowód rejestracyjny (pozwolenie czasowe) w razie:

- 1) stwierdzenia lub uzasadnionego przypuszczenia, że pojazd:
  - a) zagraża bezpieczeństwu w szczególności po wypadku drogowym, w którym zostały uszkodzone zasadnicze elementy nośnej konstrukcji nadwozia, podwozia lub ramy,
  - b) zagraża porządkowi ruchu,
  - c) narusza wymagania ochrony środowiska;
- 2) stwierdzenia, że pojazd nie został poddany badaniu technicznemu w wyznaczonym terminie lub termin badania nie został wyznaczony prawidłowo;
- 3) stwierdzenia zniszczenia dowodu rejestracyjnego (pozwolenia czasowego) w stopniu powodującym jego nieczytelność;
- 4) uzasadnionego podejrzenia podrobienia lub przerobienia dowodu rejestracyjnego (pozwolenia czasowego);
- 5) stwierdzenia, że badanie techniczne zostało dokonane przez jednostkę do tego nieupoważnioną;
- 6) nieokazania przez kierującego pojazdem dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu lub dowodu opłacenia składki za to ubezpieczenie, jeżeli pojazd ten jest zarejestrowany w kraju, o którym mowa w art. 129 ust. 2 pkt 8 lit. c;
- 7) uzasadnionego przypuszczenia, że dane w nim zawarte nie odpowiadają stanowi faktycznemu.

2. W razie zatrzymania dowodu rejestracyjnego (pozwolenia czasowego), policjant wydaje kierowcy pokwitowanie. Może on zezwolić na użycie pojazdu przez czas nieprzekraczający 7 dni, określając warunki tego użycia w pokwitowaniu. Zezwolenie nie może być wydane w przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a i c oraz w pkt 6.

3. Zatrzymany dokument, z wyjątkiem przypadków określonych w ust. 1 pkt 4, 6 i 7, odpowiedni organ Policji przesyła niezwłocznie organowi, który go wydał, z zastrzeżeniem ust. 5.

3a. Odpowiednie organy Policji zawiadomi właściwego dyrektora izby skarbowej o fakcie zatrzymania dowodu rejestracyjnego w przypadku powzięcia uzasadnionego przypuszczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 7, w sytuacji, gdy dotyczy to spełnienia przez pojazd wymagań technicznych określonych w przepisach ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług.

4. W przypadkach określonych w ust. 1 pkt 1, 3 i 4 dowód rejestracyjny (pozwolenie czasowe) zatrzyma również jednostka upoważniona do przeprowadzania badań technicznych. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

5. Zatrzymany dokument pojazdu zarejestrowanego za granicą, z wyjątkiem przypadków określonych w ust. 1 pkt 4 i 6, pozostawia się w jednostce Policji przez okres 7 dni. Po upływie tego terminu dokument przekazywany jest przedstawicielstwu państwa, w którym pojazd jest zarejestrowany.

6. Zwrot zatrzymanego dokumentu następuje niezwłocznie po ustaniu przyczyny uzasadniającej jego zatrzymanie, z zastrzeżeniem art. 133.

Art. 133 [Zwrot zatrzymanego dokumentu]

1. W przypadku określonym w art. 132 ust. 1 pkt 6 odpowiedni organ Policji zwraca zatrzymany dokument po przedstawieniu dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu lub dowodu opłacenia składki za to ubezpieczenie.

2. Jeżeli z przedstawionego dokumentu potwierdzają zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu wynika, że przed zatrzymaniem dowodu rejestracyjnego umowa ta nie była zawarta, warunkiem zwrotu zatrzymanego dokumentu jest dodatkowo wniesienie opłaty za niespełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia określonej w odrębnych przepisach.

Art. 134 [Andarmeria wojskowa - uprawnienia] W stosunku do pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych pojazdów kierowanych przez żołnierzy pełniących czynności wojskowe uprawnienia i obowiązki policjantów określone w art. 132 ust. 1-3 i art. 133 ust. 1 wykonują również żołnierze Andarmerii Wojskowej.

Art. 134a [Inspektorzy] W stosunku do pojazdów wykonujących przewóz drogowy w rozumieniu ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym, a także w przypadku kontroli, o której mowa w art. 129a ust. 1 pkt 2-4, uprawnienia i obowiązki policjantów oraz organów Policji określone w art. 132 ust. 1-3, 5 i 6 oraz w art. 133 wykonują również odpowiednio inspektorzy Inspekcji Transportu Drogowego oraz organy tej inspekcji.

Rozdział 3. Zatrzymywanie praw jazdy i pozwoleń oraz cofanie i przywracanie uprawnień do kierowania

pojazdami.

Art. 135 [Powody zatrzymania]

1. Policjant:

1) zatrzyma prawo jazdy za pokwitowaniem w razie:

- a) uzasadnionego podejrzenia, że kierowca znajduje się w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu albo rodka działającego podobnie do alkoholu,
- b) stwierdzenia zniszczenia prawa jazdy w stopniu powodującym jego nieczytelność,
- c) podejrzenia podrobienia lub przerobienia prawa jazdy,
- d) gdy upłynął termin ważności prawa jazdy,
- e) gdy wobec kierowcy pojazdem wydane zostało postanowienie lub decyzja o zatrzymaniu prawa jazdy,
- f) gdy wobec kierowcy pojazdem orzeczono zakaz prowadzenia pojazdów lub wydano decyzję o cofnięciu prawa jazdy,
- g) przekroczenia przez kierowcę pojazdem liczby 24 punktów za naruszenie przepisów ruchu drogowego,

h) przekroczenia przez kierowcę pojazdem, w okresie 1 roku od dnia wydania po raz pierwszy prawa jazdy, liczby 20 punktów za naruszenie przepisów ruchu drogowego;

2) może zatrzymać prawo jazdy za pokwitowaniem w razie uzasadnionego podejrzenia, że kierowca popełnił przestępstwo lub wykroczenie, za które może być orzeczony zakaz prowadzenia pojazdów.

2. Pokwitowanie zatrzymania prawa jazdy z przyczyn, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. b-d oraz w pkt 2, uprawnia do kierowania pojazdem w ciągu 7 dni.

Art. 136 [Przekazanie władcy ciwemu organowi]

1. Zatrzymane prawo jazdy, z wyjątkiem przypadku określonego w art. 135 ust. 1 pkt 1 lit. c, Policja przekazuje niezwłocznie, nie później niż w ciągu 7 dni, według władcy ciwego ci, sądowi uprawnionemu do rozpoznania sprawy o wykroczenie, prokuratorowi lub staroście.

2. W razie przeprowadzenia badania krwi lub moczu dla oceny trzeźwości lub zawartości rodka działającego podobnie do alkoholu, prawo jazdy przekazuje się wraz z wynikiem tego badania. Jeżeli jednak wynik tego badania nie został uzyskany w ciągu 30 dni od dnia zatrzymania prawa jazdy, należy niezwłocznie zwrócić je władcy ciwielowi.

Art. 137 [Postanowienie o zatrzymaniu]

1. Postanowienie o zatrzymaniu prawa jazdy, w przypadkach określonych w art. 135 ust. 1 pkt 1 lit. a oraz pkt 2, wydaje w terminie 14 dni od dnia otrzymania prawa jazdy:

- 1) prokurator - w toku postępowania przygotowawczego, a sąd - po przekazaniu sprawy do sądu;
- 2) w sprawie o wykroczenie - sąd władcy ciwy do rozpoznania sprawy.

2. O wydaniu postanowienia o zatrzymaniu prawa jazdy zawiadamia się władcy ciwego starostę.

3. Na postanowienie o zatrzymaniu prawa jazdy służy zaalenie.

Art. 138 (uchylony)²²⁵⁾

Art. 139 [Odpowiednie zastosowanie]

1.²²⁶⁾ Przepisy art. 135-137 stosuje się odpowiednio do pozwolenia na kierowanie tramwajem.

2. Przepisy art. 135 nie stosuje się do szefów i cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów konsularnych państw obcych oraz misji specjalnych i organizacji międzynarodowych korzystających z przywilejów i immunitetów dyplomatycznych lub konsularnych na mocy ustaw, umów bądź powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych lub na zasadzie wzajemności, a także do innych osób korzystających z tych przywilejów i immunitetów.

3. W stosunku do żołnierzy pełniących czynności wojskowe oraz innych osób kierujących pojazdami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej uprawnienia i obowiązki policjantów określone w art. 135 ust. 1 i art. 136 ust. 1 wykonują również żołnierze Andarmerii Wojskowej.

4. W przypadku kontroli, o której mowa w art. 129a ust. 1, uprawnienia i obowiązki policjantów określone w art. 135 ust. 1 i art. 136 ust. 1 wykonują w stosunku do kierowców pojazdów również inspektorzy Inspekcji Transportu Drogowego.

Art. 140 (uchylony)²²⁷⁾

1. Decyzję o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdem silnikowym wydaje starosta w razie:

- 1) (uchylony)
- 1a) (uchylony)

2)

3) przekroczenia, w okresie 1 roku od dnia wydania po raz pierwszy prawa jazdy, liczby 20 punktów za naruszenie przepisów ruchu drogowego; decyzja o cofnięciu uprawnień wydawana jest na wniosek komendanta

wojewódzkiego Policji;

4) niepoddania się :

- a) sprawdzeniu kwalifikacji w trybie określonym w art. 114 ust. 1 pkt 1,
- b) (*uchylona*),
- c) (*uchylona*).

Art. 140a (*uchylony*)²²⁸⁾

Rozdział 4. Kary pieniężne za przejazd pojazdów nienormatywnych bez zezwolenia lub niezgodnie z warunkami

określonymi w zezwoleniu.²²⁹⁾

Art. 140aa [Nałożenie kary]

1. Za przejazd po drogach publicznych pojazdów nienormatywnych bez zezwolenia, o którym mowa w art. 64 ust. 1 pkt 1, lub niezgodnie z warunkami określonymi dla tego zezwolenia nakłada się karę pieniężną, w drodze decyzji administracyjnej.

2. Decyzję administracyjną o nałożeniu kary pieniężnej wydaje właściwy ze względu na miejsce przeprowadzanej kontroli organ Policji, Inspekcji Transportu Drogowego, Straży Granicznej, Służby Celnej lub zarządca drogi.

3. Karę pieniężną, o której mowa w ust. 1, nakłada się na:

- 1) podmiot wykonujący przejazd;
- 2) podmiot wykonujący inne czynności związane z przewozem drogowym, a w szczególności na organizatora transportu, nadawcę, odbiorcę, załadawcę lub spedytora, jeżeli okoliczności lub dowody wskazują, że podmiot ten miał wpływ lub godził się na powstanie naruszenia określonego w ust. 1.

4. Nie wszczyna się postępowania w sprawie nałożenia kary pieniężnej, o której mowa w ust. 1, wobec podmiotu wykonującego przejazd, a postępowanie wszczęte w tej sprawie umarza się, jeżeli:

- 1) okoliczności sprawy i dowody wskazują, że podmiot, o którym mowa w ust. 3 pkt 1:
  - a) dochował należyte staranności w realizacji czynności związanych z przejazdem,
  - b) nie miał wpływu na powstanie naruszenia, lub

- 2) rzeczywista masa całkowita pojazdu nienormatywnego nie przekracza dopuszczalnej wielkości lub wielkości określonej w zezwoleniu, o którym mowa w art. 64 ust. 1 pkt 1, a przekroczenie dotyczy wyłącznie nacisku osi pojazdu w przypadku przewozu ładunków sypkich oraz drewna.

5. Nie wszczyna się postępowania w sprawie nałożenia kary pieniężnej, o której mowa w ust. 1, wobec podmiotu wykonującego przejazd oraz inne czynności związane z przejazdem drogowym pojazdów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

6. W przypadku stwierdzenia przejazdu po drogach publicznych pojazdów nienormatywnych należących do Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej bez zezwolenia lub niezgodnie z warunkami określonymi dla tego zezwolenia organ kontroli, o którym mowa w ust. 2, powiadamia właściwy terytorialnie ze względu na miejsce przeprowadzenia kontroli organ gwardii Wojskowej.

7. Organ gwardii Wojskowej, o którym mowa w ust. 6, występuje do dowódcy jednostki wojskowej organizującej przejazd drogowy lub do jego przełożonego z wnioskiem o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 października 2009 r. o dyscyplinie wojskowej (Dz.U. Nr 190, poz. 1474).

Art. 140ab [Wysokość kary]

1. Karę pieniężną, o której mowa w art. 140aa ust. 1, ustala się w wysokości:

- 1) 1500 zł - za brak zezwolenia kategorii I i II;
- 2) 5000 zł - za brak zezwolenia kategorii III-VI;
- 3) za brak zezwolenia kategorii VII:
  - a) 500 zł - gdy nacisk jednej lub wielu osi, rzeczywista masa całkowita lub wymiary pojazdu przekraczają dopuszczalne wartości nie więcej niż o 10%,
  - b) 2000 zł - gdy nacisk jednej lub wielu osi, rzeczywista masa całkowita lub wymiary pojazdu przekraczają dopuszczalne wartości o więcej niż 10% i nie więcej niż 20%,
  - c) 15 000 zł - w pozostałych przypadkach;

- 4) 5000 zł - za przejazd pojazdu nienormatywnego przez most lub wiadukt bez potwierdzonego zawiadomienia zarządcy drogi, o którym mowa w art. 64c ust. 9;

- 5) 3000 zł - za przejazd pojazdu nienormatywnego przez most lub wiadukt niezgodnie z warunkami określonymi przez zarządcę drogi, o którym mowa w art. 64c ust. 9;

- 6) 6000 zł - za przejazd pojazdu nienormatywnego przez most lub wiadukt przy zgłoszonym przez zarządcę drogi sprzeciwie, o którym mowa w art. 64c ust. 10;

- 7) 2000 zł - za niedotrzymanie warunków przejazdu określonych dla zezwolenia kategorii VII lub podanych w tym dokumencie.

2. W przypadku naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 64 ust. 2, za przejazd pojazdem nienormatywnym nakłada się karę jak za przejazd bez zezwolenia.

Art. 140ac [Odwołanie od decyzji o wymierzeniu kary pieniężnej]

1. Od decyzji o wymierzeniu kary pieniężnej, o której mowa w art. 140aa ust. 1, przysługuje odwołanie do organu nadrzędnego w stosunku do organu, który tę karę wymierzył, w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji.

2. Decyzja ostateczna podlega wykonaniu po upływie 30 dni od jej doręczenia, chyba że wstrzymano jej wykonanie. Organ kontroli, który wydał decyzję ostateczną, z urzędu wstrzymuje jej wykonanie, w drodze postanowienia, na które nie przysługuje zażalenie, w razie wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

3. Karę pieniężną uiszcza się w formie przekazu na wskazany w decyzji rachunek bankowy. Koszty związane z jej przekazaniem pokrywa obowiązuje podmiot.

4. Kara pieniężna, o której mowa w ust. 2, podlega przymusowemu egzekucyjnemu w trybie określonym w przepisach ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

5. Obowiązek uiszczenia kary pieniężnej, o której mowa w ust. 2, przedawnia się z upływem 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym kara powinna zostać uiszczona.

Art. 140ad [Kaucja]

1. W przypadku gdy podczas kontroli zostanie stwierdzone naruszenie, o którym mowa w art. 140aa ust. 1, przez zagraniczny podmiot mający siedzibę w państwie, z którym Rzeczpospolita Polska nie jest związana umową o wzajemnej egzekucji kar pieniężnych, osoba przeprowadzająca kontrolę pobiera kaucję w wysokości odpowiadającej przewidywanej karze pieniężnej.

2. Kaucję pobiera się:

1) podczas kontroli na drodze - w formie gotówkowej, za pokwitowaniem na druku cisłego zarachowania, lub za pomocą karty płatniczej;

2) w terminie późniejszym - w formie przelewu na wydroniony rachunek bankowy organu prowadzącego postępowanie administracyjne w sprawie o nałożenie kary, przy czym koszty przelewu ponosi obowiązany podmiot.

3. Kaucja przechowywana jest na nieoprocentowanym rachunku bankowym, o którym mowa w ust. 2 pkt 2. Koszty związane z uiszczeniem kaucji w formie przelewu na rachunek bankowy lub za pomocą karty płatniczej - związane z autoryzacją transakcji i przekazem środków na właściwy rachunek bankowy - pokrywa obowiązany podmiot.

4. Kaucję przekazuje się:

1) na rachunek bankowy określony w decyzji o nałożeniu kary, w terminie, o którym mowa w art. 140ac ust. 2, albo

2) na rachunek bankowy podmiotu, który ją wpłacił, w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się decyzji lub orzeczenia uchylającego decyzję o nałożeniu kary pieniężnej.

5. W przypadku gdy wysokość nałożonej kary jest mniejsza od wysokości pobranej kaucji, do powstałej różnicy stosuje się odpowiednio przepis ust. 4 pkt 2.

6. Odpowiedzialność za szkody spowodowane ruchem pojazdów nienormatywnych ponosi wykonujący przejazd pojazdem nienormatywnym.

Art. 140ae [Gromadzenie środków z tytułu kar]

1. Kary pieniężne, o których mowa w art. 140aa ust. 1, są przekazywane odpowiednio do budżetów jednostek samorządu terytorialnego lub na wydroniony rachunek bankowy Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

2. Środki z tytułu kar gromadzone na wydronionym rachunku bankowym Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad są przekazywane w terminie pierwszych 2 dni roboczych po upływie tygodnia, w którym wpłynęły, na rachunek Krajowego Funduszu Drogowego, z przeznaczeniem na budowę lub przebudowę dróg krajowych, drogowych obiektów inżynierskich i przepraw promowych oraz na zakup urządzeń do ważenia pojazdów.

3. Urzędy celne i wojewódzkie inspektoraty transportu drogowego otrzymują prowizję od pobranych kar pieniężnych w wysokości 12% nałożonej kary.

4. Prowizja, o której mowa w ust. 3, stanowi dochód budżetu państwa.

5. Od kar pieniężnych urzędy celne i wojewódzkie inspektoraty transportu drogowego odliczają prowizję, a pozostała część kary, w terminie 4 dni po upływie każdych kolejnych 10 dni miesiąca, przekazują odpowiednio do podmiotów wymienionych w ust. 1.

Dział Va. Działania na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Art. 140b [Krajowa Rada]

1. Tworzy się Krajowa Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, zwaną dalej „Krajową Radą”.

2. Krajowa Rada działa przy ministrze właściwym do spraw transportu jako ministeryjny organ pomocniczy Rady Ministrów w sprawach bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Art. 140c [Zadania Rady]

1. Krajowa Rada określa kierunki i koordynuje działania administracji rządowej w sprawach bezpieczeństwa ruchu drogowego.

2. Do zadań Krajowej Rady w zakresie poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego należą w szczególności:

- 1) proponowanie kierunków polityki państwa;
- 2) opracowywanie programów poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego w oparciu o propozycje przedstawiane przez właściwych ministrów i ocena ich realizacji;
- 3) inicjowanie badań naukowych;
- 4) inicjowanie i opiniowanie projektów aktów prawnych oraz umów międzynarodowych;
- 5) inicjowanie kształcenia kadr administracji publicznej;
- 6) inicjowanie współpracy zagranicznej;
- 7) współpraca z właściwymi organizacjami społecznymi i instytucjami pozarządowymi;
- 8) inicjowanie działalności edukacyjno-informacyjnej;
- 9) analizowanie i ocena podejmowanych działań;
- 10) ustalanie, co najmniej raz na trzy lata, średniego kosztu społeczno-ekonomicznego wypadku drogowego, w którym jest zabity, oraz średniego kosztu społeczno-ekonomicznego wypadku drogowego, w którym osoba doznała obrażeń ciała w rozumieniu art. 156 § 1 albo art. 157 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.²³⁰), powstałego w transeuropejskiej sieci drogowej.

3. Przy ustalaniu średniego kosztu społeczno-ekonomicznego wypadków drogowych, o których mowa w ust. 2 pkt 10, uwzględnia się:

- 1) utratę produktywności zabitych i rannych w wypadkach drogowych;
- 2) koszty leczenia i rehabilitacji poszkodowanych w wypadkach drogowych;
- 3) koszty administracyjne wypadków drogowych;
- 4) straty materialne powstałe w wyniku wypadków drogowych.

Art. 140d [Skład Rady] W skład Krajowej Rady wchodzi:

- 1) Przewodniczący - minister właściwy do spraw transportu;
- 2) zastępcy Przewodniczącego:
  - a) sekretarz lub podsekretarz stanu w ministerstwie właściwym do spraw wewnętrznych,

- b) sekretarz lub podsekretarz stanu w ministerstwie właściwym do spraw transportu;
- 3) sekretarz Krajowej Rady wskazany przez ministra właściwego do spraw transportu;
- 4) ²³¹⁾ członkowie Krajowej Rady wskazani przez: Prezesa Rady Ministrów, szefa wojewodów, Ministra Obrony Narodowej, Ministra Sprawiedliwości i Prokuratury oraz ministrów właściwych do spraw: administracji publicznej, budownictwa, finansów publicznych, gospodarki, budownictwa, lokalnego planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, oświaty i wychowania, rolnictwa, transportu, wewnętrznych, pracy oraz Komendanta Głównego Policji, Komendanta Głównego Strażackiego, Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad.

Art. 140e [Przewodniczący]

1. Przewodniczący Krajowej Rady kieruje jej pracami i reprezentuje ją na zewnątrz.
2. Przewodniczący Krajowej Rady otrzymuje od ministrów i innych organów, których przedstawiciele są członkami Krajowej Rady:
  - 1) sprawozdania i informacje dotyczące realizacji zadań określonych w programach bezpieczeństwa ruchu drogowego;
  - 2) informacje dotyczące stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego, w szczególności informacje umożliwiające ustalanie średniego kosztu społeczno-ekonomicznego wypadków, o których mowa w art. 140c ust. 2 pkt 10.
  3. Przewodniczący Krajowej Rady składa Radzie Ministrów corocznie, do końca marca, sprawozdanie dotyczące stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz działań realizowanych w tym zakresie.
  4. Prezes Rady Ministrów składa Sejmowi, Senatowi i Prezydentowi corocznie, do końca kwietnia, sprawozdanie dotyczące stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz działań realizowanych w tym zakresie.

Art. 140f [Sekretariat]

1. Krajowa Rada wykonuje swoje zadania przy pomocy Sekretariatu Krajowej Rady.
2. Sekretariat Krajowej Rady działa jako wewnętrzna jednostka organizacyjna ministra właściwego do spraw transportu.
3. Szczegółów organizacji i trybu pracy Krajowej Rady określa regulamin przyjęty w drodze uchwały na pierwszym posiedzeniu Krajowej Rady.

Art. 140g [Wojewódzka Rada]

1. Tworzy się Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, zwana dalej „Wojewódzka Rada”.
2. Wojewódzka Rada działa przy marszałku województwa jako wojewódzki zespół koordynacyjny w sprawach bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Art. 140h [Zadania]

1. Wojewódzka Rada koordynuje i określa kierunki działań administracji publicznej w sprawach bezpieczeństwa ruchu drogowego.
2. Do zadań Wojewódzkiej Rady w zakresie, o którym mowa w ust. 1, należą w szczególności ci:
  - 1) opracowywanie regionalnych programów poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego;
  - 2) opiniowanie projektów aktów prawa miejscowego w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego;
  - 3) zatwierdzanie planu wydatków wojewódzkich o środkach ruchu drogowego w części przeznaczonych na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego;
  - 4) inicjowanie kształcenia kadr administracji publicznej i szkolenie w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego;
  - 5) inicjowanie współpracy między wojewódzkiej;
  - 6) współpraca z właściwymi organizacjami społecznymi i instytucjami pozarządowymi;
  - 7) inicjowanie działalności edukacyjno-informacyjnej;
  - 8) analizowanie i ocena podejmowanych działań.
3. ²³²⁾ Szczegółów organizacji i trybu pracy Wojewódzkiej Rady określa regulamin przyjęty przez radę w drodze uchwały.

Art. 140i [Skład Rady] W skład Wojewódzkiej Rady wchodzi :

- 1) przewodniczący - marszałek województwa;
- 2) zastępca przewodniczącego:
  - a) wojewoda,
  - b) wojewódzki komendant Policji;
- 3) sekretarz - wskazany przez marszałka województwa;
- 4) ²³³⁾ członkowie Wojewódzkiej Rady:
  - a) wojewódzki inspektor transportu drogowego,
  - b) dyrektor właściwego terenowo oddziału Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad,
  - c) przedstawiciel wojewody,
  - d) przedstawiciel wojewódzkiego sztabu wojskowego,
  - e) przedstawiciel kuratora oświaty,
  - f) przedstawiciel zarządu województwa,
  - g) przedstawiciel zarządów powiatu,
  - h) przedstawiciel wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast,
  - i) przedstawiciel komendanta wojewódzkiego Policji,
  - j) przedstawiciel komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej,
  - k) przedstawiciel zarządu dróg wojewódzkich,
  - l) przedstawiciel wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego,
  - m) przedstawiciel zarządów dróg powiatowych,
  - n) osoby wskazane przez marszałka województwa w szczególności ci reprezentujące działające na terenie województwa organizacje pozarządowe, których celem statutowym jest problematyka bezpieczeństwa ruchu drogowego, przy czym marszałek województwa może wskazać nie więcej niż 12 osób.

Art. 140j [Przewodniczący Rady]

1. Przewodniczący Wojewódzkiej Rady kieruje jej pracami i reprezentuje ją na zewnątrz.
2. Przewodniczący Wojewódzkiej Rady otrzymuje od organów, których przedstawiciele są członkami Wojewódzkiej Rady:
  - 1) sprawozdania i informacje dotyczące realizacji zadań określonych w programach bezpieczeństwa ruchu drogowego;

2) informacje dotyczące stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego.

3. Przewodniczący Wojewódzkiej Rady składa Przewodniczącemu Krajowej Rady corocznie, do końca stycznia, sprawozdanie dotyczące stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie województwa oraz działań realizowanych w tym zakresie.

Art. 140k [Obsługa Rady] Obsługę Wojewódzkiej Rady zapewnia wyznaczony przez marszałka województwa wojewódzki ośrodek ruchu drogowego.

Art. 140l [Udział w pracach z głosem doradczym] W pracach Krajowej Rady i Wojewódzkiej Rady mogą brać udział z głosem doradczym:

- 1) przedstawiciele organizacji pozarządowych, których statutowy zakres działalności obejmuje zagadnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- 2) pracownicy nauki wyższych uczelni lub jednostek badawczo-rozwojowych;
- 3) niezależni eksperci.

Dział Vb. Kary pieniężne.²³⁴⁾

Art. 140m [Kara pieniężna]

1. Kto:

1) wbrew przepisowi art. 70g ust. 1 wprowadził do obrotu nowy pojazd bez wymaganego odpowiedniego świadectwa homologacji typu lub innego równoważnego dokumentu, o których mowa w art. 70j ust. 1, art. 70k ust. 1, art. 70o ust. 1, art. 70zo ust. 1, art. 70zp ust. 1 albo art. 70zu ust. 1,

2) wbrew przepisowi art. 70g ust. 5 ponownie wprowadził do obrotu pojazdy wycofane z obrotu,

3) wbrew przepisowi art. 70g ust. 6 wprowadził do obrotu nowy przedmiot wyposażenia lub części, wycofane z obrotu

4) wbrew przepisowi art. 70g ust. 8 ponownie wprowadził do obrotu przedmiot wyposażenia lub części wycofane z obrotu

- podlega karze pieniężnej w wysokości nie większej niż 25% wartości sprzedaży wynikającej z wprowadzenia do obrotu tego pojazdu, przedmiotu wyposażenia lub części.

2. Kto wbrew obowiązkom nie wykonuje decyzji, o których mowa w art. 70g ust. 4 lub ust. 10, podlega karze pieniężnej w wysokości nie większej niż 50% wartości sprzedaży wynikającej z wprowadzenia do obrotu tego pojazdu, przedmiotu wyposażenia lub części.

Art. 140n [Rozwinięcie]

1. Kary pieniężne, w sprawach określonych w art. 140m, nakładane są w drodze decyzji administracyjnej.

2. Kary pieniężne, o których mowa w art. 140m:

1) za wprowadzenie do obrotu albo niewycofanie z obrotu pojazdów, przedmiotów wyposażenia lub części, o których mowa w art. 70d ust. 1 i ust. 6 pkt 2 przeznaczonych dla konsumentów, nakłada właściwy organ Inspekcji Handlowej;

2)²³⁵⁾ za wprowadzenie do obrotu albo niewycofanie z obrotu pojazdów, o których mowa w art. 70d ust. 1, ust. 4 i ust. 6 pkt 2, nieprzeznaczonych dla konsumentów, nakłada Dyrektor Transportowego Dozoru Technicznego.

3.²³⁶⁾ Kary pieniężne, o których mowa w ust. 2:

1) pkt 1 stanowi dochód budżetu państwa;

2) pkt 2 stanowi przychód Transportowego Dozoru Technicznego.

4. Ustalając wysokość kary pieniężnej uwzględnia się zakres naruszenia, powtarzalność naruszenia oraz korzyści finansowe uzyskane z tytułu naruszenia ustawy.

5.²³⁷⁾ Kary pieniężne są wnoszone na odrębne rachunki bankowe odpowiednio budżetu państwa albo

Transportowego Dozoru Technicznego, w terminie 14 dni od dnia, w którym decyzja o nałożeniu kary pieniężnej stała się ostateczna.

6. Do kar pieniężnych, o których mowa w art. 140m, w zakresie nieuregulowanym w ustawie, stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2012 r. poz. 749, 1101 i 1342).

Dział VI. Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 141 (pominięty)

Art. 142 (pominięty)

Art. 143 (pominięty)

Art. 144 (uchylony)

Art. 145 (pominięty)

Art. 146 (pominięty)

Art. 147 (pominięty)

Art. 148 (pominięty)

Art. 149 [Delegacja] Minister właściwy do spraw transportu w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, ministrem właściwym do spraw wewnętrznych oraz Ministrem Sprawiedliwości, kierując się potrzebą zapewnienia stabilnego obrotu pojazdami samochodowymi, może określić, w drodze rozporządzenia:

1) obowiązek uzyskania karty pojazdu przez właścicieli pojazdów zarejestrowanych przed dniem, o którym mowa w art. 152 pkt 3;

2) warunki, terminy i tryb uzyskiwania karty pojazdu przez osoby, o których mowa w pkt 1, organy właściwe do ich wydania, dokumenty stosowane w tych sprawach oraz wysokość opłaty za wydanie karty pojazdu.

Art. 150 [Rozwinięcie]

1. Prawa jazdy i inne dokumenty uprawniające do kierowania pojazdami lub potwierdzające dodatkowe kwalifikacje i wymagania w stosunku do kierowców pojazdami, wydane na podstawie dotychczasowych przepisów, zachowują ważność do czasu ich wymiany dokonywanej na koszt osoby uprawnionej w zakresie, na jaki zostały wydane. Osoba uprawniona dokonująca wymiany jest obowiązana do uiszczenia opłaty ewidencyjnej.

2. Minister właściwy do spraw transportu, uwzględniając wszystkie wydawane przed dniem wejścia w życie ustawy dokumenty uprawniające do kierowania pojazdem oraz koszty związane z ich wymianą, określa, w drodze rozporządzenia, warunki i terminy wymiany praw jazdy i innych dokumentów uprawniających do kierowania pojazdami lub potwierdzających dodatkowe kwalifikacje kierowców pojazdami oraz wysokość opłat za ich wymianę.

Art. 151 [Derogacja]

1. Traci moc ustawa z dnia 1 lutego 1983 r. - Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 1992 r. Nr 11, poz. 41 i Nr 26, poz. 114 oraz z 1995 r. Nr 104, poz. 515), z wyjątkiem art. 60, 69-70 i 72-82, które tracą moc z dniem 30 czerwca 1999 r.

2. (pominięty)

Art. 152 [Wejście w życie] Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1998 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 49 ust. 2 pkt 5, art. 80, 99 i 109 ust. 4, które wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1998 r.;
- 2) art. 39 ust. 3 i art. 85, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1999 r.;
- 3) art. 74 ust. 2 pkt 2 lit. a, art. 77, 87, 88, 90-98 i 100-108, które wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1999 r.

Odnośnik²³⁸⁾ Niniejsza ustawa wdraża postanowienia następujących dyrektyw Unii Europejskiej:

- 1) dyrektywy Rady z dnia 16 grudnia 1991 r. odnoszącej się do obowiązku stosowania pasów bezpieczeństwa i urządzeń przytrzymujących dla dzieci w pojazdach (91/671/EWG) (Dz.Urz. WE L 373 z 31.12.1991, str. 26, z późn. zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 7, t. 1, str. 353, z późn. zm.);
- 2) dyrektywy Rady 92/6/EWG z dnia 10 lutego 1992 r. w sprawie montowania i zastosowania urządzeń ograniczenia prędkości w niektórych kategoriach pojazdów silnikowych we Wspólnocie (Dz.Urz. WE L 57 z 02.03.1992, str. 27, z późn. zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 7, t. 1, str. 359, z późn. zm.);
- 3) dyrektywy Rady 96/53/WE z dnia 25 lipca 1996 r. ustanawiającej dla niektórych pojazdów drogowych poruszających się na terytorium Wspólnoty maksymalne dopuszczalne wymiary w ruchu krajowym i międzynarodowym oraz maksymalne dopuszczalne obciążenia w ruchu międzynarodowym (Dz.Urz. WE L 235 z 17.09.1996, str. 59, z późn. zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 7, t. 2, str. 478, z późn. zm.);
- 4) dyrektywy 97/27/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 1997 r. odnoszącej się do mas i wymiarów niektórych kategorii pojazdów silnikowych i ich przyczep oraz zmieniającej dyrektywę 70/156/EWG (Dz.Urz. WE L 233 z 25.08.1997, str. 1, z późn. zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 19, str. 200, z późn. zm.);
- 5) dyrektywy Rady 1999/37/WE z dnia 29 kwietnia 1999 r. w sprawie dokumentów rejestracyjnych pojazdów (Dz.Urz. WE L 138 z 01.06.1999, str. 57, z późn. zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 7, t. 4, str. 351, z późn. zm.);
- 6) dyrektywy 2000/30/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 czerwca 2000 r. w sprawie drogowej kontroli przydatności do ruchu pojazdów użytkowych poruszających się we Wspólnocie (Dz.Urz. WE L 203 z 10.08.2000, str. 1, z późn. zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 7, t. 5, str. 80, z późn. zm.);
- 7) dyrektywy 2002/24/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 marca 2002 r. w sprawie homologacji typu dwu- lub trzykołowych pojazdów mechanicznych i uchylającej dyrektywę Rady 92/61/EWG (Dz.Urz. WE L 124 z 09.05.2002, str. 1, z późn. zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 29, str. 399, z późn. zm.);
- 8) dyrektywy 2003/20/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 kwietnia 2003 r. zmieniającej dyrektywę Rady 91/671/EWG w sprawie zbliżenia ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do obowiązku stosowania pasów bezpieczeństwa w pojazdach poniżej 3,5 tony (Dz.Urz. UE L 115 z 09.05.2003, str. 63; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 7, t. 7, str. 277);
- 9) dyrektywy 2003/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie homologacji typu ciągników rolniczych lub leśnych, ich przyczep i wymiennych holowanych maszyn, łącznie z ich układami, częściami i oddzielnymi zespołami technicznymi oraz uchylającej dyrektywę 74/150/EWG (Dz.Urz. UE L 171 z 09.07.2003, str. 1, z późn. zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 31, str. 311, z późn. zm.);
- 10) dyrektywy 2007/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 września 2007 r. ustanawiającej ramy dla homologacji pojazdów silnikowych i ich przyczep oraz układów, części i oddzielnych zespołów technicznych przeznaczonych do tych pojazdów ("dyrektywa ramowa") (Dz.Urz. UE L 263 z 09.10.2007, str. 1, z późn. zm.);
- 11) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/40/WE z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie badania przydatności do ruchu drogowego pojazdów silnikowych i ich przyczep (Dz.Urz. UE L 141 z 06.06.2009, str. 12, z późn. zm.). Dane odnoszące się do aktów prawa Unii Europejskiej, ogłoszone przed dniem 1 maja 2004 r., zamieszczone w niniejszej ustawie, dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej Polskie wydanie specjalne.

Załącznik 1. Kategorie zezwoleń na przejazd pojazdu nienormatywnego.

239)

Lp.	Zezwolenie	Pojazdy nienormatywne	Drogi
1	2	3	4
1	kategorii I	a) o wymiarach oraz rzeczywistej masie	gminne, powiatowe, wojewódzkie wskazane w

		całkowitej nie wi kszych od dopuszczalnych, b) o naciskach osi nieprzekraczaj cych wielko ci przewidzianych dla dróg o dopuszczalnym nacisku pojedynczej osi nap dowej do 11,5 t;	zezwoleniu
2	kategorii II	a) o długo ci, wysoko ci oraz rzeczywistej masie całkowitej nie wi kszych od dopuszczalnych, b) o naciskach osi nie wi kszych od dopuszczalnych dla danej drogi, c) o szeroko ci nieprzekraczaj cej 3,5 m;	publiczne, z wyj tkiem ekspresowych i autostrad
3	kategorii III	a) o naciskach osi i rzeczywistej masie całkowitej nie wi kszych od dopuszczalnych, b) o szeroko ci nieprzekraczaj cej 3,2 m, c) o długo ci nieprzekraczaj cej: - 15 m dla pojedynczego pojazdu, - 23 m dla zespołu pojazdów, d) o wysoko ci nieprzekraczaj cej 4,3 m;	publiczne
4	kategorii IV	a) o rzeczywistej masie całkowitej nie wi kszej od dopuszczalnej, b) o szeroko ci nieprzekraczaj cej 3,4 m, c) o długo ci nieprzekraczaj cej: - 15 m dla pojedynczego pojazdu, - 23 m dla zespołu pojazdów, - 30 m dla zespołu pojazdów o skr tnych osiach, d) o wysoko ci nieprzekraczaj cej 4,3 m, e) o naciskach osi nieprzekraczaj cych	krajowe

		wielko ci przewidzianych dla dróg o dopuszczalnym nacisku pojedynczej osi nap dowej do 11,5 t;	
5	kategorii V	<p>a) o naciskach osi nie wi kszych od dopuszczalnych dla danej drogi,</p> <p>b) o szeroko ci nieprzekraczaj cej 3,4 m,</p> <p>c) o długo ci nieprzekraczaj cej: - 15 m dla pojedynczego pojazdu, - 23 m dla zespołu pojazdów, - 30 m dla zespołu pojazdów o skr tnych osiach,</p> <p>d) o wysoko ci nieprzekraczaj cej 4,3 m,</p> <p>e) o rzeczywistej masie całkowitej nieprzekraczaj cej 60 t;</p>	publiczne
6	kategorii VI	<p>a) o szeroko ci nieprzekraczaj cej: - 3,4 m dla drogi jednojezdniowej, - 4 m dla drogi dwujezdniowej klasy A, S i GP,</p> <p>b) o długo ci nieprzekraczaj cej: - 15 m dla pojedynczego pojazdu, - 23 m dla zespołu pojazdów, - 30 m dla zespołu pojazdów o skr tnych osiach,</p> <p>c) o wysoko ci nieprzekraczaj cej 4,3 m,</p> <p>d) o rzeczywistej masie całkowitej nieprzekraczaj cej 60 t,</p> <p>e) o naciskach osi nieprzekraczaj cych wielko ci przewidzianych dla dróg o dopuszczalnym nacisku pojedynczej osi</p>	krajowe - zgodnie z wykazem dróg, o którym mowa w art. 64c ust. 8

		nap dożej do 11,5 t;	
7	kategorii VII	a) o wymiarach oraz rzeczywistej masie całkowitej większych od wymienionych w kategoriach I-VI, b) o naciskach osi przekraczających wielkości przewidziane dla dróg o dopuszczalnym nacisku pojedynczej osi nap dożej do 11,5 t;	wyznaczona trasa wskazana w zezwoleniu

Załącznik 2. KATEGORIE POJAZDÓW.

240)

1. Kategoria M: pojazdy samochodowe przeznaczone do przewozu osób mające co najmniej cztery koła, w tym:
  - 1) kategoria M₁: pojazdy do przewozu osób, mające nie więcej niż osiem miejsc oprócz siedzenia kierowcy;
  - 2) kategoria M₂: pojazdy zaprojektowane i wykonane do przewozu osób, mające nie więcej niż osiem miejsc oprócz siedzenia kierowcy i mające maksymalną masę całkowitą nieprzekraczającą 5 t;
  - 3) kategoria M₃: pojazdy zaprojektowane i wykonane do przewozu osób, mające nie więcej niż osiem miejsc oprócz siedzenia kierowcy i mające maksymalną masę całkowitą przekraczającą 5 t.
2. Kategoria N: pojazdy samochodowe mające co najmniej cztery koła i zaprojektowane i wykonane do przewozu ładunków, w tym:
  - 1) kategoria N₁: pojazdy zaprojektowane i wykonane do przewozu ładunków i mające maksymalną masę całkowitą nieprzekraczającą 3,5 t;
  - 2) kategoria N₂: pojazdy zaprojektowane i wykonane do przewozu ładunków i mające maksymalną masę całkowitą przekraczającą 3,5 t, ale nieprzekraczającą 12 t;
  - 3) kategoria N₃: pojazdy zaprojektowane i wykonane do przewozu ładunków i mające maksymalną masę całkowitą przekraczającą 12 t.
3. Kategoria O: przyczepy, w tym:
  - 1) kategoria O₁: przyczepy o maksymalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 750 kg;
  - 2) kategoria O₂: przyczepy o maksymalnej masie całkowitej przekraczającej 750 kg, ale nieprzekraczającej 3,5 t;
  - 3) kategoria O₃: przyczepy o maksymalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t, ale nieprzekraczającej 10 t;
  - 4) kategoria O₄: przyczepy o maksymalnej masie całkowitej przekraczającej 10 t.
4. Kategoria L: pojazdy dwukołowe lub trójkołowe, niektóre pojazdy czterokołowe, w tym:
  - 1) kategoria L1e - motorowery dwukołowe;
  - 2) kategoria L2e - motorowery trójkołowe;
  - 3) kategoria L3e - motocykle dwukołowe bez bocznego wózka;
  - 4) kategoria L4e - motocykle dwukołowe z bocznym wózkiem;
  - 5) kategoria L5e - motocykle trójkołowe;
  - 6) kategoria L6e - czterokołowce lekkie;
  - 7) kategoria L7e - czterokołowce. Do kategorii L nie mogą być zaliczone pojazdy:
    - a) których maksymalna prędkość konstrukcyjna nie przekracza 6 km/h,
    - b) przeznaczone do kierowania przez osobę pieszą,
    - c) ciągniki i maszyny używane do celów rolniczych lub podobnych,
    - d) rowery i wózki rowerowe.
5. Kategoria T: ciągniki rolnicze, w tym:
  - 1) kategoria T₁: ciągniki kołowe o maksymalnej prędkości konstrukcyjnej nieprzekraczającej 40 km/h, mające osadzonego kierowcę, o minimalnym rozstawie kół nie mniejszym niż 1150 mm, masę własną, w stanie gotowości do jazdy, przekraczającą 600 kg i przewidywaną wysokość koła nie więcej niż 1000 mm. W przypadku ciągników ze zmianą pozycji kierowcy (zmiana położenia siedzenia i koła kierownicy), osadzonego kierowcę musi być wyposażony w zamontowanymi oponami o największej średnicy;
    - 2) kategoria T₂: ciągniki kołowe o maksymalnej prędkości konstrukcyjnej nieprzekraczającej 40 km/h, mające minimalny rozstaw kół mniejszy niż 1150 mm, masę własną, w stanie gotowości do jazdy, przekraczającą 600 kg i przewidywaną wysokość koła nie więcej niż 600 mm. W przypadku gdy wysokość koła jest większa niż 600 mm, rozstaw kół musi być podzielony przez minimalny rozstaw kół, a jego wartość nie może przekraczać 0,90, maksymalna prędkość konstrukcyjna jest ograniczona do 30 km/h;
    - 3) kategoria T₃: ciągniki kołowe o maksymalnej prędkości konstrukcyjnej nieprzekraczającej 40 km/h i masie własnej, w stanie gotowości do jazdy, nieprzekraczającej 600 kg;
    - 4) kategoria T₄: ciągniki kołowe specjalnej konstrukcji o maksymalnej prędkości konstrukcyjnej nieprzekraczającej 40 km/h, w ramach której ze względu na przewidywaną szerokość wyrobienia się kategorii T_{4.1}, T_{4.2}, oraz T_{4.3};

- 5) kategoria T₅: ci ąniki kołowe o maksymalnej prędkości konstrukcyjnej przekraczającej 40 km/h.
6. Kategoria C: ci ąniki gąsienicowe, w tym ci ąniki kategorii C₁, C₂, C₃, C₄, C₅ - według kryteriów podziału jak dla kategorii T. W ramach kategorii C₄ wyróżnia się kategorie C_{4.1}, C_{4.2}, oraz C_{4.3} według podziału jak dla kategorii T_{4.1}, T_{4.2}, oraz T_{4.3}.
7. Kategoria R: przyczepy rolnicze, w tym:
- 1) kategoria R₁: przyczepy o maksymalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 1,5 t;
  - 2) kategoria R₂: przyczepy o maksymalnej masie całkowitej przekraczającej 1,5 t, ale nieprzekraczającej 3,5 t;
  - 3) kategoria R₃: przyczepy o maksymalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 t, ale nieprzekraczającej 21 t;
  - 4) kategoria R₄: przyczepy o maksymalnej masie całkowitej przekraczającej 21 t. Każda kategoria przyczep oznaczona jest także indeksem "a" lub "b", zależnie od jej konstrukcyjnej prędkości:
    - "a" dla przyczep o maksymalnej prędkości konstrukcyjnej mniejszej lub równej 40 km/h,
    - "b" dla przyczep o maksymalnej prędkości konstrukcyjnej większej niż 40 km/h.

- 1) Niniejsza ustawa wdraża postanowienia dyrektyw Wspólnot Europejskich, zamieszczonych w odnośniku, który publikujemy na końcu ustawy.
- 2) Art. 1 ust. 1 pkt 2 w brzmieniu ustawy z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 3) Art. 1 ust. 1 pkt 3 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 4) Art. 1 ust. 3 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 5) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2007 r. Nr 23, poz. 136 i Nr 192, poz. 1381, z 2008 r. Nr 54, poz. 326, Nr 218, poz. 1391 i Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 19, poz. 100 i 101, Nr 86, poz. 720 i Nr 168, poz. 1323, z 2010 r. Nr 106, poz. 675, Nr 152, poz. 1018 i Nr 225, poz. 1466, z 2011 r. Nr 5, poz. 13, Nr 159, poz. 945 i Nr 222, poz. 1321 oraz z 2012 r. poz. 472 i 965.
- 6) Art. 2 pkt 3 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 7) Art. 2 pkt 4 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 8) Art. 2 pkt 21 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 9) Art. 2 pkt 35a dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w życie 19.10.2012 r.
- 10) Art. 2 pkt 35b dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w życie 19.10.2012 r.
- 11) Art. 2 pkt 35c dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w życie 19.10.2012 r.
- 12) Art. 2 pkt 37 w brzmieniu ustawy z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w życie 19.10.2012 r.
- 13) Art. 2 pkt 42b dodany ustaw z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 14) Art. 2 pkt 42c dodany ustaw z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 15) Art. 2 pkt 44 w brzmieniu ustawy z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 16) Art. 2 pkt 45 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 17) Art. 2 pkt 46 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 18) Art. 2 pkt 60 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 19) Art. 2 pkt 61 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 20) Art. 2 pkt 62 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 21) Art. 2 pkt 63 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 22) Art. 2 pkt 64 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 23) Art. 2 pkt 65 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 24) Art. 2 pkt 66 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 25) Art. 2 pkt 67 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 26) Art. 2 pkt 68 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 27) Art. 2 pkt 69 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 28) Art. 2 pkt 70 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 29) Art. 2 pkt 71 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 30) Art. 2 pkt 72 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 31) Art. 2 pkt 73 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 32) Art. 2 pkt 74 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 33) Art. 2 pkt 75 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 34) Art. 2 pkt 76 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 35) Art. 2 pkt 77 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 36) Art. 2 pkt 78 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 37) Art. 2 pkt 79 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 38) Art. 2 pkt 80 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.

- 39) Art. 2 pkt 81 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w ycie 22.06.2013 r.
- 40) Art. 2 pkt 82 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w ycie 22.06.2013 r.
- 41) Art. 2 pkt 83 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w ycie 22.06.2013 r.
- 42) Art. 6 ust. 1 pkt 11 dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 43) Art. 6 ust. 1 pkt 12 dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 44) Art. 6 ust. 3a w brzmieniu ustawy z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 45) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2011 r. Nr 171, poz. 1016, Nr 209, poz. 1243 i 1244 i Nr 291, poz. 1707 oraz z 2012 r. poz. 986.
- 46) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2008 r. Nr 157, poz. 976, z 2009 r. Nr 3, poz. 11, z 2010 r. Nr 81, poz. 532, Nr 182, poz. 1228 i Nr 229, poz. 1496 oraz z 2011 r. Nr 171, poz. 1016, Nr 205, poz. 1208 i Nr 234, poz. 1392.
- 47) Art. 20 ust. 6 pkt 3 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w ycie 19.01.2013 r.
- 48) Art. 31 ust. 1 pkt 7 w brzmieniu ustawy z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 49) Art. 32 ust. 5 w brzmieniu ustawy z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 50) Art. 32 ust. 6a dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 51) Art. 32 ust. 7 uchylony ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 52) Art. 38 pkt 4 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w ycie 19.01.2013 r.
- 53) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2011 r. Nr 92, poz. 530, Nr 106, poz. 622, Nr 205, poz. 1210, Nr 227, poz. 1367 i Nr 244, poz. 1454 oraz z 2012 r. poz. 113.
- 54) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2007 r. Nr 89, poz. 590 i Nr 166, poz. 1172, z 2008 r. Nr 17, poz. 101 i Nr 237, poz. 1653, z 2009 r. Nr 11, poz. 59 i Nr 122, poz. 1007, z 2010 r. Nr 107, poz. 679 i Nr 219, poz. 1443, z 2011 r. Nr 30, poz. 151, Nr 112, poz. 654 i Nr 208, poz. 1240 i 1241 oraz z 2012 r. poz. 742.
- 55) Art. 40 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w ycie 19.01.2013 r.
- 56) Art. 61 ust. 11 uchylony ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 57) Art. 61 ust. 17 dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 58) Art. 62 ust. 3 w brzmieniu ustawy z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 59) Art. 62 ust. 4b w brzmieniu ustawy z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 60) Art. 63 ust. 4 w brzmieniu ustawy z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 61) Art. 63 ust. 6 dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 62) Art. 63 ust. 7 dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 63) Art. 64 w brzmieniu ustawy z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 64) Art. 64 ust. 3 w brzmieniu ustawy z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w ycie 22.06.2013 r.
- 65) Art. 64a dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 66) Art. 64b dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 67) Art. 64c dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 68) Art. 64d dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 69) Art. 64e dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 70) Art. 64f dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 71) Art. 64g dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 72) Art. 64i dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 73) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 1990 r. Nr 51, poz. 297, Nr 55, poz. 321 i Nr 86, poz. 504, z 1991 r. Nr 95, poz. 425 i Nr 107, poz. 459, z 1993 r. Nr 7, poz. 34, z 1994 r. Nr 1, poz. 3, z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 96, poz. 590 i Nr 141, poz. 943, z 1998 r. Nr 59, poz. 375, Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 2000 r. Nr 120, poz. 1268, z 2004 r. Nr 68, poz. 623, z 2009 r. Nr 219, poz. 1710, z 2010 r. Nr 106, poz. 673 i Nr 224, poz. 1459 oraz z 2011 r. Nr 18, poz. 89 i Nr 129, poz. 748.
- 74) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 1991 r. Nr 95, poz. 425, z 1993 r. Nr 7, poz. 34, z 1994 r. Nr 1, poz. 3, z 1998 r. Nr 59, poz. 375, Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 756, z 2004 r. Nr 68, poz. 623 oraz z 2010 r. Nr 106, poz. 673.
- 75) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 1998 r. Nr 59, poz. 375, Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 756, z 2004 r. Nr 68, poz. 623, z 2010 r. Nr 106, poz. 673 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654.
- 76) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 1998 r. Nr 59, poz. 375, Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 756, z 2004 r. Nr 68, poz. 623, z 2010 r. Nr 106, poz. 673 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654.
- 77) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 1998 r. Nr 59, poz. 375, Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 756, z 2004 r. Nr 68, poz. 623, z 2010 r. Nr 106, poz. 673 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654.
- 78) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 1998 r. Nr 59, poz. 375, Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 756, z 2004 r. Nr 68, poz. 623, z 2010 r. Nr 106, poz. 673 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654.
- 79) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 1998 r. Nr 59, poz. 375, Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 756, z 2004 r. Nr 68, poz. 623, z 2010 r. Nr 106, poz. 673 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654.
- 80) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 1998 r. Nr 59, poz. 375, Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 756, z 2004 r. Nr 68, poz. 623, z 2010 r. Nr 106, poz. 673 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654.

- 81) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 1998 r. Nr 59, poz. 375, Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 756, z 2004 r. Nr 68, poz. 623, z 2010 r. Nr 106, poz. 673 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654.
- 82) Art. 66 ust. 4 pkt 6 lit. a w brzmieniu ustawy z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 83) Art. 66 ust. 4a dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 84) Art. 66 ust. 7 w brzmieniu ustawy z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w życie 19.10.2012 r.
- 85) Art. 68 uchylony ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 86) Art. 68a uchylony ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 87) Art. 69 uchylony ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 88) Art. 70 uchylony ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 89) Rozdział 1a dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 90) Art. 70h ust. 1 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 91) Art. 70h ust. 8 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 92) Art. 70i ust. 3 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 93) Art. 70i ust. 4 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 94) Art. 70i ust. 5 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 95) Art. 70i ust. 6 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 96) Art. 70i ust. 7 wprowadzenie do wyliczenia zmienione ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 97) Art. 70i ust. 8 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 98) Art. 70j ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia zmienione ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 99) Art. 70j ust. 5 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 100) Art. 70j ust. 6 wprowadzenie do wyliczenia zmienione ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 101) Art. 70k ust. 1 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 102) Art. 70k ust. 5 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 103) Art. 70k ust. 6 wprowadzenie do wyliczenia zmienione ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 104) Art. 70l ust. 1 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 105) Art. 70l ust. 2 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 106) Art. 70l ust. 3 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 107) Art. 70m ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia zmienione ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 108) Art. 70m ust. 3 pkt 2 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 109) Art. 70n ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia zmienione ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 110) Art. 70n ust. 2 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 111) Art. 70n ust. 3 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 112) Art. 70o ust. 1 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 113) Art. 70p ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia zmienione ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 114) Art. 70p ust. 2 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 115) Art. 70p ust. 3 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 116) Art. 70q ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia zmienione ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 117) Art. 70q ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia zmienione ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 118) Art. 70r ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia zmienione ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 119) Art. 70r ust. 2 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 120) Art. 70u ust. 1 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 121) Art. 70u ust. 2 pkt 2 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 122) Art. 70u ust. 3 wprowadzenie do wyliczenia zmienione ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 123) Art. 70u ust. 4 zmieniony ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.
- 124) Art. 70u ust. 5 wprowadzenie do wyliczenia zmienione ustaw z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w życie 1.01.2014 r.

r.

- 173) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2010 r. Nr 239, poz. 1593, z 2011 r. Nr 85, poz. 459, Nr 106, poz. 622, Nr 112, poz. 654, Nr 120, poz. 690, Nr 131, poz. 764, Nr 132, poz. 766, Nr 153, poz. 902, Nr 163, poz. 981, Nr 171, poz. 1016, Nr 199, poz. 1175, Nr 204, poz. 1195 i Nr 232, poz. 1378 oraz z 2012 r. poz. 855.
- 174) Art. 79 ust. 1 pkt 7 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 175) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2004 r. Nr 26, poz. 225, Nr 96, poz. 959, Nr 141, poz. 1492, Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2778, z 2005 r. Nr 167, poz. 1396, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, z 2007 r. Nr 49, poz. 328, Nr 82, poz. 557, Nr 102, poz. 691 i Nr 133, poz. 922, z 2008 r. Nr 225, poz. 1486, z 2009 r. Nr 91, poz. 739 i Nr 97, poz. 802, z 2010 r. Nr 28, poz. 145 i Nr 43, poz. 246 oraz z 2011 r. Nr 80, poz. 432, Nr 113, poz. 660, Nr 205, poz. 1210 i Nr 291, poz. 1707.
- 176) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, z 2004 r. Nr 25, poz. 219 i Nr 33, poz. 285, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, z 2007 r. Nr 165, poz. 1170 i Nr 176, poz. 1238, z 2010 r. Nr 41, poz. 233, Nr 182, poz. 1228 i Nr 229, poz. 1497 oraz z 2011 r. Nr 230, poz. 1371.
- 177) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2006 r. Nr 12, poz. 65 i Nr 73, poz. 501, z 2008 r. Nr 127, poz. 817, z 2009 r. Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 40, poz. 230, Nr 167, poz. 1131 i Nr 182, poz. 1228 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654, Nr 185, poz. 1092 i Nr 204, poz. 1195.
- 178) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 64, poz. 565 i Nr 132, poz. 1110, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228, z 2011 r. Nr 204, poz. 1195 oraz z 2012 r. poz. 473 i 908.
- 179) Art. 80d ust. 4 pkt 2 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 180) Art. 80d ust. 4 pkt 4 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 181) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2007 r. Nr 176, poz. 1238 i Nr 192, poz. 1381, z 2008 r. Nr 218, poz. 1391, Nr 227, poz. 1505 i Nr 234, poz. 1574, z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 31, poz. 206, Nr 86, poz. 720 i Nr 98, poz. 817, z 2010 r. Nr 43, poz. 246, Nr 164, poz. 1107, Nr 225, poz. 1466, Nr 247, poz. 1652 i Nr 249, poz. 1656, z 2011 r. Nr 5, poz. 13, Nr 30, poz. 151, Nr 48, poz. 247, Nr 92, poz. 530, Nr 106, poz. 622, Nr 134, poz. 780, Nr 159, poz. 945, Nr 168, poz. 1005, Nr 227, poz. 1367 i Nr 244, poz. 1454 oraz z 2012 r. poz. 661.
- 182) Art. 80d ust. 6 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 183) Art. 80d ust. 7 pkt 1 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 184) Art. 81 ust. 2 w brzmieniu ustawy z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 185) Art. 81 ust. 4 w brzmieniu ustawy z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 186) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2010 r. Nr 81, poz. 530, Nr 126, poz. 853 i Nr 127, poz. 858, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 80, poz. 432, Nr 106, poz. 622, Nr 112, poz. 654, Nr 133, poz. 767, Nr 205, poz. 1210 i Nr 232, poz. 1378 oraz z 2012 r. poz. 596.
- 187) Art. 81 ust. 11a dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 188) Art. 81 ust. 16 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 189) Art. 83 ust. 1 pkt 2 lit. c dodana ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 190) Art. 86 ust. 1 w brzmieniu ustawy z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 191) Art. 86 ust. 2 pkt 1 w brzmieniu ustawy z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- r.
- 192) Art. 86a uchylony ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie 22.06.2013 r.
- 193) Tytuł działu IV w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 194) Rozdział 1 uchylony ustaw z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 195) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2011 r. Nr 53, poz. 273 i Nr 230, poz. 1371 oraz z 2012 r. poz. 362.
- 196) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2007 r. Nr 99, poz. 661 oraz z 2011 r. Nr 106, poz. 622 i Nr 171, poz. 1016.
- 197) Rozdział 1b dodany ustaw z dnia 23.10.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1446), która wchodzi w życie 4.01.2016 r.
- 198) Rozdział 2 uchylony ustaw z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 199) Art. 114 uchylony ustaw z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r., z wyjątkiem ust. 1 pkt 1 lit. b, który traci moc z dniem 4.01.2016 r.
- 200) Rozdział 2b uchylony ustaw z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 201) Art. 117 ust. 1 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 202) Art. 117 ust. 1 pkt 3a dodany ustaw z dnia 24.05.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 700), która wchodzi w życie 20.06.2013 r.
- 203) Art. 119 ust. 2 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 204) Art. 119 ust. 3 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 205) Rozdział 4 uchylony ustaw z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 206) Art. 129 ust. 2 pkt 2 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w życie 19.01.2013 r.
- 207) Art. 129 ust. 2 pkt 2b dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w życie 19.10.2012 r.
- 208) Art. 129 ust. 2 pkt 8 lit. c w brzmieniu ustawy z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w życie

22.06.2013 r.

- 209) Art. 129 ust. 2 pkt 13a dodany ustaw z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w ycie 19.01.2013 r.
- 210) Art. 129 ust. 2 pkt 14 w brzmieniu ustawy z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 211) Art. 129 ust. 4 w brzmieniu ustawy z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 212) Art. 129 ust. 4b w brzmieniu ustawy z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 213) Art. 129 ust. 5 uchylony ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 214) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2008 r. Nr 214, poz. 1344 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228, Nr 197, poz. 1307 i Nr 225, poz. 1466, z 2011 r. Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1431 i Nr 244, poz. 1454 oraz z 2012 r. poz. 1101.
- 215) Art. 129i dodany ustaw z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w ycie 19.01.2013 r.
- 216) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2007 r. Nr 115, poz. 793 i Nr 176, poz. 1238, z 2008 r. Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 18, poz. 97 i Nr 144, poz. 1175, z 2010 r. Nr 47, poz. 278 i Nr 127, poz. 857, z 2011 r. Nr 106, poz. 622, Nr 112, poz. 654 i Nr 120, poz. 690 oraz z 2012 r. poz. 405.
- 217) Art. 129j dodany ustaw z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w ycie 19.01.2013 r.
- 218) Art. 129k dodany ustaw z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w ycie 19.01.2013 r.
- 219) Art. 130a ust. 1a dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 220) Art. 130a ust. 2a w brzmieniu ustawy z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 221) Art. 130a ust. 5c w brzmieniu ustawy z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 222) Art. 130a ust. 5f w brzmieniu ustawy z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 223) Art. 130a ust. 6 w brzmieniu ustawy z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 224) Art. 130a ust. 7 w brzmieniu ustawy z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 225) Art. 138 uchylony ustaw z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w ycie 19.01.2013 r.
- 226) Art. 139 ust. 1 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w ycie 19.01.2013 r.
- 227) Art. 140 uchylony ustaw z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w ycie 19.01.2013 r., z wyj tkiem ust. 1 pkt 3 i pkt 4 lit. a, które trac moc z dniem 4.01.2016 r.
- 228) Art. 140a uchylony ustaw z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w ycie 19.01.2013 r.
- 229) Rozdział 4 dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.
- 230) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 1997 r. Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 729 i Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 121, poz. 1142, Nr 179, poz. 1750, Nr 199, poz. 1935 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889 i Nr 243, poz. 2426, z 2005 r. Nr 86, poz. 732, Nr 90, poz. 757, Nr 132, poz. 1109, Nr 163, poz. 1363, Nr 178, poz. 1479 i Nr 180, poz. 1493, z 2006 r. Nr 190, poz. 1409, Nr 218, poz. 1592 i Nr 226, poz. 1648, z 2007 r. Nr 89, poz. 589, Nr 123, poz. 850, Nr 124, poz. 859 i Nr 192, poz. 1378, z 2008 r. Nr 90, poz. 560, Nr 122, poz. 782, Nr 171, poz. 1056, Nr 173, poz. 1080 i Nr 214, poz. 1344, z 2009 r. Nr 62, poz. 504, Nr 63, poz. 533, Nr 166, poz. 1317, Nr 168, poz. 1323, Nr 190, poz. 1474, Nr 201, poz. 1540 i Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 40, poz. 227 i 229, Nr 98, poz. 625 i 626, Nr 125, poz. 842, Nr 127, poz. 857, Nr 152, poz. 1018 i 1021, Nr 182, poz. 1228, Nr 225, poz. 1474 i Nr 240, poz. 1602, z 2011 r. Nr 17, poz. 78, Nr 24, poz. 130, Nr 39, poz. 202, Nr 48, poz. 245, Nr 72, poz. 381, Nr 94, poz. 549, Nr 117, poz. 678, Nr 133, poz. 767, Nr 160, poz. 964, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 233, poz. 1381 i Nr 240, poz. 1431 oraz z 2012 r. poz. 611.
- 231) Art. 140d pkt 4 w brzmieniu ustawy z dnia 13.07.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 951), która wchodzi w ycie 1.01.2013 r.
- 232) Art. 140h ust. 3 dodany ustaw z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w ycie 19.01.2013 r.
- 233) Art. 140i pkt 4 w brzmieniu ustawy z dnia 5.01.2011 r. (Dz.U. Nr 30, poz. 151), która wchodzi w ycie 19.01.2013 r.
- 234) Dział Vb dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w ycie 22.06.2013 r.
- 235) Art. 140n ust. 2 pkt 2 w brzmieniu ustawy z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w ycie 1.01.2014 r.
- 236) Art. 140n ust. 3 w brzmieniu ustawy z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w ycie 1.01.2014 r.
- 237) Art. 140n ust. 5 w brzmieniu ustawy z dnia 8.11.2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 1611), która wchodzi w ycie 1.01.2014 r.
- 238) Odno nik w brzmieniu ustawy z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w ycie 22.06.2013 r.
- 239) Zał cznik dodany ustaw z dnia 18.08.2011 r. (Dz.U. Nr 222, poz. 1321), która wchodzi w ycie 19.10.2012 r.; zał cznik zmieniony i oznaczony jako zał cznik 1 ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w ycie 22.06.2013 r.
- 240) Zał cznik 2 dodany ustaw z dnia 10.10.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1448), która wchodzi w ycie 22.06.2013 r.